

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

ХІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКИ І ОСВІТИ

19-20 жовтня 2024 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКИ І ОСВІТИ

19-20 жовтня 2024 року

**Львів
2024**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Пріоритетні шляхи розвитку науки і освіти: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 19-20 жовтня 2024 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2024. – 194 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритетні шляхи розвитку науки і освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються пріоритетні шляхи розвитку науки і освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. Автори несуть безпосередню відповідальність за повноту, їх цілісність та дотримання норм академічної доброчесності.

ЗМІСТ

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ	8
<i>Иlyashenko L.M.</i> CHEMICAL, BIOLOGICAL, RADIOLOGICAL AND NUCLEAR DEFENCE	8
<i>Бочарова А.В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ.....	10
<i>Горбач В.</i> ВПЛИВ СПОРТИВНОЇ СТРІЛЬБИ НА КУЛЬТУРУ ВОЛОДІННЯ ЗБРОЄЮ	12
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ.....	14
<i>Наумик А.С., Попова А.В.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ ПУБЛІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУСПІЛЬСТВА.....	14
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ.....	16
<i>Петрук Д.В.</i> ДИСБАЛАНС НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ...	16
НАЦІОНАЛЬНІ БЕЗПЕКА.....	18
<i>Бочарова А.В.</i> SOCIAL ASPECTS OF CYBERCRIME: MOTIVES OF OFFENDERS AND SOCIAL CONSEQUENCES.....	18
<i>Голуб Ю.Ю.</i> ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ НА ТАКТИКУ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	20
<i>Гончар К.С.</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ	22
<i>Івкіна В.І.</i> THE IMPACT OF ORGANIZED CRIME ON SOCIETY AND THE ECONOMY	24
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.....	26
<i>Куркова О.</i> КРАЄЗНАВЧА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЕСТЕТИКО-ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.	26
<i>Стриковська І.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З РЕАЛЬНИМИ ОБ'ЄКТАМИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	32
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ.....	36
<i>Адамович А.Ю.</i> ЩОДО ПИТАНЬ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА СТИЛІ ПОВЕДІНКИ У КОНФЛІКТАХ.	36

<i>Алексєєнко-Лемовська Л.В.</i> РОЛЬ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ ПІДХОДІВ У ДІАГНОСТИЦІ ТА КОРЕКЦІЇ ПОВЕДІНКОВИХ ПОРУШЕНЬ	38
<i>Воляннюк Д.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	41
ТЕХНІЧНІ НАУКИ.....	43
<i>Babenko V., Haidenko Y.</i> BENEFITS OF USING CONTAINERIZATION.....	43
<i>Sereda A., Haidenko Y.</i> HOW TO IDENTIFY PHOTOS AND VIDEOS MADE BY NEURAL NETWORKS	45
<i>Гуріненко О.В., Кайка Н.Г., Ейзерман А.М., Алімпієв О.С.</i> ЦІНА ЕКОНОМІЇ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СВІТЛОДІОДНИХ ДЖЕРЕЛ ВИДИМОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ.....	47
<i>Кузьмінський В.С.</i> МЕТОД ВІЯВЛЕННЯ ШКІДЛИВОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ API CHATGPT	50
<i>Полющук І.В., Кобрин Д.Д., Матей А.А.</i> ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	53
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ	55
<i>Векленко Р., Порохнявий А.</i> РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ КУРСАНТІВ	55
<i>Кудла І.Ю.</i> ЗНАЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	57
<i>Науменко Д.В.</i> РОЗВИТОК СПОРТУ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	60
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ.....	63
<i>Галуза А.О.</i> CRIMINOLOGY CHARACTERISTICS OF THE PERSON OFFENDER UNDER ART. 126-1 OF THE CRIMINAL CODE UKRAINE (DOMESTIC VIOLENCE).....	63
<i>Ковальчук О.Я., Боднар В.В.</i> БІНАРНІ ОПОЗИЦІЇ ЯК СПОСІБ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ОЦІНКИ МОВНИХ ОДИНИЦЬ (НА МАТЕРІАЛІ ДЕБАТІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ КАНДИДАТІВ У ПРЕЗИДЕНТИ)	65
<i>Оприщенко Д.</i> ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ХИБНИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ ТА ЇХ НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ НАУКИ	69

Хомич Ю.С. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОВНИХ ЗАСОБІВ У МЕДІЙНИХ ПУБЛІКАЦІЯХ ВВС.....	71
--	----

ЮРИДИЧНІ НАУКИ77

Kosarevska A.V. LEGAL REGULATION OF THE CONVENTION ON THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS	77
---	----

Nianchenko D., Dekusar A. THE ROLE OF EXPERTISE IN THE INVESTIGATION OF CRIMES.....	79
---	----

Tkachova Y., Dekusar A. PECULIARITIES OF INTERROGATION OF MINORS ..	81
--	----

Анохіна К., Плахотний А. ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ	83
--	----

Анохіна К., Юр'єв Д. ТИПОВІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ З ОЗНАКАМИ ОРГАНІЗОВАНOSTІ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	86
--	----

Балачук К.С. РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У БОРОТЬБІ З КОРУПЦІЄЮ: ЗАКОНОДАВЧІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....	89
---	----

Братковський В.М. ПОНЯТТЯ, НАПРЯМКИ ТА ВПЛИВ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРАВ ГРОМАДЯН	92
--	----

Буряк А.В. ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ ЗЛОЧИНАМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	95
--	----

Буряк А.В. ПАТРУЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ	98
---	----

Волошин Б.Р. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ	101
---	-----

Воляннюк Д.В. ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	103
---	-----

Воляннюк Д.В. ЗМІНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ ТА ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	105
---	-----

Гайванюк І.І. DESCRIPTION OF THE SUSPECT	107
---	-----

Гіденко Є.С., Смага Я.Р. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	109
---	-----

Глян Т., Марієнко А. ПРИЧИНИКИ ВИНИКНЕННЯ ТА ІСНУВАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ	112
--	-----

Голобородько Л. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ	114
--	-----

Голуб Ю.Ю. TODAY'S TERORISM AND ITS SPECIAL FEATURES	117
---	-----

Гончар К.С., Декусар Г.Г. METHODOLOGICAL PROBLEMS OF TRAINING SPECIALISTS FOR LAW ENFORCEMENT AGENCIES ON COMBATING ORGANIZED CRIME	119
Декусар І., Плахотний А. ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА.....	121
Дьяков М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ЗОВНІШНЬОГО ОГЛЯДУ БУДІВЛІ	125
Дьяков М.В. ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ	128
Задорожній В.О., Смага Я.Р. ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ	131
Коношко В.В. ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПОЛІЦІЄЮ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	134
Косолапкін Я.О. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	136
Красільников В.П. PERSONAL STRUCTURE OF THE CRIMINAL.....	139
Кудла І.Ю., Фролов М.М. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	142
Куліш В.О. INTERPOL AND EUROPOL	144
Курильчик І., Плахотний А. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НИМИ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ	146
Микитенко В.О. СТАДІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	149
Міщенко О.Л. КРИМІНОЛОГІЧНЕ ВЧЕННЯ ПРО ОСОБИСТІСТЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШНИКА	152
Міщенко О.Л. УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	154
Нікітіна В., Гаркуша А. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ – ЗАСТАВИ.....	157
Нікітіна В., Марієнко А. ОСНОВИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗАСУДЖЕНИХ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ КРИМІНАЛЬНЕ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ.....	160
Нікітіна В., Плахотний А. ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПРИ ВИКОНАННІ НИМИ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ.....	162

Нікітіна В., Фролов М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	165
Ніколайчук Д.О. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ.....	167
Орищенко Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СЛІДЧИМ ЗА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМ ПРОВАДЖЕННЯМ	169
Павленко М.А. ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЗЛОЧИН» ТА «ПРОСТУПОК».....	171
Пелих К. ЕТИКА ТА ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ..173	
Плешаков Ю., Фролов М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСІВ.....	176
Слуцька О.С. ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	179
Усова Д. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	182
Швець О.М. ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ ТА ВІДЕОЗАПИС ДЛЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ.....	185
Шеремет К.В., Москаленко Р.Е., Дерев'янка К.В. РОЛЬ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, ФУНКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ...187	
Шеремет К.В., Москаленко Р.Е., Нагорна О.О. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МЕХАНІЗМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПОТЕРПІЛИХ.....	190
Юрчук М.І., Вольська А.В. ПРОБЛЕМАТИКА РЕАГУВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НА ЗАЯВИ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	193

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

Illyashenko Lyudmyla Mykolaivna

PhD, Associate Professor

Department of Fundamental Disciplines

National academy of the National guard of Ukraine,

Kharkiv, Ukraine

CHEMICAL, BIOLOGICAL, RADIOLOGICAL AND NUCLEAR DEFENCE

Today, over 70 million organic and inorganic substances are on record, and our society is confronted daily with a growing number of chemicals, some of those may be potentially hazardous. Sometimes only little is known about their potential danger to humans. To coop with this problem for safety and security of people in particular in the area of food/air/water/environmental safety and security, examination of gaseous, liquid and solid samples was performed. However, the changes in the strategic environment caused by Russia's war of aggression against Ukraine, brought new problems: possibility of chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) threats as a tactic of war. Even during the World War I chemistry was used to demoralize, injure, and kill entrenched defenders, against whom the indiscriminate and generally very slow-moving or static nature of gas clouds was be most effective. Today the priority of chemical, biological, radiological and nuclear defence encompasses the capability for the upgrade and development of advanced individual and collective protection methods and systems against future evolving CBRN hazards and threats.

Chemical, Biological, Radiological and Nuclear (CBRN) Defence is already listed among strategic enablers and force multipliers for specified in [1, 2] priorities across the all military domains, and today is considered as a full spectrum capability requirement for hybrid response capabilities, crisis management operations and high-intensity confrontations. Sensors and measuring devices play an important role as they enable us to detect dangers at a very early stage.

Miniturization of devices guided by needs to reduce the device price, weight, energy consumption and to speed up their work was going along with development of science and technology to produce them. Nanotechnology offers significant opportunities for the development of miniature sensors capable of detecting hazardous chemicals with negligible energy consumption. Materials to be used for nanotechnology are however different from those, used earlier, and lots of work was done to involve metals, which may have localized surface plasmon resonances (LSPR) in visible part of electromagnetic spectrum.

It was found that LSPR results in strongly enhanced absorption and scattering. For gold, silver and cooper nanoparticles LSPR falls in visible region of the electromagnetic spectrum, which is fundamental for their many color based applications. The effectiveness of plasmonic nanoparticles for each particular application depends strongly on their optical response at LSPR, particularly: scattered light makes it possible to identify the resonant wavelength almost precisely due to ability to distinguish the color of reflected light. Then LSPRs with enhanced scattering efficiency are useful for imaging as well as other applications based on light scattering.

While the LSPR wavelength, strength and relative contribution of resonantly enhanced scattering and absorption to the total extinction depends on the nanoparticle size, shape and material composition, it is very useful that LSPR wavelength depends strongly on refractive index of the surrounding environment. Slight change in surrounding environment will lead to significant change of LSPR wavelength, which will be notable due to the change of color for resonantly enhanced light, which will be scattered by LSPR nanoparticle. Thus, even small concentration of gas will be detected implementing LSPR methods. To design LSPR nanoparticle, Spectral Boundary Integral Equation (SBIE) method may be used, which is versatile tool to study plasmon effects of nanoparticles, including those with complicate shape [3].

Today for CBRN situational awareness, networking of sensors is deemed essential. Innovative photonic applications can help make such inspections more efficient. Such man-made disasters call for better preparation to prevent and reduce the loss of life, harm to health and the environment, economic and material damage as well as to improve the understanding and reduction of disaster risks and post-disaster lesson learning.

Research on LSPR with SBIE methods leading to design of miniature sensors enhances societal risk awareness, presentation and preparedness, including through early warning and alert systems and a capacity to be prepared and able to respond to such man-made disasters. Therefore, with the help of enhanced LSPR technological solutions and concepts, CBRN defence relevant communities can be better involved in developing and implementing plans for cost effective risk reduction and societal resilience, including for the evacuation of vulnerable populations.

REFERENCES:

1. Ilyashenko, L. (2024). Spectral Boundary Integral Equation methods to support defence objectives, Proc. of VII International Scientific and Practical Conference «Global learning problems: causes, solutions and theories», (October 14-16, 2024), Thessaloniki, Greece, pp. 175–178.
2. European Defence Agency; (2023). The 2023 EU Capability Development Priorities: (To Be Ready).
3. Ilyashenko, L. N. (2019). Numerical efficiency of methods for electromagnetic transmission problem with analytical regularization. XXIVth International Seminar/Workshop on Direct and Inverse Problems of Electromagnetic and Acoustic Wave Theory, (September 12-14, 2019), Lviv, Ukraine, 35–39.

Бочарова Анастасія Віталіївна,
курсант навчальної групи ДР-243,
Науковий керівник: Король Катерина Сергіївна,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
старший лейтенант поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ

Система військової підготовки в Україні відіграє ключову роль у забезпеченні національної безпеки та захисті суверенітету держави. Особливо після початку війни на Сході України та повномасштабної агресії Росії, необхідність реформування та покращення військової підготовки набула надзвичайної актуальності.

Незважаючи на певний прогрес, існує низка проблем, які стримують розвиток цієї системи, але також є перспективи, що дозволяють вивести військову підготовку на новий рівень [1, с.18].

Однією з головних проблем є обмежене фінансування військової освіти, що негативно впливає на якість навчального процесу. Багато навчальних закладів мають застаріле обладнання, а військові полігони та навчальні бази потребують модернізації. Низький рівень матеріально-технічного забезпечення також ускладнює підготовку кадрів.

Існує потреба в оновленні стратегії та концепції військової підготовки, яка враховувала б сучасні вимоги та виклики. Відсутність довгострокової стратегії розвитку призводить до фрагментарності реформ та неефективності використання наявних ресурсів. Військові навчальні заклади України надають різний рівень підготовки, що створює дисбаланс у військових силах. Проблемаю є також недостатня інтеграція новітніх військових технологій та підходів у навчальні програми.

Низька мотивація викладацького складу, що часто пов'язана з низькими зарплатами та недостатньою соціальною підтримкою, також є суттєвим недоліком. Відтік кваліфікованих кадрів через економічні умови та недостатню підтримку держави погіршує ситуацію.

Поглиблення співпраці з країнами НАТО та іншими міжнародними партнерами відкриває перспективи для адаптації військової підготовки до міжнародних стандартів [2, с.32]. Це включає не тільки методи навчання, а й використання сучасних технологій та військових доктрин.

Сучасні інформаційні технології, включаючи симулятори бойових дій, дистанційне навчання та використання штучного інтелекту, можуть значно підвищити ефективність військової підготовки. Впровадження інновацій дозволить краще підготувати військових до реальних умов сучасних конфліктів.

Створення програм для резервістів та добровольців може значно розширити базу навчених кадрів. Це особливо актуально в умовах тривалої війни, коли необхідно мобілізувати більшість населення для підтримки обороноздатності.

Підвищення мотивації викладацького складу через збільшення зарплат, надання додаткових пільг та можливостей для підвищення кваліфікації може покращити якість підготовки майбутніх військовослужбовців [3, с.60]. Це сприятиме збереженню досвідчених кадрів і залученню нових спеціалістів.

Отож, система військової підготовки в Україні потребує глибоких реформ та модернізації для того, щоб відповідати викликам сьогодення. Вирішення проблем з фінансуванням, матеріально-технічним забезпеченням та підготовкою кадрів може підвищити ефективність цієї сфери. Інтеграція з міжнародними стандартами, цифровізація та розширення можливостей для цивільного населення відкривають нові перспективи для розвитку військової підготовки. Успішне реформування цієї системи є необхідною умовою для забезпечення обороноздатності країни та захисту її суверенітету в умовах сучасних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Горячева К.С. Методика впровадження дидактичних та рольових ігор в освітній процес військової освіти як практика прийняття рішень в умовах обстановки наближеної до бойової // Горячева К.С., Рижигов В.С. // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2018. – Вип. № 7 (162). – С.17 – 22.
2. Рижигов В.С. Методика використання «мозкового штурму» на семінарських заняттях в професійній підготовці у вищих військових навчальних закладах /В.С.Рижигов// Молодь і ринок - Дрогобич, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. № 5 (160) травень 2018. – С.26-32
3. Рижигов В.С. Значення професійних якостей в цільовій моделі навчально-виховного процесу підготовки військових /В.С.Рижигов// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: соціальна робота. – № 2, 2017. – С.61-64.

Валерія ГОРБАЧ
курсант 4-го курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: **Дмитро БОДИРЄВ**
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ СПОРТИВНОЇ СТРІЛЬБИ НА КУЛЬТУРУ ВОЛОДІННЯ ЗБРОЄЮ

Зброя - це пристрій, який призначений для ураження живої сили противника, об'єктів, споруд та інших цілей під час нападу, захисту, полювання, спорту тощо та при неправильному застосуванні чи використанні якого можуть настати негативні наслідки. Тому, яким би не було її призначення, знання правил поведінки зі зброєю вкрай необхідні задля забезпечення особистої безпеки та уникнення таких ситуацій.

Як вже вище зазначалося, зброя також застосовується у спорті, вид якого має назву "спортивна стрільба", що означає культуру, яка формує свідоме та відповідальне ставлення до зброї і впливає на розвиток навичок безпечного поводження зі зброєю, формує повагу до зброї як інструменту, що потребує професійного підходу, а також вимагає високої концентрації, точності та координації рухів, що, безумовно, позитивно впливає на загальний рівень майстерності володіння зброєю. Її основним завданням є усунення недоліків у техніці виконання влучного пострілу та відпрацювання скоростріельності [1]. Це на перший погляд спортивна стрільба може здаватися виключно спортивною дисципліною, однак її вплив на формування культури безпечного поводження зі зброєю виходить далеко за межі спортивних майданчиків.

Вивчення історії спортивної стрільби показало, що цей вид спорт має давню традицію та коріння, що сягає античних часів. З часом вона розвивалася і трансформувалася, стаючи однією з найбільш захоплюючих та популярних галузей спорту, що має свої особливості та вимоги. І незалежно від того, чи це стрільба з пістолета, гвинтівки чи лука, мета завжди одна – вразити мішень з максимальною точністю [2].

Першим, і напевно найбільш важливим, питанням при підготовці до спортивної стрільби є техніка виконання вправи, так як саме вона є тим фундаментом, який формує спортивний результат, тобто є невід'ємною частиною успіху і дозволяє досягти максимальних результатів, а також допомагає уникнути нещасних випадків і забезпечує безпеку як самого стрільця, так і оточуючих. Правильна техніка стрільби дозволяє мінімізувати вплив зовнішніх факторів і досягти максимальної точності пострілу. Кожен рух, кожне дихання, кожне натискання на спусковий гачок має бути відпрацьоване до автоматизму. До основних компонентів техніки виконання влучного пострілу відносяться:

- Правильна стійка, що забезпечує стійкість і рівновагу стрільця, яка дозволяє йому, тим чи іншим чином, контролювати зброю;
- Хват зброї, який безпосередньо впливає на точність і контроль над зброєю;

- Наведення на ціль, що вимагає концентрації і точності.

Не менш важливим аспектом - є фізична підготовка стрільця, адже навіть найменші рухи тіла можуть вплинути на точність пострілу. Саме фізична підготовка, що розвиває можливість стійкого утримання зброї, витривалість, швидкість реакції, допомагає контролювати стабільне дихання і серцебиття, що допомагає стрільцю при виконанні вправи.

З вищесказаного можна зробити висновок, що спортивна стрільба, незважаючи на свою змагальну природу, є потужним інструментом для формування культури безпечного поводження зі зброєю. Вона не лише сприяє розвитку технічних навичок, таких як точність, концентрація та координація, але й формує відповідальне ставлення до зброї як інструменту. Завдяки систематичним тренуванням та дотриманню правил безпеки, спортсмени здобувають не лише спортивні досягнення, а й усвідомлення важливості безпечного використання зброї в різних аспектах життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ворона, В. В. Методика підготовки біатлоністів юного віку в підготовчому періоді [Текст] / В. В. Ворона // Олімпійський та параолімпійський спорт : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [гол. ред. П. Ф. Рибалко, редкол.: С. А. Лазоренко, М. О. Лянной, М. О. Носко та ін.]. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 2. – С. 5–7.
2. Іващенко В. І., Капустіна Т. В. Спортивна стрільба як засіб фізичного та психічного розвитку школярів // Здоров'я нації і вдосконалення фізкультурно-спортивної освіти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції / НТУ "Харківський політехнічний інститут". Харків: Ред. колегія А.В. Кіпенський, [та інші], 2024. С. 160-163.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Наумик Антон Сергійович

здобувач вищої освіти ННІ ПО

Попова Анастасія Володимирівна

здобувачка вищої освіти ННІ ПО

Науковий керівник: Трецов Мирослав Миколайович

доктор наук з державного управління, професор,

професор кафедри АПДтПУ

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро

ПРОФЕСІЙНИЙ ПУБЛІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУСПІЛЬСТВА

Професійний публічний менеджмент визнається основою функціонування місцевої влади в будь-якій демократичній державі. Україні необхідно реформувати систему місцевого самоврядування, роблячи її спроможною ефективно виконувати зростаючі повноваження. Одним із ключових чинників є створення умов для привертання висококваліфікованого персоналу, який має необхідність навички та компетентність. Забезпечення можливостей для професійної підготовки, винагороди та кар'єрного зростання вважається важливим для цього процесу.

Важливим аспектом ефективного виконання завдань місцевого самоврядування є високий професійний рівень службовців, депутатів та голів територіальних громад. Успіх реалізації реформ і забезпечення якості послуг для громадян залежить від їх ефективності, що підкреслює значення розвитку кадрового потенціалу територіальних громад [1].

Сучасна система місцевого самоврядування в Україні потребує нового покоління службовців, які будуть ініціаторами та лідерами реформ на місцевому рівні. Окрім знань у економічній, соціальній та правовій сферах, сучасний муніципальний службовець повинен володіти управлінськими та комунікативними навичками.

Однак, розвиток кадрового потенціалу посадових осіб місцевого самоврядування ускладнений рядом проблем, таких як фінансові труднощі, залежність від рішень центральної влади, відсутність стандартів якості, низька мотивація, та інші.

Впровадження конкретних заходів, програм та розробки Стратегії розвитку кадрового потенціалу територіальних громад для підвищення кваліфікації кадрів та зміцнення управлінського потенціалу територіальних громад може стати вирішальним етапом у розвитку місцевого самоврядування. Реформи в сфері професійної підготовки та підвищення кваліфікації є необхідним кроком для підтримки сталого місцевого і регіонального розвитку, покращення якості послуг для громадян та впровадження інновацій у державному управлінні.

На кінець 2010 року, за даними Державної служби статистики, загальна кількість державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування складала 379,283

особи. З них 279,500 осіб працювали в органах державної влади, а 99,783 – в органах місцевого самоврядування.

Однак в обох цих секторах спостерігається висока плінність кадрів, яка акцентує проблему недостатньої кваліфікації державних службовців та представників місцевого самоврядування. Фахова професійна освіта цих категорій працівників є ще однією гострою темою для вирішення.

Специфіка депутатського корпусу місцевих рад залишається за межами системи професійного навчання, окрім тих, хто є державними службовцями чи посадовими особами місцевого самоврядування. Більшість депутатів місцевих рад мають рівень освіти, який у багатьох випадках не відповідає потребам у кваліфікованому виконанні обов'язків [2; 3].

Зараз особливе значення набуває програма розвитку лідерства для вищого корпусу державної служби, як одного з елементів управління державною службою, ключового фактора для забезпечення високої якості роботи органів влади.

Таким чином, діюча система недостатньо динамічна та практично неорієнтована на отримання державними службовцями та місцевими посадовими особами, депутатами місцевих рад необхідних навичок для виконання своїх обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України червня 1996 р. URL: www.rada.gov.ua.
2. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 2. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 246 с
3. Линдюк О.А. Модернізація державної служби в умовах України в умовах глобалізації. Дис. ... докт. наук держ. упр. : 25.00.03 державна служба / О.А. Линдюк. Київ, 2017. 420 с

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

*Петрук Дмитро Валерійович,
магістр освітньої програми «Менеджмент»
ПВНЗ «Європейський університет»*

ДИСБАЛАНС НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ринок праці України під час війни зазнав суттєвих змін. Війна стала каталізатором для масової міграції, руйнування інфраструктури та зупинки багатьох підприємств, що спричинило значні виклики для працевлаштування та економічної стабільності.

До викликів для ринку праці в Україні можна віднести:

1. *Зростання безробітних.* Через воєнні дії багато підприємств були змушені призупинити свою діяльність або закритися. Це особливо стосується регіонів, що постраждали від активних бойових дій (східні, південні та північні області).

За даними Мінекономіки, рівень безробіття під час війни різко зріс. Близько 5 млн українців втратили роботу внаслідок конфлікту в перші місяці.

Скорочення робочої сили у 2023 році порівняно з 2021 роком приблизно на 40% (за оцінюванням НБУ) зумовлено такими факторами, як демографічні втрати, перехід людей до економічно неактивного статусу, труднощі ВПО з пошуком роботи, окупація частини територій, необхідність догляду за іншими членами сім'ї та відсутність навичок, що потрібні на ринку праці.[1]

2. *Масова внутрішня та зовнішня міграція.* Мільйони українців змушені були вийти за кордон або переміщуватися всередині країни через бойові дії, що значно вплинуло на ринок праці.

Кількість мігрантів з України у світі, за оцінюванням ООН, становить 6,7 млн осіб, переважно жінок та дітей. Із них приблизно 1,7 млн осіб були працевлаштовані в Україні до виїзду – це 10,6% економічно активного населення країни перед початком повномасштабного вторгнення. Згідно з опитуваннями НБУ, у 2023 році 44% підприємств мали кадрові труднощі через масове скорочення кількості працівників, що пов'язане з мобілізацією, а 24% – через міграцію [2].

3. *Зміна структури зайнятості.* Війна спричинила зміни у структурі зайнятості так низка сфер економіки зазнала скорочень, натомість деякі галузі розширили свої можливості. Наприклад, зріс попит на професії, пов'язані з оборонним сектором, волонтерською діяльністю, логістикою, кібербезпекою та ІТ. Значно зросла роль дистанційної роботи. Багато компаній перейшли на віддалену форму праці, що дозволяє їм працювати навіть у кризових умовах.

Безробітні шукають роботу, але їхні навички та кваліфікації не завжди відповідають вимогам працевлаштовувачів. За опитуваннями підприємств, від 16% роботодавців стикалися з проблемою недостатньої кваліфікації претендентів на відкриті вакансії.

Загалом війна спричинила зростання ролі жінок на ринку праці.

По-перше, у Збройних силах України (ЗСУ) тепер служать 67 тис. жінок, що на 40% більше, ніж у 2021 році, а кількість жінок-офіцерів збільшилася ушестеро.

По-друге, зросла частка жінок серед шукачів роботи та підприємців. Зокрема, у першому кварталі 2024 року серед зареєстрованих ФОП 58,8% були жінки, що на 7,8 в.п.

більше, ніж у відповідному періоді 2021 року (рис. 2). Серед шукачів роботи приватного сервісу Work.ua частка жінок становить 59%.[3]

Регіональний та кваліфікаційний дисбаланс на ринку праці вимагає стратегічних підходів для забезпечення відповідності між очікуваннями роботодавців і можливостями претендентів на роботу.

Такими підходами на нашу думку є

- *державна підтримка*, уряд України запровадив низку ініціатив для підтримки економіки та ринку праці. Це включає програми допомоги безробітним, пільги для підприємств, що продовжують працювати, а також ініціативи щодо працевлаштування внутрішньо переміщених осіб.

Програма «ЄРобота» пропонує гранти для малого та середнього бізнесу, а також для стартапів, що стимулює створення нових робочих місць.

Програма «Власна справа» є одним із ключових компонентів проєкту «ЄРобота». Її цільова аудиторія – підприємці, ветерани, особи з інвалідністю внаслідок війни та подружжя ветеранів. За програмою «Власна справа» мікрогранти від 50 до 250 тис. грн надають на такі комерційні та виробничі цілі: придбання меблів, обладнання і транспортних засобів; закупівля ліцензійного ПЗ, сировини, матеріалів, товарів і послуг; маркетинг та реклама; оренда приміщень і земельних ділянок; оренда обладнання:

- *адаптація бізнесу до нових реалій функціонування*, впровадження нових технологій в умовах обмежених ресурсів. Ваучери на навчання та перекваліфікацію можуть одержати деякі категорії громадян для підтримання їхньої конкурентоспроможності на ринку праці. Програма дає змогу отримати нову професію або підвищити кваліфікацію в різних сферах, таких як медицина, освіта, кулінарія, водійство тощо:

- *інтеграція на міжнародні ринки праці*. Значна кількість українців шукає роботу за кордоном, зростає попит на професії, які мають міжнародний характер. IT-фахівці, спеціалісти з маркетингу, аналітики та інші професіонали все частіше працюють на закордонні компанії.

Висновки.

Україна зіткнулася з низкою складних проблем на ринку праці, таких як нестача робочої сили через міграцію та мобілізацію. Водночас безробіття залишається високим, і багато ВПО не можуть знайти роботу на нових місцях проживання через брак робочих місць та інфраструктури.

Для подолання цих проблем необхідні спільні зусилля бізнесу та влади, які мають містити створення інклюзивного середовища, підвищення доступності робочих місць, навчання нових навичок і підтримку професійного розвитку жінок у сферах, раніше переважно чоловічих, а також розширення інфраструктури догляду за дітьми. Уряд уже розпочав відповідні проєкти, однак для досягнення значних результатів ці ініціативи потрібно розширити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інфляційний звіт. Квітень 2024 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q2.pdf
2. Три чверті роботодавців відчують дефіцит кадрів в Україні. Європейська Бізнес Асоціація. URL: <https://eba.com.ua/try-chverti-robotodavtsiv-vidchuvayut-defitsyt-kadri...>
3. Добробут у компанії та дефіцит кадрів. Work.ua. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667/>

НАЦІОНАЛЬНІ БЕЗПЕКА

*Бочарова Анастасія Віталіївна,
здобувач вищої освіти з курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: Декусар Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри мовної підготовки*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

SOCIAL ASPECTS OF CYBERCRIME: MOTIVES OF OFFENDERS AND SOCIAL CONSEQUENCES

Nowadays the use of information technologies is limitless. The virtual space takes over everything in a row from the real one, including crime in its new forms and manifestations. Each of us has an idea about cybercrime and may have even experienced it personally. Cybercrime is any criminal activity that is carried out with the help of computers, computer networks or network devices, which includes various types of crimes. The object of these offenses are personal data, bank accounts, passwords and other personal information of both individuals and businesses and the public sector. Cybercrime is a threat not only at the national level, but also at the global level. The most common types of these offenses are:

Carding – the use in operations of payment card details obtained from hacked servers of online stores, payment and settlement systems, as well as from personal computers.

Fishing is a certain type of cybercrime, consists of messages that contain a request to call a certain city number, and during the call, confidential data of the cardholder is requested.

Online fraud is fake online auctions, online stores, websites and telecommunications means of communication.

Malware – the creation and distribution of viruses and malicious software.

Piracy is the illegal distribution of intellectual property on the Internet.

Social engineering - this technology assumes managing people in the Internet space.

Illegal content - content that promotes extremism, terrorism, drug addiction, pornography, the cult of cruelty and violence.

Refiling is an illegal substitution of telephone traffic.

According to Serhii Demedyuk, the head of the cyber police department of the National Police of Ukraine, during 2014-2015, a group of twelve cyber-swindlers illegally took possession of 10 million hryvnias of Internet users' funds. They created non-existent websites of well-known online stores in domain zones, the domains of which were registered with foreign hosting providers. Cyber speculators displayed on these sites photos of non-existent goods from the field of electronics and household appliances at prices that were 20-30% cheaper than market offers [1].

However, according to the results of the work of the cyber police, more than 3,600 cyber crimes were detected in 2023. Under the operational support of the cyber police, more than 1,700

people have been charged with committing more than 3,700 crimes, which is 59% more than the same figure in 2022. Materials related to 42 organized criminal groups, including 7 criminal organizations, were sent to the court, which is 83% more than the same figure in 2022. Also last year, 18 international special operations were carried out jointly with law enforcement officers from Georgia, Switzerland, the Czech Republic, Israel, Norway, the Netherlands, France, Germany and the United States.

Analyzing statistical data on cybercrime, it is necessary to highlight preliminary conclusions, the quantitative indicators are not significant for establishing an urgent need for clarification, but analyzing various scientific studies, it should be noted that the latency level of cybercrime reaches about 95%, which allows you to classify them as highly latent. Among the factors of their latency, 3 main groups are distinguished: 1) factors determining natural latency, due to which only the perpetrator knows about the committed cybercrime; 2) factors related to the negative behavior of the victim (eyewitnesses) of the crime and their failure to contact the law enforcement authorities, failure to report the fact of the commission of the crime; 3) factors related to shortcomings in the work of law enforcement agencies in terms of responding to appeals and reports of cybercrimes [2].

Summing up, it can be noted that cybercrime at the criminological level, these crimes currently have a highly latent criminal tone in the future. Regarding the identification of cyber fraudsters, it is necessary to highlight a number of functions and apply them in the activities of the Cyber Police Department of the National Police of Ukraine, in addition to the effective functions of establishing supervision over the observance of laws in the activities of the latter. Currently, the problem of cybercrime occupies a leading place in the structure of crimes related to the threat to national and international security.

REFERENCES:

1. Сметаніна, Н. Національний і міжнародний досвід визначення та розрахунку ціни кіберзлочинності. Міжнародні стандарти з кібербезпеки та їх застосування в Україні. Матеріали Всеукраїнського «круглого столу» (с. 95). 19 квітня 2016 рік, Харків, Україна: Право.
2. Кравцова, М. О. (2016). Кіберзлочинність: кримінологічна характеристика та запобігання органами внутрішніх справ. Науковий Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ (1), 36.

Голуб Юлія Юріївна,
курсант навчальної групи ДР-243,
рядовий поліції

Науковий керівник: Король Катерина Сергіївна,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
старший лейтенант поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ НА ТАКТИКУ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Безпілотні літальні апарати (БПЛА) за останні десятиліття стали одним із найзначущих інноваційних рішень у військовій сфері. Вони кардинально змінили підхід до ведення бойових дій, забезпечуючи підвищену мобільність, гнучкість та ефективність у різних умовах. Використання БПЛА відкриває нові можливості для розвідки, підтримки операцій та знищення цілей, водночас мінімізуючи ризики для особового складу.

Історія розвитку БПЛА почалася ще в середині XX століття, проте значного прориву вони досягли на початку XXI століття завдяки прогресу у сфері електроніки, комунікацій та матеріалознавства. Перші БПЛА використовувалися для розвідки та спостереження за полем бою, але сьогодні їхнє використання охоплює широкий спектр завдань, включаючи наступальні операції, підтримку артилерії, евакуацію поранених та боротьбу з тероризмом [1].

Сучасні БПЛА поділяються на різні категорії за вагою, дальністю польоту, рівнем автономності та спеціалізацією. Від малих тактичних дронів до великих стратегічних систем, БПЛА здатні виконувати операції, що раніше вимагали участі людських екіпажів і значних ресурсів.

Застосування БПЛА кардинально змінило структуру сучасних бойових операцій. Традиційні військові стратегії, орієнтовані на використання бронетехніки, піхоти та авіації, зазнали змін під впливом цих нових технологій. Основні тактичні зміни включають:

БПЛА забезпечують командирів негайною розвідкою ситуації на полі бою, дозволяючи швидше приймати рішення та адаптувати тактику до змінних умов. Завдяки використанню дронів, військові отримують можливість вести бойові дії в реальному часі з мінімальними затримками у зборі та аналізі інформації.

Одна з головних переваг БПЛА полягає у можливості виконання небезпечних місій без ризику для життя військових. Завдяки цим апаратам, можна виконувати розвідку в зонах активних бойових дій або здійснювати удари по укріплених позиціях супротивника, не наражаючи пілотів та інших військовослужбовців на небезпеку.

Озброєні безпілотики стали важливим елементом ведення бойових дій завдяки можливості точного ураження цілей із мінімальними втратами серед цивільного населення. Сучасні системи наведення, що інтегровані в БПЛА, дозволяють точно ідентифікувати та вражати цілі на великій відстані. Це особливо важливо для зменшення так званих «супутніх втрат», що можуть виникати при традиційних авіаударах [3].

Окрім безпосередньої участі в бойових операціях, БПЛА активно використовуються для збору розвідувальної інформації, моніторингу пересування військ супротивника, а також для ведення психологічної війни. Можливість швидкого та безперервного спостереження за стратегічними об'єктами дозволяє значно посилити інформаційну перевагу над супротивником.

Однією з ключових характеристик БПЛА є їх ефективність у конфліктах асиметричного типу. Терористичні організації та повстанські угруповання часто використовують БПЛА для організації атак на регулярні армії або цивільні об'єкти. З огляду на це, збройні сили держав змушені адаптувати свої оборонні стратегії для нейтралізації загроз, пов'язаних із використанням малих та важковиявлених безпілотних апаратів.

Попри численні переваги, використання БПЛА у бойових діях також створює низку викликів [2]:

1. Залежність від технологій. Високий рівень автоматизації та цифрових технологій робить БПЛА вразливими до кібератак або засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ). Протидія дронам, зокрема шляхом створення систем протиповітряної оборони, що спеціалізуються на їх виявленні та знищенні, є важливим напрямом розвитку військових технологій.

2. Етичні та правові питання. Використання БПЛА для виконання ударів по цілях викликає багато дискусій щодо правових та етичних аспектів таких операцій. Зокрема, виникають питання про дотримання міжнародних конвенцій та права людини.

3. Психологічний вплив на особовий склад. Хоча оператори дронів фізично перебувають на великій відстані від місця бойових дій, психологічний тиск на них через участь у бойових операціях може бути значним. Це ставить нові вимоги до підтримки військовослужбовців.

Отже, застосування БПЛА суттєво змінило тактику ведення бойових дій, надавши збройним силам нові інструменти для досягнення військових цілей. Їх використання підвищує ефективність операцій, знижує ризики для особового складу та дозволяє краще адаптуватися до умов сучасного поля бою. Проте розвиток БПЛА супроводжується численними викликами, зокрема у сфері кібербезпеки, етики та правового регулювання. У майбутньому їхня роль тільки зростатиме, що вимагатиме від збройних сил адаптації до нових умов ведення бойових дій та розвитку відповідних технологій для боротьби з новими загрозами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпілотні повітряні засоби ураження сил вторгнення російської федерації : практичний poradnik / Червяков О.І., Євтушенко І.В., Букрєєв О.І., Білоус В.В. Х: ІПНОК для СБУ, 2023. 212 с.

2. Особливості застосування безпілотних літальних апаратів органами та підрозділами поліції: метод. рек. / А. А. Саковський, С. М. Науменко, С. І. Кравченко, І. М. Єфіменко та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. 72 с

3. Тактика застосування безпілотних повітряних суден в охороні державного кордону : навчальний посібник / О. Л. Луцький та ін. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2023. 164 с

Гончар Кароліна Сергіївна,
курсант навчальної групи ДР-243,
рядовий поліції

Науковий керівник: Король Катерина Сергіївна
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
старший лейтенант поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Соціальний захист військовослужбовців та їхніх сімей є важливим елементом державної політики, що забезпечує соціальну справедливість, підтримку і захист тих, хто присвятив своє життя службі в Збройних силах. У сучасних умовах військовослужбовці виконують одну з найважливіших функцій – захист суверенітету і територіальної цілісності держави [1]. Тому питання соціальної підтримки та гарантій є вкрай актуальними для України, особливо в умовах збройної агресії.

Соціальний захист військовослужбовців охоплює кілька ключових напрямів: матеріальне забезпечення, медична допомога, забезпечення житлом, психологічна підтримка, а також правовий захист. Державна система соціальних гарантій має забезпечувати гідні умови життя військових і їхніх родин.

Безперешкодна і своєчасна реалізація конституційних прав людини та громадянина є ключовою умовою для сталого розвитку держави та її стійкості до руйнівного впливу різних факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх [2]. Відсутність цієї тенденції та прогресування інших правотворчих і правозастосовних практик неминуче призведе до розбалансування системи управління, зростання суспільного невдоволення, підризу довіри до влади і появи антидержавних настроїв.

Для України, яка доволі героїчно протистоїть російській агресії, особливо важливо не допустити розвитку таких негативних процесів і продовжувати виконувати свої зобов'язання. Вибір альтернативних підходів до вирішення потенційних проблем може призвести до появи внутрішніх ризиків і загроз, які послаблюють оборонний потенціал держави. Це може проявитися у підривах конституційного ладу через обмеження прав (що є типовим для Росії), зменшенні міжнародної технічної допомоги або зниженні морального духу військовослужбовців Збройних Сил України (ЗСУ). Такі сценарії є реальними і здатні послабити позиції України, що є абсолютно неприйнятним в сучасних умовах.

У зв'язку з цим виникає нагальна потреба в забезпеченні прав людини і громадянина, особливо щодо соціального захисту членів сімей військовослужбовців. Важливо приділити увагу їхнім справедливим потребам, зокрема конституційного права на житло. Виконання законодавчих норм у цьому напрямі сприятиме підвищенню боєздатності військовослужбовців і зміцненню оборонного потенціалу України.

Військовослужбовці повинні отримувати конкурентоспроможну заробітну плату, яка відповідає високим ризикам і складним умовам служби. Додаткові виплати

передбачаються за виконання бойових завдань, участь у бойових діях та за особливі заслуги. Це не тільки мотивує військових до професійного зростання, а й підвищує престиж військової служби.

Військовослужбовці мають право на безкоштовне медичне обслуговування та лікування у спеціалізованих військових медичних закладах. Окрім того, важливим є надання реабілітаційної допомоги для військових, які отримали поранення або травми під час виконання службових обов'язків [3].

Не менш важливою складовою є соціальний захист родин військових, особливо тих, хто втратив годувальника або чий член родини зазнав поранень чи інвалідності. Вдови, діти та батьки загиблих військовослужбовців мають право на спеціальні соціальні виплати, пільги на освіту, медичне забезпечення та житлові програми. Держава повинна забезпечити для них належний рівень підтримки, включаючи психологічну допомогу.

Крім того, важливою є можливість соціальної адаптації сімей після повернення військовослужбовця з бойових дій. Для багатьох військових і їхніх родин процес повернення до цивільного життя є складним і вимагає державної підтримки.

Отож, соціальний захист військовослужбовців і членів їхніх сімей є основним обов'язком держави, особливо в умовах війни. Ефективна система соціальних гарантій не лише забезпечує гідні умови життя, але й зміцнює мотивацію військових до захисту країни. В Україні важливо продовжувати роботу над вдосконаленням цих механізмів і забезпечувати належну підтримку як для військовослужбовців, так і для їхніх родин, оскільки від цього залежить соціальна стабільність та довіра до держави.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 р. № 2011-XII // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
2. Тихомиров Д. Теоретико-правові засади державної політики у сфері цивільної безпеки в Україні : дис. ... д-р юрид. наук : 12.00.01. Київ. 2021. 506 с.
3. Соціальні гарантії військовослужбовців та членів їх сімей в особливий період. 2024. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96_%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%96%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%86%D1%96%D0%B2_%D1%82%D0%B0_%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%B2_%D1%97%D1%85_%D1%81%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%B9_%D0%B2_%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4

Івкіна Владислава Іванівна,
здобувач вищої освіти 3 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: **Декусар Ганна Геннадіївна,**
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

THE IMPACT OF ORGANIZED CRIME ON SOCIETY AND THE ECONOMY

Organized crime is a form of criminal activity carried out by stable criminal groups with a well-defined structure that seeks to gain profit and influence through illegal means, such as drug trafficking, money laundering and corruption [1]. This phenomenon has deep historical roots, but it became especially widespread in the twentieth century with the development of globalization and technology. In today's world, organized crime poses a serious threat to security, the economy and state institutions, so it is urgent to study its mechanisms and develop effective countermeasures.

The main areas of organized crime activity are drug trafficking, human trafficking, money laundering, arms trafficking, cybercrime and smuggling[3]:

- Drug trafficking is one of the most lucrative areas, and human trafficking involves forced labor and sexual exploitation.
- Money laundering allows for the legalization of illicit proceeds, and arms trafficking allows for the purchase of weapons on the black market.
- Cybercrime uses technology to commit financial fraud and data theft
- Smuggling involves the illegal importation of goods for the purpose of tax evasion. This activity generates significant revenue for criminal groups and poses a threat to security and the economy.

Organized crime has a significant negative impact on society and the economy. It fuels violence, increases crime and threatens public safety by creating an atmosphere of fear and distrust. In addition, corruption enables criminal groups to infiltrate government and law enforcement agencies, undermining democratic institutions and the rule of law. From an economic perspective, organized crime causes losses through money laundering, tax evasion and the shadow economy, hindering the development of legitimate businesses and reducing the investment attractiveness of the region. In addition, it increases the costs of fighting crime and maintaining law and order, which are borne by national budgets and the economy as a whole.

The fight against organized crime requires a comprehensive approach that includes legal, economic and social measures. One important tool is the development and strengthening of national and international legislation aimed at criminalizing the activities of criminal groups, including improving the legal framework for combating money laundering and corruption. International cooperation, including the work of organizations such as the International Criminal Police Organization (Interpol), the European Criminal Police Organization (Europol) and the United Nations, plays an important role in the fight against corruption and allows for effective

coordination of national law enforcement agencies [2]. Specialized units for investigating organized crime work effectively, and modern methods of collecting intelligence and data analysis are used. An important element is the active participation of civil society and the media in the disclosure and monitoring of criminal activity, which helps to raise awareness and involve the public in the fight against this problem.

Thus, organized crime remains a serious threat to modern society, affecting the economy, security and state stability. Its activities penetrate all spheres of life, undermine trust in state institutions and hinder economic development. Effective fight against this phenomenon requires coordinated cooperation at the international level, strengthening of legal mechanisms, development of specialized law enforcement agencies and active participation of civil society. Only through these efforts can we reduce the influence of criminal groups and ensure a safer and more just society for future generations.

REFERENCES:

1. Finckenauer, James O. "Problems of definition: what is organized crime?." Trends in organized crime 8.3 (2005): 63-83.
2. Omelchuk, Oleh M., et al. "Analysis of the activities of law enforcement authorities in the field of combating crime and corruption offences." Journal of Money Laundering Control 25.3 (2022): 700-716.
3. Schelling, Thomas C. "What is the business of organized crime?." The American Scholar (1971): 643-652.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Олена Куркова,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник К.В. Мнишенко,
доктор філософії (PhD),
асистент кафедри дошкільної освіти

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

КРАЄЗНАВЧА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЕСТЕТИКО-ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.

Одним із пріоритетних завдань закладу дошкільної освіти, як зазначається унормованими державними документами, – є виховання у здобувачів дошкільної освіти любові до Батьківщини, шанобливого ставлення до історичної спадщини, поваги до історії та традицій свого народу та рідного краю, формування патріотичних почуттів, активізація діяльності дошкільників щодо перетворення умов життя у своєму регіоні за законами краси, формування активної життєвої позиції[1].

Еколого-естетичне виховання посідає важливе місце у сучасній освітній траєкторії. Це визначається кардинально іншими поглядами на проблеми екологічної просвіти в педагогічній системі та мистецтві, загалом у суспільному світі. Саме педагогіка змінила погляди на осмислення можливостей природи в естетичному вихованні дошкільників. У педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського розкрито духовно-гуманістичний погляд на виховання дітей засобами природи, на навколишнє середовище, в якому відбувається зростання особистісних уподобань дитини, формування його світогляду. Його глибокі думки пройняті вірою у потенційні можливості вихованців, послідовним гуманізмом. Могутнім підґрунтям оптимістичної педагогіки є віра в красу, в її всеперемагаючу силу й обумовила її орієнтацію на загальнолюдські цінності.

Вивчення рідного краю та використання краєзнавчих матеріалів у освітньому процесі було обґрунтовано в працях відомого чеського педагога Я.А. Коменського, окремі аспекти виховного впливу краєзнавства досліджували Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці. Також на важливе значення краєзнавства у вихованні дітей вказували українські вчені й педагоги М. Галушинський, В. Геринович, О. Духнович, О. Макаренко, С. Рудницький, С. Русова, К. Ушинський, І. Ющишин та ін. Значну увагу вивченню рідного краю приділяв В. Сухомлинський. У сучасних умовах це питання дослідили М. Костриця, В. Обозний, М. Стельмахович, В. Струманський та ін.

Інтенсивною розробкою питань з краєзнавства, у 60-ті роки XIX століття займалися видатні педагоги К. Ушинський і І. Франко, які були авторами посібників і безпосередньо

брали участь в організації краєзнавчої роботи. Так К. Ушинський включив, наприклад, в «Рідне слово» (1861 р.) вказівки що до «вивчення околиць».

І.Франко зазначає, що все це дає "навіть найменш заможному і найменш підготовленому змогу докладно ознайомитися зі своїм краєм і усією Батьківщиною... Наскільки таке ознайомлення корисне, не треба доводити. Адже ж це перший ступінь, перша прикмета раціональної освіти - знати своє найближче оточення, знати минуле і сучасне свого народу і відчувати себе живим і свідомим членом живого, свідомого і об'єднаного організму"[3].

У науковому вимірі це поступово характеризується осмисленням і розкриттям проблем національного виховання та національної освіти.

Пріоритетним напрямком виховання підростаючого покоління в національній системі освіти є патріотичне виховання. Одним з основних напрямів патріотичного виховання дітей дошкільного віку є краєзнавство – тобто вивчення історичних, географічних, культурних особливостей рідного краю. Об'єднуючи в собі навчально-пізнавальну, пошуково-дослідницьку і суспільно-корисну діяльність дітей, краєзнавство має великий виховний потенціал.

Аналізуючи екологічні аспекти пошуково- дослідницької діяльності дітей у процесі вивчення рідного краю, Г.П. Пустовіт [13] доводить, що осмислення природи з позиції її реального сприйняття активізує більш глибоке усвідомлення єдності людини і природи не тільки у фізичному, а й духовному вимірі і відповідно має незаперечний гуманізуючий ефект.

Дошкільне краєзнавство має природознавчий, фольклорний, етнографічний та інші напрями. Усі вони тісно пов'язані між собою і за змістом, і за формами організації та методами використання. Це зумовлено насамперед тим, що природа, суспільне життя і праця, економіка, культура, історичне минуле рідного краю – невичерпні джерела пізнання, формування національної самосвідомості і світогляду особистості, її всебічного і гармонійного розвитку на основі сприйняття навколишнього світу [4].

Засвоєння дітьми норм і правил поведінки стосовно об'єктів навколишнього середовища є важливою передумовою вироблення у них умінь, необхідних для включення у природоохоронну діяльність. З усебічного ознайомлення під керівництвом вихователя природних, соціальних та історичних умов рідного міста чи села починається краєзнавство.

Організовуючи краєзнавчу роботу, вихователь повинен виходити із специфіки свого регіону. Не кожен педагог дошкільної ланки підготовлений теоретично і практично до організації цієї пошукової, дослідницької роботи, не кожен володіє знаннями з організації музеїв. У такому випадку варто обмежитися роботою з охорони культурної спадщини рідного краю, які є в будь-якому куточку України.

Основами краєзнавчої роботи є щоденне використання різноманітних фольклорних форм: оповідань, колисанок, лічилок, загадок. Завдяки казкам, прислів'ям, пісням та приказкам у дітей формуються основи культурного бачення свого краю й українського народу загалом. Краєзнавство є керованою і організованою педагогом пізнавальною, пошуково-дослідницькою, суспільно-корисною працею дітей, яка спрямована на комплексне вивчення рідного краю (природа, побут, господарство, культура).

Вихідною умовою, яка забезпечує ефективність цього процесу, є відбір краєзнавчих відомостей за критеріями цілеспрямованості, багатофункціональності, доступності, систематичності, науковості та особис- тісної значущості для дітей дошкільного віку [2].

Головною метою вихователя є систематичне залучення дошкільників до вивчення історії своєї родини, свого роду, навчати дітей шанувати і любити батьків, ознайомлювати з особливостями природою свого краю, виховувати бережливе ставлення до живих істот, навчити доглядати за рослинами та тваринами своєї місцевості. Знайомити дітей дошкільного віку з народною іграшкою, із традиціями народу через ігрову діяльність, постійно проводити рухливі народні ігри, спортивні змагання, вправи з лялькою (вивчення характерних елементів українського національного одягу) [6].

У краєзнавчій діяльності закладів дошкільної освіти можна виділити два основні етапи: навчально-освітній і науково-дослідницький. На першому етапі діти набувають певних знань про свій край, оволодівають елементарними вміннями і навичками працювати самостійно. На другому – ведуть науково-дослідницьку роботу. Самостійно або колективно вони досліджують історію свого краю. Ознайомлення дошкільників з рідним краєм у дошкільному закладі охоплює систему різноманітних форм краєзнавчої роботи і являється організованою і керованою вихователем пізнавальною, пошуково-дослідницькою, суспільно-корисною діяльністю дітей, яка сприяє комплексному вивченню рідного краю: природи, господарства, побуту, культури. Елементи краєзнавчої роботи можна використовувати в процесі малювання та аплікацій дошкільників. Під час організацій занять з малювання чи аплікації, за підготовленими вихователем зразками, необхідно навчити дітей відтворювати на папері елементи народних орнаментів. Так, у середній групі дошкільного закладу діти можуть складати на формі декоративні орнаменти із трикутників, у старшій – вирізати з паперу елементи симетричних зображень. Під час конструювання, діти навчаються прикрашати поробки фрагментами українського орнаменту. В процесі декоративного малювання дошкільники зображують листя, квіти та ягоди. Під час музичних занять діти викладають на підлозі віночки з елементів рослин.

Краєзнавство в дошкільному закладі освіти відрізняється рівнями пізнавальної діяльності здобувачів дошкільної освіти. Умовно можна говорити про три рівня.

На **першому рівні** відбувається отримання дітьми «готових» знань про край зі слів вихователя, з навчальних посібників, відео- та інтернет-ресурсів. На **другому рівні** - це вже розширення кола уявлень, отримання поглиблених знань, що забезпечує умови для більш активної пізнавальної діяльності дітей за співучасті дорослих. Джерелами таких знань можуть бути, окрім навчальних посібників, науково-популярна література, публікації у місцевій та центральній періодичній пресі, матеріали досліджень місцевих краєзнавчих музеїв, ресурси інтернету.

Третій рівень – пізнання природи та історії рідного краю за туристичними маршрутами, проведення пошукової дослідницької діяльності, проектна робота у взаємодії з батьками, що викликає справжній науковий інтерес до спостережуваного об'єкта чи явища в природному довкіллі.

У краєзнавчій роботі головною метою є системне вивчення матеріалу: від близького до далекого, від окремого до загального, від простого до складного. У результаті такого підходу у дитини виникає потреба пізнати світ рідного краю. Система краєзнавчої роботи у дошкільному закладі має відповідати таким основним вимогам: - науковість і доступність; - комплексність і систематичність; - плановість, наступність, гласність; - оптимальне поєднання пізнавально-пошукової і суспільно корисної праці; - спілкування дитячих колективів з місцевими установами й організаціями, які мають безпосереднє

відношення до краєзнавчої діяльності; - поєднання самостійної краєзнавчої діяльності дітей з кваліфікованим керуванням з боку дорослих [5]. Різноманітна і неформальна краєзнавча діяльність може перетворити освітній процес на творчу потребу, зробити заняття, похід чи екскурсію цікавими і привабливими. Організуючи краєзнавчу роботу, вихователь повинен виходити із специфіки свого регіону. Не кожен педагог підготовлений теоретично і практично до організації цієї роботи. У такому випадку варто обмежитися роботою з охорони пам'яток історії та культури, які є в будь-якому куточку рідної України[4]. Форми проведення краєзнавчої роботи з дошкільниками поділяють на безпосередні (піші переходи; дитячий туризм; міні-подорожі вихідного дня спільно з батьками; екскурсії, цілеспрямовані прогулянки) та опосередковані (перегляд відеоматеріалів; перегляд фотоальбомів; читання творів про рідний край).

Найбільш поширеними формами організації дослідницько-пошукової роботи, що передбачають безпосереднє ознайомлення дошкільників з рідним краєм, є цільові прогулянки та екскурсії. У практику сучасних закладах дошкільної освіти усе активніше впроваджуються форми туристично-краєзнавчої роботи. Дитячий туризм – це універсальний засіб, що сприяє оздоровленню, розвитку, вихованню та навчанню дітей старшого дошкільного віку. Туризм впливає на позитивний емоційний та естетичний розвиток дитини, надає досвід взаємодії з однолітками та навколишньою природою, власних відкриттів, навчає помічати нове в знайомому довкіллі та приносити радість дітям від оточуючої краси рідного краю. Краєзнавчо-туристична діяльність в закладі дошкільної освіти, активізує розвиток пізнавальних психічних процесів у дітей - сприймання, мислення, спостережливості, допитливості та любов до рідного краю. Найважливішою основою культурно-перетворювальної діяльності дітей є нерозривний зв'язок вивчення рідного краю з мистецтвом. У дошкільнят розвивається інтерес до родинних і національних коренів, в якому фокусується прагнення втілити отримані знання в продукти творчості: в малюнки, аплікації, виготовлення виробів з природних матеріалів власноруч. За умови методично правильно організації краєзнавчо-туристичної роботи, яка має значний вплив на виховання патріотичних почуттів у старших дошкільників, оскільки закарбовується бережливе ставлення до родинних реліквій та культурних надбань українського народу загалом. Поєднання краєзнавчої та туристичної діяльності сприяє розвитку допитливості та творчих здібностей старших дошкільників, активно розширюється їх кругозір. У процесі краєзнавчо-туристичної діяльності закладаються основи громадянської позиції особистості – духовної, високоморальної, соціально спрямованої на інших, яка вільно й відповідально позиціонує серед інших. У дітей виховується культура власних бажань та інтересів, розвиваються почуттєва та вольова сфери, формуються базові якості особистості, вищі духовні потреби.

Краєзнавчі ігри займають в цьому аспекті особливе місце, оскільки дають можливість залучити дитину до історії, географії, природи та археологічних знахідок. Краєзнавчі ігри використовуються з урахуванням інтелектуальних та вікових можливостей дітей старшого дошкільного віку. Основними перевагами краєзнавчої гурткової роботи в закладах дошкільної освіти є: навчання в гуртковій діяльності будується на цікавому та емоційно-ціннісному змісті для кожного учасника; практичний та особистий досвід дошкільників виступають основою для вивчення рідного краю, що надає зацікавленості дітям у навчанні; гурткова робота дає можливість дошкільникам для експериментування з різними навчальними матеріалами, інструментами, з художніми творами і музикою, вибору способів

створення художнього образу; при організації гуртка, комфортні умови його проведення, стимулюють вихованців до нових творчих пошуків; керівництво здійснюється на партнерських засадах між педагогом і дитиною. Дошкільна краєзнавча діяльність є формою комплексного підходу до розвитку особистості дошкільника, адже через неї вихователь творить, впливаючи на виховання засобами емоційно забарвленого міжособистісного спілкування, причому робить це ґрунтовно, створюючи умови для пізнання вихованцем себе як справжнього дослідника і поціновувача скарбів рідного міста і країни.

Висновки. Краєзнавча робота є важливим елементом ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з природним довкіллям, зокрема – з рідним краєм. Педагогічна діяльність спрямовується на відбір матеріалів історико-краєзнавчого змісту відповідно до розвитку дитини, її вікових особливостей та інтересів; на збагачення розвивального середовища цікавими знахідками про рідне місто (дидактичними іграми, посібниками, предметами мистецтва, продуктами дитячої творчості тощо); на узгодженість тематики занять щодо ознайомлення з рідним містом із тематикою інших занять, з іграми-подорожами. Таким чином, мотивація пізнавальної діяльності старших дошкільників забезпечується через їхнє залучення до краєзнавчих спостережень, добору на заняття необхідного матеріалу; використання активних методів пізнання з опорою на різноманітні наочні посібники краєзнавчого характеру. Завдяки своїй багатофункціональності краєзнавчий матеріал може використовуватись на різних етапах ознайомлення дітей з рідним краєм.

Отже, організація роботи по ознайомленню дітей з красою рідного краю здійснюється як комплексне розв'язання освітніх та естетичних завдань. Ознайомлюючи дітей з природою та культурою рідного краю, вихователь має змогу вирішити низку завдань: - розвинути пізнавальну активність дітей, якомога глибше дослідити історичні витоки і традиції свого народу; - формувати стійкий інтерес до особливостей, неповторності рідного краю; - прищеплювати старшим дошкільникам навички пошуково-дослідницької діяльності, уміння аналізувати, робити висновки [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т.О., авт. кол-в: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П. та ін. 2021. 37с. URL : [https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%](https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponentu%20osviti%20ukrayini.pdf)
2. Біла С. Методика проведення краєзнавчих досліджень [Електронний ресурс] Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/bila.htm
3. Гаврилів Б. Прикарпаття в історико-краєзнавчих дослідженнях Івана Франка [Текст] / Б. Гаврилів. - Івано-Франківськ : [б. в.], 2000. - 37 с.
4. Грицишина Т.І. Маленькі туристи. Краєзнавство і туризм у дошкільному навчальному закладі. К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. 128 с.
5. Кисіль Н.В. Школа маленьких патріотів. Проект освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку. Харків : Вид. група «Основа», 2016. 221 с.
6. Костриця М. Витоки українського краєзнавства // Географія та основи економіки в школі. - 2000. - №2. С.37.
7. Кравець Н.В. Краєзнавча робота в контексті навчально-виховної діяльності сучасного закладу освіти: методичний посібник. Дубно, 2016. 156 с.

8. Матіяш В.В. Функції та принципи педагогічного краєзнавства. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsii/4Q-desvata-vseukrajinskapraktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/147-funktsiii-ta-printsipi-pedagogichnogo-kreznnavstva>

9. Мельничук Л.Б., Шульгач Е.В. Нескладні дослідження як метод ознайомлення дошкільників з природою. The XII International Science Conference «Current issues, achievements and prospects of Science and education», May 03 – 05, 2021, Athens, Greece. 279 p. P. 173-176.

10. Освітній напрям «Дитина в природному довкіллі»: витяг із Базового компонента дошкільної освіти. Дошкільне виховання. 2021. № 6. С. 10-11.

11. Ніколаєнко В.М. Екологічне виховання в ДНЗ. 2 - 6 років. Харків: Вид. група «Основа», 2014. 208 с

12. 10.Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько-експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі / авт.-упоряд. : С.Ю. Павлюк, Л.С. Русан, Г.І. Колосінська. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 168 с.

13. 11.Плохій З. П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) : монографія. Київ : Персонал, 2010. 319 с.

14. Присяжнюк Л. Еколого-природнича освіта дошкільнят у поліфонії інноваційних підходів. Ж-л «Палітра педагога», 2017, № 4.

Іванна Стриковська,
студентка

strykovska.i@brodypk.ukr.education

Науковий керівник – канд. філол. н., викладач **Петрусь О.В.**
olpetrus78@gmail.com

*КЗЛОР «Бродівський фаховий педагогічний
коледж імені Маркіяна Шашкевича*

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З РЕАЛЬНИМИ ОБ'ЄКТАМИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У системі Нової української школи особлива увага приділяється інтерактивним методам навчання, які допомагають дітям ефективніше засвоювати нову інформацію. Одним із таких методів є використання реальних об'єктів на уроках англійської мови. Наочність – основа чуттєвого сприймання реального світу, формування чуттєвих уявлень про предмети і явища природи та суспільства [1]. Ця функція відіграє найважливішу роль у початкових класах, де закладаються основи широкого пізнання світу, оскільки уявлення молодших школярів невеликі за змістом, нечіткі, фрагментарні.

Real object (реальний об'єкт) — це будь-який фізичний предмет з реального життя, який використовується в навчальному процесі для кращого засвоєння інформації. Наприклад, на уроках англійської мови це можуть бути фрукти та овочі, іграшки, шкільне приладдя або інші предмети, з якими діти взаємодіють у повсякденному житті [1]. Використання таких об'єктів допомагає учням краще зрозуміти та запам'ятати нові слова, оскільки вони мають можливість не лише побачити предмет, а й торкнутися його, маніпулювати ним і пов'язати його з реальними діями та поняттями. Цей підхід дозволяє створювати практичні ситуації, наближені до реального життя, де діти можуть застосовувати мовні знання на практиці. Завдяки залученню предметів з реального світу навчальний процес стає більш цікавим і доступним, що сприяє глибшому розумінню і кращому запам'ятовуванню матеріалу.

Образне мислення є однією з ключових особливостей розвитку дітей, особливо в дошкільному і молодшому шкільному віці. Відповідно до своїх вікових особливостей молодші школярі не звертають уваги на граматичні особливості мовлення, їм дуже важко зробити відповідні узагальнення. Вони ще не в змозі оперувати поняттями, їхні уявлення ґрунтуються на образності і пов'язані з нею схильності до конкретизації уваги в навчанні. Саме тому таким дітям легше імітувати все те, що вони бачать [2]. Цей тип мислення тісно пов'язаний із роботою з реальними об'єктами на уроках, що дозволяє дітям краще засвоювати нові знання і розвивати мовленнєві та когнітивні навички. Діти краще розуміють і запам'ятовують нові поняття, коли вони пов'язані з конкретними об'єктами або діями. Це пояснюється тим, що їх мозок на ранніх етапах розвитку обробляє інформацію через пряму сенсорну взаємодію з предметами. Образне мислення дає змогу зосередитися на тому, що можна безпосередньо побачити, торкнутися або

використовувати, що полегшує засвоєння знань та формування іншомовної комунікативної компетентності.

Ще однією перевагою використання реальних об'єктів для вивчення англійської мови в початковій школі є можливість застосування методу прямої фізичної реакції, який вже довів свою ефективність в системі освіти Нової української школи. Метод повної фізичної реакції (TPR – скорочено від повної назви методу англійською мовою «Total Physical Response») – це метод навчання іноземної мови через використання фізичних рухів, як реакції на усні стимули, команди, інструкції [2]. Коли молодші школярі безпосередньо взаємодіють з реальними об'єктами під час уроку, вони швидше розуміють значення слів та фраз. Наприклад, коли учитель дає команду «Raise the pen» або «Take an apple», учні виконують дії з реальними предметами, що закріплює їхнє розуміння нових слів. Фізична взаємодія з об'єктами робить навчання більш наближеним до реального життя і динамічним. Учнім цікавіше брати участь у навчальному процесі, коли вони можуть тримати в руках реальні предмети, рухатися і виконувати різні дії. Це підтримує високу мотивацію протягом всього заняття. TPR з використанням реальних об'єктів залучає кілька каналів сприйняття — зір, слух, дотик та рух. Це допомагає краще засвоїти новий матеріал, оскільки інформація закріплюється через кілька сенсорних шляхів. Взаємодія з реальними об'єктами дозволяє учням запам'ятовувати нові слова та фрази без перевантаження теоретичними поясненнями. Вони вчаться через виконання завдань і дій. Цей підхід робить процес навчання більш природним і менш стресовим. Робота з реальними об'єктами у рамках методу TPR сприяє розвитку діалогічного мовлення, оскільки учні можуть реагувати на команди вчителя або задавати власні запитання англійською мовою. Наприклад, вони можуть обговорювати колір, розмір або інші характеристики об'єкта, що сприяє активному використанню мови в реальних комунікативних ситуаціях.

Заміна реального об'єкта на макет є важливою перевагою в навчальному процесі, особливо під час вивчення іноземної мови. Використання макетів або моделей замість реальних об'єктів відкриває додаткові можливості для організації навчання, зберігаючи при цьому інтерактивність та наочність. Не завжди є можливість використовувати реальні об'єкти на уроці через їхній розмір, вартість або доступність. Макети значно легше дістати або створити. Наприклад, замість справжнього автомобіля чи великої тварини (собака, корова) можна використовувати макет або іграшкову модель. Це дозволяє показати об'єкт учням не залежно від фізичних обмежень. Крім цього, реальні об'єкти можуть бути небезпечними для молодших учнів (наприклад, гострі предмети або тварини). Використання макетів усуває ці ризики, дозволяючи вчителю організувати урок без зайвої небезпеки для дітей. Наприклад, замість ножа або іншого гострого інструменту можна використати пластмасову модель. Макети можна легко адаптувати для різних навчальних цілей. Наприклад, макет будинку можна використовувати для вивчення теми «Будинок» і одночасно адаптувати для пояснення інших тем, таких як «Меблі». Це робить макети універсальним інструментом для багатьох уроків. Використання макетів часто дешевше, ніж придбання або оренда реальних об'єктів. Це може бути особливо важливо для шкіл з обмеженим бюджетом. Наприклад, замість купівлі справжніх фруктів і овочів для кожного уроку, можна використовувати пластикові моделі, які можна використовувати багаторазово.

Однією з ключових переваг використання реальних об'єктів на уроках англійської мови є краще запам'ятовування матеріалу. Цей підхід базується на тому, що інтерактивна взаємодія з об'єктами допомагає учням активно залучати кілька органів чуття, що сприяє більш глибокому і тривалому збереженню інформації в пам'яті. Реальні об'єкти легко асоціюються з повсякденним досвідом учнів. Такий зв'язок між новою інформацією та реальністю робить її більш значущою для учня. Наприклад, коли дитина вчить англійське слово «chair» під час використання справжнього стільця, це створює природний зв'язок між об'єктом і його назвою, що полегшує запам'ятовування. Коли учні активно взаємодіють з об'єктами — наприклад, торкаються, пересувають або використовують їх у певних завданнях — це сприяє більш ефективному запам'ятовуванню, оскільки такі дії створюють «фізичний» досвід, який легше закріплюється в пам'яті. Дослідження показують, що активне навчання, яке залучає фізичні дії, сприяє також кращому утриманню інформації. Даний метод навчання підвищує емоційну зацікавленість учнів. Позитивний емоційний досвід сприяє більш ефективному запам'ятовуванню інформації. Коли учні отримують задоволення від навчання, вони легше і швидше засвоюють матеріал.

На уроках англійської мови в початкових класах гри з використанням реальних об'єктів є чудовим способом залучити учнів до активного навчання, підвищити їхню мотивацію та допомогти краще запам'ятати нову лексику і граматику. Нижче наведено декілька прикладів ігор та вправ, які можна використовувати під час уроків.

Гра «What's in the Bag?» розвиває комунікативні навички, зокрема вміння описувати об'єкти і підвищує лексичну компетентність. Учитель кладе кілька реальних предметів у мішок (наприклад, іграшки, фрукти, книжки чи шкільне приладдя тощо). Учні по черзі на дотик витягують об'єкт і намагаються його описати англійською мовою, не показуючи його іншим. Решта учнів повинні відгадати, що це за предмет за описом.

Гра «Shopping Game» дозволяє практикувати лексику, пов'язану з предметами побуту або продуктами харчування. Учитель створює імпровізований магазин, використовуючи реальні предмети або їхні моделі (іграшкові продукти, канцелярські товари тощо). Один учень виконує роль продавця, інші — покупців. Покупці підходять до «магазину» і запитують: «Can I buy an apple?» або «I would like a pencil, please». Продавець відповідає і видає товар.

Гра «Treasure Hunt» поєднує фізичну активність із пошуком предметів. Учитель ховає різні предмети по класу і дає учням підказки англійською мовою, наприклад, «The treasure is near the door» або «Look under the desk». Учні повинні слідувати інструкціям, щоб знайти «скарби».

Складання міні-діалогів з використанням реальних об'єктів — це ще один ефективний вид діяльності, який допомагає учням закріпити мовні конструкції та нову лексику в комунікативному контексті. Ця вправа розвиває навички говоріння та спонукає учнів використовувати англійську мову в простих ситуаціях повсякденного спілкування. Наприклад, учні працюють у парах або невеликих групах. Кожен діалог складається з 1-2 реплік, що робить його простим і зрозумілим для учнів початкових класів. Перший учень тримає яблуко і каже «What's this?», другий відповідає «It's an apple.».

Можна також включати фрази ввічливості, такі як «please», «thank you», «excuse me», щоб учні звикали до відповідних комунікативних норм. Перший учень каже «Can I have the red pen, please?», інший відповідає «Here you are. You're welcome.».

Таким чином, використання реальних об'єктів на уроках англійської мови в початкових класах є надзвичайно ефективним методом, який сприяє активному залученню учнів до навчального процесу та допомагає їм краще засвоювати матеріал. Поєднання мовленнєвої активності з фізичною взаємодією з реальними предметами має низку значущих переваг для розвитку мовних навичок та мотивації учнів. Коли немає можливості використовувати справжні об'єкти через їхню вартість, розміри або небезпеку, макети стають зручним і безпечним замінником. Вони дозволяють зберегти наочність і реалістичність навчання, водночас забезпечуючи гнучкість і економічність. Залучення учнів до активної взаємодії з об'єктами, наприклад, через ігри або вправи, сприяє розвитку навичок говоріння. Кожен учень має свій унікальний стиль навчання: деякі учні краще сприймають інформацію візуально, деякі - на слух, а інші на дотик або за допомогою рухів. Використання реальних об'єктів і макетів дозволяє врахувати різні стилі навчання, забезпечуючи індивідуальний підхід до кожного учня. Це робить уроки більш індивідуалізованими і допомагає кожному учневі досягти успіху в навчанні. Це метод, який підтримує інтерес дітей до навчання, робить уроки більш інтерактивними і цікавими, сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку комунікативних навичок. Інтерактивні ігри, вправи з реальними предметами та діалоги допомагають учням засвоювати англійську мову природним шляхом, водночас сприяючи їхньому загальному розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Класифікація і характеристика засобів наочності. [Електронний ресурс]. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/010053mq-3187.docx.html>. (Дата звернення: 07.10.2024р.).
2. Формування іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів методом повної фізичної реакції. [Електронний ресурс]. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/19.pdf> (Дата звернення: 08.10.2024р.).

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Адамович Алла Юріївна,

доктор філософії

Національна академія Служби безпеки України

ЩОДО ПИТАНЬ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА СТИЛІ ПОВЕДІНКИ У КОНФЛІКТАХ.

Розвиток будь-якого суспільства, будь-якої соціальної групи, у тому числі й окремої особистості, є складним процесом, який часто пов'язаний із виникненням та вирішенням певних суперечностей. Соціальні конфлікти є необхідною умовою розвитку суспільства, і вони неминучі у будь-якій соціальній структурі.

Сучасна наука розглядає конфлікт, як найбільш різкий спосіб подолання протиріч, що виникають у процесі життєдіяльності людини. Кожна конфліктна ситуація супроводжується негативними емоціями і явищами.

Кожна людина у своєму житті прагне досягти вирішення поставленого перед собою завдання, чи то трудової, сімейної, творчої чи будь-яка іншої діяльності. Будучи соціальною істотою, людина здійснює свою діяльність у взаємодії з іншими людьми. При цьому цілі та способи вирішення завдань можуть докорінно відрізнятися у різних людей. Тут можливі зіткнення інтересів та конфлікти.

Конфлікт – це різні види протидії, протиборства особистостей та/або груп з приводу неузгоджених, суттєво значущих для них цілей, інтересів, цінностей, установок, а також усвідомлена практична діяльність із подолання цих суперечностей [□1].

Сьогодні видається багато наукової та популярної літератури, яка вчить людину навичкам врегулювання різноманітних конфліктних ситуацій. Розглянемо конфлікт з точки зору його функціональності.

Виокремлюють такі основні аспекти конфлікту [□2]:

- 1) конфлікти найчастіше проявляються у людей із найбільш діаметральними інтересами;
- 2) кожний конфлікт, в незалежності від сили, характеру, направленості має суперечливий характер.

Вся історія суспільства пронизана конфліктами та суперечками і як наслідок невинним пошуком ефективних способів їх розв'язання. Багаторічні спостереження за конфліктами які виникають у мікро і макро групах, процесами що їх характеризують, конфліктуючими сторонами, організація спеціальних наукових досліджень на експериментів, дали можливість вченим створити стильову характеристику поведінки у конфліктних ситуаціях.

Розглянемо стилі поведінки у конфлікті за Р. Блейком та Д. Ж. Моутоном [□3]:

1. Ухилення – основною характеристикою даної стратегії є намагання індивіда уникати конфліктних ситуацій та факторів, що можуть їх спровокувати.
2. Згладжування – поведінка особистості спрямована на позитивне обґрунтування, чому не варто дратуватися та вступати в конфлікт, на перше місце ставиться колективне

благополуччя і комфорт. Індивід перебуває у постійному пригніченні власних емоцій і почуттів, для того щоб не виказати їх, бути солідарним із оточуючими. У такому стилі повністю втрачається увага, щодо першопричин конфлікту. Автори торії наголошують, що можливо на певний час подавити конфлікт але він знову актуалізується навіть у незначній сутичці чи суперечці, через невирішену першопричину. Непропрацьовані емоції залишаються і продовжують жити в середині, чекаючи слушної миті вивратися назовні.

3. Примус – учасник конфлікту, намагається усіма доступними методами довести свою правоту та залучити іншу сторону на свій бік. Індивід, що використовує примус не цікавиться думками, почуттями іншого опонента. Його агресивна поведінка спрямована на залякування і недопущення компромісного рішення. Перенесення такої моделі у сімейні стосунки сприяє розвитку авторитарних відносин та обмеження членів родини у власному волевиявленні – у родині має право на життя лише одна точка зору.

4. Компроміс – враховує всі точки зору але лише певною мірою, так як інтереси мають бути задоволені всіх сторін, хоча б частково. Компроміс виступає як конструктивна модель вирішення конфліктних ситуацій, він здатний емоційно розрядити напруження, що склалося у конфліктній групі але, в той же час, він не буде ефективним, якщо конфлікт довготривалий і глибинний.

5. Вирішення проблеми – готовність вислухати кожного учасника конфліктної ситуації, розібратися у причинах, мотивах, діях, що спонукали утворенню конфлікту, визначити способи розв'язання конфліктної ситуації, так щоб були враховані інтереси усіх учасників. Свої інтереси ставляться на другий план, головна мета знайти ефективне рішення яке задовольнить учасників конфлікту. Розбіжність у поглядах розглядається, як невід'ємна частина людської особистості, так, як всі мають власний життєвий досвід, власні цінності і погляди на життя.

Вважаємо саме компроміс та вирішення конфлікту є найефективнішими стилями поведінки у конфліктних ситуаціях, тоді як під час згладжування конфлікту особа не звертає увагу на першопричину конфлікту. Вирішення конфлікту можливе лише за допомогою діалогу, поваги до емоцій і почуттів іншої людини, прийняття права мислити по-іншому.

Зрілість учасників конфлікту, вміння визначати глибинні причини, що сприяли виникненню конфліктної ситуації і терпляче їх пропрацювання, дає змогу вирішити конфліктну ситуацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конфліктологія: Практикум: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці» / М. М. Дученко, О. А. Шевчук; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 88 с.

2. С.О. Гарькавець, Л.П. Волченко. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та практика вирішення: навчально-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 92 с.

3. Психологічні особливості міжособистісних конфліктів підлітків у навчальній діяльності. URL: https://docs.academia.vn.ua/bitstream/handle/23456789/436/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_30_10_2020-168-172.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 19.10.2024).

Алексєнко-Лемовська Л.В.
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри туризму та
соціально-гуманітарних дисциплін

Міжнародний європейський університет

РОЛЬ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ ПІДХОДІВ У ДІАГНОСТИЦІ ТА КОРЕКЦІЇ ПОВЕДІНКОВИХ ПОРУШЕНЬ

Диференціальний підхід у психології полягає в урахуванні індивідуальних відмінностей між людьми, таких як когнітивні, емоційні, мотиваційні та особистісні особливості, що мають значення для розуміння причин поведінкових порушень і підбору ефективних методів їх корекції. Дослідження типологічних аспектів у багатьох випадках відрізняється комплексністю вивчення, що враховується у прикладному значенні [6].

Врахування індивідуальних особливостей є особливо важливим при діагностиці та корекції поведінкових порушень, оскільки універсальні підходи часто виявляються менш ефективними, ніж ті, що безпосередньо беруть до уваги специфіку особистості.

Поведінкові порушення – це відхилення від нормальної поведінки, які проявляються в неадекватних або соціально неприйнятних діях, що впливають на соціальне функціонування людини. В наукових працях розкриваються загальні характеристики поведінкових аномалій та поведінкові параметри [2].

Поведінкові порушення можуть бути різного типу, зокрема: **емоційні порушення** (наприклад, підвищений рівень тривожності, депресія); **агресивна поведінка** (фізична або вербальна агресія); **гіперактивність та дефіцит уваги** (наприклад, синдром дефіциту уваги та гіперактивності); **порушення соціальної адаптації** (наприклад, асоціальна поведінка, замкнутість) тощо.

Кожний вид поведінкових порушень має свою етіологію та прояви, що робить важливим використання диференційованого підходу в діагностиці та корекції.

Так, диференціальна діагностика дозволяє розрізнити різні типи поведінкових порушень, враховуючи їхні специфічні симптоми та причини. Наприклад, агресивна поведінка може бути зумовлена як емоційними проблемами (зокрема, підвищеною тривожністю), так і нейропсихологічними особливостями (порушенням роботи певних ділянок мозку). Диференціальна діагностика допомагає визначити, які фактори відіграють ключову роль у виникненні порушення та які методи лікування є найбільш ефективними.

Використання спеціалізованих психологічних тестів і діагностичних інструментів допомагає точно виявити індивідуальні особливості особистості, що можуть бути пов'язані з поведінковими порушеннями. Так, наприклад, тестування на рівень тривожності або агресивності дає змогу визначити ступінь вираженості проблеми та підібрати відповідні методи психокорекції.

Поведінкові порушення можуть проявлятися по-різному залежно від віку та статі. Наприклад, гіперактивність у дітей може мати інші прояви та причини, ніж у дорослих. Урахування цих особливостей є важливим при виборі діагностичних методів та підходів до корекції.

Диференціальні підходи в корекції поведінкових порушень передбачають створення індивідуальних корекційних програм, які враховують специфічні причини та прояви порушень у кожної конкретної людини. Наприклад, при роботі з агресивною поведінкою у підлітків використовується когнітивно-поведінкова терапія для модифікації деструктивних мисленнєвих патернів, тоді як у випадках агресії, пов'язаної з порушенням емоційної регуляції, ефективнішими виявляються методи арт-терапії або психодинамічні підходи.

Застосування мультидисциплінарного підходу включає співпрацю спеціалістів з різних галузей, таких як: психологія, медицина, соціальна робота, педагогіка тощо. Так, наприклад, для дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності корекційна програма може включати медикаментозну терапію, поведінкову терапію та роботу з батьками для навчання ефективних методів виховання. Адже супутні проблеми з поведінкою та досягненнями ускладнюють процеси оцінювання та ідентифікації, і дуже важливо прийняти такі інструменти, які є відповідними й ефективними в конкретних ситуаціях [3].

Індивідуальні особливості когнітивних процесів (увага, пам'ять, мислення) можуть суттєво впливати на ефективність корекції. Відповідно, для осіб з низьким рівнем концентрації уваги доцільно використовувати вправи на розвиток уваги, а для тих, хто має труднощі з контролем емоцій – техніки релаксації або дихальні вправи.

Серед напрямів ефективного використання диференціальних підходів можна виокремити такі, як:

- **Робота з дітьми, що мають поведінкові проблеми в школі** – диференціальні підходи дозволяють врахувати специфіку проблем, що виникають у дітей із різними поведінковими порушеннями (наприклад, для дітей з агресивною поведінкою ефективними можуть бути тренінги соціальних навичок і емоційного регулювання, тоді як для дітей з труднощами у навчанні доцільно використовувати методи когнітивної корекції). Вчені при реалізації діагностичних та корекційних програм акцентують увагу на інтеграції зусиль батьків і закладів освіти у формуванні гармонії внутрішнього світу дитини, реалізації педагогіки Добра, педагогіки Серця, педагогіки Успіху тощо [5].

- **Корекція поведінкових порушень у підлітків з асоціальною поведінкою** – для підлітків, які мають проблеми з соціальною адаптацією, диференціальні підходи можуть включати когнітивно-поведінкову терапію, спрямовану на зміну мислення та поведінки, а також сімейну терапію, яка допомагає покращити взаємодію в родині. Актуальні наукові дослідження спрямовані на вивченні принципів і підходів психологічної корекції, зокрема, віктимної поведінки сучасних підлітків у глобальній мережі Інтернет, що зумовлено значним впливом ризиків на життя та здоров'я (онлайн-булінг, кіберзлочинність та інші форми електронного насильства), визначення причин, наслідків і стратегій профілактики таких явищ [1].

- **Психокорекція у дорослих з тривожними розладами** – для людей, що страждають на тривожні розлади, індивідуалізація методів корекції передбачає вибір найбільш підходящих технік (зокрема, когнітивно-поведінкова терапія, тілесно-орієнтована терапія тощо), а також врахування наявності супутніх емоційних проблем. Так, наприклад, актуальними на сучасному етапі в українській практичній психології є проблеми надання психологічної підтримки в умовах війни та пандемії з урахуванням основних параметрів психологічної кризової консультації: стану фізичного здоров'я потерпілих із визначенням групи ризику, віку, емоційного реагування на надзвичайну

ситуацію та внутрішніх ресурсів для її подолання, особливостей психологічної культури учасників консультативної взаємодії, досвіду самопідтримки, індивідуально-психологічного рівня стресостійкості тощо [4].

Отже, диференціальні підходи у діагностиці та корекції поведінкових порушень є важливими для підвищення ефективності психологічної допомоги. Вони дозволяють враховувати індивідуальні особливості людини, адаптувати діагностичні та корекційні методи до конкретних потреб та умов, що сприяє досягненню кращих результатів у психокорекції. Використання індивідуально орієнтованих програм, мультидисциплінарний підхід та врахування специфічних особливостей кожного випадку є ключовими елементами успішної роботи з поведінковими порушеннями.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лукеча І., Ханецька Н., Руденок А. Принципи та підходи психологічної корекції вживної поведінки підлітків в інтернет-просторі. *Psychology Travelogs*. 2023. № 3. С. 213–221.
2. Mustian A. L., Cuenca-Sanchez Y. Themes and Dimensions of Emotional and Behavioral Disorders. *Advances in Special Education*. 2012. Vol. 22. P. 31-49.
3. Hue M.-t. Behavioral disorder: Theory, research, and practice. In A. J. Martin, R. A. Sperling, K. J. Newton (Eds.), *Handbook of educational psychology and students with special needs*. 2020. P. 220–237.
4. Samara O., Shkrabiuk V., Kompanovych M., Liebidieva S., Mateiko N., Shelever O. Psychological Aid to Victims of War and the Covid Pandemic - 19 in Ukraine. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2022. № 13 (4), P. 227-241.
5. Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід : монографія / О. Янкович, О. Кікінежді, І. Козубовська, В. Поліщук, Г. Радчук та ін. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 300 с.
6. Tkachenko E. V., Sokolenko V. N., Mamadaliyev I. Differential psychology usage in applied aspects. science and practice: implementation to modern society. *Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice: Implementation to Modern Society»* (August 16-18, 2020). Manchester, Great Britain 2020. 138 p.

Воляннюк Денис Віталійович

курсант другого курсу

факультету підготовки фахівців для

органів досудового розслідування

Національної поліції України,

Науковий керівник: Турчанікова Ганна Олександрівна

викладач кафедри тактико - спеціальної підготовки,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних умовах воєнного стану, коли поліцейські зіштовхуються з безпрецедентними викликами, питання психологічної стійкості набуває особливої актуальності. Цей фактор є невід'ємною частиною тактико-спеціальної підготовки, оскільки саме від нього залежить ефективність виконання службових обов'язків у складних та екстремальних ситуаціях. Психологічно стійкий поліцейський – це той, хто вміє керувати своїми емоціями, зберігати спокій навіть у складних ситуаціях та швидко відновлюватися після стресу. Стоячи на передовій громадської безпеки, поліцейські щодня стикаються з різноманітними викликами, які вимагають від них високого рівня професіоналізму та стійкості.

Розвиток психологічної стійкості поліцейського – це багатогранний процес, який передбачає систематичне навчання навичкам управління стресом, прийняття рішень в екстремальних ситуаціях, а також забезпечення психологічної підтримки в разі потреби. Регулярні фізичні навантаження, спеціальні тренінги та здоровий спосіб життя є не менш важливими компонентами цього процесу. Крім того, створення позитивного мікроклімату в колективі, заснованого на взаємодопомозі та підтримці, сприяє підвищенню психологічної стійкості кожного співробітника. [1] З огляду на викладене, основними принципами формування психологічної стійкості є: знання про небезпеки, відпрацювання навичок безпечної поведінки, досвід подолання труднощів та вміння самостійно регулювати свій емоційний стан.

Стаття 73 Закону України «Про Національну поліцію» чітко визначає, що первинна професійна підготовка є обов'язковою для всіх поліцейських. Ця підготовка включає в себе комплексний підхід до навчання, в тому числі й психологічну складову. А також в законі зазначається, що поліцейський повинен володіти професійними навичками, які також включають в себе психологічний аспект особистості працівника.

Повсякденна робота поліцейського в умовах війни – це постійне зіткнення зі смертю, насильством та іншими екстремальними ситуаціями. Постійний ризик для життя, обмежені можливості для відпочинку та спілкування з близькими створюють надзвичайний психологічний тиск, який може призвести до виснаження та порушення психічного здоров'я правоохоронців. Поліція відіграє вирішальну роль у боротьбі зі

злочинами, котрі мають місце в період воєнних дій, адже вони вимушені бути більш пильними та готувати швидко відреагувати на злочин, не зважаючи на небезпеку потрапити під обстріл чи отримати поранення. [2]

Велика кількість небезпечних ситуацій, а іноді й таких, що загрожують життю, вимагає від працівників вміння володіти собою, швидко оцінювати складні ситуації та приймати найбільш адекватні рішення, що сприятиме більш ефективному виконанню поставлених завдань і зменшенню надзвичайних подій і зривів професійної діяльності серед особового складу підрозділів поліції. Нездатність поліцейського контролювати свої емоції та дії може призвести до трагічних наслідків як для нього самого, так і для суспільства. Великих успіхів у службовій діяльності досягають працівники, в яких «міцніші нерви», які краще вміють налаштовуватися на боротьбу зі злочинцем, більш раціонально розпоряджатися не тільки своїми фізичними та розумовими ресурсами, а і зберігати на оптимальному рівні нервово-психічну активність, проявляти у складних ситуаціях оперативно-службової діяльності свою психологічну стійкість, зменшують ризики для себе та колег, а також підвищують довіру громадян до правоохоронних органів.[3]

Таким чином, психологічна стійкість як ключовий елемент тактико-спеціальної підготовки є одним з найважливіших професійних якостей поліцейського, що безпосередньо впливає на ефективність його роботи. В умовах воєнного стану вона дозволяє правоохоронцям ефективно виконувати свої обов'язки, захищати громадян і зберігати власне психічне здоров'я. Тому розвиток психологічної стійкості повинен бути пріоритетним напрямком у підготовці поліцейських.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пономаренко Я.С. Поліція в умовах війни: професійні стресові фактори. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/30db4e1b-15a3-46eb-9ebf-1d10de7a5a07/content> (дата звернення: 04.10.2024).
2. Євдокімова О.О. Специфіка формування психологічної стійкості у поліцейських у процесі професійної підготовки. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f307c008-3144-421b974b-f5833ac647d9/content> (дата звернення: 04.10.2024).
3. Підвищення психологічної стійкості та надійності працівників органів внутрішніх справ у ризико-небезпечних ситуаціях. Методичні рекомендації Укладач: Нещерет Т. В. МВС України Київ, 2015. 79 с.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Victoria Babenko

*Student of the Faculty of Informatics and Computer Engineering,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

Yuliia Haidenko

*PhD (Philology),
Associate Professor of the Department of English for Humanities,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

BENEFITS OF USING CONTAINERIZATION

Containerization is gradually becoming mainstream in software development and deployment. The use of containers has revolutionized the way software is developed and deployed, allowing to increase the efficiency, scalability and stability of development processes.

This thesis aims to demonstrate the importance of containerization in software development processes and how it affects app efficiency, scalability, and security. Another aim is to describe the key benefits of containerization, such as standardizing the environment, supporting microservices architecture, reducing resource costs, and promoting a DevOps culture.

Containerization has become one of the most important technologies in modern software development, which allows you to effectively manage complex software systems. Its main aim is to create independent isolated, abstract environments for the execution of applications, which helps to simplify the deployment, scaling and support of software products.

Since the use of containers is quite useful for development, it is worth highlighting the key features:

- *Runtime Standardization.* Containerization allows you to create a standardized environment where applications can run identically on different platforms. This eliminates the “works on my computer but not on the server” problem because the container contains all of the app’s dependencies.
- *Acceleration of deployment.* With containerization, the deployment process becomes faster and less complex [3]. Namely, tools like Docker can be used to create container images that can be quickly deployed to any environment that supports containerization. This allows you to quickly test and implement new versions of applications.
- *Scalability and resource management.* Containers allow more efficient use of system resources [4]. They consume less resources compared to virtual machines because they use a common operating system core. This allows developers to easily scale applications by running additional containers as the load grows.
- *Application portability.* One of the main advantages of containerization is its portability. Containers allow you to easily transfer applications between development, testing and production environments without the risk of losing compatibility. This is especially important for teams working in distributed systems or cloud environments.

- *Microservice architecture support.* Containerization is a natural fit for a microservice architecture because each service can be isolated into a separate container. This provides flexibility in developing, testing and deploying each service independently of the others.

- *Security improvements.* The isolation of containers adds a layer of security as applications run in separate environments, reducing the risk of compromising the underlying system. Containers also allow new versions of applications to be tested in a secure environment without affecting the production environment.

- *Integration with CI/CD.* Containerization easily integrates with CI/CD (continuous integration and deployment) pipelines, making the development automation process more efficient. This allows you to automatically test new software builds and safely deploy them to production.

To sum up, containerization in software development significantly increases the efficiency of project management, ensures the standardization of execution environments, and accelerates application deployment processes. It simplifies work with large and complex systems thanks to the isolation of services, which ensures better security and scalability.

REFERENCES:

1. Collier F. M. Web development: Full stack. Cengage Learning. 2023. 416 p.
2. Davis A. Bootstrapping microservices with Docker, Kubernetes, and Terraform a project-based guide. Manning. 2021. 440 p.
3. Nickoloff J., Kuenzli S. Docker in action. Manning Publications, Co. 2019. 350 p.
4. Somani A. K., Ramakrishna S., Chaudhary A., Choudhary C., Agarwal B. Emerging Technologies in Computer Engineering: Microservices in Big Data Analytics: Second international conference, ICETCE 2019, Jaipur, India, February 1-2, 2019, revised selected papers. Singapore: Springer. 377 p.
5. Stoneman E. Learn Docker in a month of lunches. Manning. 2021. 464 p.

Andrii Sereda

*Student of the Faculty of Informatics and Computer Engineering,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

Yuliia Haidenko

*PhD (Philology),
Associate Professor of the Department of English for Humanities,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

HOW TO IDENTIFY PHOTOS AND VIDEOS MADE BY NEURAL NETWORKS

Today, artificial intelligence is developing at an incredible speed, especially in creating photos. New tools for making images or editing existing ones are becoming more accessible, allowing even non-professionals to create realistic and high-quality visual materials. These achievements open up many opportunities for creativity and communication.

However, along with the positive aspects, challenges also appear. Often, people cannot tell the difference between true and fake information, which spreads through modified or fabricated videos and photos. This can lead to misinformation, manipulation of public opinion, and other negative consequences. Therefore, it's important to be aware of potential risks and learn to critically evaluate visual content in the digital age [2].

The objective of this work is to discuss the most common signs by which we can determine that a photo is generated by artificial intelligence. This will help detect synthetic content and increase awareness to prevent the spread of fakes.

DW News highlights the main aspects by which we can immediately tell that a photo is fake and was generated by artificial intelligence [3]. Below is a list of things to pay attention to:

- **Unnatural Objects:** Generated images may contain objects that don't follow the laws of physics or behave illogically. This can include items floating in the air without support or transparent objects that completely block what's behind them. For example, a glass hanging in the air without support or a semi-transparent table through which you can't see objects [1, 3].

- **Unnatural Body Parts:** Artificial intelligence might generate images of people with anatomical anomalies. These can be extra fingers, disproportionate limbs, or asymmetrical facial features. For example, a person with six fingers on one hand or eyes of different sizes looking in different directions [1, 3].

- **Looking Closely at Details:** Small details can reveal the artificial origin of an image. These might be incorrectly placed accessories, unusual folds in clothing, or illogical holding of objects. For example, a watch on the wrist showing an impossible time or glasses without arms [1, 3].

- **Searching for the Original Source of Images:** Checking an image through reverse search can help determine its origin. If the image isn't found on the Internet or appeared only recently, this might indicate it was artificially created. You can use reverse image search services like Google Images or TinEye [1, 2, 3].

- **Excessive Smoothness of Photos:** Skin in generated images often looks too smooth and flawless. The absence of pores, wrinkles, moles, or other natural features may indicate artificiality. For example, a person's face looks like it has been polished, without any details [1, 2, 3].

- **Examining the Background of Images:** The background may contain anomalies like blurring, unnatural perspective, or objects that don't fit into the scene. This could be disrupted depth of field or incorrect shadows. For example, buildings that lean at impossible angles or shadows falling in the wrong direction [1, 2, 3].

By paying attention to these aspects, we can more effectively recognize images generated by artificial intelligence and prevent the spread of false information. Knowing these parameters, we can check each photograph for authenticity, recognize fake images, and avoid them. Considering the identified signs of artificially generated images, users can more critically evaluate visual content and make justified conclusions about its reliability [1, 2, 3].

As Britannica Education mentioned, in today's digital world, where artificial intelligence is increasingly used to generate digital content, it's important to be able to distinguish real content from fake [4]. Understanding the main signs of artificially generated images allows us not only to protect ourselves from misinformation but also contributes to increasing overall media literacy. By applying these methods and carefully analyzing visual content, we can effectively recognize fakes and prevent their spread.

REFERENCES:

1. How to spot AI images on social media. BBC. 2024. URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/z6s4239>
2. ChatGPT (GPT4). Open AI. 2024. URL: <https://chatgpt.com>
3. Fact Check: How to spot AI images? DW News. 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=L0X3W1utdRQ>
4. Spotting AI: Knowing How to Recognise Real vs AI Images. Britannica education. 2024. URL: <https://elearn.eb.com/real-vs-ai-images/>

Олександр Володимирович Гуріненко,
викладач, спеціаліст першої категорії

Наталія Григорівна Каїка,
викладач-методист, спеціаліст вищої категорії

Артем Миколайович Ейзерман,

Олександр Сергійович Алімпієв
*здобувачі фахової передвищої освіти,
спеціальність 141 «Електроенергетика,
електротехніка та електромеханіка»*

Прилуцький технічний фаховий коледж

ЦІНА ЕКОНОМІЇ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СВІТЛОДІОДНИХ ДЖЕРЕЛ ВИДИМОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ

Світло є однією із важливих складових: життєвого середовища для існування людини. Приблизно 80 % інформації про навколишній світ людина отримує за допомогою зору. Але світло служить не тільки засобом отримання зорової інформації – воно спричиняє на людину і незоровий вплив.

У процесі еволюції регулярна зміна дня і ночі стала основним фактором, що керує біологічними процесами в організмі. Крім зорових рецепторів (паличок та колбочок), які забезпечують отримання і первинну обробку інформації, що передається світлом про навколишній світ, є ще один, третій тип фоторецепторів. Він відкритий зовсім недавно, і називається чутливим рецептором циркадного циклу.

В людському організмі ці рецептори відіграють роль датчиків, для центрального «біологічного годинника». Біологічний годинник регулює ряд біологічних процесів, що протікають в організмі людини, причому це відбувається на основі інформації про освітленість.

Головним синхронізатором є базовий добовий цикл, або іншими словами періодична зміна дня і ночі. Це відкриття змінило підходи до встановлення вимог до освітлення, особливо для освітлення з використанням нових інноваційних джерел світла, таких як світлодіодні(LED) лампи.

Кінець XX століття ознаменувався появою принципово нових електричних джерел світла – світлодіодів (у іноземній літературі зазвичай званих LED – Light Emited Diode).

Світлодіод – це напівпровідниковий прилад, що генерує (при проходженні через нього електричного струму) оптичне випромінювання, яке у видимій області сприймається як одноколірне (монохромне). Колір випромінювання визначається як використовуваними напівпровідниковими матеріалами, так і легуючими домішками.

Напівпровідник – це матеріал, який пропускає електричний струм в одному напрямі. Випромінювання в цих джерелах генерується не за рахунок нагрівання, як в лампах розжарювання, і не за рахунок електричного розряду, як в люмінесцентних лампах, а за рахунок виділення енергії електронами при проходженні струму через кордон металу і напівпровідника.

На відміну від усіх інших джерел світла, випромінювання світлодіодів не містить теплових (інфрачервоних) і ультрафіолетових променів. Тому світлодіоди не нагрівають предмети і не викликають їх вицвітання. Розміри їх дуже малі, що дозволяє легко перерозподіляти світловий потік в просторі за допомогою відбивачів або лінз.

Останнім часом отримали широке поширення білі світлодіоди – своєрідний гібрид світлодіода і люмінесцентної лампи. Це монохроматичний синій діод, покритий шаром люмінофора, який під дією синього випромінювання світлодіода випромінює колір в широкий області спектру – від зеленого до червоного. При змішуванні з власним випромінюванням світлодіода виходить світло, яке людським оком сприймається як дуже близький до звичайного денного світла, іноді з невеликим зміщенням у бік холодних тонів.

Останніми роками ефективність світлодіодів істотно зросла. Нині вона досягає залежно від кольору 110 лм/Вт і більше (для порівняння, краща світловидатність у ламп може досягати в лабораторних умовах 330 лм/Вт).

Однією з основних переваг світлодіодного освітлення є його здатність легко і ефективно піддаватися управлінню. Окрім досягнення різних візуальних ефектів, адміністрування може привести до економії енергії і тривалішого терміну служби світлодіодних систем освітлення, використовуючи різні методи для регулювання інтенсивності світла.

З вище сказаного можна виділити такі переваги світлодіодних джерел оптичного випромінювання: економія електричної енергії, довговічність експлуатації, неможливо отримати опіки при контакті з працюючим джерелом та міцність конструкції при механічними uszkodженням.

Економія електричної енергії, порівняти з лампами розжарювання, досягає до 90%. LED-лампи за потужності у 8...10 разів менше, від ламп розжарювання, здатні виділити таку ж кількість світла. Наприклад, світлодіодна лампа потужністю лише 12...15 Вт здатна видати 1200 люменів, а лампі розжарювання потрібно мати для цього потужність близько 95 Вт.

Світлодіодні джерела набагато довговічніші за своїх попередників. У середньому вони здатні світити протягом 2...30 тис. годин. А середній термін служби лампи розжарювання – лише 1000 годин, люмінесцентної лампи – 5000 годин.

LED-лампи майже не нагріваються, тож об них неможливо обпектись.

До того ж ковпак світлодіодних ламп виготовлений з пластику або полікарбонату, тому в разі падіння, на відміну від ламп розжарювання, він не розбивається на дрібні гострі шматочки.

Але світлодіодні джерела видимого випромінювання мають свої недоліки.

Колірна температура, яка вказується на упаковці світлодіодних ламп, і показує інтенсивність випромінювання. Цей параметр одночасно є і перевагою світлодіодів (залежно від інтер'єру можна «грати» зі світлом), і їхнім недоліком. Занадто висока колірна температура може зіграти з вами «злий жарт». Вважається, що найкомфортніший спектр для людського сприйняття лежить в межах 2700...5000 °К. Чим вище цей показник, тим ближче колірна температура до синього світла, яке може бути небезпечним для людини. Відомо, що в лампи розжарювання спектр випромінювання лежить лише в межах 2700...3000 °К.

Небезпека синього світла. У LED-лампах використовуються світлодіоди на основі синіх кристалів, які дають змогу отримувати світло в широкому спектрі випромінювання. Світло, проходячи через люмінофорне покриття, яке наноситься на внутрішню частину розсіювача, потрапляє на орган зору. Чим більш холодне світло виходить від лампи, тим

більше синього світла потрапляє в очі. Дослідження вчених з усього світу підтверджують, що вплив синього світла негативно впливає на здоров'я очей. Тому колірна температура вище 5000 °K може бути шкідливою для людини.

Фотохімічна реакція, яка виникає під час впливу такого світла, підсилює вироблення вільних радикалів, які здатні накопичуватися в сітківці та негативно впливати на зір.

Найбільш сприйнятливі до синього спектра випромінювання діти у віці 10...12 років, оскільки їхній кришталік має більш прозору структуру, ніж у дорослих. Крім того, більш схильні до ризику люди, які перенесли операцію із заміни кришталіка на інтраокулярну лінзу.

Другий негативний ефект синього спектра випромінювання полягає в його впливі на природні біоритми. Фоторецептори, розташовані в очах, сприймаючи світло, посилають сигнал в мозок на виділення гормону мелатоніну. Його секреція безпосередньо пов'язана з рівнем освітлення. Чим освітлення сильніше, тим менше виділяється мелатоніну. У LED-ламп колірна температура вище, ніж у ламп розжарювання, і ближче до синього спектра, тому світлодіодні лампи пригнічують вироблення цього гормону. Через це можливе порушення режиму сну.

Отже, підсумовуючи вище сказане, LED-лампи мають ряд переваг і недоліків. До переваг відносять: 8...10 кратну економію електричної енергії, довгий термін напрацювання на відмову, відносна краща безпечність конструкції джерела світла при взаємодії з сторонніми предметами та тілом людини.

До недоліків відносять колірну температуру випромінювання, яка зумовлена особливостями конструкції та принципу роботи основного компонента LED-лампи – світлодіода. Він випромінює світло, яке за кольором випромінювання, наближене до синього. Синє світло (підсвітка екрану в гаджетах) спричинює порушення не тільки функціонування органів зору, а й ендокринної системи.

Так, застосування світлодіодних джерел видимого випромінювання з білим світлом світіння має право на життя, у різноманітних переносних джерелах світла, підсвічування пам'ятників і фасадів будівель, освітленні вулиць, у декоративному ландшафтному підсвічуванні та тому подібне, але застосування таких джерел світла в умовах квартири або офісу необхідно обмежувати керуючись здоровим глуздом та інструкціями з техніки безпеки при експлуатації світлодіодних джерел світла з білим світлом свічення.

Людина, попереджена про можливу небезпеку, вже захищена, тому, що може вживати відповідних заходів захисту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кожушко Г. Щодо фотобіологічної безпечності світлодіодних ламп та світильників / Г.М. Кожушко // Промислова світлотехніка та електроенергетика. – 2015. – № 2. – С. 26-33.
2. Кожушко Г. М. Особливі вимоги до світлодіодних світильників / Г.М. Кожушко, Л. В. Дугніст // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Технічні науки. – 2015. – № 1. – С. 97-113. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvpuetn_2015_1_14.
3. Безпечність ламп і лампових систем фотобіологічна ДСТУ ІЕС 62471:2009. – [Чинний від 01-01-2012]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2009. – 32 с. – (Національний стандарт України).
4. Безпечність ламп і лампових систем фотобіологічна. Частина 2. Настанови щодо вимог до конструкцій стосовно безпечності нелазерних оптичних випромінень: ДСТУ-П ІЕС/TR 62471-2:2014: чинний з 2007-07-01. – 27 К.: Держспоживстандарт України, 2014. – 47 с. (Національний стандарт України).
5. Слайни Д. Х. Влияние новых светотехнических приборов на здоровье и безопасность людей / Д.Х. Слайни // Светотехника. – 2010. – № 4. – С. 49-50.

Кузьмінський Віктор Сергійович
студент Національної академії Служби Безпеки України
здобувач вищої освіти

МЕТОД ВИЯВЛЕННЯ ШКІДЛИВОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ API CHATGPT

Стрімкий розвиток великих мовних моделей (LLM) та впровадження рішень на основі штучного інтелекту значно прискорює процес виконання багатьох завдань. Ці технології забезпечують автоматизацію складних операцій, підвищують ефективність обробки даних і сприяють глибшому аналізу в різних системах, зокрема в інформаційно-телекомунікаційній. Інтеграція LLM дозволяє оптимізувати розв'язання проблем, скоротити час на виконання завдань та покращити точність результатів. У статті представлено метод виявлення шкідливого програмного забезпечення з використанням API ChatGPT. Визначено, що запропонований метод може бути інтегрований для пришвидшення аналізу комп'ютерних пристроїв на наявність шкідливого програмного забезпечення (ШПЗ). Проведені практичні дослідження щодо працездатності даного методу для виявлення комп'ютерних вірусів по типу C&C.

Ключові слова: кібербезпека, шкідливе програмне забезпечення, штучний інтелект.

The rapid development of large language models (LLMs) and the implementation of AI-based solutions significantly accelerate the process of performing many tasks. These technologies provide automation of complex operations, increase data processing efficiency, and enable deeper analysis in various systems, particularly in information and telecommunications. The integration of LLMs allows for optimizing problem-solving, reducing task execution time, and improving result accuracy. The article presents a method for detecting malware using the ChatGPT API. It is determined that the proposed method can be integrated to accelerate the analysis of computer devices for the presence of malware. Practical research has been conducted regarding the performance of this method for detecting C2-type computer viruses.

Keywords: cybersecurity, malware, artificial intelligence.

Штучний інтелект та великі мовні моделі активно впроваджуються в інформаційно-телекомунікаційних системах. Швидкий розвиток цих технологій дозволяє інтегрувати нові підходи до автоматизації процесів, які раніше вимагали значних людських ресурсів і часу. В контексті кібербезпеки, великі мовні моделі можуть використовуватись для виявлення та боротьби зі шкідливим програмним забезпеченням[1].

Трансформери – це тип моделей глибокого навчання[2], які стали основою багатьох рішень в області обробки природної мови (NLP), аналізу даних і прогнозування. Великі мовні моделі, такі як GPT, здатні розуміти контекст, аналізувати складні запити і генерувати відповіді, що наближені до людських. Це відкриває нові горизонти у таких сферах, як бізнес-аналітика, медіа, освіта та, безумовно, кібербезпека.[3]

Моделі сімейства GPT дозволяють пришвидшити обробку великих обсягів даних, виявити аномалії та потенційні загрози. Вони здатні контекстно аналізувати, що у свою чергу, дозволяє пришвидшити виявлення і реагування шкідливого програмного забезпечення, яким може бути заражений персональний комп'ютер користувача.

Традиційні ботнети зазвичай використовують централізовані методи, такі як IRC (Internet Relay Chat) або P2P (peer-to-peer) зв'язок для контролю заражених машин (ботів). Ці механізми вразливі до виявлення та знешкодження засобами безпеки, оскільки C&C сервери або P2P мережі можуть бути ідентифіковані та нейтралізовані.[4] Новіші

покоління ботнетів прагнуть уникати традиційних методів, тому впроваджують більш складні підходи для приховування своїх командно-контрольних (C&C) каналів. Наприклад, деякі з них використовують методи шифрування трафіку, приховують комунікацію в легітимних на перший погляд сервісах, таких як HTTP, HTTPS або навіть у соцмережах і хмарних платформах.

Виявляти шкідливу активність стає значно складніше, оскільки трафік може бути замаскований під звичайну користувацьку діяльність. Детекція таких C&C каналів вимагає використання передових методів аналізу мережевого трафіку, таких як поведінковий аналіз, машинне навчання та аномалії в шаблонах трафіку.

Для детекції аномалій в шаблонах трафіку доцільно логувати запити, які відправляють програмні додатки комп'ютеру для виявлення шкідливого програмного забезпечення. Для аналізу цих логів пропонується впровадження методу (Рис 1.), що дозволить в автоматичному режимі передавати логи з персонального комп'ютера користувача для аналізу наявних програм на наявність C&C каналів. З використанням ChatGPT API пропонується новий підхід до виявлення шкідливого програмного забезпечення. Завдяки його здатності до глибокого аналізу тексту і даних можна використовувати LLM для аналізу трафіку та запитів програмних додатків та визначення їх приналежності до ботнету. Це дозволяє більш ефективно боротися з новими поколіннями ботнетів та знижувати ризики кіберзагроз.

Рис.1. Метод виявлення ШПЗ з використанням ChatGPT

У ході дослідження було перевірено можливість інтеграції ChatGPT API у систему виявлення шкідливого ПЗ. Для цього було створено тестове середовище, у якому аналізувалися різні типи логів і мережевих даних, що містять потенційні загрози. Пристрої в тестовому середовищі були заражені C&C імплантами або не містили ніякого шкідливого забезпечення, були визначені наступні переваги та недоліки (табл. 1).

Таблиця 1.

Переваги	Недоліки
1. Висока точність аналізу: LLM моделі здатні проводити глибокий контекстуальний аналіз даних	1. Висока потреба у обчислювальних ресурсах: Для ефективної роботи потрібні значні обчислювальні ресурси.
2. Адаптивність: Моделі можуть бути адаптовані до нових загроз, що виникають у кіберсфері, завдяки здатності до самонавчання та постійного оновлення на основі нових даних.	2. Час обробки: Хоча великі мовні моделі забезпечують високу точність, їх обробка може займати більше часу порівняно з традиційними методами.
3. Інтеграція з існуючими системами: LLM легко інтегруються в поточні інформаційно-телекомунікаційні системи, що дозволяє ефективно аналізувати логи та трафік без значної модифікації існуючої інфраструктури.	3. Обмежена інтерпретація: Попри здатність моделі до аналізу, вона може не завжди чітко пояснити причини своїх рішень, що ускладнює інтерпретацію результатів для спеціалістів з кібербезпеки.
4. Зменшення часу реагування на загрози: Автоматизація процесів виявлення шкідливого ПЗ та аномалій дозволяє знижувати час між виявленням загрози та вжиттям відповідних заходів.	4. Відсутність гарантії повної точності: Незважаючи на високу ефективність, модель може допускати помилки, особливо при обробці раніше невідомих загроз або у випадках, коли дані недостатньо якісні чи різноманітні.

Інтеграція великих мовних моделей у системи кібербезпеки є перспективним напрямом, що відкриває нові можливості для виявлення та протидії шкідливому програмному забезпеченню. Висока точність, адаптивність і здатність до автоматизації роблять ці моделі ефективними інструментами для аналізу мережевих даних та логів.

Проте впровадження таких систем супроводжується низкою викликів, зокрема значною потребою в обчислювальних ресурсах і складністю налаштування. Для їх ефективного використання необхідно забезпечити відповідну інфраструктуру, навчений персонал і постійний моніторинг для уникнення можливих помилок. Незважаючи на ці обмеження, великі мовні моделі демонструють значний потенціал у кібербезпеці, особливо в умовах зростаючої кількості нових загроз, що вимагають швидкого та точного реагування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Laskar A., Manolache A., Greca F., Waelchli N., Petrini L., Istrate R., Zamfir M. ML Economics: Modelling AI/ML Deployments as Economic Decisions [Електронний ресурс] // arXiv preprint arXiv:2409.07587v1. – 2024.
2. Vaswani A., Shazeer N., Parmar N., Uszkoreit J., Jones L., Gomez A.N., Kaiser Ł., Polosukhin I. Attention is All You Need [Електронний ресурс] // arXiv preprint arXiv:1706.03762. – 2017.
3. Liu P., Liu Y., Yu Z., Wang Y., Yang Z., Wang Y., Li P., Sun L. ChatGPT is not Enough: Enhancing Large Language Models with Knowledge Graphs for Fact-aware Language Modeling [Електронний ресурс] // arXiv preprint arXiv:2405.12750. – 2024.
4. Singh A., Toderici A.H., Ross K., Stamp M. Social Networking for Botnet Command and Control // International Journal of Computer Network and Information Security. – 2013. – Т. 5, №6. – С. 11–17.

УДК 519.86

Поліщук І.В.
асистент кафедри програмного забезпечення систем,
Кобрин Д.Д.
магістр кафедри інформатики та
фізико-математичних дисциплін,
Матей А.А.
аспірант кафедри програмного забезпечення систем,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Проекти транскордонного співробітництва сприяють підвищенню взаєморозуміння та співпраці між країнами, що межують, тим самим сприяючи стабільності. Транскордонне співробітництво створює нові можливості для економічного розвитку, зокрема шляхом сприяння торгівлі, інвестицій та розвитку інфраструктури в прикордонних регіонах. Такі проекти часто передбачають спільне будівництво та модернізацію транспортної, енергетичної та інших видів інфраструктури, що допомагає поліпшенню доступу до послуг та ринків. Крім цього, ці проекти допомагають країнам разом вирішувати спільні проблеми, такі як екологічні питання, безпека кордонів, міграція та інші виклики, що виникають на кордоні.

Тим не менше, проекти транскордонного співробітництва вимагають значних інвестицій та спільних зусиль від країн-партнерів. Однак, прийняття рішень щодо фінансування таких проєктів пов'язане з ризиками, зокрема, щодо національної безпеки країн-учасниць. Врахування цих ризиків у процесі прийняття рішень стає критично важливим для забезпечення успішності проєктів транскордонного співробітництва та запобігання можливим негативним наслідкам для національної безпеки країн. Тому розробка системи підтримки прийняття рішень, яка враховує ці аспекти, є надзвичайно актуальною та сприятиме ефективному управлінню при реалізації транскордонних проєктів.

Нехай розглядається деякий проєкт (або множина проєктів) транскордонного співробітництва P . Такі проекти представляються проєктними заявками на конкурсний відбір, з метою їх фінансування та реалізації. Проєктна заявка оцінюється експертом (експертами) E конкурсного відбору. Всі проекти транскордонного співробітництва P поділяються на три групи G враховуючи стратегічну ціль програм та конкретні тематичні цілі:

G_1 – мікропроєкти;

G_2 – регулярні проєкти;

G_3 – великі інфраструктурні проєкти [1].

Проекти будуть оцінюватися за допомогою інформаційної моделі оцінювання проєктів транскордонного співробітництва щодо можливості їх фінансування – K_{FO} [1]. Також проєктні заявки будуть оцінюватися за допомогою інформаційної моделі

прогнозування рівня керованості процесами при реалізації проекту – K_{PR} . Опрацьовані вхідні дані за інформаційними моделями обчислюються за допомогою нечіткої моделі оцінювання проєктів транскордонного співробітництва щодо можливості їх фінансування враховуючи майбутній рівень керованості процесами при реалізації проекту – M_{TP} .

Формально інформаційну систему оцінювання рівня фінансування проєктів транскордонного співробітництва пропонується представити у вигляді оператора:

$$X(P, E, G, K_{FO}, K_{PR}, M_{TP}) \rightarrow Y(U_{TP}, TP). \quad (1)$$

Де X – оператор, що на основі вхідних даних $P, E, G, K_{FO}, K_{PR}, M_{TP}$ ставить у відповідність множину вихідних значень Y . На виході отримуються дві величини: U_{TP} – узагальнена оцінка рівня можливості фінансування проєктів транскордонного співробітництва; TP – лінгвістичний рівень можливості фінансування проєктів транскордонного співробітництва, враховуючи майбутній рівень керованості процесами їх реалізації.

Процес оцінювання транскордонних проєктів є складною задачею, через їхню реалізацію заявниками та партнерами з різних країн, які мають різні цілі та спрямовані на різні проблеми. При цьому, необхідно враховувати наявність законодавчих, культурних та економічних розбіжностей, які впливають на структурування проєкту, вибір методології його впровадження та механізми фінансування. З цієї причини важливо розробити чітку систему оцінювання, що ґрунтується на єдиних стандартах та враховує специфіку кожної країни–учасниці. Така система повинна забезпечити узгодженість дій між усіма партнерами, підвищити ефективність та прозорість реалізації проєктів, зменшити ризики та сприяти досягненню спільних цілей. Аналізуючи різні програми, проєкти та виклики транскордонного співробітництва, можна зробити узагальнення щодо критеріїв оцінювання. Зазвичай, стратегічна мета таких програм повинна досягатися шляхом фінансування та реалізації проєктів, які визначаються конкретними тематичними цілями програми. Було проведено узагальнення критеріїв для оцінки проєктів, що розбиті на три групи: мікропроєкти, регулярні проєкти та великі інфраструктурні проєкти.

Інформаційна система оцінювання рівня фінансування проєктів транскордонного співробітництва буде корисна для державних органів з метою ухвалення рішень щодо фінансування та контролю виконання проєктів. Міжнародні організації зможуть оцінити ефективності транскордонних програм, здійснити аналіз ризиків та потенціалу проєктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. M. Skare, B. Gavurova, V. Polishchuk, Fuzzy multicriteria evaluation model of cross-border cooperation projects under resource curse conditions, Resources Policy, Volume 85, Part B, 2023, 103871.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ

Роман БЕКЛЕНКО

курсант факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування

Національної поліції України

Андрій ПОРОХНЯВИЙ

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ КУРСАНТІВ

Професійна діяльність курсантів багато в чому залежить від них фізичної підготовленості, тому процес фізичної підготовки має бути спрямований на формування у курсантів знань, умінь та навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності.

Основним критерієм високої працездатності є витривалість, яка є найважливішою фізичною якістю для співробітників органів внутрішніх справ, що виявляється у професійній діяльності працівників правоохоронних органів. Також витривалість є фундаментом у підготовці до дій у складній оперативній обстановці, розвитку здатності діяти в різних ситуаціях при виконанні службових завдань. В даний час фізичної підготовленості курсантів приділяється більш ретельна увага з боку суспільства, оскільки злочинна діяльність у країні набула сучасного характер, який проявляється у застосуванні правопорушниками технічних засобів, холодної та вогнепальної зброї, заборонених законодавством[1].

Рівень розвитку фізичної підготовленості першокурсників досить низький. Більше половини курсантів мають незадовільні та задовільні відмітки за виконання деяких контрольних нормативів із загальнофізичної підготовки. Недостатній рівень розвитку фізичних якостей необхідно усувати в ході початкового етапу навчання та за короткий час. Формувати та вдосконалювати фізичні якості курсантів можливо у різний спосіб. Хорошу ефективність мають заняття гирьовим спортом. Вони є ефективним засобом гармонійного розвитку опорно-рухового апарату учнів. Гирьовий спорт - силовий вид спорту, в основі якого лежить підйом гирі максимально можливе число разів за відведений проміжок часу в положенні стоячи. Цей вид спорту не вимагає особливих умов для занять. Гирьовий спорт зародився наприкінці XIX століття, але велика популярність у цього виду спорту з'явилася за часів XX століття. Гирьовий спорт не вимагав великих економічних ресурсів, і заняття гирьовим спортом стало дуже популярним[2].

Заняття з гирями практично не призводять до травм, якщо вони правильно організовані та проводяться з дотриманням техніки безпеки. Гирьовий спорт є таким видом спорту, який спрямований на розвиток одних з основних фізичних якостей людини — сили та силової витривалості, що дозволяє досягти високого рівня фізичної працездатності, а отже, та розвиває функціональні можливості організму. Багаторазовий підйом гирі з урахуванням правильності техніки виконання вправи вимагає від умінь ефективно і економно витрачати свої фізичні та функціональні можливості.

Заняття гирьовим спортом значно впливають на розвиток багатьох м'язових груп, зовнішності, ходу, поставу, що займається, надають впевненості в собі. Тренування з гирею є ефективним засобом гармонійного розвитку м'язової системи організму людини, що забезпечує гармонійний розвиток всього тіла. З їх допомогою можна виправити як уроджені, так і набуті особливості статури[3].

У процесі фізичної підготовки удосконалюється нервова система.

Під впливом деяких вправ покращується швидкість реакції, спритність, гнучкість, швидкість.

Правильно та системно виконувані фізичні вправи сприяють зміні наступних показників організму:

- підвищення сили скорочення серця та збільшення її витривалості, внаслідок цього працездатність серцевого м'яза підвищується;
- зниження частоти пульсу у спокої;
- Зниження кров'яного тиску;
- підвищення резервних можливостей організму за високих навантажень.

Розвиток курсантів у фізичному план включає не розвиток будь-якої однієї фізичної якості, необхідного для здійснення його професійної діяльності, а розвиток комплексу навичок та умінь, що сприяють якісному виконання його службових обов'язків. У цьому випадку під комплексом навичок мається на увазі різнобічність їх рухових здібностей і оптимально високий рівень розвитку фізичних якостей та рухових навичок, особливо необхідних для їх службово-професійної діяльності.

На сьогоднішній день проблема несформованості компетенції співробітників правоохоронних органів щодо фізичної підготовки є важливою проблемою. На наш погляд, необхідно якісніше підходити до розвитку фізичних якостей курсантів, що діють[4].

Для поставленого завдання необхідно більше часу приділяти не лише самостійного розвитку фізичних навичок курсантів, але так само підвищувати рівень професіоналізму та навичок використання бойових прийомів боротьби беручи участь у різних курсах підвищення кваліфікації, майстер-класах та інше. Практиці фізичного виховання курсантів є найбільш важливою основою для розвитку інших фізичних якостей є загальна (аеробна) витривалість. Від рівня розвитку загальної витривалості залежить успіх людини у професійній діяльності, тому методи її розвитку та оцінки - без сумніву, актуальна проблема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 20.04.2019)
2. Селюков В. С., Кушніренко Р. О., Константинов Д. В. Фізичне виховання як напрям підготовки поліцейських в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 4. С. 338–340. URL: http://pap.in.ua/4_2018/100.pdf (дата звернення: 11.04.2019).
3. Лопатюк, О. В. Розвиток швидкісних здібностей курсантів на заняттях з фізичної підготовки / О. В. Лопатюк // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. - 2021. - Випуск 2 (127). - С. 30-35. DOI: 10.30929/1995-0519.2021.2.30-35
4. Розвиток координаційних здібностей курсантів нангу для ефективної реалізації ними своїх завдань / П. К. Савчук // Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). - 2016. - Вип. 10. - С. 112-116. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2016_10_31

Кудла Іван Юрійович

курсант 4 курсу

*Навчально-наукового інституту права та
підготовки фахівців для органів досудового розслідування*

Національної поліції України

*Науковий керівник: **Рогальський Володимир Ілліч**
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки,
майор поліції*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після початку військової агресії з боку Російської Федерації, Україна зіткнулася з необхідністю значних змін у структурі та діяльності поліцейських органів. Національна поліція України, як головний орган виконавчої влади, має забезпечувати права і свободи громадян, боротися зі злочинністю, а також зберігати громадську безпеку і порядок. В умовах воєнного стану роль поліції стає ще важливішою, а вимоги до її діяльності — більш суворими.

Основні завдання Національної поліції в період воєнного стану включають забезпечення безпеки громадян у надзвичайних умовах, що передбачає необхідність використання відповідної сили та методів, а також уміння ефективно розпізнавати небезпечні ситуації і діяти етично. Для цього поліцейські повинні не лише мати теоретичні знання, але й володіти практичними навичками, здобутими в процесі спеціальної підготовки [1, с. 9]. Фізична підготовка є ключовим компонентом, що забезпечує професійну готовність поліцейських до виконання складних та небезпечних завдань. Вона включає розвиток таких якостей, як витривалість, силові характеристики, швидкість і рухові навички, які є необхідними для виконання службових обов'язків у критичних ситуаціях. Поліцейський має бути здатний витримувати тривале фізичне навантаження, володіти навичками рукопашного бою та забезпечувати захист життя і здоров'я як громадян, так і власного [2, с. 37].

Вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ України (ВНЗ МВС України) стикаються з проблемою низького рівня фізичної підготовки молоді, що вступає до силових структур. Це зумовлено відсутністю ефективних програм відбору, які гарантують прозорий та якісний підхід до кожної особи, що претендує на службу в поліції. Наразі навчання з фізичної підготовки повинно включати формування і вдосконалення таких аспектів:

- Рухові якості і навички, необхідні для повсякденної діяльності та в екстремальних ситуаціях, зокрема під час воєнного стану.

- Витривалість, швидкісність і силові характеристики, ці якості дозволяють ефективно переслідувати правопорушників та мати перевагу в силових конфліктах при їх затриманні, включаючи подолання природних і штучних перешкод.

- Навички самоконтролю фізичного стану і здоров'я, важливі для підтримання високого рівня фізичної підготовленості під час виконання фізичних вправ.

- Практичні навички самозахисту, особистої безпеки та фізичного впливу, необхідні для ефективного захисту в небезпечних ситуаціях [3, с. 41].

Слід додати, що вирішення питання покращення фізичної підготовки працівників правоохоронних органів в цілому та поліцейських зокрема не повинно відбуватись за рахунок постійного збільшення об'єму та інтенсивності тренування, навіть за умов використання новітніх методик розвитку фізичних якостей. Знання тактичної медицини також є важливим компонентом підготовки. Поліцейські повинні бути здатні швидко і правильно застосовувати ці знання для надання домедичної допомоги в екстремальних умовах. Фізична підготовка є комплексом заходів, спрямованих на формування та вдосконалення рухових вмінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейських. Це критично важливо для забезпечення їхньої здатності ефективно виконувати службові обов'язки, особливо в умовах воєнного стану, де ризики і небезпека є значними [4, с. 5].

Спеціальна фізична підготовка поліції в умовах воєнного стану є критично важливою для забезпечення безпеки та захисту громадян і держави. В умовах воєнного конфлікту, коли загроза для громадського порядку та безпеки зростає, поліція виступає одним із ключових силових органів, які забезпечують стабільність і захист прав і свобод громадян. Ефективність спеціальної фізичної підготовки поліції визначається формуванням і підтримкою оптимального рівня фізичної підготовки кожного працівника, що є необхідним для успішного виконання службових завдань у складних умовах [3, с. 42].

В умовах військової агресії, з якою зіткнулася Україна, роль поліції стає критично важливою. Національна поліція України, як головний орган виконавчої влади, покликана забезпечувати права і свободи громадян, боротися зі злочинністю та підтримувати громадський порядок. У період воєнного стану ці завдання ускладнюються, що висуває нові вимоги до діяльності правоохоронних органів, зокрема в аспекті фізичної підготовки поліцейських [1, с. 15].

Спеціальна фізична підготовка поліції є необхідним елементом, що забезпечує ефективність їхньої діяльності в умовах загостреної безпеки. Вона охоплює розвиток фізичних якостей, таких як витривалість, сила, швидкість і координація, які є критично важливими для виконання службових обов'язків у небезпечних ситуаціях [2, с. 42]. Поліцейські повинні бути готові до фізично важких завдань, таких як затримання злочинців, забезпечення охорони стратегічно важливих об'єктів, а також участь у рятувальних операціях. Вміння швидко реагувати на загрози, ефективно пересуватися в складних умовах і застосовувати тактичні прийоми є невід'ємними складовими професійної підготовки поліцейських. Під час воєнного стану фізична підготовка не лише формує необхідні рухові навички, але й сприяє розвитку психологічної витривалості, що є важливим для роботи в умовах стресу та ризику. Поліцейські повинні вміти контролювати свої емоції і приймати зважені рішення в екстремальних ситуаціях. Це передбачає наявність знань про тактичну медицину та навички самозахисту, що дозволяє надавати першу допомогу постраждалим та забезпечувати свою власну безпеку під час виконання службових обов'язків [3, с. 68].

Необхідність високого рівня фізичної підготовки поліцейських під час воєнного стану також зумовлена специфікою завдань, які вони виконують. В умовах, коли загроза для громадського порядку та безпеки зростає, поліція виступає одним із ключових силових органів,

відповідальних за стабільність і захист прав громадян. Тому спеціальна фізична підготовка повинна бути систематичною та інтенсивною, спрямованою на формування у поліцейських необхідних компетенцій, які б дозволяли їм діяти ефективно і відповідально [4, с. 17].

На сьогодні важливим є перегляд існуючих програм підготовки вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечить належний рівень фізичної підготовленості молоді, яка вступає до силових структур. Необхідно розробити ефективні програми відбору, які гарантують прозорий і якісний підхід до підготовки поліцейських, акцентуючи увагу на розвитку ключових фізичних якостей та практичних навичок.

Отже, значення спеціальної фізичної підготовки поліції в умовах воєнного стану полягає не лише в підвищенні фізичних можливостей поліцейських, але й у забезпеченні їхньої готовності до швидкого і ефективного реагування на виклики часу. Це є критично важливим для підтримання правопорядку та безпеки в країні, що перебуває у стані війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дідковський, В. А., М. І. Матвієнко. Спеціальна фізична підготовка як компонент освоєння студентською молоддю основ самозахисту. 2021. с. 40-45.
2. Марков Р.А., Кириченко А.В. Сучасний стан і напрями удосконалення системи фізичного виховання у закладах із специфічними умовами навчання. Інноваційна педагогіка. 2023. Випуск 58. Том 2. С. 60–63.
3. Моргунов, О. А., Удосконалення нормативної бази навчальної дисципліни Спеціальна фізична підготовка майбутніх офіцерів Національної поліції України та поліцейських різних категорій. 2021. с.35-40.
4. Петрушин Д.В., Анісімов Д.О., Пожидаєв М.Ю. Методика розвитку спеціальних фізичних якостей курсантів закладів вищої освіти Національної поліції України з використанням системи кросфїт. Молодий вчений. 2019. No 2 (66). С. 345–348.

Науменко Данііл Вікторович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: **Кириченко Андрій Володимирович**
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

РОЗВИТОК СПОРТУ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Ефективними засобами фізичної підготовки військовослужбовців є військово-прикладні види спорту, які, з одного боку, забезпечують високий рівень загальної фізичної підготовленості, а з іншого — формують навички та вміння, необхідні в сучасному бою. Службово-прикладний та військово-прикладний спорт є напрямками, які стосуються виконання військовослужбовцями та працівниками ЗС України, інших військових формувань, а також правоохоронних органів та рятувальних служб їх службових обов'язків. Розвиток цих видів спорту здійснюється суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.

Лотоцький І., Дзяма В., Романів І. зазначають, що фізичні вправи, які схожі за своїм впливом на професійні дії та навантаження військовослужбовців різних спеціальностей, можуть стати важливими засобами для вдосконалення їх спеціальної фізичної підготовленості. Вчені також підкреслюють, що військово-прикладні види спорту можуть успішно використовуватися для розвитку необхідних фізичних і психологічних якостей, а також для формування прикладних навичок. Ці вправи дозволяють в умовах специфічних фізичних і психологічних навантажень (під час змагань) підвищувати військово-професійну майстерність і польовий вишкіл [1].

Аналіз організації фізичної підготовки в арміях провідних країн світу показує різні підходи, тоді як система фізичної підготовки ЗС США має чітко виражену військово-прикладну орієнтацію. Вона, як і вся бойова підготовка ЗС США, реалізується з урахуванням принципів максимальної натуралізації та психологізації. На заняттях з усіх аспектів фізичної підготовки моделюються умови, які за фізичними та психічними навантаженнями максимально наближаються до реальних бойових ситуацій.

Основним засобом розвитку здібностей до мобілізації всіх ресурсів для вирішення конкретних завдань, згідно з думкою французьких фахівців, є регулярні заняття спортом та участь у змаганнях. Концепція фізичної підготовки у збройних силах Німеччини зосереджується на методах спортивного тренування, які сприяють вихованню цілісної особистості військовослужбовця через навчання рухам, зміцнення здоров'я та раціональне використання вільного часу. Високий рівень фізичного розвитку військовослужбовців вважається важливою умовою успішного виконання ними військово-професійних обов'язків [2].

Уніфікація фізичної підготовки в збройних силах країн НАТО реалізується як на національному, так і на загальноблоковому рівнях, причому спорт виступає основним засобом цієї уніфікації. Численні змагання за першість збройних сил блоку, що проводяться за єдиними правилами, є ефективним способом підготовки військовослужбовців до бойових дій.

Тест Купера — це метод оцінки фізичної підготовленості людини, розроблений американським лікарем Кеннетом Купером у 1968 році для армії США. Тест полягає в 12-хвилинному бігові, під час якого фіксується пройдена відстань, що дозволяє робити висновки для спортивних або медичних цілей. Хоча Купер створив понад 30 подібних тестів, саме цей тест набув широкого вжитку у професійному спорті, зокрема у футболі. Під час його виконання задіюється близько двох третин м'язової маси. Наприклад, світовий рекорд у бігу на 5000 м, встановлений Кененісом Бекеле, становить 12:37.35, що свідчить, що під час 12-хвилинного бігу він подолав би близько 4800 м. Важливою характеристикою оцінки фізичної працездатності, закладеної Купером у цих тестах, є залежність отриманих результатів від віку особи, яка проходить тестування [3].

Однакова кількість балів, отримана людьми різного віку, відображає різний рівень фізичної працездатності. Більшість навантажень, що використовуються в тестах Купера, можна охарактеризувати як «аеробні», оскільки вони виконуються за рахунок споживання кисню. Інтенсивність цих навантажень дозволяє клітинам використовувати кисень, що міститься в крові, а не працювати в безкисневих умовах, відновлюючи кисневий дефіцит після завершення вправ. Такі навантаження є корисними для організму і можуть застосовуватися навіть людьми з ослабленим здоров'ям. Тести Купера передбачають «глобальні» навантаження, що залучають більше 2/3 м'язової маси. Це означає, що вони мають значний вплив не тільки на м'язи, а й на системи, що їх підтримують, зокрема на серцево-судинну та дихальну системи. Таким чином, оцінюючи здатність організму переносити навантаження в рамках тесту Купера, можна також зробити висновок про функціональний стан серцево-судинної та дихальної систем.

Концепція розвитку фізичної підготовки та спорту у Збройних Силах України до 2020 року, затверджена наказом Міністра оборони України від 13.05.2016 № 257, враховує досвід бойових дій на сході України, стандарти НАТО та вектор євроатлантичної інтеграції. Вона передбачає адаптацію змісту фізичної підготовки до бойових завдань, що може бути реалізовано через впровадження та розвиток військово-прикладних видів спорту [4].

Аналіз існуючої системи фізичної підготовки у військових навчальних закладах показав, що відсоток часу, відведений для спеціальної фізичної підготовки курсантів, є недостатнім для формування необхідних військово-прикладних навичок. Крім того, при організації фізичної підготовки недостатньо враховується прикладна спрямованість педагогічних засобів. Отже, для формування фізичної та психологічної готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності ефективним є впровадження військово-прикладних видів спорту в освітній процес фізичної підготовки у військових навчальних закладах.

Таким чином, інтеграція військово-прикладних видів спорту у фізичну підготовку майбутніх офіцерів ЗС України сприятиме підвищенню їх фізичної підготовленості, розвитку морально-вольових та психологічних якостей, а також формуванню прикладних рухових навичок, що, у свою чергу, полегшить виконання бойових завдань у процесі військово-професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лотоцький І. Р., Дзяма В. В., Романів І. В. Вдосконалення системи фізичної підготовки у Збройних Силах України в умовах сьогодення та приведення її до сумісності зі стандартами армій країн-членів НАТО. Вдосконалення фізичної підготовки військовослужбовців засобами прикладних видів спорту: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., 13-14 грудня 2016 р. К.: НУОУ, 2016. С. 82–84.
2. Anokhin Ye. D. "Fizychna pidhotovka v armiiakh providnykh krain NATO": navchalno-metodychnyi posibnyk. Lviv: LVI, 2005. 115 s.
3. Бондаренко В. В., Решко С. М., Кримець О. І. Світовий досвід професійної підготовки працівників підрозділів патрульної поліції. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 29–30 листоп. 2017 р.). Київ, 2017. С. 88–90.
4. Фіногенов Ю. С. Концептуальні напрями розвитку системи фізичної підготовки в Збройних Силах України в сучасних умовах та нормативно-правові акти, що забезпечують її функціонування. Концепція фізичної підготовки Збройних Сил України: матеріали Всеармійської наук.-метод. конф., 21-22 жовт. 2015 р. К.: НУОУ, 2015. С. 7–12.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Галуза Аня Олександрівна

курсант 2 курсу

факультету підготовки фахівців для органів

досудового розслідування Національної поліції України

Науковий керівник: старший викладач кафедри

«Мовної підготовки» Декусар Ганна Геннадівна

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

CRIMINOLOGY CHARACTERISTICS OF THE PERSON OFFENDER UNDER ART. 126-1 OF THE CRIMINAL CODE UKRAINE (DOMESTIC VIOLENCE)

The amendments of 6 December 2017 supplemented the Criminal Code of Ukraine (hereinafter - the CCU) with Article 126-1 'Domestic Violence' [1, Art. 126-1]. A year after the official publication of the amendments, they came into force. It is worth noting that since then, Ukrainian courts have handed down many guilty verdicts under this article. The system of assistance to victims of domestic violence is evolving.

The state and civil society organisations are expanding the mechanism of protection against domestic violence, establishing rehabilitation centres for victims of this crime, and improving the system of control over offenders after the act. Given the existing practice, a generalised study of the perpetrator's identity as an element of the criminological characteristics of domestic violence becomes possible.

The identity of the perpetrator (in the terminology of the Law of Ukraine 'On Preventing and Combating Domestic Violence' of 7 December 2017, which replaced the Law of Ukraine 'On Preventing Domestic Violence', the offender [2]) is one of the main elements of the criminological characteristics of the crime. However, when studying it, one should not pretend to establish a detailed portrait, because each specific criminal act is characterised by individualisation of features.

Dominant character traits. The most characteristic features of the offender are a tendency to violence, aggressive behaviour, repressiveness, impulsiveness, closeness, and unwillingness to dialogue. Contrary to the widespread belief that violent criminals are individuals with high self-esteem, it is worth noting that most offenders suffer from self-doubt and have an obsession with proving their moral stability and extraordinary strength to others.

Dominant emotions during contact with the victim. Such persons usually have a low level of stress resistance, are easily irritated, and do not control themselves in using swear words and raising their voices. Most often, the prerequisites for the crime are systematic dissatisfaction with the victim's behaviour, negative attitudes towards the family as a whole, lack of positive examples of the parents' family, and childhood mental trauma.

Attitude to others, social ties. It is highly likely that the vast majority of perpetrators are introverts who protect their own space and perceive the family as an external irritant.

Health. A common situation is when the abuser has certain childhood traumas that he later transfers to his family, or perceived the father's negative behaviour towards his mother and concluded that he needs to treat his wife in a similar way. Psychologists and psychiatrists have proven that most people reproduce the behaviour and then the fate of their parents in one interpretation or another. Therefore, it is likely that the perpetrator of domestic violence against his family may have had a difficult and traumatic childhood.

Having studied the issue of criminological characteristics of the personality of a domestic violence perpetrator, we come to the following conclusions. The criminalisation of domestic violence that took place in December 2017 has had an impact on reducing the level of latent violent crime. The social and demographic characteristics of the perpetrator's personality structure are established through statistical quantitative analysis of the existing judicial practice of Ukraine and indicate that criminal activity is widespread among unemployed or low-paid workers, insufficiently financially secure persons with unsatisfactory social status. The mental and moral qualities of criminals are reduced to a high level of aggression, impulsivity, dominance in relationships with family members, low self-esteem, lack of sufficient social communication, childhood trauma and negative role models. Domestic violence is often associated with substance abuse and is common in families with patriarchal relationships. Identifying the key features of the perpetrator in a particular crime is important for forming a general idea of the perpetrator of domestic violence and preventing the commission of new criminal acts in the future.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 05.04.2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України № 2229-VIII від 07.12.2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
3. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. Ю. Шостко та ін.; за ред. Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2020. – 384 с.

Ковальчук Оксана Ярославівна
к. філол. н., доцент
Боднар Вікторія Володимирівна
студентка

*Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу
м. Івано-Франківськ, Україна*

БІНАРНІ ОПОЗИЦІЇ ЯК СПОСІБ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ОЦІНКИ МОВНИХ ОДИНИЦЬ (НА МАТЕРІАЛІ ДЕБАТІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ КАНДИДАТІВ У ПРЕЗИДЕНТИ)

Серед різноманітних мовних явищ, які формують структуру мови, бінарна опозиція є цікавою та дещо контраверсійною. Вона відіграє вирішальну роль у протиставленні та порівнянні, що дуже часто формує думку читача та свого роду нею «керує». Дослідження бінарної опозиції в політичному дискурсі – одне з актуальних завдань сучасного мовознавства. Важливість теми в цілому обумовлена не тільки з наукової причини, а й зі сторони людської свідомості. Вивчення цього мовного прийому проводять безпосередньо з суб'єктивної точки зору та з урахуванням семантичних особливостей.

Багато мовознавців дійшли висновку, що ключову роль у розвитку мови відіграють саме бінарні опозиції – суперечності між двома твердженнями, які становлять одну з найголовніших проблематик мовленнєвого процесу [2]. Проте бінарна опозиція на матеріалах дебатів кандидатів в президенти України 2019 року та в президенти США 2016 року ще не була предметом детального дослідження.

Мета нашого дослідження – здійснити зіставний аналіз особливостей вираження бінарної опозиції як способу лексико-семантичної оцінки мовних одиниць на матеріалі дебатів українських та американських кандидатів у президенти (В. Зеленського, П. Порошенка, Д. Трампа, Г. Клінтон).

Бінарна опозиція – термін доволі обширний. Він походить ще з античних часів, де вперше був осмислений як явище у діалектиці. Термін спершу виникає у правознавстві, здобуває розвиток у філософії й перекочує і досі функціонує в інших різноманітних науках штибу філології та навіть математики (+ і -; диференціал та інтеграл), фізиці (позитивна й негативна електрика), механіці (дія та протидія), хімії (з'єднання й дисоціація атомів) та ін.. Розглянемо його з точки зору лексики та семантики. У «Великій українській енциклопедії» наведено тлумачення терміну, за яким бінарна опозиція (від лат. *binarius* — подвійний, із двох частин) є універсальним принципом пізнання, організації знакових систем і властивість людського мислення, що полягає у сприйнятті та описі світу через парні, семантично протилежні категорії [1].

Бінарні опозиції, або ж іншими словами протиставлення чи антиномії, властиві й політичній ідентичності та й політиці загалом. У цій сфері, зокрема, бінарна опозиція

може призвести до утворення чіткого поділу, де відсутні альтернативи. Н. Ісаєва зазначає, що антиномія в політичному дискурсі проявляється у таких складових: індивідуальне та колективне, норма та цінність, національне та наднаціональне, тотожність та відмінність, ми та вони, минуле та теперішнє [3, с. 20]. Таким чином, можна стверджувати що політика сама по собі є предметом сучасного лексико-семантичного дискурсу, який допомагає визначати її бінарні характеристики, розмежовувати та класифікувати їх.

Базою дослідження обрано політичні дебати україномовних та англomовних кандидатів в президенти. Такий вид публічної дискусії часто наповнений великою кількістю бінарних опозицій. Тому було визначено обрати саме його як форму політичного дискурсу. Матеріалом для аналізу бінарних опозицій в українській мові служать тексти дебатів кандидатів у президенти України 2019 року В. Зеленського та П. Порошенка.

Для розгляду типів бінарної опозиції використано класифікацію Н. Ісаєвої. Вона стосується власне типів антиномії, що забезпечує правильне розуміння, та, власне, мотивацію їхнього використання. Вибірку становлять по сто уривків з різними типами антиномій в кожній мові, наведемо деякі з них:

– Індивідуальне та колективне. *«Як так вийшло, що Україна майже найбідніша країна за найбагатшого президента за всю історію?»* [5]. Індивідуальне: «найбагатший президент». Колективне: «Україна майже найбідніша країна» (все суспільство).

– Норма та цінність. *«Скажу вам відверто, чи могли ми тоді уявити, що його "жити по-новому", стане нашим виживати»* [5]. Норма: «жити по-новому» (обіцяне покращення життя). Цінність: «виживати» (реальність, яка суперечить обіцяній нормі).

– Національне та наднаціональне. *«Бо не в Києві, як каже Зеленський, лежить ключ від війни, і не на колінах треба повзти до Путіна, щоб захистити державу, нам треба будувати армію, продовжувати її будівництво, нам треба державу і фундамент державності, нам треба захищати мову, нам треба боронити Україну, нашу націю»* [5]. Національне: будувати армію, захищати державу, фундамент державності, мову, боронити Україну, нашу націю. Наднаціональне: Київ як місце вирішення, взаємодія з Путіним для захисту держави.

– Тотожність та відмінність. *«Перший каже нам, що долар буде по 10, а другий робить по 30»* [5]. Тотожність: обіцянки та дії, пов'язані з економікою. Відмінність: результати дій – один обіцяє низький курс долара, інший спричиняє високий курс.

– Ми та вони. *«Якби ви знали, в якому стані я прийняв державу в 2014 році, без грошей на казначейському рахунку, без золотовалютних резервів, без армії, без будь-якої зброї, ви би звичайно задавали би питання по-іншому. А ви в цей час, мені шкода, але ви ображали нашу державу, ви намагалися виставити Україну повією своїми жартами, ви намагалися отримувати гроші з російського бюджету для знімання своїх фільмів тоді, коли країна потребувала кожної крихти допомоги, коли стояло питання, чи виживе Україна чи ні.»* [5]. Ми: ті, хто намагався врятувати державу в кризовий період, забезпечував її виживання. Вони: В. Зеленський та його поведінка у важкий для України час.

– Минуле та теперішнє. *«Це теж ваша перемога, я розумію, але мені здається, що, по-перше, українська мова була ще до вас»* [5]. Минуле: існування української мови до поточного моменту (історичне коріння мови). Теперішнє: сучасні успіхи та досягнення в сфері української мови.

Відношення цих типів бінарної опозиції в політичних дебатах можна відобразити таким чином: індивідуальне та колективне – 13%; норма та цінність – 32%; національне

та наднаціональне – 8%; тотожність та відмінність – 25%; ми та вони – 10%; минуле та теперішнє – 10%.

За основу для аналізу бінарних опозицій в англійській мові взято тексти дебатів кандидатів у президенти США на виборах 2016 року. У процесі аналізу виявлено, що кількість бінарних опозицій, використаних Дональдом Трампом, перебільшує їхню кількість у Гіллари Клінтон. Хоч і дані опитувань не дуже відповідають дійсності (адже посаду президента в 2016 році посів Дональд Трамп), але можемо зробити висновок, що літературні прийоми таки підвищують красномовність мовця, що, в свою чергу, забезпечує його більшим відсотком підтримки. Наведемо приклади протиставлень:

– Індивідуальне та колективне. *«In my opinion, the people that have been long-term workers at the FBI are furious. There has never been anything like this, where e-mails — and you get a subpoena, you get a subpoena, and after getting the subpoena, you delete 33,000 e-mails, and then you acid wash them or bleach them, as you would say, very expensive process»* [4]. Д. Трамп зазначає, що індивідуальною помилкою є видалення кількох електронних листів, але коли їхня кількість приблизно тридцять три тисячі і серед них є надзвичайно важливі для держави – то це вже є колективним наслідком великої проблеми.

– Норма та цінність. *«In 2008, you wrote in one of your books that the most important characteristic of a good leader is discipline. You said, if a leader doesn't have it, quote, "he or she won't be one for very long." In the days after the first debate, you sent out a series of tweets from 3 a.m. to 5 a.m., including one that told people to check out a sex tape. Is that the discipline of a good leader?»* [20]. Норма: дисципліна як найважливіша характеристика хорошого лідера, згадана Д. Трампом у своїй книзі і свого роду антицінність: реальна поведінка кандидата, а саме використання мережі «Твіттер» для поширення своїх думок о 3-5 годинах ночі [4].

– Національне та наднаціональне. *«When I look at the Iran deal and how bad a deal it is for us, it's a one-sided transaction, where we're giving back \$150 billion to a terrorist state, really the number one terrorist state, we've made them a strong country from, really, a very weak country just three years ago. When I look at all of the things that I see and all of the potential that our country has, we have such tremendous potential»* [4]. Національне: одностороння угода з Іраном, яка не приносить користі США. Наднаціональне: допомога Ірану у зміцненні його як терористичної держави номер один.

– Тотожність та відмінність. *«But it is important for us as a policy, you know, not to say, as Donald has said, we're going to ban people based on a religion. How do you do that? We are a country founded on religious freedom and liberty. How do we do what he has advocated without causing great distress within our own country? Are we going to have religious tests when people fly into our country?»* [4]. Тотожність: ідея, що США засновані на принципах релігійної свободи і загальної свободи, що є основною частиною національної ідентичності. Відмінність: пропозиція заборонити в'їзд людям на основі їхньої релігії, що суперечить принципам, на яких заснована країна.

– Ми та вони. *«We're going to have borders in our country, which we don't have now. People are pouring into our country, and they're coming in from the Middle East and other places. We're going to make America safe again»* [4]. Ми: громадяни США, які прагнуть безпеки і контролю над кордонами. Вони: люди, які приїжджають з-за кордону, особливо з Близького Сходу.

– Минуле та теперішнє. *«I heard them when they were running for the Senate in New York, where Hillary was going to bring back jobs to upstate New York and she failed»* [4]. Минуле: обіцянки Г. Клінтон повернути робочі місця в штат Нью-Йорк під час її кампанії в Сенат. Теперішнє: невдача виконати ці обіцянки.

Типи бінарних опозицій в політичних дебатах американських політиків представлено наступним чином: індивідуальне та колективне – 10%; норма та цінність – 31%; національне та наднаціональне – 6%; тожність та відмінність – 14%; ми та вони – 23%; минуле та теперішнє – 16%.

Зіставимо використання різних типів бінарної опозиції в обох мовах:

- індивідуальне та колективне – 13% та 10% – переважає в українській;
– норма та цінність – 32% та 31% – переважає в українській;
- національне та наднаціональне – 8% та 6% – переважає в українській;
- тотожність та відмінність – 25% та 14% – переважає в українській;
– ми та вони – 10% та 23% – переважає в англійській;
- минуле та теперішнє – 10% та 16% – переважає в англійській.

Підсумовуючи, зазначимо, що бінарна опозиція – це мовний прийом, який стає універсалиєю. Він використовувався всіма кандидатами, незалежно від статусу, статі, національності чи походження. Цілю всіх кандидатів було схилення більшої кількості виборців на свій бік, тому вони часто вдавались до маніпуляцій, що утворювались, в свою чергу, за рахунок саме бінарних опозицій. Відмінність в українській та англійській мовах створює саме тип бінарної опозиції. Доведено, що в обох мовах найчастіше трапляється бінарна опозиція «норма та цінність» і найрідше – «національне та наднаціональне». Протиставлення «тотожність та відмінність» має значно більше вираження в мові українських політиків, в той час як протиставлення «ми та вони» і «минуле та теперішнє» – в мові американських політиків. Така несхожість могла бути викликаною різним менталітетом спікерів, їхніми переконаннями чи багатослівністю письменників, які могли допомагати в написанні промов, що і вплинуло на частоту вживання бінарної опозиції, тобто резони її вживання – суб'єктивні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бінарна опозиція. Велика Українська Енциклопедія. URL: <http://surl.li/tzcna> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Бінарна опозиція. Словник літературознавчих термінів URL: <https://cutt.ly/RMwO5Im> (дата звернення: 10.10.2024).
3. Ісаєва, Н. (2022). Бінарність політичної ідентичності: теоретико-методологічний аналіз. *Науково-теоретичний альманах Грани*, 25(5), 18-22. <https://doi.org/10.15421/172254>
4. Текст дебатів Г. Клінтон та Д. Трампа. URL: <http://surl.li/tzbyx> (дата звернення: 10.10.2024).
5. Текст дебатів П. Порошенка та В. Зеленського. URL: <http://surl.li/tzbzv> (дата звернення: 10.10.2024).

Оприщенко Дарія,
Гуманітарно-педагогічний факультет,
2 курс, 1 група, спеціальності Філологія (перша англійська),
Науковий керівник: доцент **Сидорук Г.І.**

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ХИБНИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ ТА ЇХ НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ НАУКИ

До причин виникнення хибних друзів перекладача призводять: а) неповне розуміння мови оригіналу та нестача фонових знань; б) недостатня кваліфікація перекладача або знання мови оригіналу може призвести до неправильного тлумачення слів, фраз або граматичних конструкцій. Ігнорування контексту або культурних нюансів може призвести до втрати сенсу або створення хибного еквівалента; в) нестача фонових знань може бути особливо проблематичною при перекладі текстів з вузькоспеціалізованих тем, де знання термінології та контексту є ключовим фактором. Наприклад, складне слово з англійської *forget-me-not* вміщує в себе кілька значень, які залежать від контексту. А саме: *незабудка* (рослина), *люби-мене* (рослина), *світло-синій* (колір). Або ж якщо перекладач наважився на переклад медичного тексту, то він має бути добре ознайомленим з цією темою, оскільки неточний переклад може призвести до неправильного діагнозу або лікування пацієнта [1].

Перекладач може мимоволі піддаватися впливу структури та граматики мови перекладу, що може призвести до неточного відтворення змісту оригіналу. Наявність фальшивих друзів перекладача – міжмовних омонімів, тобто лексичних одиниць, схожих за звучанням або написанням, але з різним значенням, може призвести до помилок: *accurate* – *точний*, а не *акуратний* в значенні *охайний*. В німецькій *Gift* – *отрута*, в англійській *gift* – *дарунок, обдарованість*. Слово *Novelist* (письменник-романіст) не перекладається як *новеліст*. Плутанина зі значеннями могла виникнути ще й тому, що поділ на літературні жанри в нашій країні відрізняється від західноєвропейського.

Не менш важливою причиною стають словники, які не завжди дають повне уявлення про всі можливі значення слова, що може призвести до вибору неточного еквівалента. Це й зрозуміло, бо вони не відображають всіх контекстуальних значень, що можуть ненароком з'явитись в процесі перекладу. Окрім того, автоматизовані перекладачі часто не враховують контекст та нюанси мови, що може призвести до створення хибних еквівалентів. Наприклад, переклад англійського речення *I'm feeling down* означає дослівно *Я відчуваю себе внизу*. Автоматизований перекладач може не врахувати контекст цього речення, де *down* може означати *пригнічений, розчарований*. Правильний переклад: *Я розчарований*. Англійська ідіома *It's raining cats and dogs* перекладається *Дощ ллє як з відра*. Автоматизований перекладач може перекласти його буквально і в результаті може виникнути небезпека спотворення сенсу тексту оригіналу, що може призвести до нерозуміння або помилкового тлумачення інформації. Хибні друзі є

перешкодою на шляху розвитку науки, адже хибні еквіваленти можуть ускладнити обмін науковими знаннями та ідеями. Вони можуть суттєво підірвати довіру до перекладача та його перекладу в цілому [2].

Щоб запобігти виникненню таких «друзів», слід ретельно вивчати мови оригіналу та перекладу, уважно читати та аналізувати текст оригіналу, а також користуватись якісними словниками та довідниками. В разі необхідності слід також залучати до роботи консультантів і ставити питання фахівцям, які володіють знаннями в даній галузі науки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Корунець І. В. “Вступ до перекладознавства”.
2. Купрієнко Ю. В., Сторчило Т. В. “Хибні друзі перекладача в науково-технічних текстах та особливості їх перекладу з англійської мови на українську”.
<https://www.kpi.kharkov.ua/>

Хомич Ю.С.

*Ніжинський державний університет
ім. Миколи Гоголя*

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОВНИХ ЗАСОБІВ У МЕДІЙНИХ ПУБЛІКАЦІЯХ BBC

Ми, люди XXI століття, звикли бути завжди у потоці новин. Вони оточують нас скрізь: на радіо, телебаченні, газетах, журналах тощо. Але нині, з розвитком інформаційних технологій, наш світ повністю перейшов на онлайн платформи, звідки ми також черпаємо всі необхідні нам матеріали. Однією з таких платформ є могутня та відома компанія BBC News, яка містить дуже великий потік найактуальніших новин, які постійно оновлюються. Їх можна знайти на першій сторінці або за певними розділами, розміщеними у верхній стрічці.

Більш того, аудиторія BBC у Великобританії та в усьому світі вважають Британську телерадіомовну корпорацію постачальником новин, якому можна довіряти. Даний веб-сайт, як і його телевізійні та радіослужби, прагне до точного, неупередженого, незалежного висвітлення новин.

Одним з показників журналістської чесності, якого дотримується BBC News [1], є подання матеріалу у машинозчитуваному форматі. Це означає, що матеріал можна знайти через пошукові системи та платформи соціальних мереж. Це допомагає краще ідентифікувати надійні джерела інформації.

Місія BBC – діяти у суспільних інтересах і служити інтересам усіх аудиторій, надаючи неупереджену, високоякісну, оригінальну інформацію, освітні та розважальні матеріали та послуги.

BBC News використовує машинозчитувані маркування у шести категоріях:

Новини – повідомлення новин, що засновані на фактах, свідком яких був репортер чи безпосередньо перевірених репортером, або повідомлення з перевірених і надійних джерел.

Аналіз – матеріал, заснований насамперед на досвіді автора, журналістів BBC або зовнішніх експертів, з метою розуміння складних поточних подій і тенденцій.

Запитайте аудиторію – контент, що створений в основному для отримання безпосередньої реакції аудиторії.

Роз'яснення – контент, що чітко пояснює причини чи контекст подій у новинних повідомленнях.

Особиста думка – BBC News є неупередженим і не висловлює думок, але іноді вони публікують особисті погляди сторонніх експертів, які демонструють свої погляди та роблять висновки на основі авторської інтерпретації фактів і цифр.

Огляд – матеріал, заснований на критичній оцінці події, що містить думки з перших рук.

Окрім цього, платформа BBC містить тексти різного спрямування, таких як політичні, економічні, екологічні, культурні, художні, спортивні тощо. Всі вони оснащені багатьма рівнями мови. До них відносяться фонологія, морфологія, лексика і синтаксис. Головна їх функція – надати текстам особливої яскравості, експресивності, виразності та позитивно вплинути на своїх читачів. Отже, пропонуємо розглянути більш детально кожну з них.

Так як у нашій країні війна, тому актуальним вважаємо дослідити матеріали на сайті, що стосуються саме війни в Україні. Отже, джерельною базою цього дослідження послугував англійськомовний новинний ресурс BBC News, а саме розділ «War in Ukraine».

На **фонологічному** рівні, у статті «Russia's glide bombs devastating Ukraine's cities on the cheer» [2] наявна алітерація – повторення приголосних звуків з метою увиразнення повідомлення. Так, в уривку зі статті повторюються звуки [t], [s]:

«Their attached satellite guidance system allows targeting of a stationary position with relatively high accuracy» [2].

Окрім алітерації, у статті спостерігаємо асонанс – повторення голосних звуків з метою увиразнення повідомлення. Так, повторюваними є звуки [a] та [e] у статті «At least seven dead in Russian missile attack on Kharkiv» [3]:

«At least seven people have been killed and more than a dozen injured in a Russian missile attack on Kharkiv, north-eastern Ukraine, according to the regional head» [3].

Розглянемо морфологічні особливості англійськомовного медіа дискурсу. Основною одиницею **морфологічного** рівня є морфема. Розглянемо морфологічні особливості публіцистичного тексту на прикладі статті «Ukraine makes gains in its other war - fighting corruption» [4]:

«Ukraine has battled endemic corruption since the first days of its independence in 1991, and government officials and independent campaigners alike say that fight is key to winning the existential war it is fighting with Russia.

They have had some success. Anti-corruption organisation Transparency International ranks Ukraine at its highest level since 2006: currently 104th out of 180 countries in its Corruption Perceptions Index.

"Most Ukrainian anti-corruption institutions are showing pretty good results," Andriy Borovyk, the executive director of Transparency International Ukraine, tells the BBC.

According to him, one such result is the arrest of the then-Supreme Court head, Vsevolod Knyazev, on bribery charges in May 2023.

"This can be a safeguard because if you see somebody arrested, you will think twice before doing something corrupt," he said.

There have been other high-profile arrests too, including agriculture minister Mykola Solsky and an officer with the SBU intelligence service, Artem Shylo.

All three deny any wrongdoing and have been released on bail. Investigations are ongoing...» [4].

У проаналізованій статті переважну більшість складають дієслова та іменники, решту – інші частини мови (прикметники, частки тощо). Комунікативною метою можна пояснити переважання цих частин мови. Так характеризуються повідомлення про актуальні події та ознайомлення з особами, які беруть участь у цих подіях.

Отже, можна зробити висновок, що для стилю ЗМІ та жанру передових статей характерне переважання дієслів та іменників серед інших частин мови, що безпосередньо пов'язано з комунікативною метою висловлювання.

Розглянемо синтаксичні особливості англійського медіадискурсу. Основними функціональними одиницями на **синтаксичному** рівні. Розглянемо синтаксичні особливості на прикладі статті «Russia could increase Ukraine attacks, says Zelensky» [5]:

«Mr Zelensky also told AFP more soldiers were desperately needed at the frontlines.

"There are a serious number of brigades, existing brigades, which, a large number of them, are empty. We need to do this so that the guys have a normal rotation. Then their morale will be improved."

A new mobilisation law aimed at addressing this came into force on Saturday.

Under the new rules, the age that people can be conscripted into the war has been lowered from 27 to 25 in an effort to boost recruit numbers.

The flood of volunteers Ukraine saw following Russia's full-scale invasion in February 2022 has now dried up. Most of those who wanted to fight are either dead, injured or still stuck at the front waiting to be relieved by new recruits.

In February, Mr Zelensky announced that 31,000 Ukrainian soldiers had been killed during Russia's full-scale invasion.

Typically, Ukrainian officials do not make casualty figures public, and other estimates are much higher.

BBC Russian, in a joint project with the Mediazona website, has established the deaths of more than 50,000 Russian soldiers. But it estimates the total number to be greater than that» [5].

У цьому новинному повідомлення автор подає речення-цитату Володимира Зеленського, підкреслюючи важливість даного повідомлення. Далі Пан Зеленський також сказав АРР, що на передовій вкрай потрібно більше солдатів. Автор статті нагадує інформацію, що у лютому пан Зеленський заявив, що під час повномасштабного вторгнення Росії було вбито 31 тисячу українських військових. Як правило, українські чиновники не оприлюднюють дані про жертви, а інші оцінки набагато вищі. Таким чином досягається ефект значущості повідомлення. Речення у розглянутій статті є складними.

У тексті використовується синтаксичний паралелізм – схожість побудови речень, наприклад у кінці статті «Ex-Russian army commander detained over fraud charge» [6] наведено:

«In other developments on Tuesday:

- Russia said it started its tactical nuclear weapons exercise, involving Iskander and hypersonic Kinzhal missiles.*

- Analysts say the drill is meant to serve as a warning signal by Moscow to Ukraine's Western allies supplying Kyiv with advanced weaponry.*

- Ukraine's military said fierce fighting continued in the country's north-eastern and eastern regions where Russian troops have been on the offensive» [6].*

Подані речення подібні за будовою, мають подібну структуру граматичних основ і додатків. Використання під час побудови тексту однакових синтаксичних конструкцій служить посиленню емоційності висловлювання.

У статті «Thousands flee Russian offensive in Kharkiv region» [7] спостерігаємо художньо-літературний прийом градації – підсилення зазначеної тези з кожним наступним реченням:

«The governor of Russia's Belgorod Region, which borders Ukraine, said that a woman was killed and three others were injured as a result of a drone strike on a moving car.

"A kamikaze drone attacked a moving car in which there was a driver and three passengers," Belgorod's governor said in a post on Telegram.

Vyacheslav Gladkov said a woman died at the scene, about 12km (7 miles) from the Ukrainian border. Three other people in the vehicle were wounded, he said.

The US-based Institute for the Study of War think tank has said the aim of Russia's assault in the Kharkiv region is to create a buffer zone to fend off Ukraine's own cross-border attacks.

Ukraine's President Volodymyr Zelensky warned last week that the Russian ground offensive may only be a "first wave"» [7].

Таким чином, у першому реченні викладається думка, що розвивається далі, до неї додаються все нові й нові обставини, що посилює цікавість висловлювання й тримає читача у напрузі до останнього абзацу. У викладеному тексті ефект градації досягається завдяки використанню неомовок, тобто попередня теза завжди є незавершеною, стверджується, що зміст розкритий не повністю. Отже, з кожним наступним абзацом додаються нові деталі, які підвищують інтерес одержувача до повідомлення.

У тексті статті «How is China supporting Russia after it was sanctioned for Ukraine war?» [8] простежуємо речення з нашаруванням однорідних членів. Наприклад: «*Mr Blinken said: "Those are being used to help Russia on what's an extraordinary crash course effort to make more munitions, tanks, armoured vehicles, missiles."*» [8]

Риторичні запитання у статті «China-Russia relations: What is Xi Jinping prepared to pay for Putin's war?» [9] підкреслюють емоційність висловлювання та вказують на власне авторську позицію: «*However, it appears Mr Putin wants more. But is China willing to pay the price?*»

«But this time, he says, he saw a backlash. "It's fine, I just blocked them," he says. "Some of my friends unfriended me because they hold different views. But what I can do? I believe I'm doing a right thing. I want to be a role model for my daughter."» [9]

Однією з основних функцій новинної публікації є донесення інформації до одержувача у зрозумілій формі. Для досягнення цієї мети використовуються різноманітні методи обробки та відтворення інформації, щоб максимально точно донести інформацію до широкої аудиторії.

Стилю новинного дискурсу притаманні такі риси:

- вживання власних імен (топонімів);

Наведемо приклад зі статті «Russia must pay for Ukraine rebuild, Blinken says» [10]: «*US Secretary of State Antony Blinken has said that Russian President Vladimir Putin must pay to rebuild what he has destroyed in Ukraine.*

Speaking in Kyiv, Mr Blinken said Washington has the power to seize Russian assets in the US and will use them to help rebuild Ukraine.

He also said that Ukraine is getting "closer to Nato".

Earlier, the top US diplomat told Ukraine President Volodymyr Zelensky that military aid is "now on its way"» [10].

У цій статті наявні вживання власних імен: Volodymyr Zelensky, Antony Blinken, Vladimir Putin. Тут також зустрічаються топоніми, такі як: Ukraine, Washington, Russian.

- використання цифр;

Наприклад у статті «Key weeks ahead for Russia's war in Ukraine» [11]:

«That became clear on 10 May, as Russian forces penetrated the border area near Kharkiv, Ukraine's second largest city».

«But Russian forces are also pushing towards the village of Lyptsi, some 20km from the northern outskirts of Kharkiv and, in his words, "we can practically see the suburbs of Kharkiv through binoculars"».

«With a pre-war population of 1.4 million, Kharkiv comes behind only Kyiv and Dnipro in its economic importance to Ukraine».

«If it took 80,000 Russian troops to capture the devastated eastern city of Avdiivka last February, a much bigger city like Kharkiv would require numbers that Russia does not have».

«That way, they would not only create a buffer zone of 10-15km in depth, he says, but also give Russia the option of attacking Kharkiv later».

«When Russia launched its full-scale invasion in February 2022, its declared goal was to seize the entire Donbas region, made up of Donetsk and Luhansk» [11].

- вживання великої кількості дат;

Наприклад, у статті «Ukrainian Olympian dies on front line» [12]:

«Weightlifter Oleksandr Pielieshenko, who represented Ukraine at the Rio 2016 Olympics, has died during the conflict with Russia.

Two-time European champion Pielieshenko, 30, joined the armed forces soon after Russia's invasion of Ukraine in 2022, according to the National Olympic Committee of Ukraine.

"War takes the best of us... heroes do not die," said weightlifting coach and Ukrainian Weightlifting Federation (UWF) board member Viktor Slobodianiuk.

Pielieshenko died on the front line, the UWF added.

He was ranked fourth at the Rio Games in the 85kg category and won gold at the European championships in 2016 and 2017.

Pielieshenko was later banned after failing a drugs test in 2018.

"It is with great sadness that we inform you that the heart of merited master of sports of Ukraine... Oleksandr Pielieshenko has stopped beating today," the UWF said in a post on Facebook.

"We express our sincere condolences to the family and everyone who knew Oleksandr."» [12]

- складні речення;

Наявні складні речення у статті «Russia's glide bombs devastating Ukraine's cities on the cheap» [13]:

«“The explosive part is essentially a conventional freefall iron bomb, of which Russia has hundreds of thousands in storage from the Soviet period,” says Prof. Justin Bronk, airpower and military technology specialist at the Royal United Services Institute (Rusi).

“They are fitted with pop-out wings which, after the bomb is dropped, will flick out to allow it to glide much longer distances.”»

«He says that glide kits - which are mass-produced and pretty mechanically simple - are added to Soviet bombs, of which the Russians have a plentiful supply - meaning the cost per weapon can be "somewhere in the region of \$20,000 to \$30,000 (£15,700-£23,600)"» [13].

- використання скорочень;

Наприклад, у статті «Ukraine hit by 'massive' attack on energy grid» [14]:

«According to Ukraine's largest energy provider, DTEK, at least three thermal powerplants were seriously damaged in Wednesday's attack, the fifth on the company's facilities in seven weeks» [14].

- суспільно-тематична спрямованість лексики;

Наприклад, така лексика наявна у статті «110 Ulez-scrapped vehicles are donated to Ukraine» [15]:

«More than 100 vehicles have been donated to Ukraine under London's Ultra Low Emissions Zone (Ulez) scrappage scheme, City Hall has said.

Under the scheme, vehicles that do not meet emission standards can be sent to the war-torn country instead of being scrapped.

A convoy of 20 vehicles was delivered to Ukraine over the weekend, a City Hall spokesperson said. British-Ukrainian Aid (BUAID), the charity delivering the vehicles, said they were "saving lives" and each one was "valued and valuable".

City Hall said 110 had been donated since the Ukraine initiative started on 15 March.

It said a further 13 vehicles were expected to arrive by the end of the week, taking the total number of vehicles delivered to 55.

BUAID said the vehicles were being used in areas including evacuation and medical emergencies.

"We remain enormously grateful for the support given to us by the mayors of London and Kyiv, and by our many partners, supporters and donors," a spokesperson for the charity said...» [15].

Отже, ми можемо зробити висновок, що BBC є однією з найпотужніших платформ, яка нараховує у собі велику кількість правдивих та свіжих новин. Кожен текст супроводжується певною тематикою та оснащується різними лінгвостилістичними засобами. Вони служать для кращого сприйняття й усвідомлення змісту читачами.

ЛІТЕРАТУРА

1. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news2>
2. Russia's glide bombs devastating Ukraine's cities on the cheap. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cz5drkr8l1ko>
3. At least seven dead in Russian missile attack on Kharkiv. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cqvv2xn3qy8o>
4. Ukraine makes gains in its other war - fighting corruption. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cq55rpqlp31o>
5. Russia could increase Ukraine attacks, says Zelensky. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/crgy4gkqkddo>
6. Ex-Russian army commander detained over fraud charge. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cl44jne111ko>
7. Thousands flee Russian offensive in Kharkiv region. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cx88lve88wyo>
8. How is China supporting Russia after it was sanctioned for Ukraine war? URL: <https://www.bbc.com/news/60571253>
9. China-Russia relations: What is Xi Jinping prepared to pay for Putin's war? URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-69013520>
10. Russia must pay for Ukraine rebuild, Blinken says. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-69011247>
11. Key weeks ahead for Russia's war in Ukraine. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c2jd3k1zyjro>
12. Ukrainian Olympian dies on front line. URL: <https://www.bbc.com/sport/weightlifting/articles/cjk4pmv4y54o>
13. Russia's glide bombs devastating Ukraine's cities on the cheap. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cz5drkr8l1ko>
14. Ukraine hit by 'massive' attack on energy grid. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c1wxyuwe9jxo>
15. 110 Ulez-scrapped vehicles are donated to Ukraine. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/clmml2xp2n5o>

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Kosarevskaya Alina Viktorivna

Faculty of International

Trade and Law, course 3, group 17,

speciality International Law,

State University of Trade and Economics

LEGAL REGULATION OF THE CONVENTION ON THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS

On September 3, 1953, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, adopted on the basis of the Universal Declaration of Human Rights, entered into force. Its purpose is to ensure observance of human rights and fundamental freedoms on the territory of the member states of the Council of Europe.. Ukraine, having joined the Council of Europe on November 9, 1995, undertook to comply with the provisions of the ECHR, which entered into force in Ukraine on September 11, 1997. According to paragraph 1 of the first part of the Law of Ukraine No. 475/97-BP of July 17, 1997, on the basis of which the ECHR was ratified, Ukraine fully recognizes the jurisdiction of the European Court of Human Rights without the need to conclude additional agreements on all issues related to interpretation and application of the Convention[1].

The Council of Europe has developed and adopted more than 200 conventions and agreements aimed at protecting the fundamental values of human rights, democracy and the rule of law. And all 47 member states of the Council of Europe have signed the Convention. The Convention currently covers about 830 million people in Europe, including Ukrainians. The main responsibility for upholding the rights set out in the Convention rests with the governments, parliaments and courts of each country.

The European Court of Human Rights was created to supervise the implementation of human rights and freedoms. The court acts as a defense mechanism. The Convention provides each person with certain rights, and its provisions are considered by the ECtHR as norms of direct effect. Citizens can file a rights infringement complaint with the Court in Strasbourg against any of the 47 member states if they have exhausted all avenues of appeal at the national level. If the ECtHR establishes a violation of the applicant's rights, the relevant state must ensure justice for that person. The state can also take measures to prevent the recurrence of similar cases. Measures taken by national authorities in response to the Court's decision are monitored by the Committee of Ministers of the Council of Europe. At the same time, human rights provided for by the Convention are protected in different ways in each country. The principles of the Convention and the practice of the ECHR are taken into account in the decisions of national courts, in the legislation adopted by the parliaments, as well as in the decisions of the authorities. Therefore, the decision of the ECtHR is only one of the mechanisms for the protection of human rights in Europe[2].

In general, the Convention does not provide for a specific method of its implementation, the methods of implementing the Convention into national law differ significantly in different

European countries. In some states, the legal tradition is based on the "monism" approach, which involves minimizing the differences between national and international law and includes the direct incorporation of the Convention into national legislation. In other countries, the "dualism" approach prevails, where national and international law are clearly demarcated, and the Convention acts as a separate legal act. For example, in Austria, the Convention acquired the status of a constitutional act, which gives it priority over national legislation. In Belgium, France, the Netherlands and Switzerland, provisions of the Convention that have not been incorporated into national laws have direct effect and prevail over conflicting provisions of national law. In Germany and Italy, the provisions of the Convention, which have direct effect, function as part of ordinary legislation and have priority over acts adopted before the entry into force of the Convention. In 1987, Germany's Federal Constitutional Court ruled that the Convention generally prevails over later laws, unless the legislator's will was clearly expressed otherwise, and that the Basic Law must be interpreted in the light of the provisions of the Convention [3, p.237].

Therefore, the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms is a key international document for the protection of human rights on the territory of the member states of the Council of Europe. Its provisions have direct effect, and each state is obliged to comply with these norms. However, the ways of implementing the Convention differ between countries. Some states follow a "monist" approach, where international law, including the ECHR, is integrated into national law directly, while others adopt a "dualistic" approach that separates national and international law. Regardless of the approach, decisions of the European Court of Human Rights play an important role in ensuring justice and shaping national legislative and legal practices

LITERATURE:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <https://ombudsman.gov.ua/uk/konvenciya-pro-zahist-prav-lyudini-i-osnovopolozhnih-svobod>
2. 70 років Європейській конвенції з прав людини. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/70-years-of-the-european-convention-on-human-rights>
3. Бокоч М.В., Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, як джерело права в Україні. с.237

Dmytro NIANCHENKO
*cadet of the training faculty
specialist for the authorities
pre-trial investigation by the NPU
Dnipro State University of the Internal Affairs*
Anna DEKUSAR
*senior lecturer
department of language training
Dnipro State University of Internal Affairs*

THE ROLE OF EXPERTISE IN THE INVESTIGATION OF CRIMES

Investigating crimes is one of the most important aspects of ensuring law and order and justice in society. It involves the coordinated work of law enforcement agencies, which are obliged to act quickly and precisely, taking into account all the details and circumstances of each case. This process is extremely complex and multifaceted, as it requires not only deep professional knowledge in the field of criminal law, but also clear skills in the collection, analysis and interpretation of evidence. In today's world, intuition and experience alone are not enough for effective investigation. The application of scientific methods and technologies, which ensure objectivity and accuracy in establishing facts, is becoming more and more important.

One of the key elements of this process is the examination, which allows you to confirm or deny the versions of the investigation based on scientific data. It is necessary to uncover hidden evidence, establish important details, and ultimately achieve a just outcome. Expertise plays a decisive role in establishing the truth, as it provides objective information that is the basis for decision-making both during the pre-trial investigation and in the trial [2].

First of all, the investigation begins at the crime scene, where investigators collect primary evidence. These can be physical objects such as fingerprints, DNA samples, shoe prints or other physical traces. At this stage, it is important not only to collect evidence, but also to properly document and preserve it to avoid damage or loss. Next, the collected evidence is subjected to careful analysis in laboratory conditions. This is where expertise comes to the rescue, which allows you to obtain objective data about the circumstances of the crime. Examination may include various types of research, such as forensic medical examination, which in turn is divided into examinations of a corpse, living persons and material evidence. Their task is to establish the cause of death, the nature and degree of severity of bodily injuries, to determine group affiliation and the origin of various secretions of the human body, and to resolve other issues that require the use of forensic medical knowledge, as well as ballistics, chemical analysis, DNA analysis, and many others. Each type of examination has its own methods and tools that allow obtaining accurate and reliable results [4].

A forensic examination, for example, helps establish the cause of death, the time of death, the nature and mechanism of injury. Forensic medical examination is a scientific and practical study that is carried out by a forensic medical expert by order of authorized bodies or by a court order and includes the resolution of medical and some biological issues arising in the course of the investigation, with the aim of assisting in the establishment of circumstances that are subject to

proof by a certain matter. Ballistic examination allows to determine the type and model of the weapon from which the shot was fired, as well as the trajectory of the bullet. Chemical analysis can reveal the presence of poisonous substances or drugs in samples taken from a crime scene [3].

An important aspect of the examination is its objectivity and independence. Experts must act impartially, guided only by scientific data and facts. Their conclusions must be substantiated and confirmed by the results of research. This ensures fairness in the criminal process and helps avoid false accusations [1].

In addition, the examination can help to establish a psychological portrait of the criminal. A psychological examination allows you to determine the motives and behavioral characteristics of the suspect, which can be useful for understanding his actions and predicting possible future crimes. This helps the investigators to develop a strategy to investigate and apprehend the criminal. It is also important to note that expertise is not limited to criminal cases. It is also used in civil cases, such as establishing paternity, assessing damages in insurance cases, or determining the authenticity of documents. This emphasizes the universality and importance of expertise in various areas of law.

Therefore, expertise is a fundamental element in the investigation of crimes, which ensures objectivity, accuracy and reliability of evidence. It allows investigators to obtain scientifically based data that can be used to establish the truth and ensure justice in the criminal process. Thanks to various types of expertise, such as forensic, ballistic, chemical and psychological, it is possible to recreate the events that took place and establish the causes and circumstances of the crime.

LIST OF USED SOURCES:

1. Modern forensic examinations in the investigation of crimes. Kyiv: National. Acad. internal of affairs, 2015. 144 p. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/files/naukovadiylnist/naukovi-zaxodi/zbirniki/2015/zb-krum-ekspert.pdf> (access date: 09/25/2024).
2. The role of forensic examination in the criminal process. International scientific and practical internet conferences of legal and historical direction. URL: https://www.lex-line.com.ua/?language=ua&go=full_article&id=2731 (date of application: 09/23/2024).
3. Stuka O.M. Sokyran F.M. Concepts and types of forensic examinations. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/9cba5454-5099-4d13-b76e-2b33f582dea3/content> (access date: 09/24/2024).
4. Criminalistics. Home - NYU Library named after Yaroslav the Wise. URL: https://library.nyu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/1_DISK1/KRIM/html/Глава_21.htm (access date: 09/26/2024).

Yulia TKACHOVA,
*cadet of the
pre-trial investigation faculty
of the National police of Ukraine,
Dnipro State University of Internal Affairs*
Anna DEKUSAR,
*Senior Lecturer of
Language Training Department
Dnipro State University of Internal Affairs*

PECULIARITIES OF INTERROGATION OF MINORS

The pre-trial investigation in criminal proceedings is a complex process that requires the investigator to conduct an objective, complete and impartial investigation of all the circumstances of the unlawful acts committed, which will eventually be covered in the content of the charges, or vice versa, to acquit persons suspected of involvement in certain criminal offences.

However, pre-trial investigations are differentiated, including depending on who is being investigated or who has become a victim of criminal offences. In particular, this classification applies to minors, and therefore the legislator, in Chapter 38 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, has set out a special procedure for conducting pre-trial investigation in respect of minors, however, in addition to the established procedural aspects of certain procedural measures within criminal proceedings against minors, a separate aspect that is extremely relevant in the context of scientific research is the coverage of the issue of peculiarities of conducting interrogation with minors in the framework.

The interrogation of minors is regulated by Article 3 (1)(11) and (12) of the CPC; Articles 223-227 of the CPC, Chapter 38 of the CPC; the UN Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989; the UN Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice of 29 November 1985 (the 'Beijing Rules'); the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse of 25 October 2007; the letter of the High Specialised Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases 'On some issues of criminal proceedings against minors' of 18. 07.2013, No. 223-1134/0/4-13; Order of the General Prosecutor's Office of Ukraine 'On the organisation of activities of prosecutor's offices to protect the rights and freedoms of children' of 16.12.2014, No. 16gn, etc. [1, 53].

It should be noted that it is important for the content of our study to highlight the issue of regulatory definition of the circle of prosecution subjects authorized to conduct pre-trial investigation of minors, thus, in accordance with part 2 of Article 484 of the CPC: criminal proceedings against a minor, including if criminal proceedings are conducted in respect of several persons, at least one of whom is a minor, are carried out by an investigator, coroner, who is specially authorized by the head of the pre-trial investigation body to conduct pre-trial investigation. [2].

Therefore, it is important to emphasise that, first and foremost, the authorised representative of the prosecution who can interrogate minors is an investigator or coroner who is specially authorised by the head of the pre-trial investigation body to conduct pre-trial investigations of

minors, and such powers are documented in the form of an order of the head of the investigation department of the National Police of Ukraine in a particular region.

In Article 226 of the CPC of Ukraine, the legislator also stipulates that interrogation of a minor is carried out exclusively in the presence of a legal representative (parents, specialists of the children's service, guardians, trustees), as well as a teacher or psychologist, and, if necessary, a doctor. Since the law does not precisely define who exactly is meant by a teacher or psychologist, it is quite appropriate to involve persons with relevant (psychological or pedagogical) education in interrogations. A teacher, psychologist or doctor, if involved in the interrogation of an underage suspect, acquires the status of a 'specialist' in criminal proceedings, which is regulated by Articles 71 and 72 of the CPC of Ukraine [3].

A feature that is taken into account when interrogating a minor is its duration, which, in accordance with Article 226 of the CPC of Ukraine, may not exceed 2 hours per day, as well as more than 1 hour continuously, that is, a prerequisite for interrogating a minor is to take a break every hour and not to exceed the duration of the interrogation by more than 2 hours.

Additionally, it is recommended that the interrogation of a minor be conducted in the 'Green Room' - a specially equipped room with an exterior design that focuses on a relaxed atmosphere, comfort and cosiness in order to encourage the minor to talk in the most sincere way to obtain testimony relevant to criminal proceedings.

Thus, summarising all above mentioned, minors are an extremely vulnerable category of participants in criminal proceedings, regardless of their status (suspect, victim, witness), but the ideals of the European system of protection of children's rights and interests implement normative provisions in domestic criminal legislation that emphasise the need for 'child-friendly' criminal proceedings against minors.

REFERENCES:

1. Algorithm of actions of the National Police officers with the entities that carry out measures to protect children victims of violence: methodological recommendations - Dnipro: DSUIA, 2020. 136 p.
2. Criminal Procedure Code of Ukraine: Code of Ukraine dated 13.04.2012 № 4651-VI: as of 7 September. 2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (accessed 15.09.2024).
3. Rogalska V.V. Procedural procedure for interrogating a minor victim of sexual exploitation and sexual violence: compliance of national legislation with international requirements / V.V. Rogalska // International and national security: theoretical and applied aspects : materials of the IV International scientific and practical conference (Dnipro, 13 March 2020). - Dnipro: DSUIA, 2020. PP. 330-332.

Крістіна АНОХІНА
*курсантка факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування НПУ*
Артем ПЛАХОТНИЙ
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

В наш час основна проблема забезпечення безпеки дорожнього руху щорічно включається до сукупності пріоритетних завдань розвитку багатьох країн світу, в тому числі нашої держави. Значна кількість нормативних правових актів стратегічного планування визначають забезпечення безпеки правовідносини, що розглядаються як один з найважливіших векторів подальшого розвитку України.

В умовах інтенсивного транспортного потоку, правильне регулювання поведінки учасників дорожнього руху є необхідним для попередження аварій, зниження кількості правопорушень та створення безпечних умов на дорогах. Саме тому законодавство України передбачає механізми контролю за дотриманням правил дорожнього руху, одним із яких є зупинення транспортних засобів.

Стаття 35 Закону України «Про Національну поліцію» регулює процедуру та підстави зупинки транспортних засобів, визначаючи перелік випадків, коли поліцейські мають право ініціювати зупинку автомобіля [1]. Цей захід є важливим інструментом для забезпечення законності на дорогах та швидкого реагування на потенційні загрози.

За словами Брауна Д. І. та Гоговського Е. В., що «Національна поліція України є функціональною підсистемою охорони публічного порядку у складі єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Разом з тим практична діяльність органів Національної поліції, ефективність заходів щодо протидії аваріям та катастрофам на транспорті, не завжди відповідають вимогам забезпечення необхідного рівня безпеки як для громадян, так і для правоохоронців» [2]

З огляду на специфіку роботи Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, особливу увагу необхідно звернути на підстави для зупинення транспортних засобів. Так, згідно із Законом України «Про Національну поліцію» цими підставами є:

- порушення водієм Правил дорожнього руху. Це можуть бути випадки перевищення швидкості, неправильне маневрування, відсутність використання ремня безпеки та інші правопорушення, що можуть спричинити аварійну ситуацію. Крім того, транспортний засіб може бути зупинений, якщо є очевидні ознаки його технічної несправності, такі як пошкоджене скло, відсутність фар або несправність інших важливих елементів автомобіля;
- очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

- інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення,

- транспортний засіб перебуває в розшуку, або необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони могли бути тощо.

Рішення суду за матеріалами справи № 282/282/24 є яскравим прикладом зупинки транспортного засобу та накладення штрафу. 19 січня 2024 року водія було зупинено на автодорозі Київ-Чоп через нібито наявну тріщину на лобовому склі його автомобіля. Поліцейський вимагав пред'явити документи та, помітивши тріщину, виніс постанову про адміністративне правопорушення за ч.1 ст.121 та ч.1 ст.126 КУпАП, наклавши штраф у розмірі 425 гривень.

Проте водій оскаржив дії поліцейського в суді, посилаючись на те, що тріщина на лобовому склі не належить до технічних несправностей, з якими експлуатація транспортного засобу заборонена, згідно з ПДР та ДСТУ. Суд, розглянувши справу, дійшов висновку, що зупинка була неправомірною, оскільки поліцейський не мав законних підстав для вимоги пред'явлення документів, а накладений штраф не був підтверджений доказами.

Цей приклад демонструє важливість чіткого дотримання закону як з боку водіїв, так і з боку правоохоронців. Зупинка транспортного засобу без належних підстав є порушенням прав громадян, що може бути оскаржено в суді та призвести до скасування неправомірних постанов поліції.

А також посилаючись на п.1 ст.35 ЗУ «Про національну поліцію» прикладом може бути Постанова від 04.06.2020 № 524/10050/16-а Верховний Суд. В обставинах справи зазначалось, що ОСОБА_1 29 листопада 2016 року близько 18 год. 50 хв., керуючи транспортним засобом "Toyota Land Cruiser", (державний номерний знак НОМЕР_1), здійснив зупинку у м. Кременчуці по проспекту Лесі Українки, внаслідок чого поліцейським складено відносно нього постанову про адміністративне правопорушення серії АР N 811674 (далі - Постанова). Згідно із Постановою позивач здійснив зупинку ближче 10 метрів до перехрестя, чим порушив пункт 15.9 (г) Правил дорожнього руху України, внаслідок чого його було притягнуто до адміністративної відповідальності відповідно до частини першої статті 122 Кодексу про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП України) та накладено стягнення у вигляді штрафу в розмірі 255 грн. Отже, судами попередніх інстанцій було неправильно застосовано норми матеріального права, Верховний Суд доходить висновку про наявність підстав для скасування оскаржуваних судових рішень і прийняття нового рішення про відмову у задоволенні позовних вимог. [4]

Щодо примусового зупинення транспортного засобу, то воно здійснюється на підставі відмови від виконання законних вимог поцейського про зупинку. Невиконання водієм вимоги про зупинку транспортного засобу – це достатній привід для переслідування та застосування різних способів (зокрема і вогнепальної зброї) з метою примусової зупинки транспортного засобу.

В сучасному українському законодавстві передбачається такий спосіб припинення правопорушень та затримання правопорушника. Аналіз зупинки транспортних засобів працівниками поліції може допомогти в оцінці рівня безпеки та дотримання правил

дорожнього руху. Фактор ризику бере свій початок у джерелі та може проявитися в причині настання небажаної події. Джерело може являти собою можливу сферу виникнення ризику для підприємства (наприклад, певна характеристика чи стан суб'єкта ризику, процес), тоді як фактором ризику виступає особливий стан такої сфери виникнення ризику, який характеризується наближенням першої доризикової ситуації.[5] Національна поліція повинна забезпечувати безпеку та порядок у громадському транспорті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію: закон від 02.07.2015 №580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>(дата звернення 15.10.2024)
2. Браун Д. І., Гоговським Е. В. Забезпечення безпеки поліцейських під час зупинення транспортного засобу. 2021.
3. Ухвала Любарський районний суд Житомирської області від 12.03.2024. Справа № 282/282/24. Провадження 2-а/282/8/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117573161> (дата звернення 15.10.2024)
4. Постанова від 04.06.2020 № 524/10050/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/89675161>
5. ІВАНЮЩЕНКОВ Артур Вячеславович; ПЛАХОТНИЙ Артем Павлович. Аналіз зупинки транспортних засобів працівниками національної поліції. In: *The 6 th International scientific and practical conference “Modern problems of science, education and society” (August 14-16, 2023) SPC “Sci-conf. com. ua”*, Kyiv, Ukraine. 2023. 671 p. 2023.

Крістіна АНОХІНА
*курсантка факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування НПУ*
ДЕНИС ЮР'ЄВ
*старший викладач кафедри,
підполковник поліції.*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ТИПОВІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ З ОЗНАКАМИ ОРГАНІЗОВАНOSTІ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вивчення та розслідування злочинів, що мають ознаки організованості у сфері господарської діяльності, є складним і багатограним процесом. Організована злочинність у цій галузі часто характеризується високим рівнем координації, ретельного планування, а також залученням широкого кола осіб, що діють на різних рівнях структур господарських суб'єктів. Внаслідок цього, проведення слідчих (розшукових) дій вимагає застосування спеціальних підходів, що дозволяють ефективно протидіяти таким злочинам.

Перш за все, будь-яке розслідування починається з вивчення та аналізу отриманої інформації. Оперативні дані, які надходять від різних джерел, часто є першим сигналом для ініціювання слідства. Ці дані можуть надходити від правоохоронних органів, контролюючих установ, або ж від учасників господарської діяльності, які постраждали від неправомірних дій. У таких випадках важливо швидко виявити ключових учасників організованої групи та визначити методи, які вони використовують для здійснення своїх злочинних намірів.

Однією з перших слідчих дій є встановлення правового статусу суб'єктів господарської діяльності, що фігурують у справі. Організовані злочинні групи часто користуються складними юридичними схемами, щоб приховати реальних власників підприємств або ж ускладнити виявлення фінансових потоків. Тому необхідно провести детальний аналіз установчих документів, що дає змогу виявити можливі підставні структури та фіктивні фірми, які можуть використовуватись для відмивання коштів або ухилення від сплати податків [1, с.143].

Паралельно з цим, важливим етапом є збирання доказів щодо господарської діяльності фірм. Це може включати вилучення бухгалтерської документації, аналіз фінансових звітів, а також проведення експертиз, що дозволяють оцінити економічний стан підприємства. Часто організовані злочинні групи вдаються до підробки документів, щоб замаскувати свої операції, тому ретельна перевірка оригінальності документації є ключовим аспектом розслідування.

Особливого значення набуває встановлення осіб, які безпосередньо здійснюють керівництво злочинною організацією. Це можуть бути не лише офіційні власники або директори підприємств, але й приховані впливові фігури, що контролюють фінансові та організаційні аспекти діяльності групи. Для цього часто залучаються оперативно-розшукові заходи, такі як прослуховування телефонних розмов або стеження за учасниками групи.

Інший важливий аспект слідства – це встановлення характеру взаємодії між учасниками організованої злочинної групи. Зазвичай такі групи мають чітку ієрархію, де кожен учасник виконує визначену роль, починаючи від організаторів і закінчуючи виконавцями. Це вимагає аналізу контактів між підозрюваними, їхнього фінансового обігу та особистих зв'язків [2, с.278].

Також важливим елементом розслідування є виявлення злочинних схем, що використовуються групою для досягнення своїх економічних цілей. Організовані злочинці можуть використовувати різноманітні шахрайські методи, такі як фіктивне банкрутство, фінансові піраміди, маніпуляції з податковими зобов'язаннями або ж махінації з державними контрактами. Встановлення конкретних схем злочинної діяльності дозволяє слідству спрямувати свої дії на розкриття ключових елементів злочину.

Окрему увагу слід приділити питанням фінансового моніторингу. Виявлення підозрілих фінансових операцій, що можуть свідчити про відмивання коштів або ухилення від податків, є важливим завданням під час розслідування. Це може включати перевірку банківських транзакцій, аналіз руху грошових коштів через рахунки підозрюваних осіб або підприємств. Важливо також співпрацювати з фінансовими установами та міжнародними організаціями, що займаються моніторингом фінансових потоків.

Не менш важливим є встановлення зв'язків злочинної групи з державними органами або посадовими особами. Організовані групи часто вдаються до корупційних схем для отримання неправомірної вигоди, у тому числі через підкуп посадовців або використання своїх зв'язків для ухилення від відповідальності. Виявлення таких зв'язків та документування фактів корупції є ключовим кроком для успішного розслідування.

Під час розслідування необхідно також проводити обшуки в офісах, на складах та інших об'єктах, що використовуються злочинною групою для ведення своєї діяльності. Ці дії спрямовані на виявлення доказів, таких як фінансові документи, печатки фіктивних фірм, зразки продукції або інших матеріалів, що можуть підтвердити факт вчинення злочинів.

Дуже важливим етапом розслідування є проведення допитів підозрюваних, свідків та потерпілих. Оскільки організована злочинність часто функціонує у закритих колах, важливо отримати свідчення від осіб, що мають безпосереднє відношення до діяльності групи. Це можуть бути як співробітники підприємств, так і представники контролюючих органів, що мали справу з підозрюваними.

Важливою є також роль спеціальних технічних засобів, які використовуються під час слідчих дій. Застосування відеозапису, аудіозапису, засобів відстеження електронної пошти або ж інших технічних методів дозволяє зібрати додаткові докази та розширити коло підозрюваних [3, с.273].

Загалом, розслідування злочинів з ознаками організованості у сфері господарської діяльності вимагає комплексного підходу, що включає ретельне вивчення всіх аспектів діяльності злочинної групи. Тільки завдяки злагодженій роботі правоохоронних органів, а також використанню сучасних методів розслідування можна ефективно протидіяти таким злочинам.

Під час розслідування особлива увага приділяється документуванню всіх процесуальних дій. Правильне оформлення доказів і протоколів є ключовим для подальшого розгляду справи в суді. Недопущення процесуальних порушень гарантує, що докази будуть визнані дійсними, а винні особи понесуть заслужену відповідальність.

Організована злочинність у сфері господарської діяльності є складним феноменом, що постійно розвивається та пристосовується до нових умов. Тому правоохоронні органи повинні постійно вдосконалювати свої методи та техніки розслідування для того, щоб відповідати викликам часу.

Успішне розслідування злочинів з ознаками організованості можливе лише за умови тісної взаємодії між різними правоохоронними структурами та контролюючими органами. Це включає співпрацю з податковими органами, фінансовими установами, митними службами та іншими органами, що мають доступ до інформації, необхідної для встановлення повної картини злочинної діяльності.

Таким чином, типові слідчі (розшукові) дії щодо розслідування організованих злочинів у сфері господарської діяльності є багатоступеневим процесом, що вимагає комплексного підходу, застосування різноманітних методик та постійного вдосконалення професійних навичок правоохоронців. Тільки шляхом ретельного планування та скоординованих дій можна досягти успішного розслідування та притягнення винних до відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Керівництво з розслідування злочинів: наук.-практ. посібник / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Вид. 2-ге, стереотип. Харків: Одісей, 2010. 960 с.
2. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
3. Настільна книга слідчого: наук.-практ. посібник / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. 3-є вид., переробл. і допов. Київ: Ін Юре, 2011. 736 с.

Балачук Карина Сергіївна
студентка
навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти в
Дніпровському державному університеті внутрішніх справ
Науковий керівник
старший викладач кафедри
адміністративно-правових дисциплін та публічного управління
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти в
Дніпровському державному університеті внутрішніх справ.
Чалик Вадим Романович

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У БОРОТБІ З КОРУПЦІЄЮ: ЗАКОНОДАВЧІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Поряд із моральними, соціальними, політичними та іншими засобами протидії корупції найважливішу роль в антикорупційній діяльності відіграють засоби нормативно-правового регулювання. Актуалізація роботи з адміністративно-правового забезпечення боротьби з корупцією – всевітній процес, пов'язаний із сучасною тенденцією до інституціоналізації корупції, її закріпленням у стійких формах у публічній та приватній сфері. Найважливішу роль в антикорупційній діяльності відіграють засоби нормативно-правового регулювання, що характеризуються як сукупність нормативних правових приписів, що регламентують прийоми, способи протидії корупційним відносинам, та юридичних технологій, пов'язаних з ефективним правовим інструментарієм, юридичною технікою, тлумаченням права. Адміністративно-правові засоби протидії корупції є основою та запорукою успішної реалізації інших заходів, таких як економічні, наукові, організаційні, пропагандистські та ін. Водночас нормативно-правове регулювання протидії корупції має бути логічною частиною загальнодержавної антикорупційної політики.

У демократичному ладі антикорупційна політика має два основні виміри: державну політику (яка реалізується через публічну владу) та взаємодію держави з органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянським суспільством. Сучасний стан корупційної зараженості суспільства свідчить про те, що необхідне обґрунтування антикорупційної політики як одного із завдань функціонування держави.

До провідних адміністративно-правових засобів запобігання та припинення корупції належать такі: точне та повне дотримання принципу відбору та професійного зростання кадрів публічної служби на підставі оцінки їхнього професіоналізму; забезпечення службовцям гідної оплати праці та пільг, які б у необхідній мірі стимулювали чесну працю та гарантували особливий соціальний статус, втрата якого була б більш значущою, ніж корупційне збагачення; система нагляду та контролю за службовою поведінкою громадських службовців, покликана припиняти їх протизаконне проведення.

Адміністративно-правові засоби регулювання антикорупційної роботи в галузі державної служби можуть бути класифіковані за видом документів, які стають

юридичною підставою того чи іншого типу відносин (норми права, правовідносини, договори, правозастосовні акти), а також за видом відносин: правові стимули або обмеження (права, пільги, заборони, заохочення, покарання) [1, с. 147-148].

Неефективність правової політики у сфері запобігання та протидії корупції обумовлена слабким державним контролем, що вимагає постійного посилення адміністративно-правової бази, пов'язаної з відповідальністю за корупційні дії, а також покращення діяльності правоохоронних органів для виявлення та покарання корупціонерів. Проблема корупції сьогодні стоїть гостро, тому необхідні виважені методи протидії. Адміністративно-правові засоби протидії корупції поділяються на засоби заборони (обмеження), засоби зобов'язання (виконання певних дій), та адміністративного примусу (відповідальність за порушення). Закон України «Про запобігання корупції» встановлює обмеження, які є основними засобами заборони, що потребують детального аналізу.

Стаття 25 Закону України «Про запобігання корупції» [2] встановлює обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності для суб'єктів, визначених статтею 3 цього ж Закону. Зокрема, заборонено займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю, за винятком викладацької, наукової, творчої, медичної практики, інструкторської та суддівської діяльності у спорті, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України. Однак виникають питання щодо застосування цього обмеження не тільки на основі трудового договору, але й за цивільно-правовими угодами. Згідно з позицією Конституційного Суду України, робота, яка виконується на постійній основі, виключає її поєднання з певними державними посадами. Проте аналіз положень ст. 25 Закону [2] дозволяє дійти висновку, що навіть разова оплачувана діяльність може бути визнана корупційним правопорушенням. Підкреслюється ширшою диспозицією зазначеної статті порівняно з поняттям сумісництва, визначеним у наказі Міністерства праці, юстиції та фінансів від 1993 року. Така невизначеність у правових нормах може призвести до помилок у правозастосуванні та знизити мотивацію публічних службовців до праці через ризик стати порушниками при виконанні разових оплачуваних робіт.

Одним із способів запобігання корупції є встановлення обмежень для публічних службовців щодо отримання подарунків, пов'язаних з виконанням їхніх обов'язків. Такі обмеження є важливими для забезпечення довіри населення до публічної адміністрації, її неупередженості та справедливості. В Україні питання неправомірності подарунків є особливо актуальним, оскільки подарунки часто передаються службовцям особами, зацікавленими в певних офіційних діях чи рішеннях установи, де працює службовець. Міжнародний досвід показує, що на практиці складно відрізнити подарунок від неправомірної вигоди, тому дане питання має бути врегульоване на законодавчому рівні для запобігання корупційним проявам. Спроба законодавчого врегулювання даного питання закріплена у ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції», проте вона є недостатньо ефективною. П. 2 ч. 2 цієї статті дозволяє службовцям отримувати подарунки у вигляді знижок, призів, бонусів, що може призводити до зловживань, коли посадовці можуть отримати товари зі значними знижками, навіть перевищуючи встановлені граничні вартості подарунків. Створює можливості для обхідних схем у рамках законодавства. Для вирішення даної проблеми необхідно внести зміни до закону, що виключили б можливість подвійного трактування норм, або ж взагалі відмовитися від прив'язки до джерела походження подарунка, визначивши лише граничну вартість подарунків на рік.

Результативна діяльність спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції неможлива без удосконалення антикорупційного законодавства. В історії незалежної України питання боротьби з корупцією розглядалися не лише теоретично, але й у контексті формування нормативного підґрунтя. Визначено три етапи розвитку антикорупційного законодавства: початковий (1991–2011), перехідний (2011–2014) та реформаторський (з 2014 року). Перший етап характеризувався недосконалістю законодавства, другий – прийняттям Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», а третій – створенням органів, таких як Національне агентство з питань запобігання корупції, НАБУ, САП, ДБР, Бюро економічної безпеки та Вищого антикорупційного суду. Розширено коло суб'єктів, на яких поширюється антикорупційне законодавство, удосконалено фінансовий контроль, захист викривачів. Для ефективної протидії корупції необхідно враховувати наукові розробки та здійснювати кодифікацію чинного законодавства.

Отже, важливою складовою протидії корупції є нормативно-правове регулювання, яке, поряд із іншими засобами, забезпечує ефективну боротьбу з корупційними проявами. Адміністративно-правові засоби спрямовані на формування системи нагляду та контролю за службовою поведінкою публічних службовців, встановлення обмежень та стимулів для запобігання корупційним діям. Необхідність посилення законодавчої бази та ефективної роботи правоохоронних органів підкреслює важливість вдосконалення антикорупційного законодавства та його систематизації для досягнення успішної реалізації антикорупційної політики в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вікторчук М. В., Полухович М. М. Становлення та розвиток антикорупційного законодавства в Україні. *Вісник ЛННІ ім. Е.О. Дідоренка*. 2023. Вип. 4(104). С. 139-152
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 року № 1700-VII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Братковський В.М.

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
факультету №3 ІПФПНП

Львівський державний університет внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ, НАПРЯМКИ ТА ВПЛИВ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРАВ ГРОМАДЯН

Важливе значення у системі захисту прав громадян посідають правоохоронні органи України. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», правоохоронні органи – органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [1].

Характеризуючи діяльність правоохоронних органів, необхідно зауважити, що вона має складну та різнопланову структуру, тому що складається із певних суспільних відносин, що мають безпосереднє відношення до охорони прав громадян [2, с. 26].

Необхідно зауважити, що вищезазначені суспільні відносини є пов'язаними між собою, та характеризуються певними притаманними тільки їм ознаками. По суті за допомогою цих ознак можна визначити відмінності в певних напрямках роботи, яку виконують правоохоронні органи. Правоохоронні органи наділені повноваженнями не тільки щодо охорони прав громадян, а також із можливістю надання певних адміністративних послуг [3, с. 92].

На нашу думку, дане твердження є досить закономірним, оскільки під час вчинення правопорушень будь яка протиправна діяльність посягає на блага громадян, які повинні охоронятися правоохоронними органами. Коли в державі правоохоронні органи здійснюють свої повноваження на високому рівні, то громадяни ефективніше можуть користуватися своїми правами, що регламентуються законодавством.

Охороняти права означає не тільки закріпити їх перелік у законодавчих актах держави, чи ратифікувати міжнародні документи, поряд із цим необхідно забезпечити правовий механізм функціонування цих прав громадян, створити умови належного та своєчасного захисту прав громадян. Досягнути зазначених цілей без належного функціонування правоохоронних органів в державі не видається можливим [3, с. 116].

Необхідність забезпечення захисту прав громадян за теперішніх умов в нашій державі набуває важливого значення. Конституція, міжнародні договори, чинне законодавство України гарантує громадянам захист їхніх прав на території нашої держави. В свою чергу правоохоронні органи України повинні діяти виключно на підставі чинного законодавства держави, тому для них захист прав громадян виступає одним із найважливіших завдань.

Дослідження завдань, що реалізується на території України різними видами правоохоронних органів, наводить на думку, що захист прав громадян у їх діяльності посідає надважливе місце.

На нашу думку, великий обсяг відповідальності у забезпеченні захисту прав громадян покладено на органи, що здійснюють в державі досудове розслідування. Під час виконання своїх посадових обов'язків в частині збирання доказів по справі, їх діяльність не повинна порушувати права громадян, що регламентуються чинним законодавством держави. Наприклад, у будь якому випадку всупереч ст. 22 Конституції України регламентація будь яких дій немає звужувати чинні гарантії захисту прав громадян, має виходити із загальних принципів теорії доказів та доказового права, гарантувати можливості відновлення прав громадян, порушених або змінених діями, що проводяться для отримання доказів. Забезпечення прав громадян під час провадження негласних слідчих (розшукових) дій покладається не лише на прокурора, а й на органи досудового розслідування та суд, які під час прийняття рішення щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій мають дотримуватися міжнародно-правових норм, Конституції України, кримінально-процесуальних норм, законів України та інших нормативно-правових актів, що виступають гарантом забезпечення прав і свобод людини [4].

Будь яка діяльність органів досудового розслідування повинна ставити за мету захист порушених прав громадян від протиправних дій від інших фізичних чи юридичних осіб.

Отже, правоохоронні органи забезпечують захист прав громадян виключно через виконання своїх повноважень, що визначаються законодавством. Вважаємо, що захист прав громадян є основним завданням правоохоронних органів, всі інші завдання їх діяльності можна вважати похідними. Правоохоронна діяльність повинна відповідати принципам законності, справедливості гуманізму, а також поваги до прав громадян. Правоохоронні органи, здійснюючи охорону та захист прав громадян, мають можливість використовувати заходи державного примусу для можливості поновлення порушених прав громадян, а також притягнення винних до юридичної відповідальності.

Конституційні положення, що гарантують захист прав громадян, визначають основи здійснення правоохоронної діяльності, яка має здійснюватися з метою забезпечення захисту добробуту громадян з дотриманням принципів верховенства права [5, с. 12].

Необхідно зауважити, що захист прав громадян здійснюється не тільки правоохоронними органами, але й самими громадянами, шляхом вчинення ними активних дій без звернення до правоохоронних органів, які покликані сприяти такій можливості громадянам, права яких порушуються [6, с. 145].

Правоохоронні органи зобов'язані гарантувати громадянам України та всім, хто перебуває на її території тимчасово, захист відповідних їхніх прав та свобод. Гарантувати використання прав громадянами означає створювати сприятливі умови, за яких закріплений у нормах закону статус громадянина набуває не лише юридичного, але й фактичного змісту для кожної особи. Держава повинна гарантувати визначенні законом права громадян, що означає створювати сприятливі умови для користування гарантованими правами, а також бути впевненими, що такі права будуть захищені у відповідності до вимог закону.

В свою чергу, правоохоронні органи мають виконувати свої регламентовані законом повноваження повсякденно та неухильно. Ніякі виняткові обставини або розпорядження посадових осіб вищого рівня не можуть погіршувати захист прав громадян.

Важлива особливість діяльності правоохоронних органів полягає у тому, що вони у відносинах з громадянином діють від імені держави, а у процесі захисту його прав час від часу змушені в межах, установлених законом, вдаватися до обмеження прав і свобод цієї особи. Проте, таке обмеження постає виключно з визнання поваги прав і свобод інших осіб, дотримання вимог моралі, публічного порядку, загального благополуччя [7, с. 29].

Таким чином, підсумовуючи викладене, звертаємо увагу на те, що якість виконуваних обов'язків правоохоронними органами напряму залежить від належного законодавчого закріплення як прав громадян, так і обов'язків правоохоронних органів, що полягають у захисті таких прав. Законодавчо закріплені обов'язки правоохоронних органів мають відповідати принципам верховенства права, справедливості та гуманності.

Вважаємо, що для того, щоб діяльність правоохоронних органів в контексті захисту прав громадян була дієвішою потрібно більш детально регламентувати їх повноваження за допомогою відомчих нормативно-правових актів, а також продовжити здійснювати реформи у правоохоронній системі, що станом на сьогодні є вкрай необхідним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
2. Соколенко О. Л. Правоохоронні органи: поняття та ознаки. Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Юридичні науки. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. № 4 (II). С. 25–31.
3. Савельєва І.В. Адміністративно-правове забезпечення підготовки кадрів Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.07. Тернопіль, 2019. 230 с.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Сокурєнко В. В. Сучасний стан психологічної роботи в Національній поліції. Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України: тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2017 р.). МВС України; Харк. нац. Ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. С. 11-13.
6. Управління органами Національної поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Стильна типографія, 2017. 580 с.
7. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» /за заг. ред. д-ра юрид. наук В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

Буряк Алевтина Валеріївна

курсантка 3 курсу

*Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності*

Національної поліції України

Науковий керівник: Марієнко Антон Олександрович

доцент кафедри кримінального права та кримінології

майор поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ ЗЛОЧИНАМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Наразі найбільшу терористичну загрозу для України становить не тенденція до міжнародного тероризму, а агресивна політика росії, спрямована на дестабілізацію та дезінтеграцію нашої держави, організація та підтримка підривної та терористичної діяльності сепаратистських організацій, таких як квазідержавні утворення «днр» та «лнр» (наразі незаконно включені до складу рф), а також «харківські партизани» та інші, пов'язані з ними. що випливають з їхньої підтримки [1, с. 19]. Об'єктами терористичних атак є об'єкти державної охорони, важливі державні об'єкти, об'єкти підвищеної небезпеки, об'єкти єдиної транспортної системи України, об'єкти електроенергетики особливої важливості, іноземні представництва, консульства та інші іноземні представництва на території України, об'єкти Державної пенітенціарної служби, місця масового скупчення людей [2]. Слід підкреслити, що в Україні наразі немає єдиної національної системи захисту критичної інфраструктури, спеціального законодавства про критичну інфраструктуру та її захист, єдиних критеріїв чи методології віднесення об'єктів до критичної інфраструктури, а також сертифікації чи класифікації об'єктів критичної інфраструктури [3, с. 2]. Необхідність посилення захисту потенційних об'єктів тероризму має бути закріплена на законодавчому рівні. Насамперед, це має стосуватися об'єктів підвищеної небезпеки, таких як атомні, теплові та гідроелектростанції, хімічні та промислові підприємства, державні та муніципальні установи, аеропорти, залізничні вокзали, метрополітени, транспортні засоби, торговельні та бізнес-центри, іноземні дипломатичні та консульські установи. Особливо актуальним для України є забезпечення посиленої безпеки на військових об'єктах Збройних Сил України (арсенали, бази зберігання озброєння і техніки, боєприпасів, паливно-мастильних матеріалів) та посилення їх охорони [4, с. 198; 10]. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» визначає, що головним органом державної системи боротьби з терористичною діяльністю є Служба безпеки України. Подальше запобігання терористичним злочинам в Україні потребує розширення повноважень Служби безпеки України, підвищення управлінського потенціалу суб'єктів боротьби з тероризмом, підготовки персоналу суб'єктів боротьби з тероризмом до виконання покладених на них завдань на різних

етапах боротьби з тероризмом, а також належного матеріально-технічного забезпечення (в окремих випадках - створення фондів боротьби з тероризмом). Слід зазначити, що Закон не відносить Національну гвардію України до суб'єктів боротьби з тероризмом, але спеціалізований Закон про гвардію визначає її функцію участі у заходах з припинення терористичної діяльності. Наразі Національна гвардія України відіграє ключову роль в операціях Об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях та охороняє низку важливих державних об'єктів, у тому числі захищає їх від терористичних атак. Очевидно, що ці правові норми мають бути приведені у відповідність, а Національна гвардія України має бути включена до переліку об'єктів боротьби з тероризмом [1, с. 27].

З 24 лютого 2022 року і по теперішній час росія веде агресивну та повномасштабну війну проти України. Тому необхідно посилити координацію всіх правоохоронних органів, адаптувати законодавство до нової ситуації збройного конфлікту та забезпечити ефективну співпрацю у сфері оборони і безпеки з метою забезпечення національної безпеки від агресора. Війна скоригувала пріоритети національної безпеки і оборони, що вимагає не лише швидкого реагування на виклики, а й реформування нормативно-правової бази, особливо в частині протидії тероризму та іншим загрозам [5]. Включення Національної гвардії України до переліку суб'єктів боротьби з тероризмом є необхідним кроком для зміцнення системи захисту держави та посилення її ролі у протидії гібридним загрозам, які набувають все більшої актуальності, особливо в умовах війни з росією [1, с. 27]. Таке рішення має забезпечити більш узгоджене та системне проведення антитерористичних операцій та сприяти координації зусиль усіх зацікавлених відомств у запобіганні та нейтралізації терористичних актів. Включення Національної гвардії до цього переліку дозволить більш ефективно реагувати на внутрішні та зовнішні загрози, особливо проти диверсійно-розвідувальних груп та інших незаконних збройних формувань, що діють на території України в умовах воєнного стану. Участь Національної гвардії у боротьбі з тероризмом посилить співпрацю з іншими силовими структурами, такими як СБУ, Національна поліція, Збройні Сили України та Державна прикордонна служба, і дозволить швидко і скоординовано реагувати на виклики. Це також сприятиме більш ефективній мобілізації ресурсів і потенціалу для захисту критичної інфраструктури та цивільної безпеки [5].

Висновок: наразі найбільшою терористичною загрозою для України є активна підтримка росією сепаратистських і терористичних організацій, таких як "ДНР" і "ЛНР" (які незаконно включені до складу рф). Об'єкти критичної інфраструктури є об'єктами нападів, але в Україні поки що немає єдиної загальнодержавної системи захисту цих об'єктів. Необхідно на законодавчому рівні забезпечити захист об'єктів підвищеної небезпеки та військових об'єктів, а також створити ефективні правові механізми боротьби з тероризмом. До переліку суб'єктів боротьби з тероризмом слід додати Національну гвардію України, що дасть змогу краще забезпечити реагування на загрози та посилити співпрацю з іншими правоохоронними органами. В умовах війни з росією це рішення стало б важливим кроком до зміцнення національної безпеки та підвищення ефективності антитерористичних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / [Резнікова О.О., Місюра А.О., Дрьомов С.В., Войтовський К.Є.]; за заг. ред. О.О. Резнікової. Київ: НІСД, 2017. 60 с.
2. Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. №92. Електрон. ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D0%BF>
3. Захист критичної інфраструктури та безпека проведення масових публічних заходів. Аналітична записка. Електрон. ресурс. – Режим доступу: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/zahyst_bezpeka-47b6f.pdf
4. Сметаніна Н.В., Чаплінська О.В. Сучасна стратегія запобігання тероризму в Україні. Право і суспільство. 2019. №2/2. С. 193–199
5. Армія-Inform. Хронологія російсько-української війни: етапи відсічі вторгнення рф, 24.02.2023 рік. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/24/hronologiya-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny-etapy-vidsichi-vtorgnennya-rf/>

Буряк Алевтина Валеріївна

курсантка 3 курсу

*Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності*

Національної поліції України

Науковий керівник: Дерев'янка Крістіна Віталіївна

*викладач кафедри адміністративного права і процесу
старший лейтенант поліції*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПАТРУЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

Патрульна поліція є підрозділом Національної поліції України. Правоохоронці першими реагують на повідомлення про злочини та надзвичайні ситуації. Вони також повинні надавати первинну та екстрену медичну допомогу, коли це необхідно. До обов'язків патрульних входить патрулювання вулиць, реагування на порушення правил дорожнього руху, оформлення дорожньо-транспортних пригод, реагування на виклики за номером 102 (сімейні сварки, бійки, пограбування тощо). Поліцейські також повинні запобігати та припиняти злочини в межах своїх повноважень. У разі скоєння злочину патрульний поліцейський повинен надати невідкладну допомогу потерпілому, за необхідності затримати правопорушника та охороняти місце події до прибуття слідчих. Крім того, працівники патрульної поліції повинні виконувати профілактичні та роз'яснювальні завдання. Наприклад, пояснювати важливість дотримання правил дорожнього руху. Це можна робити не лише для водіїв, а й для пішоходів. Це пов'язано з тим, що пішоходи часто порушують правила. За необхідності слід робити зауваження, якщо правопорушення незначне. Патрульні повинні попереджати водіїв про небезпеку та звертати їхню увагу на небезпечні ділянки дороги.

Поведінка поліцейських під час патрулювання визначена Законом України «Про державну поліцію» та новітнім Кодексом України про адміністративні правопорушення. Відповідно, поліцейські мають право перевіряти документи, зупиняти транспортні засоби та притягати до адміністративної відповідальності. Наприклад, з 2015 року патрульні поліцейські можуть самостійно приймати рішення про заборону куріння в заборонених місцях, розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв та появу в громадських місцях у п'яному вигляді. [1].

Відповідно до статті 46 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейські мають право застосовувати зброю. Вони також повинні застосовувати цю зброю відповідно до нормативних актів, після попередження про необхідність припинити протиправні дії та після повідомлення про намір застосувати зброю. Підстави для застосування зброї поліцейськими Відбиття нападу, якщо життю або здоров'ю поліцейського чи членів його сім'ї загрожує небезпека; захист людей від нападу, якщо їхньому життю або здоров'ю також

загрожує небезпека; звільнення заручників; відбиття нападу на захисні споруди або вихід з них; вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів; затримання осіб, які вчинили злочини і намагаються втекти; затримання озброєних осіб, які чинять опір; затримання озброєних осіб, які погрожують застосувати зброю або інші засоби, небезпечні для життя або здоров'я людей; зупинка і пошкодження транспортного засобу, якщо водій становить загрозу для оточуючих або працівників поліції [2].

На основі аналізу нормативно-правових актів Д.С. Денисюк наводить такий перелік функцій Національної поліції: соціально-сервісні функції, профілактичні та епідеміологічні функції, кримінально-процесуальні функції, оперативно-розшукові функції, функції ліцензування, функції безпеки, функції матеріально-технічного забезпечення, функції міжнародного співробітництва, функції інформаційного забезпечення, науково-методичні функції, кадрові функції та функції соціально-правового захисту [15, с. 115-117]. Адже соціальними функціями називають діяльність держави та її інститутів, спрямовану на мінімізацію відмінностей у доступі членів держави до суспільних благ з метою забезпечення соціальної стабільності (самозбереження) [16]. Безперечно, сучасна поліція є соціально орієнтованою. Тобто вона спрямована на задоволення потреб населення з метою створення безпечного середовища. Іншими словами, на нашу думку, поліція виконує не соціальну функцію, але все ж таки функцію публічної служби. Це пов'язано з тим, що превенція та профілактика є синонімами у значенні «запобігати» та «бути попередженням». Крім того, автор зазначає, що А.М. Сердюк, аналізуючи діяльність патрульної поліції, розрізняє внутрішні функції, спрямовані на створення належних умов роботи окремих поліцейських (наприклад, процедури діяльності патрульної поліції) або організації поліції в цілому (наприклад, матеріально-технічне забезпечення) та зовнішні функції патрульної поліції, які відображають сутність створення поліції, тобто її практичну значимість [5, с. 48]. На мою думку, такий підхід повністю відповідає усталеному в державному управлінні та судовій практиці погляду, який поділяє діяльність поліції на інтраорганізаційні, внутрішні, та екстраорганізаційні, зовнішні, функції відповідно до сфери впливу на суспільні відносини.

Висновок: Патрульна поліція є невід'ємною частиною Національної поліції України і відповідає за забезпечення безпеки на вулицях, реагування на злочини та надзвичайні ситуації, а також запобігання злочинам. Поліцейські першими прибувають на місце події, надають невідкладну допомогу потерпілим, затримують правопорушників та забезпечують охорону місця події до прибуття слідчих. Їхні обов'язки регулюються українським законодавством, яке дозволяє поліцейським застосовувати зброю і, за певних обставин, вживати заходів для підтримання правопорядку.

Основною метою патрульних є забезпечення безпеки громадян, дотримання правил дорожнього руху та запобігання злочинам. Поліцейські також відіграють важливу роль у взаємодії з громадянами та роз'ясненні важливості дотримання закону. Своєю соціальною діяльністю вони сприяють створенню безпечного середовища та підвищенню довіри населення до поліції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Патрульні поліцейські: що входить до їхніх повноважень. Антикризисний медіа-центр, 2020 рік. URL: <https://censs.org/illegal-arms-trafficking-as-a-threat-to-national-security-essay-2024/> (дата звернення: 15.10.2024).
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 15.10.2024).
3. Денисюк Д.С. Функції Національної поліції України: поняття та класифікація. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. №4. С. 114-117. С. 28-34 (дата звернення: 15.10.2024)..
4. Шпаков Е.Ю., Гвасалія Д.С. Соціальна функція держави. http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67943.doc.html (дата звернення: 15.10.2024).
5. Сердюк А.М. Щодо визначення поняття і змісту основних завдань та функцій патрульної поліції України в сучасних умовах: адміністративно-правові аспекти. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. №3. С. 45-49 (дата звернення: 15.10.2024).

Волошин Б.Р.

курсант 4-го курсу

ФПФОДР НПУ

Науковий керівник: Єфімов В.В.

кандидат юридичних наук. доцент.

доцент кафедри кримінального процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

В сучасній Україні, одним з ключових органів, що бере на себе відповідальність за протидію кримінальним правопорушенням, є Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України. Згідно з Положенням, міжрегіональним територіальним органом Національної поліції України, який активно долучається до втілення державної політики у сфері протидії організованій злочинності, є той, що відповідно до законодавства України відповідає за проведення оперативно-розшукової діяльності [1]

Основним завданням підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань полягає не лише в проведенні розшукових операцій, але й у систематичному аналізі та прогнозуванні кримінальних тенденцій. Вони докладно досліджують причини злочинності, розробляють стратегії протидії злочинності та активно розширюють співпрацю з іншими правоохоронними органами [2].

Створення вказаних підрозділів в Національній поліції України дає можливість припустити, що їх завданням є виявлення та документування діяльності організованих груп, які здійснюють злочини, підслідні Національній поліції України. У науковому визначенні кримінального процесу термін "підслідність" відноситься до юридичних повноважень у кримінальному провадженні, відповідно до яких попереднє розслідування належить до компетенції певного органу дізнання або попереднього слідства. Підслідність слідчих Національної поліції України, хоч і може викликати певні дискусії, проте загалом є сталою й визначається загальним принципом виключення, відповідно до вимог статті 216 Кримінального процесуального кодексу України [3, с. 17].

Натомість у чинному кримінальному процесуальному законі визначення виконавця такої НСРД як «Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації» (ст. 272 КПК) не має чіткого й зрозумілого тлумачення. Навряд чи з посиланням на загальні положення ч. 6 ст. 246 КПК виконавцем цієї негласної процесуальної дії можна вважати слідчого. Нормами ст. 272 КПК така можливість для слідчого не передбачена. Виконавця цієї негласної процесуальної дії вітчизняний законодавець вказав доволі не однозначно. Це може бути: «особа, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання» і яка водночас «на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування».

Спеціальною процесуальною нормою, викладеною в тексті ст. 275 КПК, допускається використання слідчим конфіденційного співробітництва окремих осіб і слідчий має

право «залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом». Але, на відміну від інших учасників кримінального провадження, процесуальний статус в ньому конфідента законодавчо не визначений, права й обов'язки не встановлені, відповідальність за невиконання законних вимог, якщо вони будуть, в КПК не передбачені.

Створення спеціальних підрозділів боротьби з організованою злочинністю саме в структурі Національної поліції України загалом відповідає підслідності її слідчих органів, що має сприяти ефективному поєднанню оперативно-розшукової та слідчої функції в протидії цьому небезпечному явищу. Водночас мають бути конкретизовані завдання ДСР з виявлення, припинення та розкриття злочинів, вчинених організованими злочинними групами у сфері економіки, а також порядок їх взаємодії з іншими правоохоронними органами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність у цій сфері. Покладення на ДСР завдання протидії кримінальним правопорушенням, що набули розповсюдження в умовах воєнного стану, але не пов'язані з організованою злочинністю, видається недоцільним.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Севрук В.Г. Департамент стратегічних розслідувань національної поліції України як суб'єкт протидії злочинам, що вчиняють організовані групи та злочинні організації, сформовані на етнічному підґрунті. 2020.
2. Волобуєва О.О., Барган С.С. Повноваження департаменту стратегічних розслідувань національної поліції України в кримінальних провадженнях. Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика. 2023. №. 3-4. С. 3-7.
3. Волобуєва О.О., Городецька М.С., Лоскутов Т.О., Кубарев І.В., Шульга А.О. Кримінальний процес України: досудове розслідування: навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Бесчастного. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2019. 122 с.
4. Крошко Ю. О. Завдання та повноваження департаменту стратегічних розслідувань національної поліції України з протидії організований злочинності. Актуальні питання виявлення та розкриття злочинів національною поліцією: вітчизняний та зарубіжний досвід. Київ, 2020. С. 192–195.
5. Семенченко І. Ю. Особливості взаємодії оперативних підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань з органами досудового розслідування під час протидії злочинам у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. – 2024. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/bitstreams/06747f3e-eec0-4d9a-a1d2-1193a6739f62/download>

Воляннюк Денис Віталійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Науковий керівник: **Нагорна Олена Олександрівна**
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Збройний конфлікт на сході України призвів до масштабної гуманітарної кризи, викликаній бойовими діями, руйнуванням інфраструктури та погіршенням економічної ситуації. Внаслідок цього понад півтора мільйона українців стали внутрішньо переміщеними особами, а ще сотні тисяч – біженцями в інших країнах. Ця криза спричинила серйозні соціальні та економічні наслідки як для постраждалих регіонів, так і для всієї країни в цілому.

В умовах масової міграції, спричиненої збройним конфліктом, виникла необхідність у детальній правовій регламентації трудових відносин для внутрішньо переміщених осіб. Тому забезпечення правової регламентації трудових прав внутрішньо переміщених осіб як окремих суб'єктів права з позицій диференційованого підходу є актуальним завданням для правотворчості і наукових досліджень в сфері сучасного трудового права. Соціальна система надає певну підтримку внутрішньо переміщеним особам, проте працездатним громадянам важливо мати можливість забезпечити себе самостійно. Щоб реалізувати своє право на працю, ВПО потребують спеціальних правових гарантій, які враховували б їхню унікальну ситуацію та міжнародні стандарти.

Щодо поняття та правового статусу внутрішньо переміщених осіб, то визначення змісту цього поняття можна знайти і у вітчизняному законодавстві. Закон України «Про захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»: «внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [1, с.1].

Держава повинна створити умови для того, щоб працездатні внутрішньо переміщені особи могли легко інтегруватися на ринок праці. Це передбачає не лише забезпечення соціальних гарантій, а й розробку програм підтримки працевлаштування, надання професійної підготовки та сприяння підприємцям у наймі ВПО. Непрацездатні, незахищені, неповнолітні особи мають право користуватися системою соціального захисту держави і повинні отримувати засоби для існування [2].

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» встановлено спрощену процедуру реєстрації як безробітних, умови призначення, терміни та розмір виплати допомоги по безробіттю. Реєстрація відбувається за місцем перебування громадянина в будь-якому центрі зайнятості України. Внутрішньо переміщена особа, яка втратила роботу, але не має документів про звільнення, має право звернутися до служби зайнятості [3]. Після реєстрації як безробітна, вона може отримувати допомогу по безробіттю та інші соціальні послуги, передбачені законодавством.

Відповідно до чинного законодавства, ВПО мають право в односторонньому порядку припинити трудовий договір, якщо продовження роботи за попереднім місцем проживання стало неможливим через силу обставин, пов'язаних із збройним конфліктом. Для цього необхідно звернутися до центру зайнятості з відповідною заявою. Датою припинення трудового договору є день, наступний за днем подання такої заяви.

Внутрішньо переміщені особи, які не мають документів, що підтверджують їхній трудовий стаж, можуть отримати статус безробітного і тимчасову мінімальну допомогу. Після того, як будуть знайдені втрачені документи або отримана інша інформація про трудову діяльність, розмір допомоги може бути переглянутий [4].

Захист трудових прав внутрішньо переміщених осіб є одним з пріоритетних завдань держави та громадянського суспільства. Попри певні досягнення, існує ще багато роботи для забезпечення повної реалізації трудових прав ВПО. Спільними зусиллями можна створити умови для того, щоб кожна ВПО мала можливість реалізувати свій трудовий потенціал та забезпечити гідний рівень життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII (у попередніх редакціях до 13 січня 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/1706-18>. (дата звернення: 07.10.2024)
2. Програма працевлаштування та професійного навчання внутрішньо переміщених осіб на 2015—2016 роки: [Електронний ресурс] –Режим доступу:http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/Prog_pratsya.pdf. (дата звернення: 07.10.2024)
3. Рекомендації міжнародної науково-практичної конференції «Внутрішньо переміщені особи в Україні: реалії та можливості»// Український соціум. - 2015. - № 1. - С. 175-181.
4. Ярослав Мельник. Трудові права та гарантії внутрішньо переміщених осіб: поради для адвокатів. 19.10.2023 р. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/pro-osoblivosti-pracevlastuvannia-vnutrisnyo-peremishhenix-osibrozpoviv-pid-cas-kruglogo-stolu-advokat-iaroslav-melnik>. (дата звернення: 07.10.2024)

Воляннюк Денис Віталійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Національної поліції України,
Науковий керівник: **Чорна Аліна Геннадіївна**
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗМІНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ ТА ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

З початком війни в Україні було суттєво посилено кримінальну відповідальність за низку кримінальних правопорушень. Це стосується, зокрема, державної зради, диверсій, мародерства та розголошення інформації, що може зашкодити національній безпеці. Нові закони передбачають суворіші покарання, включаючи довічне ув'язнення та конфіскацію майна. Крім того, вчинення кримінального правопорушення в умовах воєнного стану автоматично вважається обтяжуючою обставиною.

Одними з цих законів є Закони України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» №2113-IX та «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» №2117-IX від 3 березня 2022 року. [1, с. 30]

Розберемося, які ж саме статті та зміни у посиленні кримінальної відповідальності набув Кримінальний кодекс після вторгнення країни-агресора.

07.03.2022 набули чинності законодавчі зміни щодо посилення відповідальності за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану. Кримінальний кодекс України зазнав змін, які передбачають суттєве посилення відповідальності за найтяжчі злочини проти держави в умовах воєнного стану. Зокрема, за державну зраду та диверсії, вчинені під час війни, тепер передбачено максимальне покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 15 років або довічного ув'язнення з конфіскацією всього майна винного. Цього ж дня було внесено зміни до Кримінального кодексу України, якими посилено відповідальність за мародерство (ст. 432 КК України) та встановлено мінімальну межу покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років. Пам'ятаємо, що мародерство є військовим правопорушенням, суть якого полягає у викраденні на полі бою речей поранених чи вбитих. [5]

Так, новий закон посилив покарання не тільки за мародерство, а ще й за використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи, адже зміни торкнулися й складу кримінальних правопорушень, передбачених у статтях 185 (крадіжка), 186 (грабіж), 187

(розбій), 189 (вимагання), 191 (заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем) Кримінального кодексу України. Ці правопорушення доповнилися кваліфікуючою ознакою – скоєння в умовах воєнного або надзвичайного стану. [3]

Згідно із змінами до кримінального законодавства, введеними під час воєнного стану, поширення будь-яких відомостей, які можуть допомогти ворогу визначити місця дислокації або маршрути пересування українських військових формувань, є незаконним. З 27 березня 2022 року поширення інформації про рух військової техніки та розташування українських військ під час війни стало кримінальним злочином. Це стосується як інформації про постачання зброї, так і про переміщення наших військ. Винятком є дані, офіційно оприлюднені Збройними Силами України або іноземними партнерами. [2, с.117]

Пунктом 11 частини 1 статті 67 Кримінального кодексу України передбачено, що вчинення кримінального правопорушення в умовах воєнного стану є обтяжуючою обставиною. Це означає, що винний використовує найбільш несприятливий для суспільства період, складні обставини та умови, в яких перебуває суспільство, з метою полегшення вчинення злочину або проступка, що підвищує ступінь суспільної небезпеки кримінального правопорушення, вчиненого в умовах воєнного стану.[4]

Можемо дійти висновку, що ці зміни були введені для зміцнення правового порядку під час війни та забезпечення максимальної відповідальності за дії, що загрожують національній безпеці та інтересам громадян.

СПИСОК ВИКОРИСАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / упоряд. та заг. ред.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; Нац. шк. суддів України ; Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права» ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. – Харків : Право, 2022. – 310 с.

2. Коваленко В.М. "Кримінальне право України: загальна частина" навчальний посібник - 248с. URL:https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3881/1/02-%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE.pdf

3. Роз'яснення щодо відповідальності за мародерство та інші злочини, скоєні під час воєнного стану. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rozyasnennya-shchodo-vidpovidalnosti-za-maroderstvo-ta-inshi-zlochiny-skoyeni-pid-chas-voyennogo-stanu>

4. Юридична практика, 1997-2024. URL: <https://pravo.ua/vchynennia-zlochynu-v-umovakh-voiennoho-stanu-ie-obtiazhuichoju-obstavynoiu/>

5. Кримінальна відповідальність: зміни до кримінального кодексу України за час воєнного стану. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/kriminalna-vidpovidalnist-zmini-do-kk-ukrayini-za-chas-vijni/>

Гайванюк Іветта Ігорівна
курсантка 2-го курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів досудового розслідування,
Науковий керівник: **Декусар Ганна Геннадіївна**
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

DESCRIPTION OF THE SUSPECT

The relevance of the topic description of the suspect at the moment is that during the investigation of the crime, the police need enough information about the persons who commit the offense, and the person's appearance is the first attribute of the person, so if the person is not identified during or after the commission of the offense, according to it no punitive measures will be applied.

The process of describing a suspect is important in a criminal trial. A suspect description is detailed information provided by the police or witnesses to identify a person suspected of committing a crime or offence. These descriptions help in solving crimes related to the identification of the persons who committed them.

In general, the identification of a person is determined by various social, societal and social status, personality, physical characteristics, etc. Identification is the identification of an individual as a personality, characterized by various social and physical characteristics, such as social status, personality, appearance, etc.

For the purpose of searching and identifying persons who have committed criminal offenses, the police uses such a field of forensic technique as habitology.

Habitology methods and tools are primarily general scientific methods and tools: observation, measurement, description, comparison, experiment, modeling, methodological and individual methods, forensic tools, as well as tools of specific scientific and technical fields: anatomy, morphology, physiology, medicine, psychology, hairdressing, merchandising, optics, photography, cybernetics, electronics, mathematical statistics, etc.

Regarding the general characteristics of the description of the suspect's appearance, it is possible to determine:

- description (verbal portrait method);
- photography (signaling method) and video recording;
- production of painted and composite portraits;
- production of three-dimensional masks and models [1, 110].

Each of these methods has its own specific advantages and can be used depending on the circumstances of the case. In modern conditions, the ideal approach is the complex integration of various methods, starting from verbal descriptions and ending with photographs and three-dimensional models. Such an approach allows for the most accurate identification of a person, improves the results of investigations and increases the level of crime detection. Modern

forensics relies on accurate and reliable methods to minimize identification errors and ensure social justice and safety.

The reliability of the description largely depends on the accuracy and completeness of the information collected at the scene of the crime and during the investigation. In addition to physical characteristics, it is important to consider any special features, behavioral aspects, characteristic mannerisms, clothing, etc. that may provide additional information for rapid identification. Accuracy of description is also important to avoid false accusations and wrongful arrests. [2, 282].

The role of such methods is growing with the development of technologies that make it possible to improve the process of creating portraits and other forms of visual representation of people. Therefore, the modern process of describing the suspect is focused on the integration of advanced technologies and a systematic approach, which contributes to the improvement of the quality of law enforcement activities.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. – 2-е вид, перероб. і доп. – Дніпро :Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. – 480 с.
2. Криміналістика : підручник / [В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Право, 2020. 752 с.

Гіденко Євген Сергійович,
старший викладач кафедри ТСП,
капітан поліції
Смага Ярослав Русланович
курсант 3-го курсу
ННІФППДНПУ

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Тактична підготовка поліцейських є невід’ємною складовою забезпечення публічної безпеки та порядку. В умовах воєнного стану, коли загрози безпеці значно зростають, розвиток технологій відкриває нові можливості для вдосконалення тактичної підготовки не лише поліцейських, а й військовослужбовців. Тактико-спеціальна підготовка співробітників правоохоронної сфери забезпечує комплексне навчання, яке включає доцільний та злагоджений алгоритм дій під час виконання оперативно-службових завдань в умовах, максимально наближених до реальних. Це навчання сприяє формуванню високої професійної майстерності, морально-психологічної стійкості, фізичного загартування та витривалості, а також розвитку кмітливості, що дозволяє співробітнику бути готовим до будь-якого розвитку подій.

Важливим аспектом сучасної тактичної підготовки є використання інтерактивних тренажерів. Ці тренажери зазвичай містять різні типи зброї та спеціального обладнання, що дозволяє поліцейським тренувати свої навички управління зброєю та іншими видами обладнання в реальному часі. Сучасний стан розвитку суспільства характеризується підвищенням ролі інформаційних технологій у життєдіяльності окремої людини, суспільства і держави. На сьогоднішній день, ефективність роботи правоохоронних органів, боротьба зі злочинністю яких є основною функцією, залежить не лише від професіоналізму та освіченості працівників відповідного органу, а й від технічного та інформаційного оснащення.[1, с. 84] Використання інтерактивних тренажерів підвищує рівень практичних навичок та впевненості в своїх можливостях. Завдяки такій підготовці, співробітники можуть зменшити ризик помилок під час виконання службових обов’язків [2, с. 17]. Використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА) у тактичній підготовці поліції дозволяє отримати більше інформації про ситуацію та забезпечити ефективніші способи реагування на небезпеки. БПЛА можуть проводити аерозйомку, що дає змогу збирати важливу інформацію для прийняття рішень у військових ситуаціях. Вони також можуть використовуватися для надання допомоги під час евакуації поранених та встановлення контролю над небезпечними територіями. Однак, для успішного використання БПЛА, поліцейські повинні мати відповідну підготовку та практичний досвід, що враховує особливості місцевості [2, с. 6].

Рекомендується включити до курсу тактичної підготовки питання взаємодії з військовими підрозділами, організації роботи в умовах, що характеризуються високим рівнем загрози для життя та здоров'я, а також використання новітніх технологій, зокрема БПЛА. Це включає практичні заняття з використанням сучасних військових технологій, таких як БПЛА та системи безпеки і зв'язку, а також знайомство з тактиками бойових дій. Елементи психологічної підготовки також є важливими, оскільки вони допомагають поліцейським зберігати спокій та рішучість в екстремальних ситуаціях. Наступним важливим аспектом є використання штучного інтелекту (AI) у тактичній підготовці. AI може бути використаний для створення складних симуляцій, аналізу даних та прогнозування ризиків. Наприклад, аналіз статистики злочинності та виявлення патернів може суттєво підвищити ефективність роботи поліцейських у розкритті злочинів та запобіганні їх вчиненню [4, с. 41].

Інтеграція БПЛА в навчальний процес поліцейських дозволяє не лише отримувати нові навички, але й адаптуватися до нових умов, які можуть виникнути під час виконання службових обов'язків. Практичні заняття з управління БПЛА включають в себе:

- Поліцейські проходять навчання з основ управління безпілотними літальними апаратами, включаючи навігацію, контроль польоту та безпечне приземлення.
- Навчання охоплює не лише технічні аспекти, але й аналіз отриманих даних, що дозволяє поліцейським більш ефективно використовувати інформацію для прийняття рішень.
- Використання БПЛА в сценарних тренуваннях дозволяє відтворювати різноманітні тактичні ситуації, в яких поліцейські можуть застосовувати свої навички управління БПЛА та оцінки ситуації [4, с. 46].

Хоча впровадження БПЛА у тактико-спеціальну підготовку поліцейських має безперечні переваги, існують й виклики. Серед них — необхідність забезпечення технічної підготовки співробітників, адже ефективне використання БПЛА потребує певних навичок і знань. Крім того, питання безпеки даних та конфіденційності вимагає уваги, адже використання БПЛА пов'язане з збором великої кількості інформації.

Для подолання цих викликів рекомендується:

- Створити комплексні програми навчання, які включають як теоретичні, так і практичні заняття з управління БПЛА.
- Інвестувати в сучасні БПЛА та програмне забезпечення, яке допомагає в аналізі даних і управлінні інформацією.
- Забезпечити регулярне підвищення кваліфікації співробітників у сфері технологій, включаючи останні тенденції в використанні БПЛА [5, с. 10].

Отже, використання безпілотних літальних апаратів у тактико-спеціальній підготовці поліцейських відкриває нові горизонти для забезпечення публічної безпеки та порядку. Завдяки своїй універсальності та можливостям збору інформації, БПЛА здатні значно підвищити ефективність правоохоронних органів. Впровадження нових технологій у навчальний процес поліцейських є запорукою успішного реагування на сучасні виклики, що постають перед суспільством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гіденко Є.С Використання інформаційних технологій у роботі національної поліції <https://scholar.google.com.ua/citations?user=MLaGOs4AAAAJ&hl=ru>
2. Бойко, О. І., А. М. Мельник. Перспективи використання сучасних інтерактивних технологій в процесі підготовки поліцейського до діяльності в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. С. 297-302.
3. Коломієць Ю.М. Порядок застосування підрозділами Національної поліції БПЛА. 2023. С. 55.
4. Шевченко С.М. Застосування безпілотних літальних апаратів пожежно-рятувальними підрозділами України. 2024. С. 86
5. Шевченко Т.В. Концепція модульних БПЛА Національної поліції України. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану: зб. наук. пр. Харків: ХНУВС, 2024. С. 104-106, 2024.

Тетяна ГЛЯН

*курсант факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування НПУ*

Антон МАРІЄНКО

*доцент кафедри
кримінального права та кримінології, к.ю.н.*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРИЧИНИКИ ВИНИКНЕННЯ ТА ІСНУВАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Життєдіяльність суспільства, що пов'язана з активною формою взаємодії населення соціуму – є охоронюваним державою явищем, що історично формувалось в залежності від рівня свідомості населення тієї чи іншої форми організації суспільства, та віднаходило свій вияв у формі застосовування своєрідних санкцій. Сучасна форма покарання особи за вчинення неприйняттого, караного державою делікту, зокрема кримінально-протиправного, має негативний наслідок для суб'єкта вчинення кримінального правопорушення, що може виражатись у позбавленні волі, шляхом поміщення до спеціалізованих установ виконання покарань.

Метою застосування такої санкції стосовно суб'єкта кримінально-протиправного діяння є реалізація державно-владного впливу, що спрямовується з метою виправлення, перевиховання та подальшої ресоціалізації особи в суспільстві, що має мінімізувати ризики повторного вчинення нею кримінальних правопорушень та подальшого потрапляння до установ виконання покарань.

Однак, можемо констатувати, що історично-фундаментальна мета поміщення особи до установи виконання покарань та її ізоляції від суспільства з метою перевиховання в окремих установ ігнорується, окрім цього, у вказаних установах має місце існування злочинності.

Щодо причин злочинності в місцях позбавлення волі, то вони є дуже специфічними і загалом пояснюються особливістю формальних і неформальних стосунків між засудженими, з одного боку та адміністрацією установ виконання покарань з іншого. Одними з них є причини, що знаходяться за межами місць позбавлення волі, а саме в суспільстві, а друга криється в самій системі виконання покарання у вигляді позбавлення волі [1, с.250].

Існування в межах одного соціуму групи людей, що належать до категорії аморальних, зокрема й тих, які легковажно ставляться до вчинення кримінальних правопорушень, має наслідок що віднаходить своє вираження у формуванні стійких організованих утворень арештантів, які спрямовують свої дії на створення в місцях позбавлення волі тих умов, до яких вони звикли, перебуваючи поза місцем виконання покарань, що передбачає такі явища, що не відповідають встановленому регламенту відбування покарання, серед них: організація доставлення або виготовлення алкогольних напоїв, сумішей, речовин; організація збуту та/або виготовлення всередині установи покарань наркотичних речовин або засобів; організація азартних ігор, результатом яких

стає виставлення неіснуючих боргів, несплата яких віднаходить свій вияв у вчиненні кримінальних правопорушень, об'єктом яких є життя та здоров'я «боржника».

Продовжуючи, необхідно звернути увагу на те, що протидії різним формам злочинності в місцях позбавлення волі значно активізувалась останніми десятиріччями, завдяки підвищенню рівня публічності установ виконання кримінальних покарань і створенню спеціалізованих суб'єктів оперативно-розшукової протидії злочинності в місцях позбавлення волі та виокремлення їх із системи МВС. Крім того, значну роль у формуванні наукових знань щодо досліджуваної проблеми відіграє створення спеціалізованих вищих навчальних закладів, спрямованих на підготовку персоналу й оперативних працівників для органів та установ виконання покарань [2, с. 395-396].

У своєму дослідженні Василевич В.В. зазначає, що органи й установи виконання покарань можуть застосовувати такі спеціальні заходи кримінологічної профілактики, відвернення і припинення злочинів: здійснення постійного оперативного контролю за засудженими, проведення комплексних профілактичних операцій у місцях позбавлення волі; протидія професіоналізації і консолідації злочинців у зоні; удосконалення пенітенціарної практики, контролю; використання спеціальних заходів щодо переорієнтації антигромадської настанови особи; боротьба з проявами кримінальної субкультури в місцях позбавлення волі; відвернення і припинення рецидиву злочинів; допомога громадських, релігійних організацій у роботі із засудженими та ін. [3, с. 452].

Підсумовуючи зміст здійсненого дослідження, зазначимо, що першочерговою, історично-усталеною метою поміщення особи до місця позбавлення волі – мало на меті її ізоляцію з подальшим перевихованням та ресоціалізацією в суспільстві, як правосвідомого та законослухняного громадянина. Однак, соціально-культурні чинники, серед яких притаманність об'єднання осіб за групами інтересів, мети, яка переслідується та спільна аморальна приналежність зумовлює організацію стійких об'єднань арештантів, які з метою отримання максимальних благ, вдаються до вчинення протиправних дій, які не лише порушують встановлений порядок відбування покарання, але й охоплюються складом Кримінального кодексу України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Дем'янчук А. Причини та заходи протидії злочинності в місцях позбавлення волі. Стан дотримання прав людини в умовах сучасності: теоретичні та практичні аспекти, 8 груд. 2016 р. С. 289–292.
2. Цехан Д. М. Методологічні основи формування концепції оперативно-розшукової протидії злочинності в місцях позбавлення волі / Д. М. Цехан // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 19 / голов. ред. Ю. В. Цуркан-Сайфуліна ; МОН України, НУ «ОЮА». – Одеса : Гельветика, 2017. – С. 390-403.
3. Vasylevich V. Crime prevention mechanism in places of deprivation of liberty. Analytical and Comparative Jurisprudence. 2023. No. 1. P. 450–455. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.78> (date of access: 13.10.2024).

Лілія ГОЛОБОРОДЬКО

курсант 4-го курсу

ФПФОДР НПУ

Науковий керівник: **Юлія ШЕНДРИК**

старший викладач кафедри кримінального процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ

Згідно з частиною другою статті 93 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), сторона обвинувачення, як активний учасник доказування, має широкий спектр інструментів для збирання доказів. Серед них – різноманітні слідчі (розшукові) дії, звернення до державних органів, підприємств та інших суб'єктів, а також застосування окремих процесуальних заходів, таких як тимчасовий доступ до речей і документів. Остання процедура, детально регламентована главою 15 КПК України, викликає значний інтерес з огляду на її важливість для успішного розслідування кримінальних правопорушень [1].

Відповідно до частини першої статті 159 КПК України, тимчасовий доступ до речей і документів – це не лише захід забезпечення кримінального провадження, а й ефективний інструмент збирання доказів. Суть цього заходу полягає у наданні стороні кримінального провадження можливості ознайомитися з речами та документами, зробити їх копії та, за необхідності, вилучити. При цьому, відносно електронних інформаційних систем передбачено спеціальний порядок здійснення тимчасового доступу – шляхом копіювання інформації без фізичного вилучення носіїв. Таким чином, тимчасовий доступ є невід'ємною складовою доказування у кримінальному процесі, оскільки дозволяє отримати необхідні матеріали для встановлення об'єктивної істини.

Обґрунтуванням для застосування тимчасового доступу до речей і документів є їхня потенційна доказова цінність та неможливість іншими шляхами отримати необхідну інформацію. Особливо це стосується випадків, коли речі та документи містять конфіденційні дані. Згідно зі статтею 160 КПК України, сторони кримінального провадження мають право звернутися до слідчого судді з відповідним клопотанням. У такому клопотанні необхідно чітко вказати на значення речей і документів для розслідування та обґрунтувати неможливість отримання доказів іншими способами.

Специфіка застосування тимчасового доступу до речей і документів полягає в судовому порядку його отримання. Слідчий, узгодивши свої дії з прокурором, звертається до місцевого суду з відповідним клопотанням. Слідчий суддя, розглянувши клопотання, ухвалює рішення про надання або відмову у наданні тимчасового доступу. Лише після отримання судового дозволу слідчий може безпосередньо звернутися до особи, у володінні якої знаходяться речі або документи, для здійснення цього процесуального заходу.

В свою чергу, слід погодитись з позицією Шендрик Ю.В., що процедура отримання судового дозволу на тимчасовий доступ до речей і документів може бути тривалою, а встановлений строк дії ухвали часто обмежений одним місяцем. Це створює значні труднощі для слідчих, особливо у випадках, коли особа, у володінні якої знаходяться необхідні документи, перебуває далеко або коли обсяг документів, що підлягають вилученню, є значним [2]. Наприклад, часто трапляються ситуації, коли до моменту отримання та виконання ухвали суду докази можуть бути знищені або змінені, особливо якщо мова йде про електронні дані, які легко піддаються модифікації. Це створює додаткові перешкоди для ефективного розслідування кримінальних правопорушень.

Також досить часто виникає проблема з отриманням дозволу суду на вилучення саме оригіналів документів, наприклад для проведення судової почеркознавчої експертизи. Мають місце непоодинокі випадки, коли суди надають слідчому спочатку тимчасовий доступ до документів лише з можливістю отримання копій. В зв'язку із цим слідчий змушений повторно звертатися із відповідним клопотанням до суду та фактично двічі здійснювати тимчасовий доступ, спочатку отримуючи копії документів, а потім вже оригінали [3].

На нашу думку, тимчасовий доступ до речей і документів слід розглядати як самостійний інструмент формування доказової бази, а не як складову слідчих (розшукових) дій. Як зазначає Вищий спеціалізований суд України, часто спостерігається зловживання цим заходом для збирання доказів, що є прямим порушенням його призначення. Слідчі судді та органи досудового розслідування мають чітко усвідомлювати, що збирання доказів – це завдання для слідчих дій, таких як огляд або обшук, а не для заходів забезпечення. Неправильне тлумачення законодавства призводить до підміни понять та порушення процесуальних норм [4].

Тимчасовий доступ до речей і документів має багато спільного з витребуванням та отриманням таких об'єктів, оскільки обидва процеси спрямовані на збирання доказів без застосування примусу. Однак, існують суттєві відмінності. Витребування здійснюється на підставі постанови слідчого або іншого уповноваженого суб'єкта і не передбачає детальної регламентації процедури. Крім того, відсутність чітко визначеної відповідальності за невиконання вимоги про видачу речей і документів робить цей захід менш ефективним. Відповідно до рекомендацій вищого судового органу, витребування доцільно застосовувати лише за умови, що відомо місцезнаходження об'єктів, вони не містять таємниць та є висока ймовірність добровільного їх надання [5].

Однією з основних вимог до доказів є їх отримання належним суб'єктом. Хоча оперативні підрозділи можуть виконувати деякі слідчі дії за дорученням слідчого, їх повноваження обмежені. Зокрема, вони не можуть здійснювати тимчасовий доступ до речей і документів. Це пов'язано з тим, що така дія вимагає спеціальних процесуальних знань та повноважень, якими оперативні працівники не володіють. Тому докази, отримані таким чином, вважаються недопустимими і не можуть бути використані в суді. Як зазначає В.І. Фаринник, слідчий, надаючи доручення на проведення тимчасового доступу, помилково ототожнює цей захід зі слідчою дією, що є процесуальним порушенням [6].

З огляду на зазначене вище, вважаємо цілком логічним, що слідчі судді відхиляють клопотання про тимчасовий доступ, якщо їх виконавцями вказані оперативні працівники. Така позиція суддів є наслідком чіткого розподілу повноважень між слідчими та оперативними підрозділами, закріпленого у КПК України.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що тимчасовий доступ до речей і документів відіграє ключову роль у процесі збирання доказів. Широке застосування цього процесуального інструменту пояснюється його ефективністю у формуванні інформаційно-доказової бази. Сутність даного заходу полягає в отриманні доступу до носіїв інформації та фіксації відображених на них даних, які надалі можуть бути використані як докази в судовому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI : станом на 7 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 05.10.2024).
2. Шендрік Ю.В. Проблемні аспекти застосування тимчасового доступу до речей і документів при розслідуванні окремої категорії кримінальних правопорушень // International scientific innovations in human life. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2022. Pp. 986-991. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-international-scientific-innovations-in-human-life-8-10-iyunya-2022-goda-manchester-velikobritaniya-arhiv/>
3. Шендрік Ю.В. Висновок судової почеркознавчої експертизи як джерело доказів у кримінальних провадженнях за фактами привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Юридичний науковий електронний журнал: Електронне наукове фахове видання 2022 р. № 7. с. 431-434.
4. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 р. № 223-559/0/4-13 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13#Text>. (дата звернення: 05.10.2024).
5. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Вищий Спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14#Text>. (дата звернення: 05.10.2024).
6. Фаринник В.І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика: монографія. Київ: Алерта, 2017. 548 с.

Голуб Юлія Юріївна,
здобувач вищої освіти 3 курсу
Факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: **Декусар Ганна Геннадіївна,**
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

TODAY'S TERRORISM AND ITS SPECIAL FEATURES

Within the framework of current international affairs, a growing problem is emerging that is not related to the threat from the armies of other countries, but is caused by the illegal actions of non-state actors, including international terrorist organizations.

In connection with this, the international community is pushing for creative ways to prevent any terrorist actions, which will take the form of an international, well-organized and sophisticated movement, equipped with effective tools and weapons [2].

Direct violent actions directly against the life of the population as well as on material resources lead to serious losses in the sphere of security of the population and the economy of the region, immediately undermining the stability of the political system. There is no political course either. With the right minds, terrorists can cause large-scale environmental and economic disasters, leading to massive loss of life.

The residual legacies of terrorist actions are fueled by demoralization of society and deepens the atmosphere of fear, uncertainty, slacking, oppression of the public will, dissatisfaction with the government and law enforcement agencies.

In 1999 the International Convention for the Prevention of Financial Terrorism was praised. Pursuant to Article 8 of the Convention, "a country may, for possible confiscation, proceed to the principles of its internal law by identifying, identifying, blocking or arresting - any assets that are victorious or intended for committing crimes that fall within the scope of this Convention, as well as the costs lost as a result of such crimes [1].

Each participant has the right to review the arrangement of the distribution of goods confiscated both on a regular basis and in the skin area, in other areas. In addition, it considers the possibility of creating mechanisms for the recovery of assets seized as a result of confiscation, for the payment of compensation to victims of crimes and members of their families."

The Convention provides practical approaches to creating an effective system for monitoring financial flows at the international and national levels. "Resolution 1373", adopted by the UN Security Council in the spring of 2001, confirms the priority of such international terrorism in the fight against terrorism.

The resolution outlines key approaches, including the blocking of financial assets of individuals that support terrorist acts, and calls for the need to stop the financing of terrorist acts [3].

You can see the following priority areas of activity of international organizations being involved in the thorough fight against terrorism:

- 1) advance and financing of terrorism;
- 2) countering the abuse of the Internet for terrorist purposes;
- 3) cooperation with the fight against terrorism, terrorism, between government agencies and the private sector (business, industry, etc.), as well as the proliferation of snakes;
- 4) non-existence of mass poverty;
- 5) protection of people's rights and strides towards the fight against terrorism.

Thus, current terrorism is a complex system which comprises a lot of mutually reinforced processes – ideological, criminal, military, economic, political, religious and nationalistic ones. Therefore, solving this burning problem requires the usage of combined national and international efforts.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 09.12.1999 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518#Text
2. Тероризм: поняття, ознаки та відповідальність. 2023. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Тероризм:_поняття,_ознаки_та_відповідальність
3. Протидія тероризму – запорука внутрішньої безпеки держави. 2020. URL: <https://www.pkng.pl.ua/index.php/studentu/protydiia-nasylliu/1176-protydiia-teroryzmu-zaporuka-vnutrishnoi-bezpeky-derzhavy>

*Гончар Кароліна Сергіївна,
здобувач вищої освіти 3 курсу
Факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Декусар Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри мовної підготовки*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

METHODOLOGICAL PROBLEMS OF TRAINING SPECIALISTS FOR LAW ENFORCEMENT AGENCIES ON COMBATING ORGANIZED CRIME

Training of law enforcement officers in combating organized crime is critical for ensuring law and order and public safety. However, this process is accompanied by numerous methodological problems that affect the effectiveness of training and the efficiency of the fight against crime. In this study, we will examine the main methodological challenges faced by educational institutions and law enforcement agencies, as well as possible ways to address them.

One of the key problems is the lack of a unified, standardized curriculum for training specialists in the field of combating organized crime. Educational institutions often use different approaches and methodologies, which leads to an uneven level of training of graduates. This complicates the interaction between different law enforcement units and reduces the efficiency of their work.

More often than not, curricula focus on the theoretical aspects of crime prevention, while practical skills remain underdeveloped. This leads to graduates being unprepared for the real challenges they will face in the field. The lack of practical training, simulation exercises and internships significantly reduces the readiness of future law enforcement officers.

Meanwhile, criminals are constantly improving their methods using the latest technologies and innovations. However, training programs have not kept pace with these changes, leaving law enforcement lagging behind in the fight against modern types of crime, such as cybercrime. The lack of modern equipment and software in educational institutions is also a serious problem.

Equally important is the problem of financial constraints, which often hinders the introduction of modern teaching methods and the provision of necessary resources. This applies to both the material and technical base and the involvement of highly qualified teachers and instructors with practical experience in law enforcement.

Law enforcement requires not only professional knowledge and skills, but also certain personal qualities and psychological resilience. Curricula often do not pay sufficient attention to the development of these aspects, which can lead to professional burnout and inadequate response to stressful situations [1, 20].

It is necessary to create uniform standards and requirements for curricula that will take into account the current challenges and needs of law enforcement agencies. This will help to unify the training of specialists and ensure high quality education.

It is important to increase the number of practical classes, internships, and simulation exercises in the curriculum. Cooperation with law enforcement agencies and international organizations can facilitate the exchange of experience and the implementation of best practices.

Educational institutions should actively introduce the latest technologies into the educational process. This includes the use of modern hardware, software, and distance learning and simulation technologies.

Strategies should be developed to attract additional financial resources, including through government programs, grants, and partnerships with the private sector. Investing in training is a contribution to the security and stability of the state.

It is important to include courses on the development of social and psychological skills, stress management and psychological resilience in the curriculum. This will help prepare future law enforcement officers for the realities of service and reduce the risk of professional burnout.

Training law enforcement professionals in crime prevention is a complex and multifaceted process that requires a systematic approach and consideration of current challenges. Overcoming methodological problems, such as unification of curricula, strengthening practical training, use of modern technologies, attracting additional funding and development of social and psychological skills are key to ensuring high quality training and effective crime fighting.

Methodological problems in training law enforcement officers to combat crime require a comprehensive approach to solving them. The lack of uniform standards, insufficient practical training, lagging behind modern technologies, financial constraints and insufficient attention to social and psychological aspects create significant obstacles to effective training of specialists [2, 50].

To overcome these problems, it is necessary to develop uniform standards for curricula, increase the amount of practical training, actively introduce the latest technologies into the educational process, and ensure adequate funding. Particular attention should be paid to psychological training of future law enforcement officers to help them effectively cope with professional challenges and reduce the risk of professional burnout.

An integrated approach to solving methodological problems of training will significantly increase the effectiveness of combating crime, ensuring law and order and security in society. Investing in quality training is an important element of the strategy of state security and stability.

LIST OF REFERENCES:

1. Theoretical and applied principles of constructive interaction between the police and the population in society: a monograph / edited by Z. R. Kisil. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs, 2017. 599 c.
2. Understanding Community Policing. A Framework for Action. Washington, DC: Bureau of Justice Assistance, 1994. 72 p.

Ігор ДЕКУСАР
*курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування НПУ*
Артем ПЛАХОТНИЙ
*старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА

Недотримання прав людини при проведенні поверхневого огляду є важливою проблемою при виконанні поліцією своїх обов'язків та повноважень, оскільки тут справа з прямим втручанням у приватне життя.

Рівень культури усвідомлення меж особистого простору та особистих речей як продовження особистості індивіда у суспільстві постійно зростає. Тому здійснення особистого огляду, особливо тактильного, все більше стосується гідності особистості та завдає певної моральної шкоди. Однак через низький рівень правосвідомості, безпідставні особисті огляди або такі, що здійснюються з грубим порушенням процедури, сприймаються у суспільстві норми.

Поверхнева перевірка означає візуальний огляд людини, речей, транспорту. При цьому поліцейський не копається у речах, кишенях. А лише оглядає вміст, який показує людина.

Таку перевірку здійснюють, коли є достатньо підстав для того, щоб вважати, що людина має певну заборонену річ, яка може загрожувати життю чи здоров'ю оточуючим. Іншими словами, перевірка має бути мотивованою.

Недотримання прав людини — це пряме втручання у життя. Нерідко не усвідомлення поняття «кордон» завдає моральної шкоди, буває і фізичної. Проблемою в нашому суспільстві є те, що немає тієї поінформованості, а чи законно діють поліцейські. А грубе порушення сприймається як норма.

Частина 2 ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, оборот якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю, здоров'ю такої особи чи інших осіб.

Підставами для проведення особистого огляду та огляду речей особи можуть бути:

1. Особа вчинила чи вчиняє адміністративне правопорушення;
2. Особа має характерні ознаки правопорушення на тілі, одязі тощо;
3. Третя особа вказала, що конкретна особа вчинила правопорушення; є орієнтування на особу, яка вчинила правопорушення.

Протокол.

В окремому протоколі зазначаються:

- індивідуальні ознаки речей, цінностей, документів (зброї чи об'єкт правопорушення);
- виявлено місця та обставини.

Протокол особистого огляду та огляду речей підписують:

- людина, яку оглядали;
- поняті (свідки).
- чиновник органу поліції, який складав документ.

Інститут поверхневої перевірки встановлений ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» та входить до складу поліцейських превентивних заходів.

Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу [1].

Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

Прикладом цього є справа №263/324/20 Верховного Суду України 31 січня 2020 року місто Маріуполь.

У судовому засіданні ОСОБА_1 вину у вчиненні адміністративного правопорушення не визнав, пояснив, що автомобіль марки «Mercedes-Benz», державний номерний знак НОМЕР_2, вимогу про перевірку якого заявляв поліцейський, йому не належить, а належить його товаришу ОСОБА_2, що підтверджується свідоцтвом про реєстрацію транспортного засобу. Він не здійснював керування указаним автомобілем, а на момент приїзду поліції доливав в автомобіль рідину для омивання скла та просто знаходився поруч. Він відмовився від виконання вимоги поліцейського, оскільки поверхневий огляд автомобіля не включає огляд такого всередині – салону та бардачку. Вважає, що в його діях відсутній склад адміністративного правопорушення, протокол складено незаконно.

Аналізуючи докази у сукупності між собою, враховуючи обставини, зазначені у протоколі про адміністративне правопорушення, які не підтверджені у передбачений законом спосіб, суд приходить до висновку про те, що достатніх доказів наявності події та складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 185 КУпАП, у діях

ОСОБА_1 не встановлено, внаслідок чого провадження у справі підлягає закриттю за відсутністю в його діях події та складу адміністративного правопорушення.

При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог ст. 237 КПК України [2].

Згідно з положеннями ч. 3 ст. 208 КПК України уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 КПК України.

Суттєвою відмінністю від особистого огляду є спосіб здійснення перевірки, а саме візуальний огляд. Тобто тактильний контакт особи з поліцейським відсутній. Поліцейський оглядає лише те, що бачить або речі, що самостійно показуються особою. При цьому, положення ч. 6 ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» не має імперативного характеру, тобто особа показує лише вміст речей чи транспортного засобу, а не окремі речі.

Тактильний контакт може мати місце тільки у вигляді проведення по поверхні одягу рукою, спеціальним технічним приладом (засобом), наприклад металолукачем тощо. Такий спосіб значно відрізняє його особистого огляду, під час якого поліцейський самостійно знаходить речі, оглядає їх тощо. На думку законодавця, візуальний огляд є значно меншим втручанням у приватне життя особи, тому обсяг гарантій є мінімальним. Момент та підстави здійснення поверхневої перевірки.

Оскільки ця перевірка відмінна від особистого огляду/обшуку особи, що «поверхнева перевірка особи, речі або транспортного засобу може передувати особистому огляду і огляду речей». Тобто після проведення поверхневої перевірки та за наявності підстав, визначених законами, працівник поліції може також здійснити особистий огляд/обшук особи [3].

Підставою здійснення поверхневої перевірки особи є наявність достатніх «підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб» (ч. 2 ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію»).

Огляд зовнішнього одягу, речей злочинця та особи, затриманої за підозрою у вчиненні злочину, є попереджувальною мірою, спрямованою на забезпечення особистої безпеки поліцейського, що становить перед собою ціль вилучення зброї та інших предметів у затриманого, які можуть бути використані ним для нападу на поліцейського та інших громадян.

Особистий огляд може провадитись уповноваженою на те особою однієї статі з тим, кого оглядають і в присутності двох понять тієї статі. Огляд речей, ручної кладі, багажу, знарядь транспортних засобів та інших предметів здійснюється, як правило, у присутності особи, у власності (володінні) якої вони є. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети можуть бути піддані огляду з участю двох понять при відсутності власника [4].

Про особистий огляд, огляд речей складається протокол або про це робиться відповідний запис протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання. При цьому:

а) зовнішній огляд речей і одягу слід робити негайно після затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, або в більш зручний момент, коли можливо отримати допомогу від інших працівників поліції, працівників служби охорони, бо громадян;

Інститут поверхневої перевірки є новим для українського законодавства. Він встановлений статтею 34 Закон України "Про Національну поліцію" та входить до складу поліцейських превентивних заходів. За змістом він суттєво відрізняється від особистого огляду та від зовнішнього (поверхневого) огляду, однак на практиці ця різниця поки відчувається слабо. Щодо гарантій, які має особа, то поверхнева перевірка не потребує отримання дозволу суду (санкції) для її проведення та складання протоколу. Закон гарантує лише те, що вона здійснюється поліцейським відповідної статі (а у невідкладних випадках будь-яким поліцейським лише з використанням спеціального приладу або засобу).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. МАРКОВ, Максим; ПЛАХОТНИЙ, Артем. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Матеріали конференцій МНЛ, 2024, 14 червня 2024 р., м. Хмельницький: 90-92.
2. «Праці з прав людини та поліцейських процедур» - Богатирьов І. А.**
Адміністративне право України. - Київ: Юридична література, 2019.
3. Сухонос В. В. "Конституційно-правові аспекти захисту прав особистості при проведенні поліцейських перевірок". Вісник юридичних наук , 2021, № 3, с. 45-57.
4. Марченко М. Н. Основи захисту прав людини в кримінально-правовій діяльності. — Київ: Ваклер, 2021.
5. Ковальчук О. В. «Право на недоторканність приватної життя та поліцейські повноваження». Науковий вісник Київського національного університету, 2020, № 5, с. 112-124.
6. Рішення Жовтневого районного суду міста Маріуполя від 31 січня 2020 року у справі № 263/324/20 URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/87308792>

Дьяков Максим Вячеславович
здобувач вищої освіти 4 курсу
Факультету підготовки фахівців органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: **Король Катерина Сергіївна**
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
старший лейтенант поліції

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ЗОВНІШНЬОГО ОГЛЯДУ БУДІВЛІ

Під час виконання службових обов'язків поліцейські постійно звертають увагу на можливі місця переховування злочинців і інших осіб, які загрожують громадській безпеці. Вони регулярно обстежують підвали, горища, нежилі будівлі та інші потенційні місця укриття, а також патрулюють важливі об'єкти, такі як вокзали, порти, гаражі та лісозахисні смуги.

Перед початком огляду об'єкту поліцейські ретельно аналізують його розташування, доступність входів і виходів, а також можливі приховані шляхи доступу. Це дозволяє їм стратегічно вибрати час для проведення операції, використовуючи фактор несподіванки, і розподілити зусилля між учасниками наради [1].

Джерелами цінної інформації є не лише картографічні матеріали, але й знання місцевих мешканців, таких як працівники житлових об'єднань, пенсіонери та молодь. Вони можуть надати важливі вказівки щодо особливостей території та можливих схованок.

Огляд об'єкту передбачає чітке розподілення обов'язків між учасниками операції, з особливим акцентом на безпеку під час підходу до об'єкту та під час самого огляду. Всі учасники повинні бути добре обізнані зі своїми завданнями та тактичними варіантами затримання можливих злочинців. Взаємодія між поліцейськими грає важливу роль у успішному виконанні завдання. Вона ґрунтується на спільному розумінні поставлених цілей, надійному обміні інформацією та взаємній підтримці під час операцій.

При підготовці до проведення оглядів зазначених об'єктів, ретельно розробляється письмовий наказ, який додається до детального планування операції, представленого у вигляді картографічних схем. Такий наказ може також бути висловлений усно [3].

Під час проведення інструктажу для нарядів поліції, які залучаються до огляду, акцентується увага на декількох ключових аспектах. Це включає загальні та специфічні умови операції, основні завдання нарядів, можливі стратегії проведення огляду, склад бойових груп, їх озброєння та спеціальне обладнання, а також розподіл завдань між співробітниками та порядок взаємодії під час операції. Крім цього, надається інструктаж зі застосування засобів примусу, таких як зброя, службові собаки і спеціальні засоби [4].

Для успішного виконання завдання поліцейським приділяється значна увага на їх екіпірування та озброєння, а також забезпечення засобами зв'язку. Співробітники повинні бути повністю забезпечені засобами зв'язку, включаючи стаціонарні і мобільні засоби, а

також знаряддя для візуального зв'язку, такі як сигнальні ракети і прапорці. Озброєння нарядів має бути повним, за винятком осіб, які не мають статусу поліцейських.

Під час проведення огляду завжди знаходиться загроза для життя та здоров'я як поліцейських, так і осіб, які затримуються, а також для мирних громадян, що перебувають у зоні проведення операції. Тому особлива увага приділяється наданню медичної допомоги та відповідному медичному обладнанню [1].

Застосування службових собак розглядається тільки у випадках, коли забезпечується безпека на місці огляду. Підготовка до операції включає докладне планування маршрутів, розстановку сил та ознайомлення з місцевістю. Під час переміщення до місця проведення операції, поліцейським забороняється курити та вести голосні розмови. На місці дії відбувається точне розподіл завдань та координація дій між усіма учасниками операції.

Зовнішній огляд будівлі є важливою частиною процесу безпеки та забезпечення громадського порядку. Цей процес включає в себе детальний огляд зовнішньої архітектури та конструкцій будівлі з метою виявлення будь-яких потенційних загроз або порушень, а також забезпечення безпеки життя та майна [2].

Зовнішній огляд будівлі включає наступні аспекти - Оцінка загального стану будівлі, її зовнішнього вигляду, стійкості конструкцій та дотримання будівельних стандартів. Перевірка матеріалів, використаних для зовнішнього облицювання будівлі, на предмет пошкоджень, тріщин або відшарування. Огляд вікон та дверей для виявлення будь-яких слідів пошкоджень, несправностей або можливостей для несанкціонованого проникнення. Перевірка наявності пожежних виходів, евакуаційних шляхів та наявності необхідного пожежного обладнання. Визначення наявності систем безпеки, таких як камери відеоспостереження, датчики руху та інші. Оцінка наявності та ефективності зовнішнього освітлення, особливо вночі для забезпечення безпеки та попередження злочинів. Огляд прилеглої території, парковок, прибудинкових територій для виявлення потенційних загроз або порушень [4].

Отже, з усього вище сказаного, можна зробити висновок про важливість та необхідність зовнішнього огляду будівлі для забезпечення безпеки та захисту життя та майна. Зовнішній огляд включає оцінку стану архітектурного вигляду, матеріалів, вікон, дверей, систем безпеки та інфраструктури, такої як парковки та прилегла територія.

Цей процес є ключовим елементом в попередженні злочинності, пожеж та інших небезпек, оскільки він дозволяє вчасно виявляти потенційні загрози та реагувати на них. Зовнішній огляд також сприяє створенню безпечного та комфортного середовища для мешканців та відвідувачів будівлі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ :

1. Бахчеван Є. Ф. Організація і методика проведення практичних занять за формою поліцейського квесту. 2022р. 12-19с.
2. Кіріка Д. В., Д. С. Мірошник. Специфіка та значення оперативного розмінування підрозділами поліції територій та будівель. Захист та дотримання прав громадян органами Національної поліції України в умовах воєнного стану: тези доп. учасників наук.-практ. конф.(м. Вінниця, 7 груд. 2023 р.). Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 122-124.
3. Ключко І. О. Сутність та зміст правових форм забезпечення охорони праці поліцейських. 2020р. 65-69с.

4. Тьорло О. І. Обговорено і схвалено на засіданні кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 3 ПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол № 1 від 08.08. 2018). Обговорено і схвалено на Вченій раді факультету № 3 ПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол № 1 від 20.08. 2018). 2018р. 78-82с.

5. Особиста безпека поліцейського (в схемах) : навч. посібник / кол. авт. ; за ред. к.ю.н., доц. В. Я. Покайчука. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 280 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/11522>

6. Особиста безпека працівників поліції під час виконання службових обов'язків : метод. рекомендації / кол. авт. ; за ред. к.ю.н., доц. В. Д. Поливанюка. Дніпро : ДДУВС, 2021. 68 с. <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/7535>

Максим Вячеславович ДЬЯКОВ

здобувач вищої освіти 4 курсу

Факультету підготовки фахівців органів

досудового розслідування Національної поліції України

Науковий керівник: Юлія Володимирівна ШЕНДРИК

старший викладач кафедри кримінального процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ

Огляд як слідча дія є невід'ємною частиною кримінального процесу, що має на меті виявлення та фіксацію доказів, які можуть мати значення для розслідування. Правові підстави для проведення огляду регламентуються Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК) та іншими нормативно-правовими актами.

Огляд може бути проведений на підставі ряду обставин, що вказують на можливу наявність доказів кримінального правопорушення. Основними підставами для проведення огляду є:

- якщо є підстави вважати, що в певному місці можуть знаходитися предмети, документи або інформація, що мають значення для кримінального провадження, це стає основою для ініціювання огляду.
- під час розслідування слідчий чи прокурор можуть прийти до висновку про необхідність проведення огляду для отримання додаткових доказів, що можуть підтвердити або спростувати обставини кримінального правопорушення.
- у разі, якщо під час розслідування виникають нові обставини або інформація, що свідчить про можливу наявність доказів у певному місці, огляд може бути ініційовано повторно [1, с. 46].

Процесуальний порядок проведення огляду регламентується статтями КПК, які визначають етапи, що мають бути дотримані для забезпечення законності та прозорості цієї слідчої дії. Основні етапи включають:

- слідчий або прокурор повинні ретельно підготуватися до огляду, що включає визначення об'єктів огляду, складання плану дій, а також, за необхідності, залучення фахівців.
- під час огляду можуть бути присутніми потерпілий, підозрюваний, захисник та інші особи, що мають право на участь у даній слідчій дії. Це забезпечує дотримання прав усіх учасників та підвищує прозорість процесу.
- огляд документується у протоколі, який містить усі важливі відомості про місце, час, учасників та результати огляду. Важливо зафіксувати всі дії, проведені під час огляду, а також заяви учасників.
- вилучення можливе лише в межах законодавчих норм та у разі, якщо речі мають значення для кримінального провадження. Усі вилучені предмети повинні бути опечатані та належно оформлені.
- слідчий або прокурор має право забороняти особам залишати місце огляду до його завершення, що запобігає можливим спробам втручання у процес [3, с. 6].

Огляд є важливою слідчою дією, що забезпечує збір та фіксацію доказів у кримінальному провадженні. Дотримання процесуальних норм та підстав для проведення огляду є запорукою законності дій правоохоронних органів та захисту прав учасників кримінального процесу. Належна організація огляду, прозорість його проведення, а також документування всіх дій сприяють досягненню справедливого судового розгляду та зміцненню довіри до правосуддя в Україні.

Огляд місця події, приміщень, речей, документів та комп'ютерних даних є важливою слідчою дією, що сприяє виявленню та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. Відповідно до частини першої статті 237 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), слідчий та прокурор мають право проводити такий огляд, що є основним етапом в рамках кримінального провадження. Це положення було оновлено Законом № 2137-IX від 15.03.2022, що підкреслює важливість документування всіх обставин, що мають значення для справи. Огляд житла або іншого володіння особи здійснюється за правилами, що передбачені для обшуку, що забезпечує дотримання прав особи та законності проведення слідчих дій. Важливим аспектом є також огляд комп'ютерних даних, який слідчий та прокурор проводять шляхом відображення в протоколі огляду інформації, що міститься в електронних носіях. Це може здійснюватися за допомогою електронних засобів, фотозйомки, відеозапису, або в паперовій формі [2, с. 18].

Участь потерпілого, підозрюваного, захисника, законного представника та інших учасників кримінального провадження є важливою, оскільки вони можуть бути залучені до процесу огляду. З метою отримання професійних консультацій слідчий та прокурор можуть запрошувати фахівців, що забезпечує комплексний підхід до розслідування [3, с. 6].

Особи, присутні під час огляду, мають право робити заяви, які підлягають занесенню до протоколу. Це забезпечує прозорість та законність проведення слідчих дій. Вилучення речей і документів, що мають значення для кримінального провадження, регламентується чітко: вилучаються лише ті предмети, які необхідні для розслідування, і лише за умови, що їх вилучення законне. Вилучені речі і документи підлягають негайному огляду та опечатуванню з підписами осіб, які брали участь в огляді. У разі, якщо огляд на місці неможливий, речі тимчасово опечатуються та зберігаються, поки не буде здійснено їх остаточний огляд. Це важливий етап, що забезпечує збереження доказів та їх подальшу юридичну значимість [4, с. 5].

Слідчий та прокурор мають право забороняти будь-яким особам залишати місце огляду до його закінчення та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду. Невиконання цих вимог тягне за собою юридичну відповідальність, що підкреслює серйозність ставлення до дотримання процедури. При проведенні огляду слідчий або прокурор мають право на використання різноманітних технічних засобів: вимірювання, фотографування, відеозапис, складання планів і схем, виготовлення графічних зображень оглянутого місця або окремих предметів. Це дозволяє забезпечити максимальну документованість всіх слідчих дій та результатів, що можуть бути використані як докази в суді.

Отже, огляд місця події є критично важливою складовою кримінального процесу, що сприяє виявленню і фіксації важливих доказів. Правильне проведення цього процесу забезпечує законність, прозорість та ефективність розслідування, що є запорукою справедливого судового розгляду. Законодавчі зміни, зокрема, внесені Законом № 2137-IX, підтверджують необхідність адаптації кримінального процесу до сучасних викликів та технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алгоритм дій слідчо-оперативних груп Національної поліції на звільнених від окупації територіях з документування воєнних злочинів (на прикладі звільнених територій Київської області). Київ: Гол. слідче управління Нац. поліції України, 2022. 14 с.
2. Богатиков, О. В. Окремі види процесуальних порушень під час проведення огляду в процесі розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, що призвели до визнання доказів недопустимими. *Separate Types of Procedural Violations during the Inspection during the Investigation of the Illegal Takeover of Vehicles, which Led to the Recognition of the Evidence Inadmissible*. 2021. С. 80
3. Кессарійський, Олексій. Підстави та процесуальний порядок проведення процесуальних дій до внесення відомостей до єдиного реєстру досудових розслідувань для з'ясування обставин вчинення злочину. 2023. С. 43
4. Пчеліна, О. В., Т. Г. Фоміна. Особливості проведення огляду місця події під час досудового розслідування злочинів, пов'язаних зі збройною агресією проти України. 2023. С. 42.

**Задорожній Віталій Олександрович,
Смага Ярослав Русланович**
*курсанти третього курсу ННІФППДНПУ
Науковий керівник: страший викладач кафедри
цивільно правових дисциплін
старший лейтенант поліції
Нагорна Олена Олександрівна*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Судовий процес є завершальним етапом у процесі правосуддя будь-якої держави, результатом якої є рішення про визнання винності чи невинності. Судовий процес відбувається за участю певних сторін справи – учасників судового розгляду.

Основними учасниками судового процесу є суд, сторони процесу (позивач та відповідач), їхні представники, прокурор, треті особи, експерти, свідки, перекладачі та інші особи, залучені до судочинства. Кожен з цих суб'єктів наділений певним набором прав та обов'язків, які регулюються відповідними нормами процесуального законодавства.

У всіх процесуальних відносинах суд – це особливий суб'єкт, який забезпечує можливість судового розгляду справи та її вирішення від імені держави. Це надає судовому рішенням обов'язкову силу для всіх учасників правових відносин, закріплюючи його значення як державного акту [1].

Сторонами у цивільному процесі називаються особи, від імені яких ведеться процес і між якими існує матеріально-правовий спір, що підлягає вирішенню судом. Сторонами у цивільному процесі – позивачем та відповідачем можуть бути громадяни, державні підприємства та установи, кооперативні організації, громадські організації та інші суб'єкти, які мають права юридичних осіб. В якості сторін можуть виступати іноземні громадяни та фірми, особи без громадянства. У кожній справі цивільного провадження завжди дві сторони. Позивач – це особа, суб'єктивні матеріальні права або охоронювані законом, інтереси якої порушені або оспоруються і через це потребують захисту [2, с. 12]. Сторону позивача прийнято називати активною, оскільки дії на захист її прав та інтересів спричиняють виникнення процесу.

Відповідач – це особа, яка залучається до відповіді у зв'язку із заявою позивача про те, що порушені її суб'єктивні права або інтереси, що охороняються законом, і є пасивною стороною в цивільному процесі. У багатьох випадках причиною пред'явлення позову є дія чи бездіяльність самого відповідача (несплата боргу у встановлений термін, заперечення авторського права, заподіяння шкоди тощо). Проте в окремих випадках відповідач може сам ніяких дій, що порушують права та інтереси позивача, не вчиняти (власник джерела підвищеної небезпеки, малолітній спадкоємець, до якого пред'явлено позов про визнання заповіту недійсним тощо), але об'єктивно виявитися суб'єктом спірних матеріальних правовідносин. на так званому пасивному боці.

Прокурор може брати участь у судовому процесі з метою захисту інтересів держави або суспільства. Його роль полягає в підтримці обвинувачення або захисті публічних інтересів у цивільних, адміністративних та кримінальних справах. Прокурор має право подавати заяви, брати участь у збиранні доказів, заявляти клопотання та оскаржувати рішення суду.

Відповідно до ЦПК України прокурор звертається до суду із заявою про захист прав, свобод та законних інтересів громадянина, нездатного зробити це самостійно по причині: стану здоров'я та недієздатності; органів державної влади суб'єктів України та органів муніципальної влади [3].

Треті особи – це суб'єкти, які не є основними сторонами у справі, але чий права чи обов'язки можуть бути зачеплені рішенням суду. Вони мають право брати участь у процесі для захисту своїх інтересів, подавати клопотання та надавати докази.

Ми згодні із мукою Петровського А. В., Старицької О. О., Тихомирова Д. О., що «правовий статус сторін цивільного провадження та третіх осіб можуть бути схожими за своїм комплексом прав, свобод, інтересів та обов'язків, проте не є такими. Зокрема, це проявляється у ряді відмінних ознак, зумовлених тим, що треті особи вступають в уже розпочатий процес, саме тому, вони не визначаються співвідповідачем та співпозивачем» [4]

Експерти, свідки та перекладачі – це особи, які залучаються до процесу для надання допомоги суду в розслідуванні фактів та обставин справи. Експерти надають свої висновки з питань, що потребують спеціальних знань. Свідки дають показання про відомі їм обставини справи, а перекладачі забезпечують можливість спілкування між учасниками процесу, які не володіють мовою судочинства.

Відповідно до ст. 72 ЦПК України, експертом може бути особа, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи. Експерт відноситься до інших учасників судового розгляду, він не має юридичної заінтересованості у результатах розгляду справи, а його участь у процесі обумовлюється наданням обґрунтованого та об'єктивного письмового висновку на поставлені йому питання, який розглядається як одним із засобів доказування в цивільному судочинстві [5].

Свідок є особою, яка не повинна бути юридично заінтересованою в результатах розгляду справи. Вказаний чинник є таким, що відрізняє особу свідка, через те що він не являється учасником матеріально-правових відносин [1, с. 113]. Особи, в яких зацікавленість носить юридичний характер, беруть участь в цивільному судочинстві як учасники справи відповідно до ст. 43 Цивільного процесуального кодексу України [6], зокрема, як позивач, відповідач, третя сторона тощо. Свідок у цивільному процесі володіє конкретними характеристиками, які визначають його роль та статус у рамках правового вирішення питань. В першу чергу, свідком може виступати лише фізична особа, обладнана відповідним фізичним та психологічним розвитком, при якому може безпосередньо та опосередковано усвідомлювати обставини справи та висловлюватись про них [7].

Таким чином, правовий статус учасників судового процесу визначається їхніми ролями та функціями в межах судового провадження. Процесуальні права та обов'язки кожного з учасників забезпечують належний розгляд справи та досягнення справедливого рішення. Взаємодія різних суб'єктів у судовому процесі спрямована на реалізацію принципів правосуддя, зокрема неупередженості, рівності та законності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний процес: підручник. / за заг. ред. С. В. Васильєва. Київ: Алерта, 2019. 506 с.
2. Цивільне процесуальне право України: підручник / за заг. ред. В.М. Коссака. Харків: Право, 2020. 750 с.
3. Єрмакова А. С. Проблеми правового статусу прокурора в цивільному судочинстві. Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 травня 2024 року.–Львів: Львівський науковий форум, 2024. 390 с.: 233.
4. Петровський А., О. Старицька, Д. Тихомиров. До питання співвідношення сторін та третіх осіб в цивільному процесі. Успіхи і досягнення у науці 4 (4). 2024
5. Заборовський В. В., Ю. М. Бисага. Процесуальне становище експерта та спеціаліста як учасників цивільного процесу. 2021.
6. Цивільний процесуальний кодекс України: від 16.01.2003 р.: станом на 31.12.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 05.08.2024).
7. Нагорна О.О. Процесуальне становище свідка у цивільному процесі. 2023р, 217 с. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation
8. &hl=uk&user=p_oWcXoAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=p_oWcXoAAAAJ:hFOr9nPyWt4C

Коношко Владислав Владимирович
курсант 2 курсу,
факультет підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Національної поліції України,
Науковий керівник: **Бодирєв Дмитро Анатолійович**
старший викладач кафедри вогневої підготовки,
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПОЛІЦІЄЮ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Застосування вогнепальної зброї поліцією особливого призначення є одним із найвідповідальніших і найбільш суперечливих аспектів діяльності правоохоронних органів. В умовах сучасного суспільства, яке прагне до забезпечення безпеки та дотримання прав людини, постає питання балансу між необхідністю захисту громадського порядку та правом на життя і свободу кожної особи. Поліція особливого призначення має низку специфічних функцій, серед яких збереження громадської безпеки під час надзвичайних ситуацій, боротьба з організованою злочинністю та тероризмом. У цьому контексті особлива увага приділяється правовим підставам, межам і процедурам застосування вогнепальної зброї.

Правовий аспект застосування вогнепальної зброї поліцією особливого призначення в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів. Основними документами є Закон України «Про Національну поліцію», Кримінальний кодекс України, Закон «Про охорону громадського порядку», а також внутрішні накази Міністерства внутрішніх справ (МВС). Відповідно до ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію», застосування вогнепальної зброї дозволено лише в суворо визначених випадках, серед яких [1, с.200]:

- захист життя і здоров'я громадян або самого поліцейського від реальної загрози;
- запобігання злочинам проти життя і здоров'я;
- припинення терористичних актів;
- відбиття нападу на важливі об'єкти або звільнення заручників.

Ці законодавчі норми покликані гарантувати, що зброя буде використана лише тоді, коли інші заходи є недостатніми для забезпечення громадської безпеки та правопорядку.

Поліція особливого призначення має ширші повноваження у порівнянні з іншими правоохоронними органами, оскільки виконує більш ризиковані та небезпечні завдання. Підрозділи такого типу, як, наприклад, спеціальний підрозділ «КОРД», займаються боротьбою з організованою злочинністю, звільненням заручників, припиненням терористичних актів та іншими особливо складними операціями.

При виконанні своїх функцій, співробітники поліції особливого призначення нерідко стикаються з ситуаціями, де застосування вогнепальної зброї є єдиним ефективним заходом. Проте навіть у таких випадках закон вимагає дотримання принципів пропорційності та необхідності. Поліцейські мають переконатися, що застосування зброї є виправданим і не становить надмірної загрози для життя невинних осіб [2, с.23].

Вогнепальна зброя повинна використовуватися лише, як крайній захід, коли всі інші методи є недостатніми для досягнення законної мети.

Застосування вогнепальної зброї поліцією особливого призначення завжди супроводжується певними викликами та ризиками. Один із головних викликів — це уникнення перевищення службових повноважень або зловживання зброєю. В умовах стресу або в момент надзвичайної ситуації поліцейські можуть ухвалювати рішення, які в подальшому можуть бути визнані неправомірними або непропорційними [3, с.90]. Це особливо стосується ситуацій масових заворушень або протистоянь між поліцією та цивільним населенням.

Такі інциденти можуть мати серйозні наслідки, як для репутації поліції, так і для правопорядку в цілому. Необхідність відповідального використання зброї та підготовки співробітників спеціальних підрозділів до таких ситуацій є ключовим аспектом професійної діяльності поліції.

Застосування вогнепальної зброї поліцією регулюється не лише національним законодавством, а й міжнародними стандартами. Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї відображені в документах ООН, таких як «Основні принципи ООН щодо застосування сили і вогнепальної зброї правоохоронними органами» (1990 рік). Згідно з цими принципами, застосування вогнепальної зброї можливе лише за умов реальної та неминучої загрози життю, і правоохоронці мають докладати всіх зусиль, щоб уникнути її використання.

Україна, як член міжнародного співтовариства, також повинна дотримуватися цих стандартів, що передбачає необхідність навчання та підготовки співробітників поліції згідно з міжнародними нормами.

Отож, застосування вогнепальної зброї поліцією особливого призначення є надзвичайно відповідальною та складною процедурою, яка потребує глибокого розуміння законодавства, високого рівня професійної підготовки та дотримання міжнародних стандартів. Законодавчі обмеження та принципи, що регулюють використання зброї, спрямовані на забезпечення балансу між громадською безпекою та захистом прав людини. Разом з тим, надмірне або непропорційне застосування сили може мати серйозні правові наслідки для держави і суспільства. Тому для правоохоронців надзвичайно важливо чітко усвідомлювати свою відповідальність і дотримуватися правових норм у кожному конкретному випадку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Логачев М.Г. Правові та психологічні аспекти застосування вогнепальної зброї персоналом поліції. *Право і Безпека*. 2017. № 4. С. 199–204.
2. Навчання поліцейських на початковому етапі вогневої підготовки: методичні рекомендації / кол. авт.; за заг. ред. к.ю.н., доц. Поливанюка В.Д. Дніпро: ДДУВС, 2019. 52 с.
3. Науково-практичний коментар до Закону України «Про Національну поліцію», станом на 1 січня 2016 р. / В. Сокурєнко та ін.; за заг. ред. В. Сокурєнко. Харків, 2016. 408 с.

Косолапкін Ярослав Олександрович
курсант 2 курсу,
факультет підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Національної поліції України
Науковий керівник: **Бодирєв Дмитро Анатолійович**
старший викладач кафедри вогневої підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасні європейські правоохоронці активно адаптуються до нових викликів, включаючи можливість збройних конфліктів. Німеччина та Італія розробили спеціалізовані програми підготовки, які відповідають сучасним стандартам. Франція ж демонструє інноваційний підхід, інтегруючи правоохоронців у спільні навчання з військовими. Такий досвід може бути корисним для України, які прагнуть підвищити готовність своїх силових структур [1].

Важливість вогневої підготовки правоохоронців в Україні в умовах воєнного стану.

Вогнева підготовка правоохоронців в Україні набуває особливого значення в умовах воєнного стану. Вона є невід'ємною частиною забезпечення безпеки держави та громадян. Розглянемо ключові аспекти, які підкреслюють важливість цього виду підготовки. Підвищення рівня безпеки. Здатність правоохоронців швидко та ефективно реагувати на різноманітні загрози є критично важливою. Вогнева підготовка забезпечує навички, необхідні для захисту як самих правоохоронців, так і цивільного населення. В умовах підвищеної небезпеки, коли загроза може виникнути зненацька, володіння зброєю та вміння її застосовувати стає життєво необхідним. Професійна підготовка. Воєнні дії створюють динамічні та непередбачувані ситуації, які вимагають від правоохоронців високого рівня професіоналізму. Вогнева підготовка допомагає розвивати такі якості, як стресостійкість, швидкість реакції та злагодженість дій в екстремальних умовах. Це дозволяє правоохоронцям ефективно виконувати свої завдання навіть у найскладніших ситуаціях. Захист критичної інфраструктури. Одним з пріоритетних завдань правоохоронців є захист об'єктів критичної інфраструктури – енергетичних систем, транспортних вузлів, адміністративних будівель тощо. Високий рівень вогневої підготовки дозволяє забезпечити надійний захист цих об'єктів від диверсій та інших загроз, тим самим підтримуючи життєдіяльність країни.

Інтеграція в міжнародний контекст. Орієнтація на європейські стандарти та методи вогневої підготовки сприяє підвищенню загального рівня підготовки українських правоохоронців. Це, в свою чергу, полегшує співпрацю з міжнародними партнерами та участь у спільних операціях. Застосування єдиних стандартів забезпечує взаєморозуміння та ефективну координацію дій [2].

Підготовка правоохоронців – це динамічний процес, який значною мірою залежить від загального стану безпеки в країні. Порівнюючи підготовку в мирний та воєнний час,

можна чітко виділити кілька ключових відмінностей. В мирний час основна мета – забезпечення правопорядку, розслідування злочинів та захист громадян. Правоохоронці готуються до рутинних завдань, таких як патрулювання, затримання порушників та реагування на дрібні інциденти. З початком воєнного стану цілі радикально змінюються. На перший план виходять завдання з захисту країни, боротьба з диверсіями, забезпечення безпеки стратегічних об'єктів та підтримка військових операцій [3]. В мирний час акцент робиться на розвитку комунікативних навичок, знанні кримінального права та тактики затримання. Важливу роль відіграє фізична підготовка та стійкість. В умовах війни програма навчання доповнюється військовими дисциплінами: вогневою підготовкою, тактикою бою, наданням першої медичної допомоги та взаємодією з військовими підрозділами. В мирний час правоохоронці використовують стандартне службове озброєння та спецзасоби, необхідні для виконання повсякденних завдань. З початком воєнного стану вони отримують доступ до більш потужної зброї, бронежилетів, касок та іншого військового спорядження.

Вогнева підготовка – це безперервний процес, який адаптується до мінливих умов. Перехід від мирного до воєнного часу вимагає значних змін у підходах до навчання, оснащення та правовому регулюванні діяльності правоохоронних органів. Ці зміни спрямовані на забезпечення безпеки держави та громадян в умовах підвищеної загрози [4].

Як навчають європейських правоохоронців

Французький Національний спортивний центр у Фонтенбло, займаючи понад 55 гектарів, є осередком підготовки військових з різних країн. Центр пропонує широкий спектр дисциплін, від стрільби до парашутизму, і щорічно приймає понад 1100 курсантів.

Порівнюючи український досвід з французьким підходом до підготовки спецпідрозділів, можна виявити цікаві паралелі та відмінності. Французький спецназ, визнаний одним з найкращих в Європі, застосовує інтенсивний п'ятимісячний базовий курс, що поєднує фізичну підготовку, військову справу, бойові мистецтва, правові знання та психологію. Наступні три місяці присвячені спеціалізованим тренуванням, включаючи альпінізм, рукопашний бій та різноманітні стрілецькі дисципліни. Обидва центри підкреслюють важливість комплексного підходу до підготовки, поєднуючи фізичну міць, тактичну підготовку та психологічну стійкість. Однак, деталі програм та акценти можуть відрізнятися, відображаючи специфічні вимоги та традиції кожної країни. Вивчення досвіду обох систем може бути корисним для вдосконалення української системи підготовки спецпідрозділів [5].

Міжнародне співробітництво є невід'ємною складовою сучасного світу, що сприяє розвитку та прогресу на глобальному рівні. Обмін знаннями, технологіями та досвідом між країнами відкриває нові можливості для зростання у різних сферах, від освіти та охорони здоров'я до безпеки та економіки. Для країн Європейського Союзу міжнародне співробітництво є особливо важливим, оскільки дозволяє об'єднати зусилля для вирішення спільних проблем та досягнення спільних цілей.

Одним з ключових напрямків міжнародного співробітництва є освіта. Спільні навчальні програми, обмін викладачами та студентами, а також впровадження інноваційних методик навчання сприяють підвищенню якості освіти та підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних працювати у глобалізованому світі. Крім того, міжнародні проекти стимулюють розвиток науки та інновацій, сприяючи створенню нових технологій та рішень для глобальних проблем. Важливу роль відіграє міжнародне

співробітництво і у сфері безпеки. Обмін досвідом та кращими практиками у боротьбі зі злочинністю, тероризмом та іншими загрозами дозволяє підвищити ефективність правоохоронних органів та забезпечити безпеку громадян. Спільні зусилля країн у цій сфері сприяють створенню більш безпечного та стабільного світу. Культурний обмін є ще одним важливим аспектом міжнародного співробітництва. Він сприяє розвитку взаєморозуміння, толерантності та поваги між народами, збагачує культурне життя суспільства та сприяє міцнішим міжнародним відносинам [6].

Системне підвищення якості підготовки передбачає комплекс заходів: оновлення навчальних програм та методик, активне використання сучасних технологій, співпрацю з міжнародними партнерами, модернізацію матеріально-технічної бази, підготовку висококваліфікованих кадрів та впровадження єдиних стандартів. Такий підхід дозволить забезпечити високий рівень підготовки фахівців та підвищити ефективність їхньої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міністерство внутрішніх справ України підготовка правоохоронців в системі МВС України URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/5612>
2. Актуальні проблеми тактичної та вогневої підготовки українських поліцейських в умовах воєнного стану. Тимофєєв В. Тінін Д.Г. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/635>
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Підручник “сержанта механізованих військ” URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/2_%D0%92%D0%9F-7-011162.01-%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0-%D0%A1%D0%95%D0%A0%D0%96-%D0%9C%D0%95%D0%A5-%D0%92%D0%86%D0%99%D0%A1.pdf
5. Аналіз європейського досвіду підготовки правоохоронців URL: <https://nangu.edu.ua/uploads/files/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20v%202.0.pdf>
6. Міжнародна академічна мобільність URL: <https://onua.edu.ua/ua/mizhnarodne-spivrobitnytstvo/mizhnarodna-akademichna-mobilnist/erasmus>

Красільников Валерій Павлович
*академік факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування національної поліції України*
Науковий керівник: Декусар Ганна Геннадіївна
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

PERSONAL STRUCTURE OF THE CRIMINAL

It is necessary to distinguish between the concepts of «person» and personality, emphasizing that a personality is a set of social qualities of a person, and a person is an image – the «face» of a person in which he appears in social relations.

In real life, in particular in practical activities, the criminal appears not as a person, but as a person with all his characteristics, manifestations, individual properties and defects. Hence the need to understand the identity of the criminal in the phenomenon. Disclosure of the content of the characteristics of a specific person is largely achieved through knowledge of the structure of the person in general, determination of the individual characteristics of its structural elements.

The term «structure» in science, in particular in philosophy, which defines the methodological foundations of scientific research, means a «structure» that can be divided into components to make it easier to get an idea about them and, in general, about the object, phenomenon, subject to be studied [3, p. 253-254]. In domestic criminology, the question of the structure of the criminal's personality began to be considered from the mid-60s of the 20th century. (B.V. Volzhenkin, Yu.D. Bluvshstein, N.S. Leikina, O.B. Sakharov, etc.). There are many options for understanding the structure of the criminal's personality and defining its components.

Some proposed to structure the person according to the psychological structure (K.K. Platonov), but to supplement the latter with its special social quality – social danger (S.P. Dagel). Others, seeing a person as a subject of social relations, suggested building its structure according to a sociological scheme. The socio-role structure of a person, identification of the latter with the structure of his personality, value structure, etc. Were also proposed. As for modern views on the problem of the structure of the criminal's personality, mainly Ukrainian criminologists, some of them until recently did not use the term «criminal's personality structure» at all, replacing it with the term «system of features», according to which the latter are grouped [7, p. 96], or the «scheme» of studying the personality of a criminal with the corresponding subsystems (blocks) of «personal qualities» [2, p. 66].

It was allowed to mix the concepts of the person and the personality of the criminal, mainly due to the inclusion in the structure of the latter of «biological qualities and predispositions» [4, p. 81]. I.M. Danshin, not resorting to the analysis of the essential concept of the criminal's personality structure and seeing in it the result (or method) of grouping («compartmentalization») of signs, properties, features, and peculiarities of this person, proposed to distinguish seven groups of elements in his structure [5, p. 66-74]. H.A. Avanesov believes that the idea in criminology about the structure of a criminal's personality should be

based on the understanding of a person as a person (in contrast to the definition of the first as an organism) and the structure of a person in general.

The latter, he notes, consists of two substructures: psychological (individuality) and social (roles and activities in the social environment); the psychological substructure is built according to levels, where the first (lower) level includes biologically determined natural properties and features, and the highest (fourth) level forms the orientation of the individual. He notes that criminologists distinguish three main groups of features in the structure of a criminal's personality: 1) general features of a person; 2) special characteristics of the criminal; 3) signs of the identity of a specific subject who committed a crime, individualizing him as a criminal [6, p. 264-265].

Yu.M. Antonyan, in contrast to the structure of the criminal personality, which he proposed earlier [1, p. 46], now divides it into six blocks, three of which contain types of personal elements without specifying their origin, one is skills, abilities, knowledge (that is, the results of socialization and other individual development); two – group signs and properties of a biosocial nature.

In view of the given prerequisites, the structure of the criminal's personality is proposed, consisting of nine blocks (groups) of features, including:

- a) Three reflect the social characteristics of the criminal (her personality):
 - signs of the formation of a person's socialization (education: its level, profile, occupation, specialty, information about traits acquired in the parental family);
 - signs of social status and social roles (social position, occupation, nature of production, marital status, presence of children, social housing conditions);
 - direct signs of personality orientation (needs, interests, social values in the main spheres of life, antisocial and antisocial needs);
- B) five – biosocial, which include: - demographic characteristics that have social and psychological significance (gender, age);
 - psychophysiological features, including those of genetic origin (reactions, adaptations, temperament features, etc.);
 - indicators of physical health (physical disabilities, chronic somatic diseases, diseases resulting from antisocial (immoral) behavior: alcoholism, drug addiction);
 - indicators of mental health (pathology, which includes sanity; anomaly (deviation), which is limited by anomalies within the limits of sanity);
 - individual psychological traits (rudeness, aggressiveness, malice, cruelty, cynicism, selfishness, vindictiveness, arrogance). A separate block (ninth) contains signs related to the commission of a crime by a person. To a greater extent, these are criminal-legal features of the crime itself (characteristics of the composition of the crime, the objects of the offense, the public danger of the latter (according to the system of the Criminal Code), the presence of previous convictions, etc. [3, p. 256-262].

The given structure of the criminal's personality is a typical model, according to which the structure of the personality of a specific person who committed a certain type of crime is built.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Антонян Ю.М. Кримінологія. Вибрані лекції. - Р. 84-89.
2. Бандурка А.М., Давиденко Л.М. Злочинність в Україні: Причини та заходи протидії. - Харків, 2003.
3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. - К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007.
4. Кальман А.Г., Христич І.А. Кримінологічний словник-довідник. Харків, 2001. - Р. 81.
5. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: [Підручник для студ. вищ. навч. закл. І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.І. Кальман, О.В. Лисодєд; За ред. професора І.М. Даньшина - Харків: Харків: Право, 2003. - 352 р.
6. Кримінологія: Підручник для вузів / За ред. Г.А. Аванесова. - 3-є видання, перероблене і доповнене - С. 264-265.
7. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2-х книгах. Джужа, В.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.; / За заг. ред. О.М. Джужа - Кн. 1. К.: Юрінком Інтер, 2001. - 352 р

Кудла Іван Юрійович

курсант 4 курсу

*Навчально-наукового інституту права та
підготовки фахівців для органів досудового розслідування*

Національної поліції України

Фролов Михайло Михайлович

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,

кандидат юридичних наук,

доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Відповідно до Конституції України, в нашій державі встановлено республіканську форму правління, за якої носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ. Цей принцип є основою для всіх аспектів державного управління, у тому числі і для системи державного фінансового контролю, яка також повинна базуватися на принципах демократії.

Державний фінансовий контроль, як важлива складова системи управління, покликаний забезпечити ефективність використання бюджетних коштів та належне виконання фінансових зобов'язань. Аналіз сучасної організаційної системи державного фінансового контролю на центральному рівні в Україні свідчить про те, що всі елементи цієї системи потребують удосконалення: суб'єкти контролю, об'єкти контролю, а також контрольні дії. Результативність державного фінансового контролю має забезпечити успішне вирішення суспільних проблем та досягнення поставлених цілей. Це передбачає детальний аналіз і оцінку існуючої державної політики, а також перевірку її реалізації органами державної влади та державними службовцями. Визначення результативності організації фінансового контролю на центральному рівні державного управління в Україні здійснюється через аналіз кількісних та якісних характеристик контрольних дій [1, с. 69].

Організація державного фінансового контролю розглядається через призму якості та кількості. Визначення адекватності функціонування системи органів державного фінансового контролю соціальним потребам суспільства та її відповідність чинному законодавству повинно узгоджуватися з конституційними принципами існування України. В умовах формування політичної демократії в Україні одним із важливих напрямків є реалізація зовнішнього державного фінансового контролю. Цей контроль здійснюється інституціями, які аналізують стан державних фінансів і якість управління ними, що в свою чергу забезпечує прозорість і підзвітність.

Демократична форма правління, закріплена в Україні, передбачає, що народ — єдиний носій державної влади — обирає парламент, який наділений контрольними функціями. Органом, що здійснює державний фінансовий контроль, є Рахункова палата України, яка формується Верховною Радою. Створення вищого органу фінансового контролю (Рахункової палати) є важливою передумовою розвитку політичної демократії в Україні. Роль цього органу зростає, оскільки держава несе підвищену відповідальність

за використання ресурсів перед платниками податків. Однак практика здійснення державного фінансового контролю в Україні та здобутки теорії контролю в демократичних країнах свідчать про необхідність удосконалення цієї системи. Першим кроком у цьому напрямку має стати осмислення сутності зовнішнього та внутрішнього контролю та пошук шляхів його вдосконалення [2, с. 16].

Фінансовий контроль в Україні є важливою складовою частиною державного управління, оскільки він забезпечує ефективність і прозорість використання державних коштів. Згідно з Конституцією України, фінансовий контроль здійснюється на принципах демократії, законності, об'єктивності та прозорості. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю формуються на основі різноманітних законодавчих актів, нормативно-правових документів та міжнародних стандартів.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює фінансовий контроль в Україні, є Бюджетний кодекс України. Він визначає основи бюджетного процесу, права та обов'язки суб'єктів фінансового контролю, а також механізми забезпечення прозорості та підзвітності у використанні бюджетних коштів. Крім того, значну роль у регулюванні фінансового контролю відіграє Закон України «Про основи державного фінансового контролю в Україні», який регламентує повноваження та функції органів державного фінансового контролю, а також процедури, що застосовуються при здійсненні контролю.

Додатково, важливими є закони, що стосуються державної служби, антикорупційного законодавства та міжнародних стандартів, які формують основи для контролю за використанням бюджетних ресурсів. В Україні функціонує кілька основних органів, відповідальних за здійснення фінансового контролю. Серед них:

- Рахункова палата України – вищий орган фінансового контролю, що відповідає за зовнішній контроль використання державних коштів, аналіз бюджетних витрат та виконання бюджету.
- Державна аудиторська служба України – орган, який здійснює державний фінансовий аудит і контроль за використанням бюджетних коштів на всіх рівнях.
- Міністерство фінансів України – забезпечує реалізацію державної фінансової політики, контролює виконання державного бюджету та управління державними фінансами.
- Органи місцевого самоврядування – здійснюють контроль за виконанням місцевих бюджетів та ефективним використанням місцевих фінансових ресурсів [3, с. 21].

Правові засади організації та здійснення фінансового контролю в Україні є основою для забезпечення ефективного і прозорого управління державними фінансами. Удосконалення нормативно-правової бази та підвищення ефективності органів контролю є необхідними умовами для реалізації принципів демократії та підзвітності в державному управлінні. Важливою задачею на майбутнє залишається подальше вдосконалення системи фінансового контролю, що має включати в себе як внутрішній, так і зовнішній контроль, з метою забезпечення належного використання бюджетних коштів та підвищення рівня довіри громадськості до органів державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Dubovik, K. E., Організаційно-правовий механізм державного фінансового контролю в Україні. Financial and credit activity problems of theory and practice 2019. С. 340-350.
2. Заудальська О.Л. Державний фінансовий контроль в Україні: сучасні тенденції та перспективи. 2021. С. 65
3. Сисосева, Інна Миколаївна, Наталія Володимирівна Добіжа. Особливості здійснення державного фінансового контролю в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. С. 11-18.

Куліш Вікторія Олександрівна
курсантка 2-го курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів досудового розслідування,
Науковий керівник: **Декусар Ганна Геннадіївна**
старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

INTERPOL AND EUROPOL

Interpol and Europol are two important international organizations involved in the fight against crime at the global and regional levels.

Interpol (International Criminal Police Organization) unites more than 190 participating countries, and its working languages are English, French, Spanish, and Arabic. The organization was founded in Vienna in 1923 and was called the International Criminal Police Commission. According to the organization's charter, the head of the Commission was the police chief of the host country (originally Austria). However, after the annexation of Austria by Nazi Germany in 1938, the headquarters of the Commission was moved to the capital of Germany, Berlin. As a result, most of the member countries stopped participating in the organization, which effectively stopped its international activities. Its main tasks include coordinating the fight against international crime, terrorism, cybercrime, and human trafficking. Interpol makes arrests and provides information and assistance to law enforcement agencies using tools such as Red Alert to track down criminals. Participating countries interact through their national central bureaus, ensuring a rapid exchange of information. Committee, General Secretariat of the National Central Bureau (NCB).

The General Assembly is the highest governing body of Interpol. It meets annually in each country to resolve strategic issues and elect the leadership of the organization. The Secretariat is headed by the Secretary General, who deals with current issues. The Secretariat has administrative, technical, police and research departments. The executive committee consists of 13 members and meets three times a year. This body of Interpol supervises the work of the Secretariat and prepares the agenda of the annual General Assembly. In each country that is a member of Interpol, a National Central Bureau (NCB) is created within the framework of a national law enforcement organization, which serves as a body for exchanging information between national law enforcement organizations and NCBs of other countries and Interpol Secretariat [1].

Europol (European Police Agency) is an agency of the European Union (EU) that coordinates the fight against organized crime and terrorism in the EU, created in accordance with the Maastricht Treaty of February 7, 1992 (Article K1(9)), which provides for police cooperation between EU member states in the fight against terrorism, illegal activities. It was established on the basis of the Convention (K1(9)) [2]. The purpose of Europol is to strengthen mutual cooperation between the competent authorities of the EU member states in the fight against organized crime, terrorism and other forms of serious crimes affecting two or more EU member states [2]. The main function of Europol is the analysis of intelligence information actions, as

well as support for operational actions of law enforcement agencies of the member states. Organization of joint , provides analytical reports and supports joint operations between EU countries. Interpol and Europol do not have law enforcement powers, but their role is to promote cooperation between national police bodies.

The main difference between Interpol and Europol is jurisdiction. Interpol operates on a global level, including countries from different continents, while Europol is limited to the borders of the European Union and specializes in fighting crime within that region. Europol provides a deeper level of integration between law enforcement agencies of EU member states, ensuring rapid data exchange and conducting joint investigations. Interpol, in turn, is a more global tool and coordinates international efforts in the fight against crimes that go beyond the borders of individual countries.

Thus, both Interpol and Europol play an important role in modern law enforcement, contributing to the fight against transnational crime and the creation of an effective system of international law. Interaction between countries through these organizations allows for a quick response to global threats and ensuring security at the national and international levels.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурка О. М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції. — Х., 2003. — 324 с.
2. Адміністративно-правовий статус Європолу та Євроюсту у сфері протидії деяким видам правопорушень в ЄС, Нове українське право, Вип.2, 2023.

Ігор КУРИЛЬЧИК

курсант

*факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ*

Артем ПЛАХОТНИЙ

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НИМИ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Поліцейський захід - це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції.

Згідно частини 1 статті 42 Закону України "Про Національну поліцію" поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

1. фізичний вплив (сила);
2. застосування спеціальних засобів;
3. застосування вогнепальної зброї[1].

Працівникам правоохоронних органів державною надані повноваження щодо охорони громадського порядку, попередження та припинення правопорушень, боротьби зі злочинністю тощо аж до застосування заходів примусу (вогнепальної зброї, спеціальних засобів та фізичної сили), але жодні повноваження не можуть бути свавільно використані та застосовані.

Спеціальні засоби примусу визначені статтею 45 Закону України "Про Національну поліцію" Їх перелік є вичерпним і дає підстави розуміти, що вони застосовуються поліцейським за для забезпечення публічної безпеки і порядку. Підстава застосування спеціального засобу примусу залежить від конкретного виду.

Статтею 23 Закону України "Про Національну поліцію", визначені основні функції Національної поліції до яких, зокрема відноситься функція щодо забезпечення публічної безпеки і порядку суть якої полягає у здійсненні превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень, виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень[2].

Також Національна поліція вживає у межах своєї компетенції заходів для усунення, виявлення та припинення кримінальних, адміністративних правопорушень, вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок вчинення кримінального, адміністративного правопорушення; у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних

стягнень та забезпечує їх виконання; доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення; вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях; регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі[3].

На законодавчому рівні такого поліцейського заходу примусу як застосування вогнепальної зброї відповідає міжнародним правовим актам щодо застосування вогнепальної зброї. Лише окремі аспекти такого заходу залишаються дискусійними. До них належить терміни: «застосування» і «використання». Так, поряд із застосуванням, законодавець у статті 46 Закону України "Про Національну поліцію" визначає, що поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського й інших осіб.

Наприклад, з огляду на досліджені судом обставини справи та докази, встановлено, що працівником патрульної поліції ОСОБА_9 під час події яка мала місце 24.01.2020 року поблизу мосту по вул. Старокосянтинівське шосе у м. Хмельницькому, відносно ОСОБА_6 з метою припинення вчинення останнім правопорушень, передбачених ст.126 та 173 КУпАП було застосовано такі превентивні поліцейські заходи: зупинення транспортного засобу, перевірка документів особи, та заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення у вигляді адміністративного затримання.

Також, у зв'язку з відмовою виконання законних вимог поліцейського, та неефективністю превентивних заходів, до ОСОБА_6 було застосовано заходи примусу у вигляді фізичної сили та спеціальні засоби кайданки.

Із досліджених судом доказів, вбачається, що спілкування ОСОБА_6 з працівниками патрульної поліції, застосування, як превентивних заходів, так і заходів фізичного впливу та спеціальних засобів до нього, були пов'язані з активним його спротивом законним вимогам поліцейських.

Зокрема на відеозаписах, які переглядалися в судовому засіданні, зафіксовано як ОСОБА_6 відмовляється пред'явити посвідчення водія або будь-який інший документ, що посвідчує його особу, не бажає вийти з автомобіля, чинить спротив поліцейському який намагається примусити його вийти з автомобіля, а після залишення салону автомобіля, намагається відійти від автомобіля, після чого патрульний поліцейський ОСОБА_9, застосовуючи силу повалив ОСОБА_6 на землю, де останній знаходиться на землі в положенні лежачи обличчям до низу, а ОСОБА_9 знаходиться зверху та намагається одягнути на руку ОСОБА_6 кайданки, неодноразово повторюючи вимогу вийняти з-під себе праву руку[4].

Для прикладу примусовий захід – застосування фізичної сили. Відповідно до вироку Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області від 16 жовтня 2023 року в кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 365 України відносно поліцейського працюючого інспектором роти № 2 батальйону управління патрульної поліції в Хмельницькій області Департаменту патрульної поліції Національної поліції України, учасника бойових дій встановлено, ОСОБА_9 обвинувачується у тому, що він відповідно до наказу Департаменту патрульної поліції

Національної поліції України від 21.12.2015 року № 27о/с обіймаючи посаду інспектора роти № 2 батальйону управління патрульної поліції в Хмельницькій області Департаменту патрульної поліції Національної поліції України (далі – інспектор роти № 2 батальйону УПП в Хмельницькій області ДПП), будучи працівником правоохоронного органу у званні лейтенанта поліції, 24.01.2020 року близько 09 год. 00 хв.

В результаті чого завдав потерпілому легких тілесних ушкоджень та неодноразово фізичного болю здійснюючи удари по голові та в ділянку паху при тому що потерпілий не чинив фізичного супротиву. Не зважаючи на те що цей вирок є виправдовувальним кожному поліцейському слід чітко знати свої повноваження та неухильно дотримуватися законодавства України.

Отже, стосовно порядку застосування поліцейських заходів примусу, відповідно до ч. 1 ст. 43 Закону України "Про Національну поліцію" працівники поліції зобов'язані «заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є не виправданим або неможливим» та ч. 2 цієї ж статті «Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку» [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» від 13.03.2022 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>
2. Бондаренко В. В. Особливості тактичної підготовки працівників підрозділів патрульної поліції. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: «Педагогіка». 2017. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2017_3_5 (дата звернення: 15.10.2024).
3. Плахотний А.П., Швець Є.В. Додаткові повноваження поліцейського в умовах воєнного стану. Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ. 2023. 273 с.
4. Поліції розширено повноваження законом. Закон і Бізнес. 2022. URL: <https://zib.com.ua/ua/150896.html> (дата звернення 14.10.2024).
5. Вирок Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 16 жовтня 2023 р. у справі № 686/8501/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114184478>.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 16 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 14.10.2024)

Микитенко Владислав Олександрович
курсант 3 курсу ФПФПКПНПУ
Науковий керівник: Фролов Михайло Михайлович
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

СТАДІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Цивільний процес має універсальний характер, забезпечуючи захист прав і законних інтересів незалежно від їхньої галузевої приналежності або характеру судового розгляду. Він складається з послідовних стадій, кожна з яких спрямована на досягнення певної процесуальної мети.

Першою стадією є подання позову, коли позивач звертається до суду з позовною заявою проти відповідача. У цій заяві викладається суть претензій до відповідача, обґрунтування вимог, фактичні обставини справи та підстави для позову, а також зазначається суд, компетентний розглядати цю справу. Позовна заява повинна відповідати встановленій формі та процесуальним вимогам. Крім того, позивач зобов'язаний сплатити судовий збір за розгляд справи. Суд забезпечує передачу копії позовної заяви та повідомлення про початок процесу відповідачу. Якщо позов відповідає законодавчим вимогам, суд приймає його до розгляду. Цей етап є важливим, оскільки саме з подання позову починається судовий процес, визначаються його межі та подальші дії сторін. Іноді перед основним слуханням суд проводить попереднє слухання для вирішення низки питань, таких як збір доказів або уточнення обставин справи. Попереднє слухання служить етапом підготовки до основного розгляду і вирішує процесуальні питання, які потребують уточнення або врегулювання перед основним судовим засіданням. Це може стосуватися прийняття доказів, уточнення заявлених вимог, вирішення технічних питань тощо. Суд також може спробувати досягти компромісу між сторонами або сприяти укладанню мирової угоди, щоб уникнути повного судового слухання. Крім того, на цьому етапі суд може запросити додаткові матеріали або інформацію для кращого розуміння справи, а також вирішити питання, пов'язані з компетенцією суду.

Попереднє слухання дозволяє раціоналізувати процес, допомагаючи врегулювати деякі питання до основного слухання, а також стимулювати сторони до мирного вирішення конфлікту. Сторони мають право обмінюватися доказами, які підтримують їхні позиції, включаючи письмові документи, свідчення або експертні висновки. [1, с.14].

Обмін доказами у цивільному процесі - це важлива процедура, коли сторони обмінюються інформацією та доказами, які підтримують їхні позиції в судовому спорі. Сторони можуть обмінюватися письмовими матеріалами, такими як документи, листи, контракти, фінансові звіти, електронні повідомлення та інші документальні докази, які мають важливе значення для справи. Сторони можуть представляти списки свідків, які вони планують допитати під час судового слухання, а також описати показання, які ці

свідки можуть надати. У разі необхідності сторони можуть використовувати експертні докази, наприклад, висновки експертів у певній галузі, які можуть бути важливими для розуміння обставин справи. Сторони можуть подавати запити на певні докази, які перебувають у володінні іншої сторони або третіх осіб. Процес обміну доказами може також передбачати обмін іншою інформацією, яка може бути корисною для розуміння справи, наприклад, статистичні дані, економічні показники тощо. Цей процес дозволяє сторонам бути усвідомленими про аргументи та докази протилежної сторони та готувати свої аргументи та відповіді належним чином перед судовим слуханням.

Судове слухання - це процес, під час якого сторони представляють свої аргументи, докази та позиції перед судом для вирішення суперечок чи розгляду справи. Основні етапи судового слухання включають такі кроки: Судове засідання відбувається перед суддею чи журі, де сторони представляють свої аргументи та докази. Судове засідання починається з формальних процедур, таких як виклик сторін, представлення сторін, оголошення предмету справи. Сторони мають можливість допитати свідків та експертів, які можуть надати важливі свідчення або експертні висновки щодо справи. Також вони представляють свої докази перед судом, включаючи документи, свідчення, фізичні докази, експертні висновки. Кожна сторона має можливість представити свої аргументи та пояснення, які підтримують їхню позицію відносно справи. Сторони можуть мати можливість проводити перехресний допит свідків чи експертів, а також висловлювати контраргументи на аргументи протилежної сторони. Після представлення доказів та аргументів сторонам може бути надана можливість надати заключні слова, що дозволяє їм узагальнити свої позиції та аргументи перед судом. Після вивчення всієї доступної інформації та вислуховування сторін, суд виносить рішення у справі. Судове слухання є важливим етапом у цивільному процесі, оскільки під час нього суд враховує всі представлені докази та аргументи сторін для прийняття обґрунтованого рішення [1, с.44].

Суд ухвалює рішення на основі представлених доказів і чинного законодавства. Це може бути вирок, постанова або рішення про відмову в задоволенні позову. Хоча судове рішення не є окремою стадією цивільного процесу, воно є частиною фінальної фази цього процесу. Таким чином, розглядаючи послідовність етапів цивільного провадження, судове рішення є результатом завершення розгляду справи. У цивільному процесі рішення суду є остаточним вердиктом щодо спору між сторонами. Суд ретельно оцінює всі докази, свідчення та аргументи, щоб глибше зрозуміти обставини справи. Рішення базується на чинному законодавстві, попередній судовій практиці та прецедентах, які можуть бути актуальними для цієї справи. Окрім самого рішення, суд надає його обґрунтування, де пояснює основні причини свого рішення, спираючись на факти, докази, правові норми та аргументацію. Суд визначає відповідальність сторін, компенсації чи заходи відшкодування, а також які дії повинні бути виконані. Після завершення розгляду суд оголошує своє рішення, яке стає юридично обов'язковим для сторін. У багатьох країнах учасники процесу мають право подати апеляцію до вищого суду, якщо не згодні з рішенням першої інстанції. Судове рішення відіграє ключову роль у врегулюванні судових спорів, оскільки воно встановлює правові наслідки та визначає права і обов'язки сторін.

У випадку несхвалення рішення сторонами, вони можуть подати апеляцію до вищого судового органу для перегляду справи. Апеляція в цивільному процесі - це процедура подання апеляційної скарги чи апеляційної заяви до вищого судового органу з метою

перегляду справи, яка була вирішена на рівні нижчого суду. Сторони можуть подати апеляцію, якщо вони вважають, що вирок нижчого суду був винесений з порушенням прав чи процесуальних норм, або якщо з'явилися нові обставини, які вплинули на рішення. Є певні терміни для подання апеляційної скарги, які встановлені законодавством кожної конкретної юрисдикції. Під час апеляції сторони повинні представити апеляційну скаргу та аргументи, які підтримують їхню позицію щодо перегляду рішення нижчого суду. Вищий судовий орган переглядає справу на основі поданих апеляційних матеріалів та може винести вирок, який підтверджує, змінює або скасовує рішення нижчого суду. Рішення вищого суду після апеляції може стати остаточним, або ж може бути подана подальша апеляція до вищих інстанцій, якщо така можливість передбачена законом. Апеляція надає сторонам можливість переглянути рішення нижчого суду на предмет його відповідності закону та правилам процесуального права, що сприяє захисту їхніх прав та інтересів. Якщо рішення суду вступило в законну силу, сторони повинні виконати його у визначений строк. Виконання рішення у цивільному процесі - це остання стадія процесу, коли сторони повинні виконати рішення суду після його набрання законної сили. Після того, як рішення суду набрало законної сили, воно стає обов'язковим для виконання сторонами. Це означає, що сторони повинні виконати усі умови та рішення, які були накладені на них судом. Часові рамки для виконання рішення можуть бути встановлені судом або впливати з законодавства. А якщо одна зі сторін не погоджується з рішенням або не виконує його, інша сторона може використовувати правові механізми для примусового виконання рішення, включаючи звернення до виконавчих органів чи подання заяви про примусове виконання рішення до суду. Якщо сторона не виконує рішення суду, їй можуть бути накладені штрафи або інші санкції з метою забезпечення виконання рішення. Виконання рішення суду є важливою складовою справедливого та ефективного правосуддя, оскільки воно гарантує дотримання закону та захищає права сторін у суперечці [3].

Отже, кожна стадія цивільного провадження має своє значення для забезпечення справедливості та вирішення спорів між сторонами. Вони утворюють логічний хід судового процесу та забезпечують основи для прийняття обґрунтованих рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с
2. Харітонов Є. О., Голубєва Н. Ю., Харітонова О. І. Цивільний процес України: підручник. Київ: Істина, 2012. 536 с.
3. Ілюпол І. М. Правова природа інституту апеляційного оскарження рішень суду першої інстанції. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 58. С. 388–392.

Мищенко Олександр Леонідович,
курсант курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Науковий керівник: Марієнко Антон Олександрович,
майор поліції
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ВЧЕННЯ ПРО ОСОБИСТІСТЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШНИКА

Вивчення особистості правопорушників є різновидом вивчення людей взагалі. Правопорушники характеризуються соціальною небезпекою своєї поведінки. Це зумовлює необхідність виявлення рис особистості, які в поєднанні з певними ситуаціями призводять до вчинення правопорушень, а також з'ясування того, як ці риси особистості формуються. Поєднання рис особистості (позитивних і негативних) та їх співвідношення може дати уявлення про те, хто скоює злочини, допомогти зрозуміти таку поведінку, її причини та мотивацію, а отже, розробити превентивні заходи. Кримінологію цікавлять не характеристики злочинців взагалі, а характеристики, які сприяють або перешкоджають злочинній поведінці. Тобто виникнення негативних морально-психологічних рис, їх перехід у спрямованість і мотивацію особи та залучення її до антигромадської поведінки.

Одним з основних напрямів запобігання злочинності є виявлення осіб, які вчинили злочини. Це пов'язано з тим, що необхідно ефективно управляти процесом переорієнтації особистості та отримати рекомендації для формування найбільш ефективних методів і загальносоціальних, спеціально-кримінологічних та індивідуальних заходів запобігання злочинності. Важливо враховувати, що навіть у таких спеціалізованих сферах, як злочинність, люди виступають як соціальні суб'єкти. Таким чином, особистість є індивідуальною формою соціальної взаємодії, а злочинець як окреме явище індивідуальною формою негативних суспільних відносин.

Певні характеристики особи правопорушника (зокрема, вік і психічний стан, який визначає неосудність) також є показниками суб'єкта злочину, без яких не може наставати кримінальна відповідальність. Суд також повинен враховувати особливості особистості правопорушника при призначенні покарання. Однак слід мати на увазі, що зміст поняття «особа злочинця» не обмежується характеристиками, характерними для кримінального права, а є значно ширшим. Особистість злочинця є предметом, який широко аналізується та оцінюється фахівцями різних галузей знань (кримінології, соціології, психології, психіатрії тощо). [1]

Особистість злочинця складається з інтегрованих, соціально значущих негативних рис, сформованих у процесі різноманітних і систематичних взаємодій з іншими людьми. Однак це не означає, що злочинна поведінка є лише результатом негативного впливу

зовнішнього середовища на особу. Злочинна поведінка також відображає генетично зумовлені схильності, темперамент та особистість.

Виходячи з вищесказаного, можна сказати, що особистість злочинця - це сукупність соціально значущих рис, зв'язків і відносин, що характеризують людину, яка вчиняє злочин, порушуючи кримінально-правові норми. З цього визначення можна зробити наступні висновки:

1) несприятливі соціальні умови формують особистість злочинця, що проявляється у вчиненні злочинів;

2) криміногенні ознаки самі по собі не дозволяють вважати особу винною до вчинення правопорушення;

3) необхідно враховувати як криміногенні фактори, що відображаються у свідомості особи, формуючи здатність до вчинення злочину, так і криміногенні фактори, що сприяють вчиненню конкретного злочину.

Іншими словами, особистості злочинця притаманна система рис, якостей та ознак, які визначають її як особу, що вчиняє злочини. При цьому особистість злочинця, будучи загальним типом людини, має загальні ознаки (стать, вік, рід занять, освіта, соціальний статус, роль у суспільстві) і специфічні, властиві тільки особистості злочинця, які визначають і виражають характер і ступінь суспільної небезпеки злочинця. [2]

Особливу увагу слід звернути на соціально-психологічні та морально-психологічні характеристики цієї категорії злочинців. Експерти відзначають такі риси особистості, як необачність, грубість, хамство, сарказм, невірноваженість та агресивність. Ці особи вважають, що найкращим способом протидії законним діям працівників органів безпеки є залякування та фізичне насильство. Деякі правопорушники вважають, що їхні протиправні дії не підлягають кримінальній відповідальності. Вони характеризуються відсутністю чіткої системи поглядів на основні аспекти суспільного життя, мають соціально шкідливі та необґрунтовані потреби та вимоги. Їм також притаманні динамічні емоції, насамперед егоїзм та індивідуалізм, а також рухливість нервових процесів. [3]

Таким чином, структура особистості правопорушника - це інтегрована сукупність соціально значущих рис, які формуються в процесі різноманітних і систематичних взаємодій з іншими людьми і тому є предметом діяльності, пізнання і спілкування. Цей аспект особи має велике значення для кримінології. Адже він дозволяє побачити людину як члена суспільства, соціальної групи чи іншої спільноти, як носія соціально типових ознак, притаманних тій чи іншій групі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінологія: підручник / В. С. Ковальський Г. С. Семаков, О. М. Костенко та ін. Київ, Юрінком Інтер, 2017. 344 с

2. Хоменко В. П. Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам у фіскальній сфері: теорія і практика: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 400 с.

3. Кримінологія: навч. Посібник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Г. Колб [та ін.]; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужі. – К.: Атіка, 2010. – 312 с.

Міщенко Олександр Леонідович
курсант 3 курсу ФПФПКПНПУ
Науковий керівник: Фролов Михайло Михайлович
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

УРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Завдання цивільного судочинства полягає у вирішенні конфліктів для забезпечення ефективного захисту прав та інтересів осіб. Суд і учасники процесу повинні керуватися цією метою, яка має пріоритет над іншими аспектами під час судового розгляду. Водночас, за принципом диспозитивності, сторонам у цивільних справах надається право вирішувати спір як поза судом, так і в межах судових процедур, впливаючи на їх перебіг. Засоби врегулювання можуть використовуватись сторонами до або під час розгляду справи, за участю адвокатів чи посередників. Законодавство наразі не передбачає чітко визначених позасудових процедур, які могли б змінити хід судового розгляду. Врегулювання спору за участю судді можливе лише за згодою сторін до початку розгляду справи, але ця процедура виключається, якщо в справі бере участь третя особа з власними вимогами. Такий підхід обґрунтований тим, що результати врегулювання не повинні порушувати права чи інтереси третіх осіб [1].

Врегулювання спору за участю судді здійснюється через спільні або закриті наради, які, відповідно до цивільного процесуального кодексу України, можуть проводитися в режимі відеоконференції. Спільні наради включають усіх учасників процесу — сторони та їх представників разом із суддею. Закриті наради проводяться за ініціативою судді окремо з кожною стороною. Мета цих зустрічей полягає у досягненні угоди між сторонами. Суддя має право призначати перерви в ході врегулювання, залежно від обставин справи.

На початку першої спільної наради суддя роз'яснює мету та порядок проведення процесу, а також права і обов'язки сторін. У ході таких нарад суддя уточнює підстави позову і заперечень, роз'яснює докази, пропонує можливі варіанти врегулювання конфлікту та вживає інших заходів для досягнення домовленості. Під час закритих нарад суддя може звертати увагу на судову практику в аналогічних справах і рекомендувати шляхи вирішення спору. Під час врегулювання спору за участю судді суддя не має права надавати юридичні консультації, оцінювати докази або надавати рекомендації сторонам. Вся інформація, отримана в процесі врегулювання, є конфіденційною. Забороняється використовувати аудіоапаратуру, здійснювати фото- та відеозйомку, а також звукозапис. Відповідно до статті 70 ЦПК України, особи, які зобов'язані зберігати конфіденційність отриманих відомостей у зв'язку з наданням професійної правової допомоги або послуг

медіації, не можуть бути викликані на допит щодо цих відомостей. Також суддя не може бути допитаний щодо інформації, яка стала йому відома під час врегулювання спору [2].

Стаття 204 ЦПК України визначає, що врегулювання спору за участю судді припиняється у таких випадках: коли одна зі сторін подає заяву про завершення процесу; коли спливає строк врегулювання, який не може перевищувати 30 днів з моменту його призначення; за ініціативою судді у разі затягування процесу однією зі сторін; при досягненні сторонами мирової угоди та поданні її до суду для затвердження; коли позивач вирішує відмовитися від позову або відповідач визнає всі вимоги позову. У цих випадках справа передається іншому судді згідно з визначеними законодавством правилами [4].

Результатом ефективних дій під час врегулювання спору є виключно укладання мирової угоди між сторонами. Мирова угода укладається для вирішення конфлікту на основі компромісу та стосується лише прав та обов'язків сторін. Сторони можуть включати в угоду пункти, не обмежуючись лише обговорюваним конфліктом, однак ці умови не повинні порушувати права або законно захищені інтереси інших осіб. Подання позивачем заяви про залишення позову без розгляду або відмову від позову, а також визнання відповідачем всіх вимог не є прямим підтвердженням врегулювання конфлікту, а лише свідчить про припинення судового розгляду. Це зумовлено тим, що мотиви і дії сторін у цих випадках не впливають на сутність процесу. Наприклад, внаслідок вивчення підстав позову, аргументів захисту, роз'яснень щодо доказів у справі, одна зі сторін може прийти до висновку про необґрунтованість своєї позиції, неможливість підтвердження своїх вимог та припинити процес як наслідок такої оцінки, а не для вирішення конфлікту. Подання позивачем заяви про відмову від позову або визнання відповідачем всіх позовних вимог не є безпосереднім доказом вирішення конфлікту, а скоріше свідчить про припинення судового розгляду. Причина полягає в тому, що дії та мотиви сторін у цих випадках не впливають на основи розгляду справи. Наприклад, в результаті аналізу аргументів позову та відповіді, роз'яснень з приводу доказів у справі одна зі сторін може прийти до висновку про недостатність обґрунтування своїх позицій, неспроможність підтвердження вимог і припинити судовий процес через цю оцінку, а не через вирішення конфлікту [3].

Отже, урегулювання спорів у цивільному судочинстві - це складний процес вирішення конфліктів і проблем, що виникають між особами чи організаціями. Цивільне судочинство передбачає застосування правових норм для вирішення цивільних справ, які можуть включати спори про майно, контрактні зобов'язання, права і обов'язки осіб тощо. Основні принципи урегулювання спорів у цивільному судочинстві включають: Принцип справедливості, а саме вирішення справ повинно базуватися на об'єктивних доказах та дотриманні закону, забезпечуючи справедливе вирішення конфлікту. Також доступність правосуддя, урегулювання спорів повинно бути доступним для всіх громадян, незалежно від їхнього соціального статусу чи фінансових можливостей. Швидкість розгляду справ, важливо, щоб судовий процес був ефективним і не затягувався на неприпустимо довгий термін, щоб сторони могли швидко отримати вирішення свого спору. Урахування інтересів сторін. При урегулюванні спорів важливо враховувати позиції та інтереси усіх сторін конфлікту, намагаючись знайти компромісне рішення, яке задовольнить обидві сторони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний процес України: підручник кол. авторів; за ред. Ц58 В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 768 с.
2. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412с.
3. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–41. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення 09.10.2024)

Валерія НІКІТИНА

*курсантка ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції*

Аліна ГАРКУША

*доцент кафедри кримінального процесу та
стратегічних розслідувань
к.ю.н, доцент*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ – ЗАСТАВИ

Запобіжні заходи в кримінальному процесі є одним із найважливіших елементів для забезпечення безпеки інтересів суспільства та держави в цілому. Це впливає із самих правових підстав застосування такого інституту, як запобіжний захід. Застосування будь-якого з видів запобіжних заходів, які чітко визначаються чинним кримінальним процесуальним законодавством нашої держави визначається досить важливим задля ефективного здійснення та прийняття кінцевого рішення під час досудового розслідування кримінальних проваджень.

Так, однією з підстав обрання запобіжного заходу є можливість особи правопорушника продовжувати далі займатися злочинною діяльністю, здійснювати вплив на інших учасників процесу, або усіяло перешкоджати діям інших суб'єктів кримінального провадження.

Застава – один із видів запобіжних заходів. Сама по собі застава є третім за суворістю запобіжним заходом після особистого зобов'язання та особистої поруки. Не менш важливо, що застава певною мірою забезпечує потерпілим можливість вимагати від обвинуваченого відшкодування заподіяної шкоди. Таким чином, норми застави відповідають нормам моралі та моральності, вимогам рівності та справедливості, застосування застави сприяє дотриманню свободи та недоторканості особистості.

Тобто, застосування застави має і психологічний аспект, адже слідчий і прокурор, а також і суд в цілому ряді випадків може розраховувати на те, що підозрюваний, обвинувачений також може бути зацікавлений в забезпеченні нормальних умов розслідування кримінального провадження. Відмова від використання в рамках чинного законодавства подібної зацікавленості потрібно розцінювати як тактичну помилку.

Застава може бути призначена у будь-який момент провадження у справі — на стадії досудового розслідування або на стадії судового розгляду. Клопотати про обрання цього запобіжного заходу можуть як підозрюваний, обвинувачений, так і прокурор, керівник слідчого підрозділу, слідчий і дізнавач.

В умовах воєнного стану КПК України зазнав змін. Однією з таких є те, що застава як запобіжний захід тепер обирається виключно за рішенням слідчого судді. Це означає, що слідчий суддя відіграє центральну роль у вирішенні питань, пов'язаних з наданням та зміною застави, забезпечуючи додатковий рівень юридичного контролю в надзвичайних умовах.

Законодавець також зазначає у статті 616 КПК такі особливості щодо скасування запобіжного заходу для проходження військової служби, визначивши особливості порядку скасування та зміни запобіжних заходів.

У п. 10 рішення Верховного суду від 03.03.2022 № 1/0/2-22 «Щодо окремих питань здійснення провадження в умовах воєнного стану», акцентовано на необхідності слідчим суддям (суду) зауважити на доречності ухвалення за клопотанням підозрюваного рішення про зміну запобіжного заходу у вигляді застави на особисте зобов'язання, якщо відповідне клопотання обґрунтовується бажанням використати кошти, передані в заставу, для їх подальшого внесення на спеціальні рахунки Національного банку України для цілей оборони України [3].

Так, у справі № 757/64135/19 ОСОБА_2 звернулась до суду з клопотанням про зміну запобіжного заходу з застави на особисте зобов'язання, просивши перерахувати внесені кошти на підтримку Збройних Сил України [4].

Ухвала базується на положеннях ст. 201 КПК України, яка надає підозрюваному право клопотати про зміну запобіжного заходу, та ст. 132 КПК України, яка регулює питання застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а також на підставі Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 року №2102-IX із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року в Україні введено воєнний стан строком на 30 діб.

З огляду на введення воєнного стану в Україні, що вплинуло на зміни КПК України, було змінено запобіжний захід.

Це рішення відображає адаптивність правової системи до надзвичайних умов і демонструє її здатність реагувати на актуальні соціальні потреби, надаючи пріоритет національній безпеці та захисту. Враховуючи загальні обставини, рішення суду про зміну запобіжного заходу відповідає як законодавчим вимогам, так і вимогам часу, підкреслюючи зобов'язання суспільства підтримувати свою країну в скрутні часи.

Ми підтримуємо висновки Гаркуши А. Г. та Ананійчука Б. О. з їхнього аналізу, де вони стверджують, що внесення пропонує змін до чинного Кримінально-процесуального кодексу України є обов'язковим і необхідним кроком в сучасних умовах. [5]

Отже, запобіжний захід у вигляді застави відіграє велику роль не лише в кримінальному процесі, а взагалі для держави в цілому. На нашу він допомагає забезпечити конституційні права громадян і є вагомим підставою для виконання своїх обов'язків обвинуваченого, підозрюваного чи заставодавця перед органами правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : Закон України від 14.04.2022 № 2201-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>

3. Соцький А.М. Особливості застосування застави як запобіжного заходу кримінального провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану. Нове українське право 2. 2022. С. 191-196.

4. Ухвала Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу справа № 757/64135/19, провадження 1-кк/214/215/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105340830>

5. Гаркуша А.Г., Ананійчук Б.О. Деякі аспекти змін, впроваджених до порядку застосування тримання під вартою під час кримінального провадження в умовах воєнного стану в Україні / Б.О. Ананійчук, А.Г. Гаркуша // Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування в умовах воєнного стану: матеріали наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 26 трав. 2022 року). Дніпро: ДДУВС, 2022. С. 42-44

Валерія НІКІТИНА

курсантка

*факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ*

Антон МАРІЄНКО

викладач кафедри кримінального права і кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСНОВИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗАСУДЖЕНИХ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ КРИМІНАЛЬНЕ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

Правовий статус засуджених, що відбувають покарання у вигляді позбавлення волі, є ключовим аспектом кримінально-виконавчої системи будь-якої держави. В Україні питання забезпечення прав та обов'язків засуджених особливо актуальне, враховуючи процес реформування системи виконання покарань, спрямований на гуманізацію умов утримання, захист прав людини та їх реінтеграцію до суспільства. У зв'язку з євроінтеграційними процесами, міжнародні стандарти, зокрема вимоги Європейської конвенції з прав людини, відіграють важливу роль у формуванні законодавства України, яке регулює правовий статус засуджених.

Правовий статус засуджених – це сукупність прав, обов'язків та обмежень, які покладаються на особу, що відбуває покарання. Важливо зазначити, що, хоча засуджені втрачають частину прав у зв'язку з обмеженням свободи, вони не позбавляються всіх прав, особливо фундаментальних, які гарантуються Конституцією України та міжнародними актами.

Тому дослідження правового статусу ув'язнених у контексті сучасної правової системи України має важливе значення для забезпечення законності, правопорядку та гуманності в процесі виконання кримінальних покарань.

Зміст правового статусу ув'язненого містить у собі права, законні інтереси та обов'язки ув'язненого, що виникають і реалізуються в межах кримінально-виконавчих відносин. Права та обов'язки ув'язнених можна поділити на дві групи:

- 1) права та обов'язки загальні для всіх громадян України та
- 2) права та обов'язки спеціальні, тобто характерні тільки для осіб, які відбувають покарання. Причому обсяг цих прав і обов'язків може змінюватися в залежності від поведінки засудженого. Загальні права і обов'язки регламентовані адміністративним, трудовим та іншим законодавством, а спеціальні – кримінально-виконавчим законодавством [1].

Важливо зазначити, що законодавець відповідно до положень ст. 8 КВК України виділяє основні права засуджених, а саме: 1) на охорону здоров'я; 2) на отримання інформації про свої права та обов'язки; 3) на правову допомогу; 4) на соціальне забезпечення; 5) на звернення та листування, у тому числі рідною мовою; 6) на гуманне ставлення до себе та на повагу гідності [2].

Важливим елементом правового статусу ув'язненого є обов'язок, передбачений статтею 9 КВК України виконувати встановлені законодавством обов'язки громадян України, неухильно дотримуватися правил поведінки, які передбачені для засуджених, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших осіб; виконувати встановлені законодавством вимоги адміністрації органів і установ виконання покарань, уповноваженого органу з питань пробачії; ввічливо ставитися до персоналу, інших осіб, які відвідують установи виконання покарань, а також до інших засуджених [3].

Правовий статус засуджених, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі, є важливою складовою кримінально-виконавчого права, що поєднує в собі права, обов'язки та обмеження. Гуманізація кримінально-виконавчої системи, яка здійснюється в Україні в рамках євроінтеграційних процесів, сприяє покращенню умов утримання засуджених і наближенню до міжнародних стандартів прав людини. Права засуджених повинні бути гарантовані та захищені, водночас держава має забезпечувати виконання обов'язків і дотримання законних обмежень для досягнення мети покарання та їх подальшої реінтеграції до суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зарадюк З.В. Правовий статус засуджених: навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету : Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#n2> (дата звернення: 15.10.2024).
3. Конституція України. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 15.10.2024).

Валерія НІКІТИНА

курсантка

*факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ*

Артем ПЛАХОТНИЙ

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПРИ ВИКОНАННІ НИМИ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Виконання поліцейськими Національної поліції України (далі – НПУ), своїх службових повноважень та реалізації завдань, що покладаються на НПУ відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» (далі – ЗУ «Про НП») – край диференційований та різноманітний за ступенем складності, рівню ризику та специфіки вид професійної діяльності, який вимагає від поліцейських не лише фаховості в контексті опанування норм чинного законодавства, але й відповідних знань з тактико-спеціальної підготовки, психології, конфліктології, домедичної підготовки та інших напрямів фахових знань, що можуть стати у нагоді при реагуванні на виклики та повідомлення громадян про вчиненні правопорушення, як адміністративні, так й кримінальні, адже навіть виклик, який здається буденним та неризикованим, може перерости у край екстремальну ситуацію, що буде вимагати від поліцейського швидкого прийняття рішень та відповідних дій.

Окремою проблематикою дослідження професійної діяльності поліцейських при здійсненні своїх щоденних повноважень – є питання реалізації повноважень пов'язаних з проникненням до житла чи іншого володіння особи, адже значна кількість викликів пов'язана з необхідністю перебування поліцейських на території або в приміщеннях, що перебувають у приватній власності громадян, та першочергово охороняються положеннями Конституції України.

Для висвітлення предмету нашого дослідження, виокремимо нормативні джерела, які унормовують питання встановлення підстав для проникнення до житла чи іншого володіння особи. Першочергово, основним джерелом нормотворчості є Конституція України, статтею 30 якої визначено, що кожному гарантується недоторканість житла, проте в змісті ч. 2 вказаної статті визначено, що у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку [1].

Акцентуючи увагу на формулюванні «можливий інший, встановлений законом, порядок» відразу звернемось до профільного Закону, що унормовує діяльність підрозділів НПУ – ЗУ «Про НП», зміст якого встановлює наступні підстави проникнення до житла чи іншого володіння особи:

- 1) рятування життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднє переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення;
- 3) припинення кримінального правопорушення, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні [2].

Як бачимо, до переліку окреслених у Конституції України додається ще одна підстава, що викладена у п.3 ч. 1 ст. 38 ЗУ «Про НПУ». Однак, варто визначити, що до підстав, які не пов'язані з невідкладністю та які у переважній більшості і слугують правом проникнення поліцейськими до володіння особи, це – наявність мотивованого рішення суду (ухвали) або добровільної згоди власника або користувача такого володіння.

Положення Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), що стосуються проникнення до житла чи іншого володіння особи та викладені у змісті ст. 233 КПК України обмежуються переліком підстав викладених у конституційній нормі та жодних доповнень у вказаній нормі не викладено. Однак, зміст ч. 2 ст. 233 КПК України надає тлумачення поняттю «житло особи», відповідно до якого під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення [3].

Актуальним питанням стає врахування розмаїтих чинників, які здатні впливати на ефективність виконання поліцейськими оперативно-службових завдань, гарантувати їхню особисту безпеку, зокрема такими є правові чинники (особливості вітчизняної нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність поліції, відповідність нововведень чинним нормам права) [4, с. 607].

Доповнюючи запропоновану тезу, визначимо, що теоретичні положення доктрини тактико-спеціальної підготовки виокремлюють юридичну ознаку як один з елементів особистої безпеки поліцейського при виконанні службових повноважень, однак як свідчить судова практика не всі колеги вдало враховують в своїй службовій діяльності питання нормативного регулювання та наявності підстав проникнення до володіння особи.

Так, відповідно до вироку Шепетівського міськрайонного суду Хмельницької області від 24 квітня 2023 року в кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 162, ч. 2 ст. 365 України відносно оперуповноваженого відділу кримінальної поліції Шепетівського РУП ГУНП в Хмельницькій області встановлено, що перебувши до вказаного домоволодіння ОСОБА_12 та особи, стосовно яких матеріали досудового розслідування виділено в окреме провадження, всупереч вимог ст. 30 Конституції України, ст.ст. 214, 223, 233 КПК України, усвідомлюючи, що відомості за заявами ОСОБА_13 та ОСОБА_14 не внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань та не розпочато досудове розслідування, а інформація ОСОБА_14 щодо бензопили взагалі не зареєстрована і її перевірка їм не доручалася, без добровільної згоди власника домогосподарства та за відсутності визначених законом підстав, умисно, через хвіртку незаконно проникли на огорожене подвір'я домоволодіння, розташованого у АДРЕСА_5, яке на праві власності належало ОСОБА_16 [5].

Узагальнюючи зміст здійсненого нами дослідження, визначимо, що поліцейські НПУ, виконуючи свої службові повноваження, реалізуючи завдання, що покладаються на НПУ відповідно до закону, мають враховувати безліч аспектів приймаючи рішення, що можуть

мати значення доленосних, враховуючи інтереси громадян, суспільства та керуючись власною розсудливістю в контексті питання ймовірності притягнення до відповідальності, зокрема за незаконне проникнення до житла чи іншого володіння особи, адже право недоторканості житла охороняється, в першу чергу, Конституцією України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 08.10.2024).
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 16 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 08.10.2024).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI : станом на 7 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 08.10.2024).
4. Плахотний А., Іванющенко А. Особиста безпека як важлива складова в службовій діяльності поліцейських. Modern problems of science, education and society”(August 14-16, 2023), м. Київ, 14 серп. 2023 р. 2023. С. 606–610.
5. Вирок Шепетівського міськрайонного суду Хмельницької області від 24.04.2023 р. у справі № 688/3026/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110400207>.

Валерія НІКІТИНА

курсантка

*факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування НПУ*

Михайло ФРОЛОВ

*доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
кандидат юридичних наук*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Фінансовий контроль є однією з ключових складових функціонування фінансової системи будь-якої держави. Він забезпечує законність, доцільність та ефективність використання фінансових ресурсів, сприяє стабільності державних фінансів, а також мінімізує ризики зловживань та неефективного управління фінансовими потоками. В Україні фінансовий контроль набуває особливої значущості в умовах реформування економіки, впровадження євроінтеграційних стандартів та модернізації публічного управління.

Дослідження фінансового контролю має важливе теоретичне та практичне значення для вдосконалення фінансової політики України та покращення прозорості й відповідальності державних органів. Сучасні виклики, такі як глобалізація, цифровізація та необхідність посилення контролю за державними фінансами, визначають важливість ефективної системи фінансового контролю.

У цій роботі ми мали на меті розглянути правові основи здійснення фінансового контролю в нашій країні, а також визначення проблем і перспективи її розвитку та удосконалення.

Система нормативно-правового регулювання державного фінансового контролю в Україні характеризується складним ієрархічним характером, відповідно фінансово-правові відносини нижчого рівня регулюються законодавчими нормами вищого рівня, а дія фінансово-правових норм загального характеру є вищою над дією фінансово-правових норм тимчасового (або локального) характеру. Дотримання вимог чинного фінансового законодавства є обов'язковим для органів ДФК, а контроль їхньої діяльності здійснюється як з боку вищих суб'єктів ДФК, так і з боку правоохоронних органів [1].

На сьогоднішній день, система фінансового контролю в Україні стикається з рядом проблем, серед яких:

- корупція: проблема нецільового використання коштів і корупційних схем залишається актуальною;
- недостатня автоматизація процесів: у порівнянні з розвиненими країнами, рівень автоматизації фінансових операцій та аудиту залишається недостатнім;
- недостатність кадрових ресурсів: кваліфікованих фахівців у сфері фінансового контролю не вистачає, що обмежує ефективність роботи відповідних органів.

На думку Долбнєвої Д., для України, на жаль, характерна ситуація, коли діяльність служб державного фінансового контролю відбувається без використання єдиних

уніфікованих стандартів. Переважно в кожному його окремому органі і структурних підрозділах фаховими спеціалістами розробляються власні внутрішні регламентуючі нормативи на основі яких здійснюються контрольні заходи визначених напрямів та об'єктів контролю. Між цими документами відсутній системний взаємозв'язок. Це, в свою чергу, може призвести до відсутності можливостей [2].

Проте, є також позитивні зміни. Наприклад, впровадження електронних систем моніторингу публічних закупівель, зокрема системи Prozorro, дозволило значно підвищити прозорість і відкритість використання державних коштів.

Україна може використовувати досвід інших країн для вдосконалення власної системи фінансового контролю. Наприклад, у країнах Європейського Союзу активно використовуються інструменти автоматизованого фінансового моніторингу, а також системи запобігання фінансовим злочинам. Велика увага приділяється підвищенню прозорості та відкритості фінансової інформації.

На думку В. Піхоцького, з метою удосконалення системи фінансового контролю держави слід провести її реформування, зокрема :

- сформулювати єдині засади формування ДФК, на основі актуальних економічних умов;
- створити єдину правову базу для розвитку системи управління державними фінансами та наділити суб'єктів управлінськими функціями;
- вдосконалити наявні процедури управління державними фінансами;
- удосконалити методи управління державними фінансами;
- оптимізувати організаційні структури ДФК;
- покращити кадровий склад системи ДФК
- створити відповідні інформаційні і комунікаційні системи для сучасних умов.;
- покращення матеріально-технічного і фінансового забезпечення функціонування системи державного фінансового контролю [3].

Фінансовий контроль в Україні є важливою складовою системи державного управління та забезпечення фінансової стабільності. Він відіграє ключову роль у раціональному використанні державних ресурсів та запобіганні корупційним правопорушенням. Однак для підвищення ефективності цієї системи необхідні подальші реформи, спрямовані на посилення автоматизації, підвищення прозорості процесів та вдосконалення правової бази. Перспективи розвитку фінансового контролю пов'язані з впровадженням нових технологій і підвищенням професійної підготовки фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Купер О. Д., Саченко С. І Особливості здійснення державного фінансового контролю : матеріали XI міжнародної науково-практичної інтернет конференції : Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: (м.Тернопіль, 1 грудня 2022 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2022. с.109-110

2. Долбнєва Д. Стан та необхідність стандартизації державного фінансового контролю в Україні. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. No 1. С. 96–101.

3. Піхоцький В. Функціонування системи державного фінансового контролю та її удосконалення. Демократичне врядування. 2012 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2012_10_25

Ніколайчук Д.О.
курсант 4-го курсу ФПФОДР НПУ
Науковий керівник: **Марієнко А.О.**
доцент кафедри
кримінального права та кримінології
К.Ю.Н.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Відомо, що стабільність і динамізм державотворення значною мірою залежать від регулювання цього багатогранного процесу соціальними нормами, зокрема правовими нормами, серед яких суттєве місце посідає кримінально-виконавче право. Це право має значний вплив на суспільні відносини, що складаються під час виконання кримінальних покарань. З іншого боку, розвиток держави є важливою умовою для створення та вдосконалення її нормативної бази.

Аналізуючи зміст кримінально-виконавчої політики, варто коротко визначитися з основною термінологією в цій сфері права. Універсальний словник-енциклопедія, рекомендований Міністерством освіти і науки України, надає узагальнене визначення цього поняття: «1) цілеспрямована діяльність у сфері взаємовідносин між різними суспільними групами, державами й народами, пов'язана з боротьбою за здобуття або утримання державної влади, як засобу регулювання і формування цих відносин; 2) визначена частина, програма або напрямок такої діяльності, головним суб'єктом якої є держава». [1, с.1085].

Це визначення дозволяє уникнути розподілу політики на внутрішню і зовнішню та знімає будь-які сумніви щодо включення в контекст «політики» її складової – «кримінальної політики», яка визначає основні напрями, методи та засоби боротьби держави із злочинністю, форми, завдання і зміст діяльності правоохоронних органів та громадських організацій, які беруть участь у її здійсненні. Ця діяльність є багатогранною і різновекторною та включає: 1) швидке та повне розкриття злочинів, встановлення осіб, винних у їх скоєнні, та забезпечення правильного застосування закону; 2) правильну кваліфікацію скоєного злочину та призначення відповідного покарання; 3) виконання покарання, призначеного за вироком суду [2, с.14].

Основи науки кримінальної політики в Україні заклад професор Харківського університету М.П. Чубинський. На його думку, кримінальна політика – це «гілка науки кримінального права, яка має виробляти рекомендації для найкращої в даній країні справи кримінального правосуддя шляхом соціальних реформ та кращого кримінального законодавства». Кримінальна політика за Чубинським складається з трьох напрямків: 1) кримінальне законодавство; 2) політика превенції; 3) політика репресій (каральна політика). Автор підкреслював, що кримінальна політика повинна надати державній владі науково обґрунтовані пропозиції щодо змісту та методів протидії злочинності в

конкретний історичний період. Це визначення кримінальної політики залишається загальновизнаним у цивілізованому світі і актуальним для сучасної незалежної України. Це підтверджує створення національної кримінології, заснованої на демократичних принципах верховенства права та поваги до прав людини. Це призвело до формування нової політики у сфері застосування кримінальних покарань, що охоплює їх призначення, виконання та відбuvання [3, с. 312].

Сучасна теоретична модель антикримінальної діяльності держави, на відміну від радянської кримінології, де панував культ правлячої партії, базується на пріоритеті кримінологічного попередження злочинності. Це означає перехід від кримінальної політики до кримінологічної політики, яка спирається на прогнозування та планування в кримінології [4, с.21].

Як самостійна галузь права, кримінально-виконавче право є основним засобом вираження та закріплення кримінально-виконавчої політики. Це право складається з правових норм, обов'язкових для всіх громадян України, які охороняються державою та відображають волю народу у сфері виконання покарань відповідно до принципів кримінально-виконавчої політики. Особливістю кримінально-виконавчого права є його метод правового регулювання суспільних відносин, зокрема імперативний метод наказу. Проте в процесі виконання та відбuvання покарань також застосовуються методи переконання та диспозитивний метод. Таким чином, кримінально-виконавче право – це воля народу, виражена у правових нормах, встановлених державою Україна, для регулювання суспільних відносин у процесі виконання та відбuvання кримінальних покарань, а також застосування заходів виховного впливу на засуджених.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. УСЕ Універсальний словник-енциклопедія/Гол.ред.ради чл. - кор. НАНУ
2. М.Попович.-2-ге вид. доп. - Київ: ПВП Всеуuito, 2001, Львів: ЛДКФ Атлас, 2001.- 1576 с.
3. Гель А.П., Семаков Г.С., Яковець І.С. Кримінально-виконавче право України: Навч. посібник/За ред.. проф.. А.Х.Степанюка. – К.:Юрінком Інтер,2008.– 624 с.
4. Чубинський М.П. Курс кримінальної політики. Вид. 2-е. –1911. – 498 с.
5. Литвак О.М. Держава і злочинність: Монографія. - К.:Атіка,2004.-304 с.

ОРИЩЕНКО Назар Олександрович,
*курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: НЕКЛЕСА Олександр Вікторович,
викладач кафедри кримінального процесу,
старший лейтенант поліції*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СЛІДЧИМ ЗА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМ ПРОВАДЖЕННЯМ

Ефективна взаємодія між слідчим та оперативними підрозділами є ключовим фактором успішного розслідування кримінальних правопорушень. У сучасних умовах, коли злочинність набуває все більш складних форм, ця взаємодія набуває особливого значення. Метою даної роботи є аналіз особливостей взаємодії слідчого з оперативними підрозділами в рамках оперативно-розшукового провадження, визначення основних форм такої взаємодії та виявлення шляхів її вдосконалення.

Правовою основою взаємодії слідчого з оперативними підрозділами є Кримінальний процесуальний кодекс України (КПК України) [1, с. 88], Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" та інші нормативно-правові акти. Відповідно до ст. 41 КПК України, оперативні підрозділи здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора [1, с. 89].

Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами може здійснюватися у різних формах. Основними з них є обмін інформацією, спільне планування слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, виконання доручень слідчого, надання допомоги слідчому при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій, та здійснення оперативно-розшукових заходів у кримінальному провадженні [2, с. 153; 3, с. 196; 4, с. 299].

Особливої уваги заслуговує взаємодія слідчого з оперативними підрозділами при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД). Відповідно до ст. 246 КПК України, НСРД проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб [1, с. 178]. При проведенні НСРД взаємодія слідчого з оперативними підрозділами має свої особливості: слідчий може доручити проведення НСРД оперативному підрозділу, який має відповідні технічні можливості; оперативний підрозділ не має права передоручати виконання доручення слідчого іншим підрозділам; результати НСРД повинні бути передані слідчому не пізніше 24 годин після їх отримання; слідчий здійснює контроль за своєчасністю та повнотою виконання доручення на проведення НСРД [5, с. 90].

Незважаючи на наявність нормативно-правової бази, що регулює взаємодію слідчого з оперативними підрозділами, на практиці виникає ряд проблем, які потребують вирішення. Серед них недостатня узгодженість дій слідчого та оперативних підрозділів,

формальний підхід до виконання доручень слідчого оперативними підрозділами, недостатнє використання можливостей оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні та проблеми у забезпеченні конфіденційності інформації при проведенні НСРД.

Для вдосконалення взаємодії слідчого з оперативними підрозділами пропонуються такі заходи, як розробка та впровадження єдиних методичних рекомендацій щодо організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, проведення спільних навчань та тренінгів, вдосконалення системи оцінки ефективності виконання доручень слідчого оперативними підрозділами та розширення практики створення спільних слідчо-оперативних груп для розслідування складних та резонансних злочинів.

Ефективна взаємодія слідчого з оперативними підрозділами є важливою умовою успішного розслідування кримінальних правопорушень. Основними формами такої взаємодії є обмін інформацією, спільне планування слідчих (розшукових) дій, виконання доручень слідчого та проведення НСРД. Для підвищення ефективності взаємодії необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, розробляти єдині методичні рекомендації та проводити спільні навчання для слідчих та оперативних працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
2. Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2021. № 2. С. 151-158.
3. Цуцкірідзе М. С. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами на початковому етапі досудового розслідування. Право і суспільство. 2020. № 3. С. 194-200.
4. Шаповалов О. О. Взаємодія слідчого, прокурора та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 1. С. 298-301.
5. Яровий А. Р. Проблемні питання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2023. № 1 (122). С. 88-96.

Павленко Микита Андрійович
курсант другого курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: **Чорна Аліна Геннадіївна**
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЗЛОЧИН» ТА «ПРОСТУПОК»

У практиці кримінального права існує велика кількість видів правопорушень, які різняться за ступенем тяжкості, мірою покарання та розміром штрафу. Щоб уникнути детального пояснення кожного правопорушення з огляду на його специфічні риси, була розроблена термінологія, яка може, на перший погляд, виглядати схожою, проте суттєво відрізняється при глибшому аналізі окремих аспектів визначення. У цьому контексті можна вказати на терміни «злочин» і «проступок», які легко сплутати, хоча вони не є синонімами. Незважаючи на те що ці поняття можуть мати спільні характеристики, між ними існує суттєва різниця у практичному застосуванні.

У 2020 році вступив у силу Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», який ввів нове поняття в Загальну частину Кримінального кодексу України – «кримінальне правопорушення» [1]. Кримінальним правопорушенням визнається суспільно небезпечне винне діяння (активне або пасивне), яке передбачене Кримінальним кодексом України і вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Кримінальні правопорушення підрозділяються на злочини та кримінальні проступки.

Видатний вчений і криміналіст Чезаре Беккарія підкреслював, що злочин є діянням, яке завдає шкоди суспільству. Як специфічне правове явище, злочин не обмежується лише нормами закону про кримінальну відповідальність, а є реальною дійсністю, що відображається в судових справах. Злочини класифікуються на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі. Тяжкість злочинів, за які передбачені такі покарання, як штраф і позбавлення волі, визначається на основі строку позбавлення волі за відповідне правопорушення. Отже, два види покарань: штраф і позбавлення волі на визначений термін – служать критерієм для оцінки ступеня тяжкості всіх видів злочинів [2, с. 285].

Суспільна небезпека злочину визначається як загроза завдання шкоди або збитків охоронюваному кримінальним законом суспільним відносинам. Важливо відзначити, що суспільна небезпека, як характеристика злочинності, є оцінювальним поняттям, і закон лише загально окреслює його, орієнтуючись на працівників правоохоронних органів. Однак, під час визначення суспільної небезпеки, закон розрізняє такі аспекти, як характер і ступінь суспільної небезпеки злочину.

Проступок визначається як діяння (вчинок чи бездіяльність), яке передбачене Кримінальним кодексом України, за яке основне покарання являє собою штраф, що не перевищує трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі [3, с. 166]. Тобто, можемо охарактеризувати є кримінальний проступок як умисне або необережне діяння, що є незначним за своїм характером і ступенем суспільної небезпеки. Вона також виділяє наступні види покарання, які можуть бути застосовані до особи, що вчинила таке діяння: максимальне позбавлення волі на термін до одного року чи інше, менш суворе покарання, або у санкціях повинна бути передбачена альтернативна форма відповідальності: кримінальне покарання або заходи суспільного впливу.

Отже, поняття «злочин» і «проступок» можуть бути вважатися сумісними, проте вони потребують чіткого логічного розмежування, оскільки обидва входять до категорії «кримінальне правопорушення». Злочин класифікується за новими стандартами на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі. Такі діяння передбачають не лише штрафи як санкції, але й позбавлення волі на термін, визначений законом, залежно від ступеня тяжкості скоєного злочину. Проступок же має нижчий рівень суспільної небезпеки, тому в більшості випадків суд обирає штраф як основне покарання. Основна різниця між цими двома категоріями полягає в ступені тяжкості правопорушень та відповідних покараннях за них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 17.06.2020 р. №720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720-20#Text> (дата звернення: 01.10.2024)
2. МИХАЙЛІЧЕНКО, Т. Кримінальні проступки: особливості правового регулювання. Підприємництво, господарство і право, 2020, 7: 284-290.
3. ІВАНИЦЬКА, Д. М.; ПАРАМОНОВА, О. С. Щодо співвідношення понять «злочин» і «кримінальний проступок». Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка–2021»: XXIII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених/редкол.: ОВ Черевко (голова)[та ін.], 2021, 165-167.

Катерина ПЕЛИХ

студентка 4 курсу спеціальності «Право»

*Науковий керівник: викладач правових дисциплін **Віталіна Кулик***

ВСП «Роменського фахового коледжу

Київського національного економічного університету

імені В. Гетьмана»

ЕТИКА ТА ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У сучасному світі штучний інтелект (ШІ) стрімко розвивається та знаходить застосування у різних сферах життя: від медицини та освіти до промисловості та фінансових послуг. Однак, попри значні технологічні досягнення, впровадження ШІ породжує низку етичних і правових викликів, які потребують невідкладної уваги. Дослідження етичних та правових аспектів ШІ є актуальним і необхідним для забезпечення безпечного впровадження новітніх технологій, їхньої відповідності етичним стандартам і правам людини.

Даній тематиці, зокрема, про історію виникнення, роль штучного інтелекту в правовій системі, веденні воєнних дій присвятили свої наукові праці такі дослідники як Н. Дмитренко, І. Пилипова, Д. Іванюк та інші.

В Україні, як і в багатьох інших країнах, виникає необхідність у розробці та вдосконаленні законодавчої бази, яка б регулювала використання штучного інтелекту та забезпечувала баланс між інноваціями та захистом прав громадян.

Відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: штучний інтелект – це «організована сукупність інформаційних технологій, за допомогою яких можливо виконання складних комплексних завдань шляхом використання наукових методів дослідження та алгоритмічних систем для обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [3].

Законодавство у сфері штучного інтелекту (ШІ) в Україні наразі перебуває на етапі становлення, оскільки розвиток цієї галузі викликає необхідність створення нових нормативно-правових актів та адаптації існуючих правових норм до потреб регулювання інноваційних технологій.

На сьогодні в Україні не існує окремого закону, що регулював би питання використання штучного інтелекту. Однак є деякі нормативно-правові акти та ініціативи, які охоплюють окремі аспекти впровадження цифрових технологій, що можуть застосовуватися для регулювання ШІ.

Уряд України розробляє політику щодо цифрової трансформації та розвитку інноваційних технологій, включно з ШІ. Одним із важливих документів є Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, затверджена у 2020 році Міністерством цифрової

трансформації України. Вона визначає стратегічні напрямки розвитку, етичні стандарти та передбачає розробку відповідного законодавства.

Однією з ключових правових проблем у сфері ІІІ є захист персональних даних. В Україні діє Закон України «Про захист персональних даних» [2], який передбачає правовий захист інформації, що може бути використана в процесі роботи систем штучного інтелекту. Використання ІІІ, що обробляє персональні дані вимагає дотримання цих норм.

Також штучний інтелект згадується у Законі України «Про авторське право і суміжні права» [1], де він фігурує як система, яка може створювати неоригінальні об'єкти, створені комп'ютерною програмою. Комплексного регулювання цього питання в Україні поки що немає, але за участі представників профільного бізнесу, науковців та освітян із експертного комітету зі штучного інтелекту при Міністерстві Цифрової трансформації України була розроблена та презентована Дорожня Карта з регулювання штучного інтелекту в Україні [4].

Україна, будучи частиною євроінтеграційного процесу, прагне адаптувати своє законодавство до європейських стандартів. Європейський Союз активно працює над розробкою нормативної бази щодо ІІІ, зокрема, 1 серпня 2024 року набув чинності Європейський закон про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act), перший у світі комплексний нормативний акт щодо штучного інтелекту. Закон покликаний гарантувати, що штучний інтелект, розроблений і використовуваний в ЄС, заслуговує довіри, має гарантії захисту основних прав людей. Закон спрямований на створення гармонізованого внутрішнього ринку штучного інтелекту в ЄС, заохочення впровадження цієї технології та створення сприятливого середовища для інновацій та інвестицій [6]. Зазначений закон може стати важливим орієнтиром для України у створенні власної системи правового регулювання.

Крім законодавчих аспектів, в Україні активно обговорюються етичні питання використання ІІІ, особливо у таких чутливих сферах, як прийняття рішень про надання соціальних послуг, діагностику хвороб чи автоматизоване правосуддя. Етичні рамки є важливим компонентом для забезпечення балансу між інноваціями та захистом прав людини.

Основні етичні виклики, пов'язані з використанням ІІІ стосуються прав людини, прозорості, справедливості та безпеки. Зокрема:

1) Штучний інтелект має здатність обробляти величезні обсяги даних, зокрема, персональних. Це означає порушення щодо конфіденційності, оскільки існує ризик, який може бути використаний без належної згоди або для непередбачених цілей. В Україні діє закон «Про захист персональних даних» [2], але використання ІІІ вимагає більш жорстких механізмів захисту інформації, щоб запобігти зловживанням і несанкціонованому доступу до особистих даних.

2) Штучний інтелект часто працює на основі складних алгоритмів, які можуть бути непрозорими для розуміння людини. Це породжує питання відповідальності у випадку помилок чи зловживань. Наприклад, якщо рішення ухвалене за допомогою ІІІ (у сфері правосуддя чи медицини), виявиться неправильним. Тоді важливим є хто несе відповідальність: розробник, користувач чи сама технологія. В Україні питання прозорості алгоритмів та відповідальності за їх результати потребує детального регулювання.

3) Одним із деяких етичних викликів є забезпечення того, щоб ІІІ залишився під контролем людини. Питання автономності ІІІ набуває критичного значення в таких галузях, як військові технології, де автономні системи можуть прийняти життєво

значущі рішення. Важливо зберегти можливість людського втручання та контроль на кожному етапі використання ШІ.

4) Іншим етичним питанням є можливість неправильного або шкідливого використання ШІ, особливо в контексті кібербезпеки та військових технологій.

5) Штучний інтелект вже сьогодні змінює способи комунікації між людьми, що може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Використання ШІ для автоматизації процесів у медіа може сприяти поширенню дезінформації, маніпуляції громадською думкою, навіть створення «фейкових новин». Важливо забезпечити етичний підхід до того, як ШІ використовується у суспільному житті, щоб уникнути загроз для демократії та громадського порядку.

Етичне питання, пов'язане з використанням штучного інтелекту є надзвичайно важливим для України, яка знаходиться на шляху цифрової трансформації. Впровадження чітких етичних стандартів та законодавчих норм допоможе забезпечити безпечне, прозоре та справедливе використання ШІ, водночас захищаючи права громадян та запобігаючи можливим негативним наслідкам.

Незважаючи на відсутність цілісної системи правового регулювання штучного інтелекту, Україна поступово робить кроки до створення нормативної бази, яка б відповідала сучасним викликам та міжнародним стандартам у сфері розвитку та використання штучного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 грудня 2022 року № 2811-IX : станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 18. 10. 2024).

2. Про захист персональних даних : Закон України від 01 червня 2010 року № 2297-VI : станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 18. 10. 2024).

3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 груд. 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 18. 10. 2024).

4. Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні. URL: https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%8F%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%B7%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%A8%D0%86%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_compressed.pdf

5. Кузьменко О. В., Чорна В. Г., Островський С. О. Правове регулювання запровадження та використання штучного інтелекту. *Київський часопис права*. 2024. №1. С. 173–177. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/419>

6. У Євросоюзі набув чинності перший у світі закон про штучний інтелект. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3891086-u-evrosouzi-nabuv-cinnosti-persij-u-sviti-zakon-pro-stucnij-intelekt.html>

Юлій ПЛЕШАКОВ

Курсант н.з Ср-141

*ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції*

Михайло ФРОЛОВ

*доцент кафедри цивільно-правових
Дисциплін ФПФПКПНПУ*

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСІВ

Фінансово-правове регулювання є важливим інструментом управління економічними процесами в державі, яке зосереджується на впорядкуванні суспільних відносин, що мають особливе значення для функціонування суспільства та держави. Через фінансово-правове регулювання забезпечується виконання як державних функцій, так і завдань територіальних громад, що підкреслює його роль як одного з основних механізмів впливу на розвиток економіки і суспільного життя.

Фінансово-правові норми відображають об'єктивну реальність, трансформуючи економічні відносини в правові інструменти на підставі волі владного суб'єкта. Таким чином, з великої кількості економічних (фінансових) відносин виділяються ті, що є найбільш значущими для сучасного суспільства і вимагають державних гарантій і забезпечення. Ці відносини перетворюються у фінансові правовідносини, що є об'єктом фінансово-правового регулювання. Для розуміння сутності фінансово-правового регулювання, важливо чітко визначити коло суспільних відносин, що є його об'єктом. Фінанси, як основний об'єкт цих відносин, є складною категорією, яка має кілька трактувань у фінансово-правовій літературі. Зокрема, використовуються такі терміни, як «фінанси», «державні фінанси» та «публічні фінанси», що свідчить про різні підходи до їх визначення.

Фінанси є фундаментом держави, її матеріальною основою. Вона зазначає, що фінанси виникають з появою держави і відображають економічні відносини, завдяки яким забезпечується фінансування всіх секторів економіки — як виробничих, так і невиробничих. У свою чергу, О. Орлюк характеризує фінанси як відносини, що виникають у процесі розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту та національного багатства для формування грошових доходів громадян, суб'єктів господарювання, органів місцевого самоврядування та держави, які використовуються для задоволення соціальних, економічних та інших потреб суспільства [1, с. 9].

Головним інструментом фінансових відносин є гроші, як у готівковій, так і в безготівковій формах. Грошові кошти є основою публічної фінансової діяльності, проте, варто зазначити, що поняття фінансів не обмежується лише грошима. До фінансових інструментів також відносяться цінні папери (переважно боргові) та валютні цінності, що регулюються валютним законодавством і допущені до господарського обігу.

Таким чином, фінансово-правове регулювання є важливим елементом державної політики, через яке держава і територіальні громади мають можливість виконувати свої

функції. Воно забезпечує правовий порядок у сфері фінансів, визначаючи, які суспільні відносини потребують державних гарантій та контролю. Фінансово-правове регулювання сприяє оптимальному функціонуванню економічної системи країни, забезпечуючи справедливий розподіл ресурсів і можливість задовольнити як соціальні, так і економічні потреби суспільства. Фінанси як категорія розкриваються через економічні процеси розподілу, перерозподілу та формування грошових ресурсів, що вимагають державного контролю і правової регламентації. Відповідно, фінансове право і його норми є необхідним інструментом для регулювання таких відносин, створюючи стабільну основу для функціонування держави та економіки в цілому [2, с. 35].

Правове регулювання публічних доходів і фінансів є ключовим елементом фінансової системи держави, оскільки воно забезпечує ефективне управління ресурсами, що сприяє стабільному розвитку економіки та задоволенню соціальних потреб суспільства. Публічні доходи, які включають податкові та неподаткові надходження, формують фінансову основу для реалізації державних програм, соціальних ініціатив та інших важливих завдань. Публічні доходи — це грошові надходження, які отримує держава і органи місцевого самоврядування для фінансування своїх витрат. Вони поділяються на податкові (збори, податки) та неподаткові (штрафи, адміністративні збори, доходи від державної власності). Основною метою публічних доходів є забезпечення фінансової стабільності, виконання бюджетних зобов'язань та фінансування суспільних потреб [3].

Правове регулювання публічних доходів включає систему норм і правил, що визначають порядок збору, використання та контролю за надходженнями. Основними складовими цього регулювання є:

- Податкове право, регулює відносини між державою і платниками податків, встановлюючи правила нарахування, сплати та контроль за виконанням податкових зобов'язань.
- Бюджетне право, визначає порядок формування, виконання та контролю за виконанням державного та місцевих бюджетів. Це включає встановлення норм щодо планування доходів і витрат, а також порядок їх використання.
- Фінансовий контроль, забезпечує дотримання фінансової дисципліни, контроль за ефективністю використання публічних коштів, а також проведення аудиту фінансової діяльності державних органів.

Правове регулювання публічних доходів та фінансів має велике значення для розвитку економіки і суспільства. Воно забезпечує:

- Справедливий розподіл ресурсів шляхом встановлення норм, що визначають, як публічні доходи будуть використовуватися для задоволення потреб суспільства.
- Прозорість і підзвітність забезпечуючи контроль за надходженнями та витратами, що дозволяє громадськості стежити за фінансовою діяльністю держави та місцевих органів.
- Стимулювання економічного зростання шляхом забезпечення фінансування важливих соціальних і економічних проектів, які сприяють розвитку інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших сфер [4].

Таким чином, правове регулювання публічних доходів та фінансів є невід'ємною частиною функціонування держави, яке визначає правила гри у фінансовій сфері. Ефективне регулювання не лише забезпечує стабільність економіки, але й сприяє соціальному прогресу, формуючи умови для розвитку суспільства та підвищення якості життя громадян. Без належного правового регулювання публічні доходи не можуть бути ефективно зібрані та використані, що негативно вплине на всі сфери державної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гачак-Величко, Л., Т. Шуляк. Фінанси як об'єкт фінансово-правового регулювання. Проблеми розвитку адміністративного, фінансового та інформаційного права в контексті євроінтеграційних процесів: зб. матер. III Міжнар. 2022. С. 68
2. Миколайчук В.С. Місцеві бюджети та особливості їх функціонування в умовах реформування публічних фінансів. Тернопіль, ЗУНУ, 2023. С. 55.
3. План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році: затв. розпорядженням Каб. Міністрів України від 4 берез. 2015 р. №213-р. URL: www.kmu.gov.ua/document/248017544/R0213.doc
4. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: затв. Указом Президента України від 12 січ. 2015 р. №5/2015. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print1470378976509112>

Слуцька О.С.,
студентка IV курсу
Юридичного факультету
Національний авіаційний університет
Науковий керівник: **Череватюк В.Б.**

ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Актуальність дослідження. Актуальність даної теми зумовлена євроінтеграційним курсом України до Європейського Союзу, що вимагає втілення європейських стандартів до національної правової системи. Правова система України відчуває на собі значний вплив глобалізаційних процесів та потребує оптимізації. В той же час правова система Європейського Союзу є втіленням об'єднання різноманітних культур та гармонії національного законодавства країн-членів з законодавством асоціації.

Предмет дослідження. Предметом даного дослідження є порівняльно-правовий аналіз правової системи України та Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Правова система становить основу характеристики держави, що проявляється через дослідження стану права, законодавства та діяльності гілок влади. Дослідженню поняття правова система присвячені роботи Н.М. Оніщенко, Ю. Тихомирова, Ю. Шемчушенка, П. Рабіновича, проте вважаємо найбільш доцільним визначення О.Ф. Скакун. Відповідно правова система це сукупність узгоджених та взаємозалежних юридичних засобів, які регулюють відносини в суспільстві, та юридичних явищ, які виникають як наслідок такого регулювання [1, с. 48]. Тобто правова система являє собою сукупність правових явищ, що взаємопов'язані та сформовані впливом розвитку суспільства. Елементами правової системи виступають такі підсистеми: інституційна (суб'єкти права); нормативна (система джерел права, норми); ідеологічна (правова культура, наука та правосвідомість); функціональна (правореалізація, правозастосування, нормотворчість та юридична практика); результативна (результат дії права, правопорядок суспільства).

За формально юридичними ознаками правова система України відноситься до романо-германської правової сім'ї та відповідно успадковує західну правову традицію. Для національного права характерно, що основу джерел права складають нормативно-правові акти. Зокрема нормативно-правові акти існують у ієрархічній структурі, де Основним Законом визнається Конституція України, а вже після цього закони, які мають відповідати Конституції, укази Президента, постанови уряду, нормативні акти центральних органів виконавчої влади та інші. Однією із характерних ознак національної правової системи виділяють кодифікований характер права, адже завдяки кодифікації упорядковується масив правових норм, що регулюють певні сфери суспільних відносин. Зокрема в Україні до кодифікованих актів належать: Цивільний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс торговельного мореплавства та інші.

В Україні правові норми мають абстрактний та загальний характер. Норми права, які направлені на невизначене коло осіб несуть загальний характер, а ті які передбачають

загальні обставини та не врегульовують конкретні ситуації, що виникають внаслідок конкретних суспільних відносин несуть абстрактний характер. Основною проблемою узагальнених правових норм є втрата ефективності врегулювання суспільних відносин. Також правові норми поділяються відповідно до галузей та інститутів права, що виражаються предметом та методом правового регулювання. Із розвитком суспільства виникає необхідність у появі нових галузей права у національній правовій системі, зокрема до таких відносяться інформаційне, транспортне, медичне право та інші.

Доцільною є правова думка розподіляти національну систему права на дві підсистеми: публічне та приватне. Що підкреслює пріоритетність прав людини та дозволяє здійснити ефективний правовий захист суспільних інтересів [2, с.29-30].

Значний вплив на правову систему України здійснюють рішення Європейського суду з прав людини, адже виступають орієнтиром для удосконалення національного законодавства. Ще одне значення застосування практики ЄСПЛ полягає у безпосередньому правозастосуванні, де відповідно співставляються обставини аналогічних справ та імплетуються норми національного законодавства. Проте таке правозастосування має бути здійснено чітко до процедури визначеної законом [3, с. 696].

Правова система Європейського Союзу визначається як комплекс юридичних явищ, які сформувались як наслідок європейської інтеграції, що здійснюються та гарантують регулювання суспільних відносин у ЄС. Право ЄС являє собою універсальність застосування та регулювання суспільних відносин не тільки для держав-членів, а й для держав-кандидатів. Від 23 червня 2022 року Україна отримала статут кандидата на вступ до Європейського Союзу. За своєю природою право ЄС має міжнародно-правовий характер. Однією із ознак правової системи є механізм детермінації, тобто взаємообумовленість та взаємопов'язаність елементів правової системи. У зв'язку із створенням нових демократичних правових інструментів у ЄС з'являються нові способи захисту прав людини, юридичних осіб та держав в цілому [4, с. 213-215].

На думку В. Колесніченко, основні риси та цінності правової системи Європейського Союзу виражають принципи права, в яких визначено зміст та концепцію правового регулювання суспільних відносин інтеграційного об'єднання. О. Назаренко здійснює наступну класифікацію принципів права Європейського Союзу:

- співвідношення права ЄС з правовими системами держав-членів (верховенство права ЄС над національним правом держав-членів);
- функціонування ЄС, які визначають порядок реалізації наданих йому повноважень (принципи пропорційності та субсидіарності);
- спеціальні принципи права ЄС, які застосовуються в рамках окремих галузей або сфер правового регулювання в ЄС;
- загальні принципи права ЄС – керівні засади правового регулювання, які діють у всіх сферах компетенції ЄС та, водночас, притаманні демократичним правовим системам [5, с. 36-37].

Варто зауважити на принципі верховенства права. Для української правової системи верховенство права виступає основним орієнтиром, зокрема у євроінтеграційному курсі. Основними завданням даного принципу виступає не допущення свавілля державної влади, яке контролюється за допомогою спеціальних механізмів та правопорядку [2, с. 29]. Принцип верховенства права Європейського Союзу уособлює обов'язок національних правоохоронних органів забезпечення ефективного правового захисту особи від дії національного законодавства, яке суперечить положенням права ЄС [5, с. 38].

Отже, правова система України розвивається з дотриманням євроінтеграційного курсу, що чітко виражений у правовій системі Європейського Союзу. Звернення до юридичних механізмів та законодавства ЄС дозволяє Україні полегшити свій шлях, як держави-кандидата шляхом запровадження європейських правових стандартів до національної правової системи. Що особливо виражається дотриманням верховенства права, що як і для України так і для Європейського Союзу є основоположним принципом права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пильгун Н. Поняття правової системи України та її функціонування у суспільстві. Юридичний. 2019. Т. 3, № 52. С. 47–54. URL: <https://doi.org/file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/alexi,+9.pdf>.
2. Богачова Л., Магда Є. Правова система України: сучасний стан та тенденції розвитку. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 28–30. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/6.pdf.
3. Зварич Р., Дручек О., Новікова М. Правова система України в парадигмі англосаксонської правової сім'ї в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 10. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2023/168.pdf.
4. Суханова Д. Особливості правової системи Європейського Союзу та її співвідношення з міжнародними і національними правовими системами. Юридичний вісник. 2024. № 1. С. 211–217. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v1_2024/24.pdf.
5. Суханова Д. Загальні принципи правової системи Європейського Союзу та тенденції їх розвитку. Право і суспільство. 2024. Т. 2, № 1. С. 34–40. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/1_2024/part_2/8.pdf.

Дар'я УСОВА

курсант н.г. ДР-144

факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України

Науковий керівник: **Ганна БІДНЯК**

доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
майор поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

З моменту вторгнення російської федерації на територію України, на жаль, дуже актуальними кримінальними правопорушеннями стали злочини проти національної безпеки, а саме колабораційна діяльність. Кримінальне правопорушення є основним поняттям у кримінальному праві, яке визначає суспільно небезпечні діяння, що можуть призводити до кримінальної відповідальності. Відповідно до частини 1 статті 11 Кримінального кодексу України (КК України), кримінальне правопорушення визначається як суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Це поняття охоплює широкий спектр діянь, серед яких особливе місце займає колабораціонізм.

Колабораціонізм визначається як спеціальна форма державної зради, яка виникає на окупованих територіях під час міжнародного збройного конфлікту і передбачає добровільну співпрацю населення з окупантом. У міжнародно-правовому вимірі колабораціонізм інтерпретується як свідомо співпраця особи або групи осіб з окупаційною владою з метою здійснення ворожих дій проти власної держави, її народу та інтересів. Це може включати в себе надання допомоги окупаційній владі, військову службу на її боці, розвідувальну діяльність, збір і передачу інформації, зраду військових і державних таємниць, а також участь у пропаганді окупаційної ідеології [1, с. 9].

Для більш детального розслідування колабораційних злочинів слід звернути увагу на між дисциплінарні зв'язки, тому ми звернулися до криміналістики. З точки зору криміналістики, кримінальне правопорушення розглядається як автономний конкретний випадок людської діяльності, який є частиною більшої системи з внутрішніми і зовнішніми зв'язками. Криміналістичний об'єкт пізнання представляє собою інтегративну систему, що формується на базі правових, кримінологічних, оперативно-розшукових і криміналістичних характеристик кримінальних правопорушень. Стаття 111-1 КК України, що регламентує кримінальні правопорушення, пов'язані з колабораціонізмом, складається з восьми частин, де перші сім частин містять основні склади правопорушення, а восьма частина описує кваліфікований склад. Відповідно до класифікації за ступенем тяжкості, кримінальні

правопорушення поділяються на кримінальні проступки, нетяжкі злочини, тяжкі злочини та особливо тяжкі злочини [2, с. 31].

Виділяють три основні типи (форми) колабораційної діяльності:

- Ідеологічний та культурно-освітній колабораціонізм, включає пропагандистську діяльність, спрямовану на утвердження окупації.
- Адміністративний та воєнно-політичний колабораціонізм, участь у діяльності незаконних органів, створених державою-агресором.
- Господарський (економічний) колабораціонізм, матеріальне забезпечення діяльності незаконних органів [3, с. 5].

Аналіз судової практики свідчить, що колабораційна діяльність часто розслідується в межах кримінальних проваджень, що охоплюють сукупність правопорушень. Це може включати порушення, що пов'язані з частинами 2, 3, 5, 6 та 7 статті 111-1 КК України.

Отже, кримінальне правопорушення, особливо в контексті колабораціонізму, є складним і багатогранним явищем, яке вимагає комплексного підходу до його вивчення та розслідування. Кримінально-правове поняття кримінального правопорушення слугує орієнтиром для криміналістичних досліджень, визначаючи рівні класифікації злочинів та особливості їхнього розслідування. Таким чином, важливість чіткого розуміння терміну «кримінальне правопорушення» та специфічних форм, таких як колабораціонізм, не може бути переоцінена в умовах сучасного кримінального правознавства [4, с. 7].

На першому етапі необхідно провести всебічний аналіз обставин, що сприяють вчиненню колабораційних злочинів. Це включає в себе дослідження соціально-економічних факторів, діяльності окупаційних адміністрацій, а також можливих каналів інформаційного впливу.

Важливим етапом є визначення пріоритетних напрямів розслідування. Це може включати:

- Встановлення особи або групи осіб, що вчинили злочини.
 - Аналіз механізмів співпраці з окупантами.
 - Виявлення матеріалів та доказів, що підтверджують факт колабораціонізму.
- Ефективне розслідування потребує чіткої стратегії збору доказів. Це включає в себе:
- Залучення експертів у криміналістиці.
 - Використання спеціальних технічних засобів для збору інформації.
 - Встановлення контактів з місцевими громадами для отримання інформації.

Для успішного розслідування колабораційних злочинів важливо налагодження взаємодії між правоохоронними органами, службами безпеки, військовими підрозділами та місцевими органами влади. Спільні дії забезпечують комплексний підхід до вирішення проблеми та підвищують ефективність розслідування. Усі дії в рамках розслідування мають ґрунтуватися на законодавчих актах та міжнародних нормах. Важливо забезпечити дотримання прав підозрюваних та потерпілих, що є необхідною умовою для легітимності процесу [2, с. 22].

Отже, планування розслідування колабораційних злочинів під час дії воєнного стану є складним і багатогранним процесом, що вимагає зусиль усіх зацікавлених сторін. В умовах воєнного часу, коли кожен день може мати критичне значення, своєчасне та ефективне реагування на прояви колабораціонізму здатне значно зміцнити обороноздатність держави, захистити її інтереси та відновити справедливість. Тому дане питання потребує комплексного підходу, який би включав як стратегічне, так і тактичне планування, з урахуванням специфіки військових дій та правових норм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабіков О.П. Негласні слідчі (розшукові) дії: теорія і практика. Наук.дослід. ін-т публіч. права. Київ: Норма права, 2023. 434 с.
2. Бондар В.С. Обставини що підлягають встановленню у кримінальних провадженнях про кримінальні пра-вопорушення, передбачені ст. 111-1 КК України. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Том XXXII. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 3–14.
3. Бондар В.С., Ріпа Ф.В. Взаємодія органів досудового розслідування з підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність у виявленні та розслідування колабораційної діяльності в ідеологічній та культурно-освітній сферах. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. С. 461–466.
4. Бондар, Володимир Сергійович. Про основи методики досудового розслідування колабораційної діяльності. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. С. 115-124.
5. Бідняк Г. С., Вільхова Є. М. Актуальні аспекти розслідування проявів колабораційних дій. Матеріали міжнародної науково- практичної конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки». Дніпро, 2023 рік. С. 29-32.

Швець Олександра Миколаївна
курсантка 3 курсу
Навчально-наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Науковий керівник: **Кривонус Олександр Григорович**
старший викладач кафедри
криміналістики та домедичної підготовки
доктор філософії
капітан поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ ТА ВІДЕОЗАПИС ДЛЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Криміналістична фотографія та відеозапис є одними з ключових технічних засобів фіксації інформації, які використовуються в процесі розслідування злочинів. Їхня роль полягає в об'єктивній, наочній та незаперечній передачі доказової інформації, що забезпечує ефективність слідчих та оперативно-розшукових заходів.

Криміналістична фотографія — це спеціалізована галузь фотографії, яка має на меті фіксацію місця події, предметів, обставин, а також осіб, пов'язаних із кримінальною справою. Вона здійснюється за допомогою різних методів і технічних засобів, що дозволяють зберегти та документувати докази на всіх стадіях слідства. Заснована на досягненнях природничих і технічних наук, ця методика перетворилася на невід'ємну частину кримінального судочинства, забезпечуючи точну і надійну візуальну інформацію. Вона використовується не лише для документування місць злочину, але й для дослідження окремих об'єктів, таких як речові докази, сліди, трупи та інші матеріали, що можуть бути залучені до судового розслідування [1, с. 59]. Криміналістично-дослідницька фотографія являє собою спеціалізовану систему методів, прийомів і засобів, що використовуються для отримання нових фактів під час проведення криміналістичних експертиз. Її основна мета полягає у виявленні слабо видимих або невидимих за звичайних умов ознак, а також у виявленні подібностей або відмінностей між об'єктами. Важливо зазначити, що ця галузь криміналістики іноді називається експертною, оскільки її методи і технічні засоби активно використовуються експертами у процесі дослідження [2, с. 47].

Застосування криміналістичної фотографії під час слідчих (розшукових) дій є важливою складовою кримінального процесу. Згідно з Кримінально-процесуальним кодексом України (ч. 7 ст. 237 КПК України), слідчий, прокурор або спеціаліст має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани та схеми,

виготовляти графічні зображення, відбитки та зліпки. Це забезпечує точність фіксації процесуальних дій і збереження важливих доказів [4, с. 3].

Дослідження, проведене на основі анкетування працівників Національної поліції, показало, що фотозйомка і відеозапис широко використовуються під час різних слідчих дій. Наприклад, під час огляду місця події фотографія та відеозапис застосовуються у 92% випадків, під час слідчих експериментів — у 86%, а під час пред'явлення для впізнання — у 56%. Однак у процесі допитів фотозйомка застосовується лише у 27% випадків, що може свідчити про потребу в розширенні використання цих методів [2, с. 19].

Основними методами криміналістичної фотографії є орієнтувач, оглядова, вузлова та детальна фотозйомка. Орієнтувач зйомка дозволяє передати загальну картину місця події, оглядова — фіксує окремі ділянки, вузлова зосереджується на окремих об'єктах, а детальна передбачає фотозйомку дрібних елементів і слідів злочину. Криміналістичний відеозапис застосовується як додатковий або основний метод фіксації подій та обставин злочину. На відміну від фотографії, відеозапис дозволяє фіксувати динаміку подій, взаємодію між об'єктами, рух осіб та інші важливі деталі, які не можна передати за допомогою статичних зображень [3, с. 6].

Основні завдання відеозапису:

- Відео може охоплювати повний огляд місця злочину з можливістю фіксації всіх деталей.
- Засвідчення дій осіб. Це може бути допит, обшук, слідчий експеримент або інші слідчі дії, які вимагають детальної фіксації послідовності подій.
- Фіксація процесуальних дій. Використання відеозапису допомагає у фіксації перебігу слідчих дій, зокрема процесу вилучення речових доказів, експериментів, відтворення обставин подій тощо [4, с. 6].

Отже, фотографія та відеозапис як засоби криміналістичної фіксації мають низку переваг. По-перше, вони забезпечують об'єктивність та точність фіксації доказів, оскільки виключають суб'єктивний фактор у сприйнятті слідчого. По-друге, такі методи дозволяють створити наочний матеріал, який може бути використаний у судовому процесі як доказ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Братішко Н. А. Криміналістична фотографія та її значення для розслідування кримінальних правопорушень. Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу : матеріали V міжнар. науково- практ. конф. (м. Київ, 21 грудня 2023 р.). за заг. ред. Н. В. Нестор; уклад.: А. О. Полянський, О. В. Баулін, Ю. О. Мазниченко, Н. А. Гаврилюк, Ю. Б. Форіс; Міністерство юстиції України. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз. Київ, 2023. С. 106–110.
2. Волобуєв А. Ф., Данышин М. В., Іщенко А. В. Криміналістика : підручник: у 2 т. за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. Т. 1. 384 с.
3. Копча В. В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.
4. Степанюк Р. Л., Гусєва В. О., Кікінчук В. В. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. МВС України. Харків: ХНУВС, 2023. 388 с.

Шеремет К.В.

*курсант 3 курсу факультету
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України*

Москаленко Р.Е.

*курсант 3 курсу факультету
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України*

Дерев'янка К.В.

*викладач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
старший лейтенант поліції*

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, ФУНКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

Під час дії воєнного стану майже всі державні інституції зазнають змін у своїх повноваженнях, компетенціях, правах, обов'язках, а також у порядках і процедурах. Національна поліція не є винятком: до нормативно-правових актів, що регулюють її діяльність, внесено значні корективи, які визначають роботу цього органу в умовах воєнного стану.

Статтю 8 Закону України «Про Національну поліцію» доповнено частиною четвертою, яка встановлює, що під час воєнного стану поліція здійснює свою діяльність відповідно до свого призначення та специфіки, з урахуванням обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, визначених Конституцією України та Законом України «Про правовий режим воєнного стану». До статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» внесено найбільше змін, унаслідок чого повноваження поліцейських суттєво збільшилися. Розділ 5 Закону України «Про Національну поліцію» також був змінений, зокрема в частині, що стосується воєнного стану[1].

Окрім впровадження численних законодавчих змін, важливим є підвищення ефективності роботи підрозділів патрульної поліції, особливо в умовах різних правових режимів. Це створює потребу в постійному вдосконаленні та оновленні норм адміністративного законодавства. Зокрема, суспільство потребує більшої відповідальності щодо дотримання комендантської години. У зв'язку з цим виникає думка про необхідність запровадження адміністративної відповідальності за такі порушення. Наразі поліцейські, які виявляють порушників, не можуть притягнути їх до жодного виду відповідальності, оскільки вона не передбачена. Тому працівникам поліції

залишається лише застосовувати превентивні заходи, визначені Законом України «Про Національну поліцію»[2].

Через аварійні відключення електроенергії частина світлофорів на перехрестях не функціонує, тому патрульні змушені виконувати обов'язки регулювальників. У патрульній поліції зазначають, що під час ручного регулювання дорожнього руху виникла проблема, оскільки багато водіїв не знають сигналів регулювальника і через це вагаються, як діяти. Для того щоб нагадати правила, поліція тепер проводить «профілактичне» регулювання навіть тоді, коли світлофори працюють.

Ще одним елементом нової воєнної реальності на Волині є блокпости. Хоча їхнє встановлення не належить до компетенції патрульної поліції, вони проводили аналіз їхньої ролі у визначенні причин аварій.

«Всі ДТП, які були із матеріальними збитками та травмованими, були проаналізовані. Вони переважно залежать не від причин встановлення самого блокпосту, а від неправильних дій водіїв, які не врахували дорожню обстановку, не вибрали безпечної швидкості, в результаті чого в'їхали в огороження. Якщо ви подивитесь, то можете побачити, що водія інформують про необхідність знизити швидкість, або стоїть знак «Прізд без зупинки заборонено», — переконує Андрій Крутень [3].

Проект Закону про внесення змін до законів України "Про Національну поліцію" та "Про Дисциплінарний статут Національної поліції України" з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії режиму воєнного стану від 13.03.2022 року, додати до повноважень поліції :

"39) у межах визначеної законодавством компетенції здійснює розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень;

40) організовує роботу з надання, позбавлення та підтвердження допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт;

41) здійснює техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху; "[4].

Поліція забезпечуватиме техніко-криміналістичний супровід огляду місця події та виконує спеціальні вибухотехнічні роботи. Крім того, в межах своєї компетенції, вона здійснює оперативне розмінування, виявляє, знешкоджує та знищує вибухонебезпечні предмети, які можуть бути використані як засоби або знаряддя для скоєння адміністративних чи кримінальних правопорушень. Поліція активно працює над вдосконаленням норм адміністративного законодавства, щоб упровадити адміністративну відповідальність за порушення комендантської години. В умовах відключення електроенергії та проблем із регулюванням дорожнього руху, поліцейські виконують обов'язки регулювальників, що свідчить про їхню готовність адаптуватися до нових реалій.

Таким чином, сучасні виклики воєнного стану вимагають гнучкості, швидкості реагування та постійного вдосконалення правових норм для забезпечення ефективної роботи поліції та захисту прав і безпеки громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Національна поліція в умовах воєнного стану: зміни в законодавстві. URL:[Національна поліція в умовах воєнного стану: зміни в законодавстві – Право в умовах війни \(law-in-war.org\)](#)
2. Особливості несення служби поліцейським під час воєнного стану в Україні. URL:[content \(univd.edu.ua\)](#)
3. Пильні громадяни, регулювальники і комендантська година: як працює патрульна поліція на Волині під час війни. URL:[Пильні громадяни, регулювальники і комендантська година: як працює патрульна поліція на Волині під час війни | Центр журналістських розслідувань «Сила правди» \(sylapravdy.com\)](#)
4. Проект Закону про внесення змін до законів України "Про Національну поліцію" та "Про Дисциплінарний статут Національної поліції України" з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії режиму воєнного стану. URL:[Картка законопроекту - Законотворчість \(rada.gov.ua\)](#)

Шеремет Катерина Валеріївна
курсант 3 курсу факультету
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Москаленко Роман Едуардович
курсант 3 курсу факультету
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Нагорна Олена Олександрівна
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін,
старший лейтенант поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МЕХАНІЗМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПОТЕРПІЛИХ

Формування судової практики щодо відшкодування шкоди, завданої рф , перебуває лише на початковому етапі. Проте важливо вирішувати ці спори, виходячи з принципів верховенства права та забезпечення справедливого судочинства. Судді Верховного Суду, Василь Крат і Євген Петров, обговорили ці питання під час панельної дискусії на тему «Деліктне право і війна: у пошуках ефективного механізму відшкодування шкоди» в рамках VIII Харківського міжнародного юридичного форуму, організованого Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого.

Василь Крат виступив з доповіддю на тему «Відшкодування шкоди під час війни в контексті практики касаційного суду», вказавши, що вирішення питань щодо майнового відшкодування та компенсації моральної шкоди, завданої агресором, лише розпочинається. Залишаються відкритими питання: як взаємодіють судові та позасудові механізми відшкодування шкоди; наскільки судова система готова до значного потоку відповідних позовних заяв; яка ймовірність виконання судових рішень у цих справах тощо[1].

Згідно з частиною 1 статті 55 Кримінально-процесуального кодексу України (далі КПК), потерпілою особою в кримінальному провадженні може бути як фізична особа, якій внаслідок кримінального правопорушення заподіяно моральну, фізичну або матеріальну шкоду, так і юридична особа, що зазнала майнових втрат унаслідок злочину.

Таким чином, особі, що постраждала від збройної агресії, перш за все, слід подати заяву про вчинене кримінальне правопорушення, а також клопотання про визнання її потерпілою у рамках кримінального провадження, супроводжуючи його доказами заподіяння матеріальної шкоди. Згідно з частиною 2 статті 55 КПК України, саме з цього моменту у особи виникають права та обов'язки потерпілого [2].

На сьогоднішній день існує практика подання цивільних позовів у кримінальних справах до рф, і суди, ухвалюючи рішення, задовольняють такі позовні вимоги, стягуючи заподіяну шкоду з держави-агресора. Однак це підхід не є правильним, оскільки механізм цивільного позову в кримінальному провадженні передбачений національним законодавством, і держава не відповідає критеріям цивільного відповідача, вказаним у статті 62 КПК України.

Таким чином, можливо говорити лише про індивідуальну кримінальну відповідальність конкретних осіб, які встановлені органами досудового розслідування та визнані винними судом.

У той же час, кожен вирок, винесений національними судами щодо воєнних злочинів, може слугувати доказом в Міжнародному кримінальному суді та міжнародних трибуналах (якщо їх буде створено) для підтвердження вини вищих посадових осіб росії. Це, відповідно, надасть можливість відшкодувати шкоду за рахунок держави-агресора.

У серпні 2020 року особа подала позов до українського суду щодо відшкодування моральної шкоди, звертаючись до рф через її посольство в Україні. Позивач стверджував, що внаслідок окупації Криму російськими військами на початку 2014 року і подальшої агресії, значно погіршилася соціально-економічна ситуація в Україні, а також змінився звичний спосіб життя та соціальні зв'язки позивача. Він оцінив завдану моральну шкоду в один мільйон гривень, яку вимагав стягнути з рф.

Вирішуючи справу, Верховний Суд прийшов до наступних висновків.

- Згідно з практикою Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), обмеження доступу до судового захисту не буде відповідати п. 1 ст. 6 Конвенції, якщо між засобами, що застосовуються, і метою немає розумної пропорції. При розгляді питань юрисдикційного імунітету держав необхідно забезпечити, щоб такі обмеження не порушували сутність права на доступ до суду. Якщо особі повністю закритий доступ до суду без її провини, це буде порушенням зазначеного права.

- У разі підтримання юрисдикційного імунітету рф, позивач буде позбавлений ефективного доступу до суду, що суперечить зазначеним положенням Конвенції. росія не визнає свою відповідальність за свою військову діяльність в Україні з 2014 року, тож не існує підстав для визнання можливості захисту порушених прав позивача в російському суді.

- Отже, звернення до українського суду є єдиним доступним способом захисту прав, і його відсутність означала б повне заперечення цих прав. Судовий імунітет росії не застосовується відповідно до міжнародного права, зокрема Конвенції ООН про юрисдикційні імунітети держав, та з огляду на дії росії, що порушують державний суверенітет України.

- Верховний Суд дійшов висновку, вчиняючи неспровоковану та повномасштабну збройну агресію проти України, а також численні акти геноциду українського народу, агресор втрачає право на судовий імунітет. Тому він не може заперечувати юрисдикцію українських судів у справах про відшкодування шкоди, завданої таким шляхом фізичним особам – громадянам України[3].

В Україні дійсно існують два основні механізми захисту права власності, особливо в контексті ситуації з війною та агресією рф.

Юрисдикційний механізм: це прямий спосіб захисту прав через звернення до суду або правоохоронних органів. Особа може подати позов до суду для захисту своїх прав

власності або звинуватити в скоєнні кримінального правопорушення. Цей механізм передбачає судову процедуру, яка може займати багато часу, проте він забезпечує законний захист прав через аналіз та ухвалення рішень з боку суддів.

Адміністративний механізм: це новіший підхід, який дозволяє громадянам подавати заявки на отримання компенсацій за завдані збитки. Заяви можуть подаватися через електронні сервіси, такі як Дія, або в Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Цей механізм може бути швидшим, ніж судовий, і дозволяє людині отримувати компенсацію за шкоду, завдану внаслідок війни, зокрема за пошкодження чи знищення нерухомості[4].

Обидва механізми можуть доповнювати один одного, і вибір між ними залежить від конкретних обставин і потреб особи, що збирається захищати свої права власності.

Доходячи висновку, процес відшкодування шкоди, завданої під час війни, є багатограним і вимагає скоординованих зусиль з боку держави, міжнародних організацій та суспільства в цілому. Лише за умови комплексного підходу можна забезпечити справедливе та ефективне відшкодування для потерпілих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Судову практику щодо відшкодування шкоди, завданої РФ, та перспективи її розвитку проаналізували судді ВС. URL:[ВЕРХОВНИЙ СУД \(court.gov.ua\)](https://court.gov.ua)
2. Відшкодування шкоди, заподіяної війною: можливості українського правосуддя. URL:[Відшкодування шкоди, заподіяної війною: можливості українського правосуддя - Юридична Газета \(jur-gazeta.com\)](https://jur-gazeta.com)
3. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок збройної агресії проти України: практика Верховного Суду (цивільна та господарська юрисдикції). URL:[Результати здійснення правосуддя Верховним Судом \(court.gov.ua\)](https://court.gov.ua)
4. Авторка проаналізувала сучасні національні механізми захисту права власності та їхню ефективність в теперішніх реаліях. URL:[Захист прав власності під час війни: які механізми працюють? | ЮРЛІГА \(ligakon.net\)](https://ligakon.net)

Юрчук Максим Ігорович,

курсант 3 курсу

Вольська Анастасія Володимирівна

курсант 3 курсу

Науковий керівник: Дерев'янка Крістіна Віталіївна

старший лейтенант поліції

викдач кафедри адміністративного права і процесу

Навчально-наукового інституту підготовки фахівців

для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України

Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

ПРОБЛЕМАТИКА РЕАГУВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НА ЗАЯВИ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

З метою покращення функціонування поліції в умовах воєнного стану, у березні 2022 року український законодавець здійснив внесення змін та доповнень до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України». Ці зміни підкреслюють важливість ролі, яку виконують підрозділи патрульної поліції, оскільки саме ці співробітники стають першими, хто реагує на звернення та повідомлення, що стосуються кримінальних та адміністративних правопорушень, а також інших надзвичайних подій. Патрульні поліцейські безпосередньо відповідають за забезпечення правопорядку та підтримання встановленого правового режиму в країні [3].

З моменту початку вторгнення загарбницьких військ на територію України, патрульні поліцейські виконують свої обов'язки за особливо напруженим графіком. Вони залучаються до чергувань на блокпостах, охорони важливих об'єктів інфраструктури та промисловості. Крім того, патрульні здійснюють термінове реагування на всі звернення громадян. Їхня діяльність охоплює широкий спектр завдань, серед яких боротьба зі злочинністю, затримання мародерів та учасників диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ). Вони також забезпечують безпеку на дорогах, надають гуманітарну допомогу населенню, координують гуманітарні колони і займаються евакуацією людей [1].

Однією з найбільших змін, що стосується статті 23 закону «Про Національну поліцію», стало надання поліцейським більше десяти нових повноважень. Ці повноваження матимуть тимчасовий характер і діятимуть протягом періоду воєнного стану в Україні, а також упродовж 60 днів після його скасування. Це спрямовано на посилення заходів із забезпечення національної безпеки та оборони, а також на відсіч і стримування збройної агресії з боку Російської Федерації та інших держав проти України. Таким чином, зміни в законодавстві сприяють адаптації діяльності Національної поліції до нових викликів, з якими країна стикається в умовах воєнного стану [5, с.63].

Проблематика реагування підрозділів патрульної поліції на заяви та повідомлення під час воєнного стану є багатогранною і потребує детального аналізу. Однією з основних проблем є непередбачуваність ситуацій. У контексті воєнних дій патрульні поліцейські стикаються з численними викликами, такими як військові напади, терористичні акти та

ескалація злочинності. Ці умови вимагають від правоохоронців високої готовності до швидкого реагування та ухвалення рішень у стресових ситуаціях, що може бути надзвичайно складно в умовах невизначеності [2, с.19].

Додатково, недостатність ресурсів є ще однією значною проблемою. Підрозділи патрульної поліції можуть стикатися з бракованими автомобілями, застарілим обладнанням, а також недостатніми засобами зв'язку і захисту. Це негативно впливає на їх здатність оперативно реагувати на виклики, адже в умовах війни швидкість і ефективність реагування є критично важливими для забезпечення безпеки населення.

Крім того, зростання навантаження на патрульну поліцію під час воєнного стану призводить до збільшення стресу серед співробітників. Часті виїзди на виклики, незвичні ситуації та емоційний тягар можуть вплинути на психологічний стан поліцейських, що, в свою чергу, може відобразитися на їхній здатності приймати обґрунтовані рішення та виконувати службові обов'язки на належному рівні [4, с.76].

Також важливо зазначити, що комунікація між патрульною поліцією, місцевими органами влади та населенням може бути ускладнена. У період воєнного стану може відзначатися дефіцит інформації або її спотворення, що заважає ефективному реагуванню на звернення громадян. Тому необхідно налагоджувати зв'язок і забезпечувати координацію дій між усіма задіяними сторонами для досягнення максимального результату у забезпеченні правопорядку [2, с.20].

Отже, слід зазначити, що проблематика реагування підрозділів патрульної поліції на заяви та повідомлення під час воєнного стану є складною і багатогранною. Основними викликами є непередбачуваність ситуацій, недостатність ресурсів, зростаюче навантаження на поліцейських та ускладнена комунікація з населенням. Ці фактори не лише ускладнюють оперативне реагування на виклики, але й негативно впливають на психоемоційний стан співробітників поліції. Для ефективного вирішення цих проблем необхідно впроваджувати системні зміни, що включають покращення ресурсного забезпечення, надання психологічної підтримки поліцейським і налагодження ефективної комунікації між усіма задіяними сторонами, що дозволить підвищити якість реагування на надзвичайні ситуації і забезпечити безпеку громадян у критичних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 No 2123-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-IX#Text>
2. Бондар В. Діяльність Національної поліції України в умовах воєнного стану. The 17th International scientific and practical conference “System analysis and intelligent systems for management”(May 02–05, 2023) Ankara, Turkey. International Science Group. 2023. 482 p.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 No 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-1>
4. Плахотний А.П., Швець Є.В. Додаткові повноваження поліцейського в умовах воєнного стану. Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ. 2023. 273 с.
5. Петрик В., Ю. Хатнюк. Особливості діяльності підрозділів патрульної поліції в умовах воєнного стану. матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції),(м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022р. 100с.